

Tartu Ülikool
Sotsiaalteaduskond
Ajakirjanduse ja kommunikatsiooni instituut

**eKooli kasutuspraktikad: koolijuhtide,
õpetajate, õpilaste ja lapsevanemate
vaatenurk**

Bakalaureuse töö (4AP)

Koostaja: Brit Puskar
Juhendaja: Pille Pruulmann-Vengerfeldt, PhD

Tartu 2008

Sissejuhatus

Selleks, et info kooli ja kodu vahel kiiremini ja tihedamini liiguks ning lapsevanemad saaksid võimaluse osa võtta lapse õppeprotsessidest, on loodud infotehnoloogiline süsteem, mida kutsutakse eKooliks. eKool, see on elektrooniline klassipäevik koos kõikide õpilase õppeprotsessi puudutavate andmetega. See on võimalus õpilasel endal, lapsevanemal, õpetajal ja ka koolijuhil näha reaalses õppeprotsessi puuduvat infot.

Autor valis oma bakalaureuse töö teemaks eKooli eelkõige seetõttu, et oli ise antud projekti pilootkooli (Rocca al Mare Kool) õpilane ja autorit hakkas huvitama see, kas eKool on kasutusaastate jooksul parandanud õpilase-õpetaja-lapsevanema omavahelist kommunikatsiooni. Siinjuures autor oma isiklike tähelepanekuid eKooli suhtes ei kirjelda, vaid tugineb 2007/2008 õppeaastal eKooli kasutavate inimestega läbi viidud intervjuudele.

eKooli kohta on varem tehtud vaid üks teaduslik töö. Selle tegi oma magistritöona 2004. aastal Tallinna Pedagoogikaülikooli informaatika osakonna üliõpilane Signe Veelma. Tema teemaks oli „Infotehnoloogia sotsiaalse omaksvõtumudeli rakendamine infosüsteemi juurutamisel haridusasutustes eKooli näitel“. Mina oma töös Signe Veelma'd ei refereeri, kuna viidatud töö teema on teise fookusega.

Antud töö keskendub eKooli kasutamise praktikale erinevate kasutajagruppide lõikes. Empiiriline pilootuuring püüab välja selgitada ja analüüsida erinevate kasutajagruppide liikmete mõtteid, hoiakuid ning ootusi kõnealuse süsteemi suhtes. Oma töös otsib autor vastuseid küsimustele:

- Mis on eKool ja milleks seda vaja on?
- Kas ja kuidas erinevad eKooli kasutajagrupid saavad aru eKooli vajalikkusest: nägemus õpilase-õpetaja-lapsevanema omavahelise kommunikatsiooni olulisusest?
- Millised on erinevate eKooli kasutajagruppide hoiakud ja hinnangud eKoolile?
- Kas ja mil määral on eKool sarnane rahvusvaheliselt kasutusel oleva *E-Homebook System*'iga?

Bakalaureuse tööks viis autor läbi 14 süvaintervjuud – kolm õpilastega, kolm lapsevanematega, kolm õpetajatega ja kolm kooli juhtkonna liikmetega. Lisaks kasutas autor oma töös ka kahte varasemalt seminaritöö jaoks tehtud ekspertintervjuud eKooli tegijatega.

Töö koosneb neljast osast. Esimeses osas annab autor ülevaate teoreetilistest lähtekohtadest, käsitledes organisatsiooni kommunikatsiooni, lapsevanemate kaasatuse olulisust õppeprotsessi ja e-päevikut. Esimeses osa lõpus tutvustatakse töö keskseid probleeme ja esitatakse uurimisküsimused.

Teises osas annab autor ülevaate meetodist ja kvalitatiivse analüüsi valimist.

Töö kolmandas osas esitab autor töö empiiriliste tulemuste analüüsi. Uurimistulemusi kajastav analüüs on kirjeldavas tekstis, välja on toodud otsesitaate.

Neljas peatükk antud töös on järelduste ja diskussiooni peatükk, kus autor esitab kokkuvõtlikult analüüsitulemused ja nende tulemuste tõlgendused. Samuti vastab autor viimases osas uurimisküsimustele. Järgnevad töö kokkuvõtte eesti ja inglise keeles, kasutatud kirjanduse loetelu ning lisad.

Autor tänab siiralt bakalaureusetöö juhendajat Pille Pruulmann-Vengerfeldt'i, kes on olnud väga suureks abiks töö valmimisel. Samuti kõiki intervjueerituid, kes olid valmis aitama ja oma aega pühendama.

Sisukord

Sissejuhatus.....	2
Sisukord	4
1. Teoreetilised lähtekohad	6
1.1. Organisatsiooni kommunikatsioon	6
1.2. Lapsevanemate kaasatus õppeprotsessi (kooli-kodu kommunikatsioon)	8
1.3. e-päevik (E-Homebook System).....	10
1.4. Uurimisobjekt ja uurimisküsimused	12
2. Metoodika	13
2.1. Süvaintervjuu	13
3. Uurimistulemused.....	14
3.1. eKool.....	14
3.1.1. Sissejuhatus ja taust	14
3.1.2. eKooli eesmärgid	17
3.1.3. eKooli rollid ja funktsioonid.....	19
3.1.4. eKooli probleemid	21
3.2. eKool ja koolijuhid	23
3.2.1. eKooliga liitumine	23
3.2.2. Koolijuhtide suhtumine ja hoiakud eKooli	25
3.2.3. eKooli sisukus.....	27
3.2.4. eKooli turvalisus koolijuhtide hinnangul.....	28
3.3. eKool ja õpetajad	30
3.3.1. Õpetajad ja eKooli kasutamiskogemus.....	30
3.3.2. Õpetajate suhtumine ja hoiakud eKooli.....	33
3.3.3. Klassipäeviku ja e-päeviku eelised ja puudused õpetajate hinnangul	35
3.3.4. eKooli turvalisus õpetajate hinnangul.....	36
3.4. eKool ja õpilased.....	37
3.4.1. Õpilased ja eKooli kasutamiskogemus	37
3.4.2. Õpilaste suhtumine ja hoiakud eKooli	39
3.4.3. eKooli positiivsed ja negatiivsed küljed	42
3.4.4. eKooli sisukus.....	43
3.4.5. eKooli turvalisus õpilaste hinnangul.....	44
3.5. eKool ja lapsevanemad	45
3.5.1. Lapsevanemad ja eKooli kasutamiskogemus	45
3.5.2. Lapsevanemate suhtumine ja hoiakud eKooli	48
3.5.3. eKooli sisukus.....	50
3.5.4. eKooli positiivsed ja negatiivsed küljed	51
3.5.5. eKooli turvalisus lapsevanemate hinnangul.....	52
4. Järeldused ja diskussioon.....	54
4.1. Mis on eKool ja milleks seda vaja on?	54
4.2. Kas ja kuidas erinevad eKooli kasutajagrupid saavad aru eKooli vajalikkusest: nägemus õpilase-õpetaja-lapsevanema omavahelise kommunikatsiooni olulisusest.	56
4.3. Millised on erinevate eKooli kasutajagruppide hoiakud ja hinnangud eKoolile?	58
4.4. Kas ja mil määral on eKool sarnane E-Homebook System'iga.....	59
4.5. Soovitused edasiseks.....	60
4.6. Meetodi kriitika.....	61
5. Kokkuvõte.....	62
6. Summary	64

Kasutatud kirjandus	66
Lisad.....	67
Lisa 1 – Küsimustikud	67
1.1. Seminaritöö küsimused eKooli tegijatele	67
1.2. Küsimused koolijuhile	68
1.3. Küsimused õpetajatele	69
1.4. Küsimused õpilastele	70
1.5. Küsimused lapsevanematele	71
Lisa 2 – Intervjuude transkriptsioonid	72
2.1. eKooli meeskond	72
2.2. Koolijuhid	80
2.3. Õpetajad	101
2.4. Õpilased	113
2.5. Lapsevanemad.....	128

1. Teoreetilised lähtekohad

Käesolevas peatükis annab autor ülevaate bakalaureusetöö teemaga seotud teoreetilistest lähtekohtadest. Olulisimate teoreetiliste mõistetena selgitab autor organisatsiooni kommunikatsiooni, lapsevanemate kaasatust õppeprotsessis (kooli-kodu kommunikatsioon) ja e-päeviku (*e-Homebook System*) käsitlusi.

1.1. Organisatsiooni kommunikatsioon

Kommunikatsioon on ideede, informatsiooni ja hoiakute edastamine ühelt inimeselt teisele, ühelt organisatsioonilt teisele, kusjuures kommunikatsioon saab toimuda ainult siis, kui saatja ja saaja mõistavad lugeda samu sümboleid (Past 2005).

Organisatsiooni kommunikatsioon on sidus tegevus, mille abil ühendatakse kõik organisatsiooni koostisosad ühiselt talitlevaks tervikuks. Seega tuleb kommunikatsiooni vaadata kui olulist osa tervikust, mille kaudu on võimalik soodustada ja parendada organisatsiooni siseseid ja väliseid suhteid ning mõjutada organisatsiooni tegevuse edukust.

Organisatsiooni kommunikatsiooni kolm põhilist tunnust on (Past 2005:60):

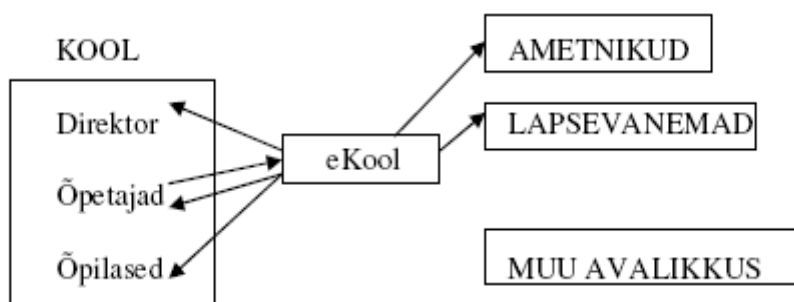
1. Organisatsiooni kommunikatsioon toimub avatud süsteemis, mis mõjutab kommunikatsiooni ja mida kommunikatsioon mõjutab.
2. Kommunikatsioon hõlmab sõnumeid, nende edasiandmist, eesmärki, suunda, inimesi.
3. Kommunikatsiooni tulemusel mõjutab organisatsioon sihtgruppide teadlikoleku taset, hoiakuid ja käitumist.

Kommunikatsiooniline ja organisatsiooniline edu on omavahel seotud. Selleks et edendada organisatsiooni kommunikatsiooni, on vajalik arendada organisatsiooni (Pace et al. 1993:7).

Organisatsiooni kommunikatsiooni saab defineerida kui sõnumite demonstreerimist ja tõlgendamist kommunikatsiooni ühikute seas, mis on omased kindlale

organisatsioonile. Organisatsioonis olevad kommunikatsiooniühikud paiknevad teineteise suhtes hierarhilistes suhetes, mis funktsioneerivad organisatsioonikeskkonnas (Pace et al. 1993:11). Organisatsiooni hierarhia peab olema sobilik organisatsiooni eesmärkide saavutamiseks. Hierarhilises organisatsioonis on kommunikatsioon rohkem struktureeritud ja reeglistatud (Past 2005:67).

Toimiva kommunikatsiooni roll organisatsioonis on väga oluline. Kool on organisatsioon, mille sees ning millest väljapoole toimub kommunikatsioon erinevate gruppide vahel, kellel kõigil on huvi saada vajalikku informatsiooni võimalikult kiiresti. Kommunikatsiooniprotsessi on oluliselt lihtsustanud eKool. Alljärgnev joonis (Joonis 1) püüab visuaalselt selgitada kommunikatsiooni kooli ja tema sihtgruppide vahel läbi eKooli.

Joonis 1

Joonis 1 kujutab eraldiseisvate sihtrühmadena kooli kui organisatsiooni, ametnikke ning lapsevanemaid. Muu avalikkus on joonisel selguse mõttes ära toodud, kuid jääb antud teema fookusest välja. Sihtrühmade juures on oluline tähele panna seda, et koolil kui organisatsioonil on veel sisemised sihtrühmad – direktor/juhtkond, õpetajad ja õpilased. Selleks, et õppeinfot puudutav kommunikatsioon paremini erinevate sihtrühmadeni jõuaks, ongi loodud eKool. Et eKoolist saaksid maksimaalset kasu kõik rühmad on oluline andmete pidev uuenemine süsteemis. Andmete sisestamise vastutus on antud õpetajatele, kelle käe all need samad andmed tegelikult tekivad. See on võimalus tagada edukas organisatsiooni kommunikatsioon nii sisemiste kui ka välimiste sihtrühmade vahel.

1.2. Lapsevanemate kaasatus õppeprotsessi (kooli-kodu kommunikatsioon)

Lapsevanemate kaasatus õppeprotsessi ja kooli-kodu vaheline kommunikatsioon on aja jooksul muutunud väga tähtsaks ning sellele pööratakse praegusel hetkel juba üsna palju tähelepanu. Võimalusi, kuidas lapsevanem saab osaleda oma lapse haridusprotsessis, on palju.

Lapsevanemate kaasatuse termin sisaldab mitmeid erinevaid vorme osalemisest hariduses ja koolielus. Lapsevanemad saavad toetada oma lapsi pöörates tähelepanu ja osaledes koolielus (lastevanemate koosolekud). Nad saavad veel rohkem kooli tegemistes osaleda, kui aitavad ja toetavad oma lapsi õppeprotsessis – julgustades neid, pakkudes korralikke õpitingimusi ning vaadates üle koduseid ülesandeid. Väljaspool kodu saavad nad aga oma lapsi toetada koolis toimuvate üritusega olles vabatahtlikult abiks näiteks klassiüritustel (Cotton et al. 2000).

Epsteini (1995:41) järgi on kuus erinevat vanemate osaluse ja kaasahaaratuse tüüpi:

1. Vanemaks olemine – Harjumuste arendamine, mis hõlbustab perekondadel luua keskkonda, et toetada lapsi kui õpilasi.
2. Suhtlemine – Kooli poolt planeeritud efektiivsed kommunikatsioonivormid, mis soodustavad efektiivset kooli-kodu ja kodu-kooli vahelist kommunikatsiooni kooli programmide ja õpilase progressi kohta.
3. Vabatahtlikkus – Osaledes vabatahtlikuna erinevatel kooli üritustel saavad vanemad seeläbi koolielust rohkem osa.
4. Kodus õppimine – lapsevanemad aitavad kodus oma lapsi kodutööde ja kooliga seotud ülesannete täitmisel.
5. Otsustamine – Lastevanemate osalemine nõukogudes või komiteedes aitab kaasa koolielus osalemisele
6. Koostöö kogukondadega – Kommuunide ressursid ja tegevus integreeritakse kooli programmidega hoolitsemaks lastele jagatud vastutuse eest.

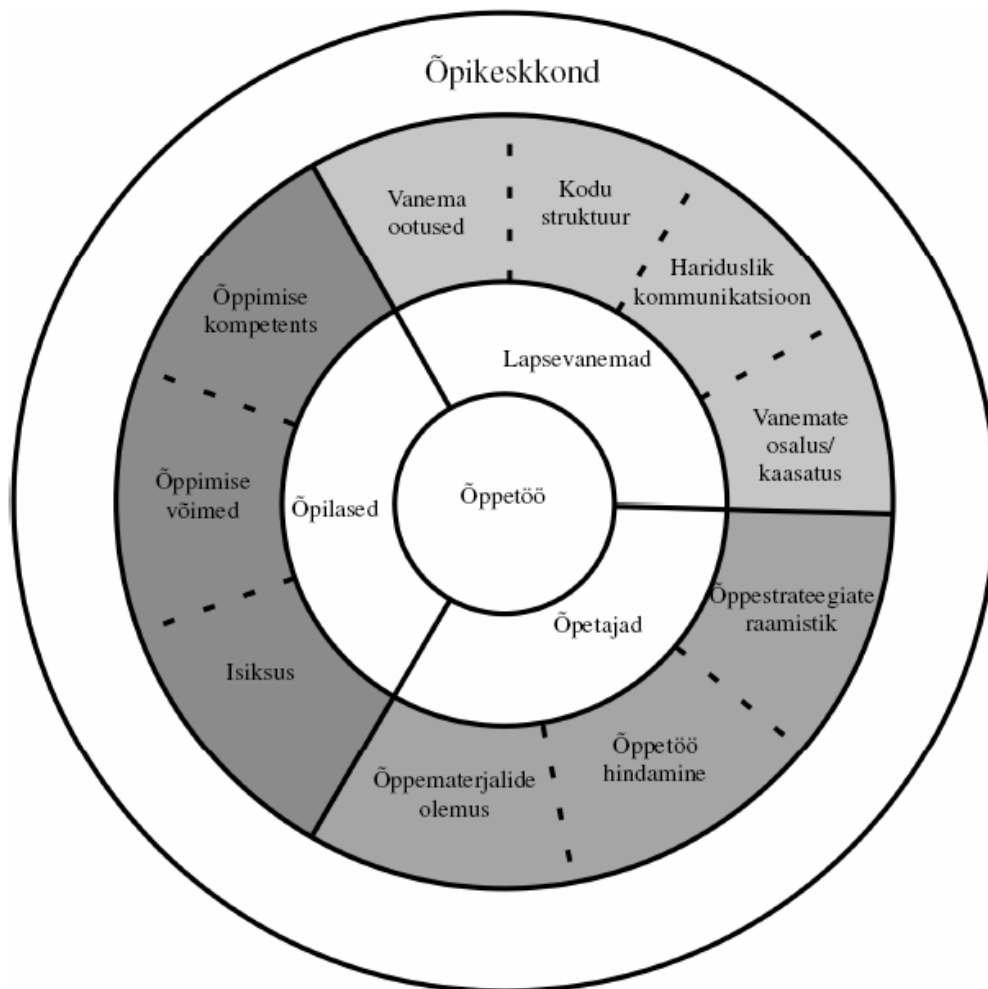
Epsteini kuue punkti paikapidavust eKooli kontekstis analüüsib autor järelduste ja diskussiooni osas.

Koolitöötajad ja lapsevanemad peaksid olema teadlikud sellest, et vanemate kaasatus aitab edendada õpilaste õpiedukust, käitumist ja suhtumist hoolimata sellistest faktoritest nagu vanemate sissetulek, haridustase ning töökoht või selle puudumine (Cotton et al. 2000:5).

Lapsevanemate kaasahaaratus kooliellu ja õppeprotsessi toob kindlasti kaasa positiivseid mõjusid. Eelkõige just lapse akadeemilisele edukusele ja käitumisele. Varasemalt läbi viidud uuringu tulemuste järeldest saab seda ka välja lugeda. Lapsevanemate osalus koolielus on positiivselt seotud laste akadeemilise esinemise ja sotsiaalse kompetentsiga (Chen et al. 2007). Mida intensiivsemalt lapsevanemad oma laste õppimisse kaasatud on, seda suurem on tulemuste efektiivsus (Cotton et al. 2000:3). Sirvani (2007) järgi saavad õpetajad parandada õpilaste matemaatika alaseid tulemusi sellega, kui kaasavad lapsevanemad oma laste õppimisprotsessi.

Lapsevanema aktiivne osalus on parem kui passiivne osalus ning viimane on parem kui mitte osalemine (Cotton et al. 2000:5). Lapsevanemate tegevus ja osalus õppeprotsessis on positiivselt mõjunud erinevas vanuses õpilaste õppeprotsessile (Epstein 1995).

Chen et al. (2007) kirjeldavad ja pakuvad välja õppimise ja kaasahaaratus juurde ühe mudeli (Joonis 2) – *Education Wheel Model* (EMW). EMW järgi on õpetajad, õpilased ja lapsevanemad hariduskeskkonnas hädavajalikud komponendid. Antud kolm osapoolt on kindlalt seotud, tegutsevad tihedalt koos ning on oluline tuumik teadmiste omandamisel. eKooli puhul on eelnevalt loetletud kolm erinevat gruppi väga olulised komponendid. See, mida ja kuidas EWM toetab eKooli kontekstis, püüab autor selgitada diskussiooni osas.

Joonis 2 (Chen, H.-m. & C. Yu & C.-s. Chang *Education Wheel Model* 2007)

Education Wheel Model näitab, et õpikeskkond on muutuv ning lapsevanema-õpilase-õpetaja suhted on omavahel seotud. Iga olemuslik käitumise on vastasmõjus õpikeskkonnaga, hoolimata füüsilisest või virtuaalsest klassiruumist (Chen et al. 2007:164).

1.3. e-päevik (E-Homebook System)

Põhiline juurdepääs lapsevanemate ja õpetajate kommunikatsioonile on traditsiooniline paberkandjal päevik, kusjuures selline kommunikatsioonimeetod õpetaja ja lapsevanema vahel katkeb üsna kergesti (Chen et al. 2007:161). Seda eelkõige seetõttu, et paberkandjal päevik asub füüsiliselt ühes kohas ja selle kättesaadavus on piiratud. Samuti on traditsioonilise päeviku abil raske nii ajaliselt

kui ka adekvaatselt edastada infot juhul, kui õpilasel on käitumuslikke või intellektuaalseid probleeme.

Internetiseerituse tulemusel on traditsioonilise päeviku kõrvale tekkinud virtuaalne päevik, mis kogub üha enam populaarsust. Traditsioonilise päeviku taandumisele aitab kaasa e-päeviku suureks plussiks olev võimalus jagada ning vahetada kommunikatsiooni nii, et kõik vajalikud osapooled seda võimalikult kiiresti näevad.

Eelmises peatükis kirjeldatud *Education Wheel Modeli* infrastruktuuri paremaks esitlemiseks on oluline tuua kõrvale *e-Homebook System* (EHS). EHS on internetipõhine õpetamise strateegiline toetussüsteem, mille funktsioonid on (Chen et al. 2007: 165):

1. Soodustab üldise kommunikatsioonisilla tekkimist – EHS toimib üle interneti ja aitab vähendada tühimikku õpetajate, lapsevanemate ja laste omavahelises kommunikatsioonis. Õpetajatel on võimalik kirjutada teateid kas kogu klassile või mõnele kindlale isikule. Samuti saavad vanemad suhelda õpetajatega otse ja kiiresti. Lapsevanematel on võimalus omavahel erinevaid teemasid arutada.
2. Õppe-portfoolio põhimõtte rakendamine soorituste hindamisel – Portfoolio kui eesmärgipärane kollektsioon näitab õpilase pingutusi, progressi ja saavutusi.
3. Osalemis-portfoolio põhimõtte rakendamine lapsevanema kaasamisel – Lapsevanemate kaasatus õppeprotsessi on oluline aspekt lapse õpiedukusel. Lapsevanem ei pea passiivselt ootama õpetajalt e-maili oma lapse käitumise kohta, vaid ta saab aktiivselt suhelda nii õpetaja kui ka teiste lapsevanematega, kes kasutavad EHSi.
4. Perioodiliselt raportid – Ajalised instruktsioonid õpilastele on väga olulised. Perioodilised raportid aitavad õpilastel organiseerida olulisi materjale, määrata, mis on professionaalne töö ning õppida hindama iseenda tööd. Samuti on õpetajatele pidevalt näha, millised vanemad on passiivsed või millised lapsed on aeglasema arenguga.

1.4. Uurimisobjekt ja uurimisküsimused

Bakalaureuse töö uurimisobjektiks laiemalt on eKooli kasutuspraktikad erinevate kasutajagruppide lõikes – koolijuhid, õpetajad, õpilased ja lapsevanemad. Empiiriline uurimus hindab ja aitab luua pilti eKooli erinevatest kasutuspraktikatest, mis eKooli seitsme tegutsemisaasta jooksul on välja kujunenud.

Kitsamalt on antud töö uurimisobjektiks õpilaste-õpetajate-lapsevanemate omavaheline kommunikatsioon läbi eKooli süsteemi ning e-päeviku ja klassipäeviku eelised ja puudused.

Uurimisküsimused, millele autor töös vastuseid otsib:

1. Mis on eKool ja milleks seda vaja on?
2. Kas ja kuidas erinevad eKooli kasutajagrupid saavad aru eKooli vajalikkusest: nägemus õpilase-õpetaja-lapsevanema omavahelise kommunikatsiooni olulisusest?
3. Millised on erinevate eKooli kasutajagruppide hoiakud ja hinnangud eKoolile?
4. Kas ja mil määral on eKool sarnane *E-Homebook System*'iga?

2. Metoodika

2.1. Süvaintervjuu

Intervjueerimist defineeritakse tavaliselt kui eesmärgipärast vestlust. Eesmärgiks viidatakse info kogumist (Berg, 1989)

Intervjuu on enim kasutatud meetod sotsiaaluurimustest. See on palju ökonoomsem, kui vaatlusel põhinevad meetodid. Intervjuu on uurijate jaoks oluline uurimismeetod, mille abil saab nii kvalitatiivseid kui ka kvantitatiivseid andmeid. (Seale, 1998)

Antud töö jaoks andmete saamiseks pidas autor parimaks kasutada süvaintervjuud, täpsemalt semi-struktureeritud intervjuud. Semi-struktureeritud intervjuu paikneb kusagil struktureeritud ja struktureerimata intervjuu vahel. Selline intervjuu eeldab teatud hulga kindlate küsimuste ja/või teemade esitamist. Kusjuures neid küsimusi küsitakse kõigilt respondentidelt ühes kindlas järjekorras, kuid need võimaldavad intervjueerijal teemast kõrvale kalduda selleks, et saada vajalikku taustainformatsiooni (Berg, 1989)

Bakalaureuse töö andmete jaoks viis autor läbi süvaintervjuud erinevate eKooli kasutajagruppide liikmetega. Intervjuu meetodi valikul lähtus autor eelkõige sellest, et süvaintervjuu võimaldab saada teada erinevate kasutajate mõtteid ja hoiakuid ilma, et vastused oleks ette sõnastatud.

Intervjuu valimisse kuulusid juba varasemalt seminaritöö tarbeks läbi viidud intervjuud kahe eKooli Aktsiaseltsi kuuluva inimesega. Bakalaureuse töö jaoks viis autor läbi veel 12 intervjuud eKooli kasutavate inimeste hulgas – 3 koolidirektorit, 3 õpetajat, 3 õpilast, 3 lapsevanemat.

Erinevate kasutajagruppide jaoks oli tarvis koostada erinevad küsimustikud, mis on antud töö lisades. Õpetajate intervjuu küsimused pärinevad Tartu Ülikooli Sotsiaalteaduskonna Ajakirjanduse ja kommunikatsiooni instituudi teostatavast uuringust – „Õpetajate suhtlustavad“.

Kuna intervjueeritute valim on antud töö raames üsna väike, siis võib antud uuringut pidada pigem pilootuuringuks, mille tulemusi saab kasutada eKooli süsteemi parendamiseks ja uue ning põhjalikuma uurimuse läbiviimise toetamiseks.

3. Uurimistulemused

3.1. eKool

3.1.1. Sissejuhatus ja taust

eKool sündis viie kooli ja Vaata Maailma Sihtasutuse algatusel 2002. aastal eesmärgiga muuta kooli ja kodu vaheline suhtlemine efektiivsemaks. Pärast kolme aastat tegutsemist said Vaata Maailma eesmärgid täidetud ning 2005. aastal sai eKoolist riskikapitalifond Baltic SME Fund CV, mida BaltCap Management toetusel haldab iseseisev firma Koolitööde AS. Koolitööde AS on väike Tallinnas tegutsev tarkvarafirma, mille eesmärgiks on arendada ja hoida käigus eKooli, ning püüda rõõmustada kõiki eKooli kasutajaid.

Koolitööde ASis töötab kolm inimest, kellest kahega tegi autor oma seminaritöö tarbeks ekspertintervjuud. Sten Soosaar on juhataja, kelle kohustuseks on vastutada kõige eest, mis toimub, ja täita kõik tegemata tööloigud. Ene Lindemann on projektijuht, kelle ülesandeks on koos kasutajatega genereerida uusi ideid. Samuti tegeleb projektijuht koostööga ja nõustab uusi ning vanu koole, peab korras juhendmaterjale ning koolitab.

„Meie väike meeskond arvab, et õppimise/õpetamise protsess ei tohiks olla igav ja seetõttu püüame leida töövahendeid nii õpetajate kui õpilaste jaoks, mis muudaksid koolitöö huvitavamaks, individuaalsemaks ja vähem rutiinseks.“ (Lindemann, 2008)

Vastavalt haridus- ja teadusministeeriumi määrusele nr. 41 on kool kohustatud andma õpilasele ja lapsevanemale informatsiooni õpilase hinnete kohta.

§ 4. Hindamisest teavitamine

1. Kool on kohustatud teavitama õpilast ja tema seaduslikku esindajat hindamise korraldusest koolis ning õpilasele pandud hinnetest ja antud hinnangutest. Vastav teavitamise kord sätestatakse kooli kodukorras.

2. Kooli õppekavas sätestatud hindamise korralduse avalikustab kool avaliku teabe seaduse alusel kooli tegevuse kajastamiseks peetaval veebilehel.

3. Õpilasel on õigus saada vastavalt klassi- või aineõpetajalt teavet oma hinnete kohta.

See, kuidas kool lapsevanemaid hinnetest teavitab, on juba kooli juhtkonna otsustada, kuid üheks võimaluseks on siin kindlasti eKool.

eKool on lihtne ja mugav internetipõhine õppeinfosüsteem, mis ühendab kõiki õppetöoga seotud osapooli: koolijuhte, õpetajaid, klassijuhatajaid, õpilasi ja lapsevanemaid. See on infosüsteem, mis hoiab koolides tekkivat õppetöoga seotud informatsiooni. Kasutades eKooli, saab õpetaja lisada päevikusse hindteid, märkusi, puudumisi ja koduseid ülesandeid ning saata teateid nii õpilastele kui vanematele. Klassijuhatajana saavad õpetajad märkida puudumiste põhjuseid ning panna hoolsuse ja käitumise hindteid. Lapsevanemad saavad kiirelt ülevaate lapse hinnetest, märkustest, puudumistest ja kodustest ülesannetest ning õpilane saab jälgida oma edusamme hinnete, puudumiste ja koduste ülesannete näol (Kusnets, 2006).

eKooli erinevus enamikest kooli info kogumise ja jagamise süsteemidest on see, et andmeid sisestavad õpetajad, kelle käe all need samad andmed tekivad. Õpetajaid on eKooli kasutajate seas 6% ja nemad loovad kogu info, mida ülejäänud osalised analüüsivad, vaatavad, kasutavad. Ühekordne sisestus seal, kus andmed tekivad tagab info operatiivsuse, õigsuse ja kvaliteetsuse ning lubab seda koguda õppeprotsessi käigus. Kooli jaoks ei ole lihtne saavutada, et iga õpetaja sisestaks oma tunni info, aga sellega saavad lapsevanemad, klassijuhataja ja koolijuht pidava reaalaajalise ülevaate õpilase osalemisest koolitöös ja saavutatust. (Lindemann, 2006)

Praeguseks hetkeks on eKooliga liitunud 330 kooli ja neid tuleb pidevalt juurde. Peale põhikoolide ja gümnaasiumide on kasutajate hulgas kutsekoole, lastead-alkkoole ja üks huvikool. Kuna suured koolid on kõik juba liitunud, siis õpilasi on kasutajate hulgas 90% kõikidest Eesti õpilastest. Kasutajate hulk päevasel löikes on 80-85 tuhat unikaalset kasutajat. Ühes kuus on unikaalseid kasutajaid umbes 300 tuhat. (Lindemann, 2008)

eKooli projekti tekkimisele andsid tõukeid erinevad situatsioonid, ideed ja tulevikule orienteeritus. Autor usub, et võib isegi öelda, et see projekt sai sel ajal teoks just tänu erinevatele kokkusattumustele, tarkadele inimestele ja miks mitte ka õnnele.

Intervjuust Ene Lindemanniga tuli välja, et tema kui infotehnoloogilise taustaga inimesena ja haridus- ja teadusministeeriumi endise töötajana tundis, et see paberimajandus, mis koolides on, ei kõlba mitte kusagile. Tema enda fookuseks

projekti loomise puhul oli korrastada kooli paberimajandus ja kohustuslik dokumentatsioon.

Enne Rocca al Mare Kooli algust lubati lapsevanematele, et õpilase hindeid on võimalik näha internetist. Esialgu oli kooli koduleheküljel suhteliselt avameelne foorum, kus vanemad hakkasid üsna aktiivselt küsima, et millal siis täidetakse lubadus, kus saab näha lapse hindeid internetist. Ühel hetkel oli vajalik seda lubadust täitma hakata ja esialgu püüti 2001. aastal seda projekti ellu viia „Tiigrihüppe“ raames, mis aga hästi ei õnnestunud ning seda peamiselt seetõttu, et ei olnud suurtoetajaid ja teised koolid ei tundnud asja vastu veel huvi. Üsna õigel ajal tuligi appi Vaata Maailma Sihtasutus, mille taga olid suuremad pangad ning telekommunikatsiooni- ja IT-ettevõtted. (Lindemann, 2008)

Vaata Maailma SA kuulutas 2001. aastal välja konkursi, mille eesmärgiks oli toetada ja kiirendada avaliku sektori veebipõhiste teenuste loomist. Konkursis oli suuresti seotud sihtasutuse missiooniga – „Toetades interneti kasutamist, tõsta Eesti elanike elukvaliteeti ja riigi konkurentsivõimet Euroopas“. Konkursil osalemise üheks oluliseks tingimuseks oli, et see oleks võimalikult suure kasutusulatusega.

Üheks potentsiaalseks variandiks oli viie üldhariduskooli eKooli projekt, millega tehti ettepanek luua tarkvara ja andmebaas, mis võimaldab säilitada kooli õppeinfot ning siduda koolis tekkivaid andmeid ühte süsteemi, parandada selle kättesaadavust ning laiendada arvutite ja IT kasutamist õpetajate hulgas. Projekti eesmärk oli saavutada Internetist kasutatava teenuse rakendatavus igas koolis ja selleks tuli kooli tehniline ja kasutajate oskuste lävi viia nii madalaks kui võimalik. (Lindemann, 2006).

Samale konkursile esitas oma eKooli projekti Tallinna Inglise Kolledž. Neid kahte projekti taheti isegi ühendada, kuna Vaata Maailma SA ei saanud toetada kahte sarnast projekti. Kuna aga praeguse eKooli projekt oli pisut parem, siis otsustati toetada seda. Inglise Kolledž aga viis ellu oma projekti, mida kool siiani kasutab. (Lindemann, 2008)

eKooli projekti teostus jäi ettevõtte Webmedia kanda. Projekt pidi valmis saama 2002. aasta 1. septembriks. Seda aga ei juhtunud ja projekti pilootkool Rocca al Mare Kool võttis eKooli kasutusele 2002. aasta oktoobri lõpus, teisel õppeveerandil.

Ülejäänud pilootkoolid liitusid 2003. aasta alguses. Alates 2003. aasta septembrist oli võimalik liituda ka teistel koolidel.

eKooli projekti valmimisel saidki kokku kaks asja – ühelt poolt kooli dokumentatsiooni kokku panemine ja korrastamine, teiselt poolt koolis toimuva avamine lapsevanematele.

3.1.2. eKooli eesmärgid

Kooli põhitegevus on õppimine, mille tulemusena tekkinud info säilitamine ja analüüsimine on koolile väga oluline. Info säilitamise juures mängivad olulist rolli õpetajad, kes vastavat teavet omavad ja koguvad. Infot kogutakse õpilaste kohta ja seda on koolil kohustus edastada lapsevanematele. Seega on õppeprotsessis kolm osalist: õpetaja, õpilane ja kodu. eKool võimaldab neid kõiki võrdselt infoga varustada ja koos tööle panna, et aidata kaasa lapse arengule (eKool Wiki).

eKooli eesmärgid eKool Wiki leheküljel:

- Kaasata lapsevanemad senisest aktiivsemalt õpetamisprotsessi ja kooliellu, andes neile võimaluse olla pidevalt kursis koolis toimuvaga ja lihtsustada õpetajaga suhtlemist.
- Muuta lastevanematele kooliinfo kättesaamine mugavamaks ja kiireks. Samuti muuta õppetööd puudutav info õpilastele kergemini kättesaadavaks.
- Vähendada kooli ja õpetajate rutiinse töö hulka infosüsteemi abil, mille kasutamine on lihtne, mugav ja ajasäästlik.
- Lihtsustada analüüsi ja aruandlust, tõsta kooli haldussuutlikkust.

Intervjuust Ene Lindemanniga selgus, et eKooli üheks suurimaks eesmärgiks oli tegelikult korrastada kooli dokumentatsioon ja paberimajandus. Seda just seetõttu, et informatsiooni korrektne salvestamine tagab võimaluse saada kiiresti infot üle aastate, teha analüüse ja omada operatiivset informatsiooni sellest, mis koolis juhtub.

Ene Lindemanni sõnul ei olnud eKooli projekti loomise puhul esmane ja kõige tähtsam eesmärk see, et lapsevanemad ja lapsed saaksid jälgida seda, mida kool nende kohta teab ja kirja paneb.

„Meie ei seadnud eKooli põhieesmärgiks vanemaid informeerida. eKooli põhieesmärk on siiski kooli kohustuslike dokumentide täitmine, nagu klassipäevik, õpilasraamat jne.“ (Lindemann, 2008)

Hoolimata sellest, et eKooli põhieesmärk ei olnud vanemaid informeerida, on see funktsioon väga kenasti tööle hakanud. Kommunikatsioon süsteemis tekib muu tegevuse kõrvalproduktina ja seda tänu osalejatele, eelkõige tänu õpetajatele.

Alguses ei osatud süsteemi populaarsuse kohta erilisi eesmärke seada, sest keegi ei osanud projekti niivõrd positiivset käekäiku ette näha. Populaarsuse eKooli suhtes on tekitanud vanemate ja õpilaste kaasalöömine ja pisut kooli oma inimesed. Kooli omade inimeste all peab Ene Lindemann eelkõige silmas administraatoreid, kes koolides süsteeme haldavad. Administraatoriteks on kooli oma töötajaid ja nende arv sõltub kooli otsustest ja vajadustest.

„Me alguses ei näinud tõepoolest, et eKooli administraatoritest tekib erinevates koolides suhteliselt sõbralik ja üksteist aitav seltskond. See on hästi oluline kõrvalprodukt, mis juurde tulnud on.“ (Lindemann, 2008)

Intervjuust Sten Soosaarega selgus, et eKool on ikkagi õpetaja ja õpilase töövahend. *„Kui õpetajad ja õpilased seal ei käiks, siis eKooli ei oleks.“* (Soosaar, 2008).

See, et lapsevanemal on võimalus seda vaadata, on lisaväärtus. Kohati on see kommunikatsioonivahend, sest osalejad ise toodavad infot ja siis on seda võimalik vaadata. Siinkohal rõhutab Sten Soosaar aga seda, et kui üks osapool jätab oma osa tegemata, siis ei ole eKoolist midagi vaadata. Lapsevanema ja kooli juhtkonna jaoks on sinna märgitud informatsioon kui tulemuskaart, mis näitab seda, mida õpetaja ja õpilane koolis teevad.

Ühe väga positiivse saavutusena ühiskonnale märgib Ene Lindemann ära selle, et eKool on toonud õpetajad arvutite ette ja nende arvuti kasutamise oskus on paranenud. Kuna kohalikud omavalitsused on aru saanud, et õpetaja tõesti tänu eKoolile vajab arvutit, siis on koolide arvutitega varustatuse tase tõusnud. Salamisi seda loodeti, aga selle täitumises ei oldud kindlad. *„See on selline lisaboonus, mis peaks tegelikult „Tiigirhüppe“ eesmärk olema, aga mille meie möödaminnes saavutasime.“* (Lindemann, 2008)

Positiivse küljena toob Sten Soosaar välja selle, et inimesed ei taju, et nad eKooli kasutavad. See on muutunud niivõrd loomulikuks osaks inimese elus. Väga paljud inimesed ei teagi kus eKool asub või mis selle taga veel on. Arvatakse, et see ongi lihtsalt kooli eripära või kooli oma süsteem. Siinjuures ongi hea see, et eKooli ei tähtsustata üle.

3.1.3. eKooli rollid ja funktsioonid

eKool on rollipõhine rakendus, kus igale kasutajale jagatakse üks või mitu rolli. Kooli otsustada on, millised isikud ta määrab administraatoriteks, kes hakkavad haldama kasutajaid ja määravad ära kasutajate rollid. Vastavalt rollidele on ära määratud funktsioonid, mida iga kasutaja saab näha, lisada, hallata või muuta.

eKooli rollid:

- Administraator
- Kooli juhtkond
- Klassijuhataja
- Õpetaja
- Lapsevanem
- Õpilane

Alljärgnevalt on ära toodud Tabel 1, mis annab kõige parema ülevaate erinevate rollide õigustest ja kohustustest.

	hinded	märkused	puudumised	ülesanded	koondhinded	tunniplaan	kontaktid	foorumid
Laps, vanem	näeb	näeb	näeb	näeb	näeb	näeb	muudab	osaleb
Õpetaja	lisab	lisab	lisab	lisab	lisab	näeb, lisab	muudab	osaleb
Klassijuhataja	näeb	näeb, lisab	lisab põhjuse	näeb	näeb, lisab	näeb	näeb, lisab, muudab	osaleb
	aruanne		aruanne	näeb	aruanne		aruanne	
Koolijuht	näeb	näeb, lisab	näeb	näeb	näeb	näeb, lisab	näeb	osaleb
	aruanne		aruanne		aruanne			
Haldur	loob päevikud					lisab	lisab	avab, sulgeb
KOV			aruanne					

Joonis 1 (eKooli rollid ja funktsioonid)

Allikas: <http://help.ekool.ee/wiki/index.php/Pilt:Ekrollid.png>

Tabelist on selgelt näha, et kõige rohkem kohustusi eKooli täitmisel on õpetajal, kes lisab ja haldab õpilase kohta tekkivat informatsiooni. Õpetaja saab näha, vajadusel ka lisada tunniplaani, samuti saab õpetaja osaleda foorumis. Klassijuhataja näeb oma klassi kohta käivat informatsiooni ning vajadusel saab infot juurde lisada (nt. puudumise põhjuse). Tal on õigus näha, lisada ja muuta kontakte ning osaleda foorumis. Klassijuhatajal on õigus võtta välja aruandeid. Kooli juhtkonnal on peaaesjalikult nägemise õigus, kuid samuti on võimalus lisada informatsiooni, osaleda foorumis ja võtta välja aruandeid. Peale õpetaja on kohustused halduril, kelle ülesandeks on luua tingimused (päevikud) selleks, et õpetaja saaks neid täita. Halduril on õigus lisada tunniplaan, kontakte ning avada ja sulgeda foorumit. Õpilasel ja lapsevanemal on võimalus kõiki andmeid näha, oma kontaktandmeid muuta ja foorumis osaleda. Tinglikult on tabelisse pandud ka kohalik omavalitsus, kellel on õigus küsida aruandeid puudumiste kohta.

eKooli funktsioonid:

- Klassipäevik – Siia sisestatakse kõik õppetöö tulemused: hinded, puudumised, märkused. Samuti on õpetajal kohustus märkida sinna tundide sisukirjeldus, kodused ülesanded ning planeeritud kontrolltööd.
- Puudujate päevik – Siia sisestatakse kõikide ainete lõikes õpilase puudumised ja hilinemised veerandi jooksul. Puudumise põhjuse olemasolul lisab klassijuhataja selle puudumiste päevikusse.
- Hinneteht (õpilaspäevik) – See näitab lapsele ja lapsevanemale õpilase jooksvaid hindeid, puudumisi, hilinemisi, märkuseid kõikides ainetes õppeveerandi lõikes. Samuti on sealt võimalik näha tunnikirjeldusi.
- Õpinguraamat (tunnistus) – Siin on näha kõik õpilase või klassi veerandi ja aasta hinded.
- Tunniplaan – Kooli õppeperioodi (veerandi) tunniplaan, kust saab näha koolipäeva algust ja lõppu ning päevas toimuvate ainete nimekirja.
- Kodused ülesanded ja kontrolltööd – Siit on näha õpilastele ja lapsevanematele klassipäevikusse sisestatud koduseid ülesandeid ja kontrolltöid.
- Foorum – See on suhtluskanal kõikide eKooli kasutajate vahel. Siinjuures on oluline fakt, et foorumis ei saa osaleda anonüümselt.

Üsna pea on tulemas juurde õppematerjalide funktsioon, mille alt on õpilastel võimalus näha erinevate ainete õppematerjale, mida õpetajad sinna salvestada saavad. Pikemas perspektiivis on plaan viia kontrolltööd ja testid samuti eKooli keskkonda.

3.1.4. eKooli probleemid

Suurimaks probleemiks eKooli puhul võib pidada ilmselgelt tehnilisi probleeme, mis ilmnesisid eKooli algusaastatel. Probleemid kerkisid esile juba täiesti alguses, kui eKool oli alles algstaadiumis. Tehnilist lahendust teostanud firma Webmedia lubas 2002. aasta jaanipäeva paiku eKooli kasutusvalmis teha 1. septembriks 2002. See aga ei õnnestunud, sest ettevõtte ei osanud ette näha, et klassipäeviku tegemine veebikeskkonnas ei olegi nii lihtne, kui esmapilgul tundub. Seega oli esimene probleemsem juhtum kohe käes – eKool ei saanud valmis õigeaks ajaks.

Algperioodil väiksemaid tõrkeid ja probleeme tekib kindlasti, kuid 2003. aasta sügisel oli eKooli keskkonnas korralik kaos. Nimelt otsustas Tallinna linn, et kõikidele haldusala koolidele on eKooli kasutamine rangelt soovituslik. Kui esimesele viiele pilootkoolile lisandus ühtäkki kogu pealinna koolide hulk, siis lihtsalt eKooli arhitektuur ehk programmi ressursside jagamine serveri peale ei olnud nii hea, kui ta oleks pidanud olema. Suure koormuse juures ütlesid serverid lihtsalt üles.

Ene Lindemanni sõnul oleks pidanud sellise koormuse lisandudes eKooli arhitektuuri ümber kirjutama, sest ikka tuli tasapisi välja nüansse, mis sai valesti tehtud. Aja jooksul on neid kõiki pisiprobleeme vaikselt parandatud, kuid eKooli süsteem ootab täielikku ümberkirjutamist. Kusjuures see on konkreetne ja tõsine plaan, mille teostus seisab hetkel aja- ja ressursside puuduse taga.

Teisalt oli probleeme teistsugusel tasandil. Nimelt olid põhimõtteliselt liituma sunnitud Tallinna koolid väga närvilised ja ärevad. Ene Lindemanni sõnul ei olnud kõik lihtsalt eKooli kasutamiseks veel täiesti valmis. Seetõttu kulus palju aega ja energiat nende rahustamiseks, toetamiseks ja õpetamiseks.

Samuti on alati probleeme olnud õpetajate eKooliga harjumisega. Paljud pedagoogid olid arvutikauged inimesed ja seetõttu üsna trotsi täis, kui pidid hakkama vastu tahtmist arvutit kasutama. Aja jooksul on olukord paranenud ja õpetajad on aru saanud, et tegelikult teeb see pikemas perspektiivis nende elu lihtsamaks ja mugavamaks.

„Igas uues koolis on sellega probleemid ikka ja jälle uuesti. Aga järjest leebemal kujul. Aga kui nad on sellega ära harjunud, pärast esimest kahte kuud, siis nad enam muuga ei ole nõus informatsiooni töötlemata.“
(Lindemann, 2008)

3.2. eKool ja koolijuhid

Süvaintervjuud viisin läbi kolme Tallinna kooli direktoriga. Nõmme Põhikoolist Ardi Paul, Rocca al Mare Koolist Rein Rebane ja Lasnamäe Üldgümnaasiumist Merike Vaarandi. Allolevas tabelis 2 on direktorid nimeliselt välja toodud ning samuti on näha, millist kooli keegi esindab. Tabelisse on märgitud liitumise (õppe)aasta ja eKooli liikmeks olemise aastad. Tabelisse pidas autor vajalikuks märkida lisaks veel eKooli kasutamise kooliastmetes, sest näiteks Lasnamäe Üldgümnaasiumis gümnaasiumi osas eKooli ei kasutata.

Tabel 1 (Intervjueeritud koolijuhid)

Direktor	Kool	Liitumise (õppe)aasta	Liikmeks olemise aastad	eKooli kasutamine kooliastmetes
Ardi Paul	Nõmme Põhikool	2005/2006	3 aastat	Algkool, põhikool
Rein Rebane	Rocca al Mare Kool	2002/2003	7 aastat	Algkool, põhikool, Gümnaasium
Merike Vaarandi	Lasnamäe Üldgümnaasium	2006/2007	2 aastat	Algkool, põhikool

Intervjuudest selgus, et koolijuhid eKooli ise väga aktiivselt ei kasutagi. Kõik vajaliku informatsiooni saavad nad peaaesjalikult sealt kätte ikkagi õpetajate, klassijuhatajate ja õppealajuhatajate abiga, kes aeg-ajalt juhtkonnale aruandeid esitavad või direktori palvel mingisuguseid analüüse teevad.

3.2.1. eKooliga liitumine

See, miks otsustati liituda eKooliga, on kõikide kolme respondendi puhul erinev. Kelle jaoks oli see asjade loomulik käik, kelle jaoks tundus see otsus lihtsalt õige ja kelle jaoks oli see otsus osaliselt tingitud ühiskondlikust survest.

Rocca al Mare Kooli direktor Rein Rebane pidas 2002/2003 aastal eKooliga liitumist asjade normaalseks jätkuks. Kuna Rocca al Mare Kool on väga noor kool, siis seda luues otsustati juba alguses, et paberpäevikuid kasutusele ei võeta. Enne eKooli projekti käivitumist kasutati võrgusiseseid päevikuid ja õpetajad pidid andmeid kandma digitaalsele kujule igatahes. See võrgusisene süsteem oli Rein Rebase sõnul

üsna triviaalne ja põhines enamasti Exceli tabelitel. Seega oli eKooli süsteem natukene keerulisem, millele ümber harjuda, kuid kõik said sellega hakkama ning suurt vastuseisu ei olnud märgata. Samuti rõhutas Rein Rebane elektroonilise süsteemi kasutamismisvõime olemasolu sellega, et piisaval hulgal arvuteid ja vajalikku riistvara oli selleks hetkeks olemas.

Nõmme Põhikooli direktor Ardi Paul tundis sisimas, et kool on eKooliga liitumiseks valmis. „*See oli selline evolutsiooniline hetk, et kool nagu justkui oli valmis.*“ Paljuski tugines tema sisemine veendumus lapsevanema kasutajakogemusel ja ta ei näinud ühtegi takistust, miks Nõmme Põhikooli õpilaste vanemad sellest vähem rõõmu tunnevad. Olles 2004/2005 õppeaastast Nõmme Põhikooli direktor hakkas Ardi Paul eKooliga liitumiseks ettevalmistusi tegema. Tehti plaan, vaadati tehnilist olukorda ja liiguti selles suunas, et 2005. aasta sügisel hakata järjest klasside kaupa süsteemile üle minema. Esialgu oli otsuse vastuvõtmisel pisut murettekitav arvutite vähesus. See aga lahendati IT-juhi ettepanekul nii, et arvutiklass kaotati ja kõik sealsed arvutid jaotati klassidesse laiali. Nii oli tagatud üsna hea ligipääs arvutitele ja eKoolile.

eKooliga liitumisel jagunesid õpetajad Nõmme Põhikoolis kolme rühma: noored entusiastlikud õpetajad, kes olid väga eKooli poolt; õpetajad ja eakamad pedagoogid, kes olid uue asja vastu; õpetajad, kellel oli olemas lapsevanema kasutajakogemus. Viimane grupp oli antud koolis ka väga suureks tugigrupiks, kes oskas selgitada eKooli positiivsust ja kasulikkust, kuid paljuski oli Ardi Pauli sõnul liitumise juures oluline juhtkonna meelestatus ja tahe seda projekti vedada.

Lasnamäe Üldgümnaasium otsustas eKooliga liituda 2006/2007 õppeaastal. Direktor Merike Vaarandi tunnistas, et tema eKooli praktiliselt ei kasutagi, sest eKoolis olevaid andmeid kasutavad peaaesjalikult õppealajuhatajad. Osalt võib Lasnamäe Üldgümnaasiumi liitumist pidada ühiskondliku surve tulemiks. Eelkõige just seetõttu, et ümberkaudsed koolid olid juba liitunud ja kooli valiku puhul tundus eKooli olemasolu koolis lapsevanematele tähtis. eKooli kasutatakse kõnealuses koolis vaid 1-9 klassis, gümnaasiumi osa on organiseeritud endiselt klassipäevikutega. Merike Vaarandi sõnul on põhjuseks nii tehniliste vahendite vähesus kui ka harjumus ning mugavus klassipäevikute kasutamise osas.

3.2.2. Koolijuhtide suhtumine ja hoiakud eKooli

Kui uurisin koolidirektoritelt, kui tihti nad eKooli ise reaalselt kasutavad, siis selgus, et väga tihedad eKooli külastajad nad ei ole. Aeg-ajalt käiakse süsteemis sees ja visatakse pilk peale, aga eriti aega sellele ei kulutata. Kui on kokku kutsutud õppenõukogu ja käib arutus mõne probleemse õpilase üle, siis konkreetseid andmeid, näiteks hindeid, nad sealt ikkagi välja võtavad, aga suuremad analüüsid erinevate klasside või kogu kooli lõikes on direktoritel ikkagi ülesannetena delegeeritud õppealajuhatajatele või klassijuhatajatele.

Hoolimata sellest, et direktorid eKooli vähe kasutavad, on direktoritel ideid ja mõtteid selle kohta, mis on eKoolis hästi ja mis halvasti ning mida võiks parandada. „*Ideaalist on asi, ütleme eKooli kui tervikut vaadates, ikkagi kaugel.*“ (Merike Vaarandi, 2008)

Üheks suureks plussiks eKooli puhul peab Rocca al Mare Kooli direktor Rein Rebane seda, et eKooli tõttu oli võimalik asendada väga palju paberimajandust, mida koolides on ohtralt. Nõmme Põhikooli direktor Ardi Paul on seda meelt, et eKool säästab paberit. Kuna hinded on reaajas koguaeg näha, siis on veerandilõppudel tunnistuste printimise otsustamine antud klassijuhatajatele. Kellele on oluline saada tunnistus paberil, see ka selle saab. Kes aga on rahul sellega, et ta näeb eKoolist seda infot, sellele tunnistust ei trükita.

Rein Rebane peab positiivseks seda, et tegelikult kulutatakse vähem inimeste tööaega. Kui juba ühel korral on andmed eKooli sisse kirjutatud, siis ei pea neid enam dubleerima hakkama ja see on võit ajas. Ardi Paul on seisukohal, et eKool säästab aega.

„See on võidetud aeg ja sellel ajal saab midagi muud teha. Kui me ei tegele mingisuguste andmete otsimisega või info puudumisega või kellegi järgi ootamisega. See on välistatud. Me saame sellel ajal vaadata, kuidas lapsed kasvavad.“ (Ardi Paul, 2008)

Merike Vaarandi on aga arvamusel, et eKool on teatavas mõttes õpetajatele siiski tööd juurde toonud. Eriti peab ta silmas veerandilõppe, kus server on aeglane või kinni jooksnud ja andmete sisestamise ajakulu on suur. Võrdlusena toob ta kõrvale

päevikurežiimi, mida gümnaasiumi osas praeguseni kasutatakse, kus selliseid probleeme ei ole.

Oluliste märksõnadena töid Rein Rebane ja Ardi Paul veel välja ülevaatlikkuse ja avatuse. Ülevaatlikkus just selles mõttes, et reaajas on võimalik kiiresti kätte saada kogu info, mis puudutab õppimist, hindeid, puudumisi ja koolikohustusi üldiselt. eKool võimaldab väga kiirelt saada ülevaatlikku informatsiooni. Näitena võib siinkohal tuua õppenõukogu, kes arutab probleemsete laste tulemusi. eKool võimaldab väga kiiresti konkreetse õpilase kohta välja võtta vajaliku info. „*Poole minutiga ma võin võtta siit välja selle õpilase kogu loo.*“ (Ardi Paul, 2008)

Avatus on oluline märksõna just selles mõttes, et eKool võimaldab olulise huvigrupi ehk lapsevanemate osalust õppeprotsessis. Lapsevanematele on antud kätte kõik võimalused, et kooli tegevuses ja õppeprotsessides osaleda, iseasi on see, kas ja kuidas nad neid võimalusi kasutavad. „*Neile on antud see võimalus. Loomulikult on selle võimaluse kasutamine alati individuaalne. Kes kasutab rohkem, kes kasutab vähem. Aga vähemalt võimalus on loodud.*“ (Rein Rebane, 2008)

Samas märgib Merike Vaarandi, et nende koolis takistab lapsevanemate eKooli kasutamist paljude materiaalne olukord ja inimeste elukutse. Palju on vanemaid, kelle töö iseloom ei ole arvutiga seotud ning kellel ei ole kodus arvutit. Seega pole nendel inimestel eKoolist erilist rõõmu. Samuti on gümnaasiumis õppivate laste vanemad eKoolis kaugel. Seda just seetõttu, et lapsed elavad tihtipeale juba oma elu ning vanematega suhtlemine ei ole enam niivõrd tihe ja seetõttu ei näe viimased põhjust eKooli kasutamiseks.

Koolijuhtide arvates on eKooli juures siiski ka selliseid asju, mida saaks parandada ja arendada. Üheks ebameeldivaks asjaks pidasid kõik kolm direktorit seda, et aegajalt on hetki, kus server muutub aeglaseks või jookseb kokku ja seetõttu on eKooli kasutamine tõsiselt häiritud. Samas märgiti, et asi on aasta-aastalt paremaks läinud, aga arenguruumi selles osas näevad nad veel palju.

Teine negatiivne koht on tunniplaan, eelkõige just see, et tunniplaani ei ole võimalik sinna korralikult teha – iseenesest on see eKoolis küll olemas, aga seda on pea võimatu kasutada.

Kuna iga kool on unikaalne, siis Rein Rebase arvates võiks eKooli puhul olla võimalus igal koolil vastavalt oma vajadustele seda natukene täiendada. Praegusel juhul on ühe või mõne kooli jaoks olulise pisikese täienduse tegemine üsna keeruline ja pikaajaline protsess, kuna täiendused hõlmavad sellisel juhul kõiki eKooli kasutavaid koole. Rein Rebase arvates võiks sellise koolispetsiifilise asja tegemine olla tellimuspõhine ja sõltumata teistest.

Ardi Paul kritiseeris eKooli visuaalset poolt ja ainete sisestamist. Visuaalse poole osas oli tema arvamusel, et tühja ruumi on liiga palju ja menüüribad on peenikesed. Ainete sisestamise puhul oli raskusi erinevate huviringide sisestamisel ja järjekorda asetamisel. Huviringid sattusid pärast sisestamist ainetenimekirjas kõige ette ja loogiline ainete ülesehitus oli kadunud. Samas on ta optimistlik, et need väikesed tehnilised probleemid ei takista eKooli kasutamast.

Üheks kindlaks plussiks kooli juhtkonnale on Rein Rebase arvates see, et sellist elektroonilist süsteemi on kergem jälgida. Igas organisatsioonis peab järelevalve võimalus olema. Kooli puhul on oluline saada just ülevaadet sellest kas ja kuidas eKooli täidetakse, kuidas õpilastel läheb ja kas vanemad saavad adekvaatset tagasisidet.

3.2.3. eKooli sisukus

Rein Rebase hinnangul peaks eKoolis oleva info kvaliteet aja jooksul veelgi paranema, et sellest oleks rohkem kasu. Väga oluline on see, kui sisuliselt seda eKooli ka täidetakse. Näitena tõi ta õpilased, kes puuduvad ja peavad järele jõudmiseks saama väga adekvaatset ja korralikku informatsiooni läbivõetud materjali ja koduste ülesannete kohta. Siinkohal rõhutas ta eelkõige seda, et võtmeisikud on siinkohal eKooli täitjad. Kvaliteedi parandamise osas ei piisa ainult sellest, et on antud juhtkonna käsk. Paljuski peavad inimesed ise aru saama miks ja milleks midagi teha on vaja, et eKool ei oleks lihtsalt formaalsus ja bürokraatia, vaid et sellest oleks sisuline abi ja kasu kõigile.

„Siin on täpselt see küsimus, et kui sellest saadakse aru, mis võimalused see annab. Kui selle tõttu tehakse asja kvaliteetselt, siis on mida analüüsida. Kui ta on formaalne, siis ei olegi midagi analüüsida.“ (Rein Rebane, 2008)

Aja jooksul on eKooli täitmine kindlasti paranenud. Rein Rebase sõnul võib see suuresti olla tingitud sellest, et lapsevanemad seal aktiivselt käivad ja annavad tagasisidet õpetajatele ja direktorile, kas see info hulk on seal piisav või üldse adekvaatne. *„Ja tegelikult see, kuidas õpetajad eKooli täidavad on rohkem nüüd juba lapsevanemate ja õpilaste kontrolli all kui üldse peab kooli juhtkonna all olema...“* (Rein Rebane, 2008)

Ardi Paul on seda meelt, et sisukam võiks eKool tööpoolest olla. Pikemas perspektiivis leiab ta, et õpetajad võiksid hakata hinnnetele sõnalisi hinnanguid aktiivsemalt lisama. Osalt seda täna juba tehaksegi, aga veel üsna vähe.

Ühe hea näitena tõi Rein Rebane ka õpilased, kes käivad välisriikides vahetusõpilastena ja tahavad tagasi tülles oma klassiga edasi minna, mitte madalamasse klassi jääda. Nende jaoks on eKool ja selle kvaliteetne täitmine eriti oluline, sest sellele pääseb ligi igast maailma geograafilisest punktist. Vaja on ainult arvutit ja internetti. Paberkandjale fikseeritud andmete puhul on olukord keerulisem, sest need on ainult ühes füüsilises punktis ja nende kättesaamine on komplitseeritud ja aeganõudev protsess.

3.2.4. eKooli turvalisus koolijuhtide hinnangul

eKooli turvalisuse peale polnud keegi direktoritest väga tõsiselt mõelnud ja see pole nende arvates teema, mida üle tähtsustada. Pigem olid kõik kolm arvamusel, et üks suur turvarisk on inimene ise, kui ta jätab oma asjad järelvalveta või avalikult laiali.

eKooli kuritarvitamisest oskas rääkida Ardi Paul, kelle koolis üks selline juhtum aset leidis. Nimelt olid enamik õpetajaid oma paroolid arvutisse salvestanud ja üks õpilane lihtsalt logis õpetaja andmetega sisse ja pani kõigile ajaloos viied. Iseenesest oli see niivõrd läbinähtav, sest õpilane ei teinud seda pahatahtlikult. Ta lihtsalt proovis, kas see on võimalik. Hilisemate analoogsete juhtumiste vältimiseks tehti õpetajatele

selgeks, et nad ei tohi oma paroole arvutitesse salvestada, kuna arvutid on klassis ja lastele kasutamiseks.

3.3. eKool ja õpetajad

Süvaintervjuud viisin läbi kolme õpetajaga. Allolevas tabelis 3 on õpetajad kodeeritud õpetaja 1, 2 ja 3. Tabelisse on märgitud õpetajate sugu, õpetatav aine, kas õpetaja on klassijuhataja, millises kooliastmes õpetaja eKooli kasutab, eKooli kasutamiskogemus aastates ning kooli asukoht.

Tabel 2 (Intervjueeritud õpetajad)

	Sugu	Õpetatav aine	Klassijuhataja	Õpetatav kooliaste	Kasutamiskogemus aastates	Kooli asukoht
Õpetaja 1	N	Inglise keel	ON	Põhi- ja keskkool	5 aastat	Tallinn
Õpetaja 2	N	Algõpetus	ON	Algkool	5 aastat	Tallinn
Õpetaja 3	N	Eesti keel	ON	Alg- ja põhikool	2 aastat	Tallinn

Intervjuudest õpetajatega selgus üsna palju huvitavaid aspekte nende eKooli kasutuskogemuse kohta. Paljuski peetakse eKooli väga heaks ja kasulikuks süsteemiks, mille abil saavad lapse ja õpetaja tegemistest ülevaate ka lapsevanemad. Intervjuudest selgus, et õpetajad ei pea eKooli teab mis lisakoormuseks, küll aga häirib neid kohati süsteemi tehniline nõrkus.

3.3.1. Õpetajad ja eKooli kasutamiskogemus

Õpetajad 1 ja 2 on eKooli kasutanud algusest peale, viis aastat. Õpetaja 3 on eKooli kasutaja olnud viimased kaks aastat.

Kui uurisin õpetajatelt seda, miks nende arvates kool otsustas eKooli kasutusele võtta, siis selgus, et Õpetajate 1 ja 2 jaoks oli see asjade loomulik käik. Seda just selles mõttes, et juba varasemalt oli neil kasutusel kooli sisevõrgu süsteem, kuhu kanti sisse kõik õpitulemusi puudutav teave. Seega oli andmete sisestamine ja säilitamine digitaalsel kujul igapäevase koolielu osa. eKool tuli üsna vaikimisi ja oli asjade täiesti loomulik kulg ja selle suhtes mingisuguseid erilisi emotsioone ei tekkinud. Eks alguses pisut segadust oli, aga see tulenes pigem sellest, et eKooli ja sisevõrgu

süsteemis olid lihtsalt mõned tehnilised erinevused. Vana asja pealt uuele üleminek nõudis pisut õppimist ja harjumist.

Õpetaja 3 aga arvas, et eKool nende kooli tuli ühiskondlikul surveel. Seda just eelkõige seetõttu, et lapsevanemad eelistasid ümberkaudsete koolide hulgast oma lapsele välja valida just selle, milles on olemas eKool, sest klassipäevikust, mis õpetajate toas seisab, lapsevanemale abi ei ole, et oma last õppimisel aidata. eKooliga liitumise osas said kaasa rääkida kõik Õpetaja 3 kooli õpetajad, kellel vähegi huvi oli. Kõnealuse süsteemi kasutusele võtmise osas käis Õpetaja 3 sõnul üsnagi tuline vaidlus. Põhiküsimus oli kas ja miks seda vaja on. Lõpuks pandi otsus hääletusele ja selle tulemused said otsustavaks.

Kõik kolm õpetajat eKooli tuleku momendil ennast arvutikaugeteks ei pidanud. Neil ei olnud eKooli ees hirmu ega negatiivset meelestatust. „*Arvutit ma ei kartnud juba ammu selleks hetkeks.*“ (Õpetaja 3). „*Ja kui sa oled arvutit kogu aeg oma töös kasutanud, siis mingi uue tabeli täitmine ei ole nagu eriti keeruline.*“ (Õpetaja 2).

eKooliga harjumisel oli paljuski abi koolitustest, kus õpetajatele jagati paroolid, materjalid ning töölehed. Asjast räägiti nii teoreetiliselt kui katsetati läbi praktiliselt. Koolitused viis läbi kooli IT-juht, kellelt hiljem häda korral alati abi ja nõu sai. Samuti on suureks tugigrupiks olnud alati administraatorid, kelle käest saab abi küsida, kui ise ei oska. Õpetaja 2 sõnul on vahel sellest abi, kui õpetajate toas omavahel rääkida või nii-öelda kõva häälega mõelda. Õpetaja 3 arvates olid jagatud materjalid igati abiks, kui tekkis väiksemaid probleeme. „*Kui sa hädas olid, siis sa löid materjali lahti ja lugesid läbi ja said hakkama.*“ (Õpetaja 3).

See, milline oli õpetajate ettekujutus eKoolis enne kui see tuli, oli autori jaoks pisut üllatav. Lootus intervjuude käigus saada õpetajatelt erinevaid kujutluspilte süsteemi kohta oli asjatu. Nagu varasemalt mainitud, siis Õpetajad 1 ja 2 olid juba kasutanud võrgusüsteemi ja eKooli puhul nad midagi kategooriliselt erinevat ette ei osanud kujutada. Õpetaja 1 oli üks nendest testivatest õpetajatest, kes sai süsteemile ligi pisut varem kui teised, kuid sellegipoolest ei olnud ta mõelnud, milline see võiks välja näha, eeldades, et eKool on sarnane kasutuseloleva võrgusüsteemiga. Õpetaja 3 kasutamiskogemus on küll kõigest 2 aastat, kuid ka temal ei olnud mingisugust

teistmoodi ettekujutust. Seda seetõttu, et oma isiklikus elus puutus ta kokku inimesega, kes talle seda projekti algusest peale aeg-ajalt oli näidanud.

Õpetaja 3 peab oluliseks plussiks seda, et tal on ülevaade oma klassist ja nende edukusest. Samuti on tal ülevaade sellest, kas lapsevanemad üldse kasutavad eKooli ja on kursis sellega, mida nende lapsed koolis teevad. Sellist koolitööga seotud operatiivse info edastamist peab Õpetaja 3 väga oluliseks. Kusjuures algklassiõpetajana püüab ta andmeid dubleerida õpilaste päevikutesse.

Õpetaja 2 püüab oma algklassi õpilasi ikkagi suures osas harjutada kirjalikke märkmeid tegema. Väga palju infot kirjutab ta ise ja palub lastel kirjutada siiski õpilaspäevikusse. Selleks, et vanemad saaksid koolis toimuvast ülevaate, kirjutab ta asju kindlasti eKooli, sest mõni lapsevanem ei pruugi tavalisse klassipäevikusse vaadata. Samas kõike ei pea ta vajalikuks eKooli dubleerida. Õpetaja 2 arvab, et ta saaks algklassi laste puhul ilma eKoolita hakkama, kuna lapsed ise väga tema arvates eKooli ei vaata. Kui neil tekibki küsimus, siis nad pigem helistavad sõpradele või klassijuhatajale.

Õpetajate eKooli kasutamist võib pidada üsna aktiivseks, sest kõik kolm õpetajat kasutavad eKooli iga päev. Kui on võimalik, siis teevad nad seda tunnis. Kui klassis arvutit ei ole, kasutavad nad seda tavaliselt kas pärast tundi või koolipäeva lõpus. Aeg-ajalt kasutavad nad eKooli hinnete sisestamiseks kodus, aga põhimõtte on kõigil kolmel õpetajal ikkagi see, et sama päeva asjad peavad samal päeval sisse kantud. Õpetaja 1 viitab sellele, et õpilased on eKooliga niivõrd ära harjunud, et päevikuid keegi eriti enam ei kasuta. Kui õpetaja õppimist annab, siis küsivad lapsed esimese asjana, kas see info ikka eKooli läheb. Seega on eKooli puhul oluline info liikumise kiirus.

Õpetajad kasutavad eKooli eelkõige selleks, et sisse kanda hinded, puudumised/põhjused, õppimine ja vajadusel kiitused ning märkused. Paljuski on see info vajalik laste jaoks, kes mingil põhjusel puuduvad. Kuna Õpetajad 2 ja 3 on algklasside klassijuhatajad, siis kirjutavad nad kiitusi/märkusi ja hindeid lastele õpilaspäevikutesse. Samuti kirjutavad lapsed oma õppimist päevikutesse. eKool on nende puhul pigem varuvariant.

Õpetaja 1 peab väga oluliseks kirjaliku eneseväljenduse oskust, sest kodusest ülesandest peavad kõik üheselt aru saama: nii õpetaja, õpilased kui ka lapsevanemad. Eelkõige on see oluline algklassides, kus lapsevanemad aitavad lastel õppida ning suunata vastavalt vajadusele.

Kasutamisharjumuste puhul selgus, et õpetajad siiski dubleerivad oma andmeid paberile. Esiteks seetõttu, et igas klassis ei ole arvutit või pole võimalik seda igal hetkel kaasa võtta. Õpetaja 3 arvas, et kui tal oleks klassis arvuti, siis ta ei dubleeriks oma andmeid. Teiseks saab õpetaja oma lehtedele või märkmikusse teha lisamärkmeid näiteks kontrolltöös saadud punktide/protsentide kohta, millel eKoolis olulist väärtust pole, kuid veerandi hinde panemisel on õpetajal olemas lisaandmed, millele toetuda.

3.3.2. Õpetajate suhtumine ja hoiakud eKooli

Oma kasutamiskogemusest rääkides jäävad enamasti kõlama positiivsed emotsioonid. Tegelikult ollakse selle süsteemiga rahul kuigi osatakse näha selles nii plusse kui miinuseid. Õpetajad on siiski kuulnud negatiivseid emotsioone ja kogemusi, kuid kõigi kolme õpetaja arvamust see ei ole kõigutanud.

Vastupidiselt levinud arvamusele, et õpetajad ei salli eKooli tundub autorile just vastupidi. Õpetajad oskavad näha süsteemi plusse nii endale kui teistele kasutajatele. Õpetajate arvates on see oluline, et lapsevanem teab mis koolis toimub ja mis tema lapsega toimub, et vajadusel saaks kohe aidata. Seda rõhutasid eelkõige Õpetajad 2 ja 3, kes on algklasside õpetajad.

Õpetaja 3 hinnangul on hinded mõnevõrra paranenud, kuna kontroll on suurem ja lastel on rohkem motivatsiooni, et pingutada.

Õpetaja 2 arwab, et võib-olla on koolielu pisut liiga arvutikeskseks muutunud. Lapsed loodavad eKooli peale ja kirjutavad vähem üles. Samas tõdes ta, et vahel on õpetajana rasked ja pikad päevad ning lihtsalt ajapuuduse tõttu ei jõua kogu infot eKooli kohe üles panna ja kui lapsed ainult sellele loodavad, siis on järgmisel päeval olukord natuke kehv.

Õpetaja 1 leiab, et õpilased loodavad sellele süsteemile liiga palju, sest vahel eeldab kodune ülesanne, et tuleb minna raamatukokku vms. Kui aga õpilane teeb õhtul kell 20:00 eKooli lahti ja alles siis hakkab oma kodutöösse süvenema, on natuke pahasti.

Kui uurida õpetajatelt, mis võiks eKoolis paremini olla, siis kõik kolm viitavad ikkagi tehnilistele nüanssidele, eelkõige süsteemi toimimise kiirusele, aga on ka väiksemaid nüansse.

Õpetaja 1 arvates on ekoolis erinevaid tehnilisi nüansse, mis ehk vajaksid muutmist, aga tema arvates sõltuvad need suuresti inimese arvutikasutamise oskustest ja harjumustest. Paljud tahavad eKooli sisese navigeerimissüsteemi asemel kasutada veebilehitseja nuppe (edasi, tagasi, stopp), mis aga viskavad kohe eKooli keskkonnast välja. Vahel häirib hinnete tabeli ruutude suurus, kuna kõik hinded ei mahu ära ja tabel muutub laiusesse suuremaks. Samuti on ta teistelt oma kooli õpetajatelt kuulnud, et siis kui sisestada veerandi lõpus hinne, siis võiks see hinnang automaatselt tulla ka hinnang: C – „Päris hea“. Samas jälle on hinnangu koht see, kus õpetajad võiksid ja peaksid kirjutama igale lapsele mingisuguse kommentaari, mida õpetaja peab vastava aine raames vajalikuks öelda.

Õpetaja 2 on vahel nõrдинud sellest, kui väikene näpuviga näiteks kuupäevas sunnib sissekantud õppimise ja tunnikirjelduse ära kustutama. Ei ole sellist võimalus, kus saab ainult kuupäeva muuta, kui kogemata valesti läheb. Teine aspekt, millele ta viitab, on olukord, mis tekib, kui aineõpetaja mõnes tunnis ei ole sisestanud, et õpilane on puudunud. Näiteks esimeses, kolmandas ja viiendas tunnis on puudumine märgitud ning teises ja neljandas ei ole. Kui aga klassijuhataja puudumiste põhjuseid märgib, siis süsteem automaatselt teist ja neljandat tundi puudunud tunniks ei märgi, kuigi õpilane on terve päeva puudunud, aga lihtsalt mõni õpetaja pole seda üles märkinud. Puudumiste koha pealt jälle positiivseks peab ta seda, et kui lapsevanem helistab ja teatab, et laps nädal aega kooli ei tule, siis saab kuupäevade vahemikuga panna kohe terve nädala puudumised korruga. Ei pea hakkama eraldi neid sinna sisse trükkima.

3.3.3. Klassipäeviku ja e-päeviku eelised ja puudused õpetajate hinnangul

Klassipäevikul ja e-päevikul mõlemal on nii plusse kui miinuseid. Õpetaja 3 arvates on e-päevikut juba seetõttu mugavam kasutada, et kui seal mingisugune näpuviga sisse tuleb, saab seda parandada. Klassipäevikus saaks seda loomulikult samuti teha, aga sodimine jääks ikkagi näha. Õpetajad 1 ja 3 toovad e-päeviku puhul välja veel selle, et seal ei pea nimekirju eraldi kirjutama, kuna need on seal kõik juba olemas. Klassipäevikutesse tuli kõikide ainete jaoks klassinimekiri uuesti ümber kirjutada. E-päeviku puhul jääb igasugune kirjutamise vaev ära ja ei pea muret tundma selle pärast, kuidas kogu vajalik info väikesele paberiosale ära mahutada. Samuti räägib e-päeviku poolt kordades väiksem paberikulu.

Õpetaja 1 arvates oli paberpäeviku puhul ebameeldiv see, et kui klass oli jagatud mitmeks keelerühmaks, siis oli alati probleem, et kes, kus ja millal selle päeviku enda kätte saab.

Lisaks leiab Õpetaja 3, et klassipäevikut oli väga keeruline lapsevanemale näidata, kuna kõikide teiste laste hinded olid seal samuti näha. eKooli puhul näeb lapsevanem ainult neid andmeid, mida ta peab nägema.

Paberpäeviku plussiks pidas Õpetaja 1 seda, et õpetaja pidi selle ikkagi tunni alguses võtma ja seda täitma. eKooli peavad õpetajad ka täitma, aga seda tehakse kuidagi spontaanselt veerandi lõpus. Nende jaoks, kellele on oluline füüsiliselt päevikut katsuda, on klassipäevik positiivne ja nad ei oska võib-olla näha digitaalsel kujul andmete kasutamise mugavust.

E-päeviku üheks suuremaks plussiks võib pidada seda, et see on kättesaadav mistahes maailma geograafilisest punktist, mistahes ajahetkel.

E-päeviku üheks suurimaks miinuseks on tema kiirus, või õigemini see, et süsteemil võib võtta kaua aega, et avaneda. Õpetaja 2 arvates on ebameeldiv see, kui sa oled sisestanud viimase hinde ning vajutad „salvesta“ nuppu ja ekraanile ilmub: „Teie sessioon on aegunud.“ See tekitab olukorra, kus kõik andmed tuleb uuesti sisestada ja see võib meelehärmi tekitada.

3.3.4. eKooli turvalisus õpetajate hinnangul

Kolmest intervjuueeritud õpetajast ükski ei pidanud eKooli selliseks, mis häiriks privaatsust. Samuti pole ükski kolmest õpetajast sattunud sellisesse olukorda, kus keegi oleks eKooli tõttu või selle abiga andmeid kuritarvitanud. Õpetaja 1 peabki kõige suuremaks turvalisuse probleemiks just inimlikku faktorit, kus keegi jätab oma paroolid või asjad niimoodi laiali, et need satuvad valedesse kättesse. Teised õpetajad rõhutasid seda, et oma asju tuleb korralikult hoida. Õpetaja 1 rääkis, kuidas üks tema kooli administraatoritest oli kritiseerinud õpetajate paroole, et need on nii lihtsasti arvata: „*Lähed kabinetti, istud laua taha maha, vaatad natuke ringi ja tead mis parool on.*“ See on see koht, kus annaks midagi turvalisuse huvides teha ja parandada. Samas toonitas Õpetaja 1, et tema kasutab eKooli sisse logimiseks ainult ID-kaarti ja sellega ei tunne ta mingil viisil, et tema privaatsus on häiritud või andmeid saaks kuritarvitada.

Andmete hoidmise turvalisusest rääkides olid kõik õpetajad ühisel arvamusel, et eKooli haldav firma teeb kõik selleks, et need andmed oleksid kaitstud. Samas tõid nad välja selle, et kui internetipangandus on turvaline, siis miks ei peaks eKool andmete salvestamise puhul turvaline olema.

eKooli kuritarvitamise momentidest polnud kolmest õpetajast keegi midagi kuulnud. Õpetajad 2 ja 3 oskasid rääkida lugusid, kuidas paber kandjal klassipäevikud vahel ära kaovad ja õpetajad ning õpilased teevad kontrolltöid järele, et uusi hindeid kätte saada. eKooli puhul on välistatud, et keegi päeviku lihtsalt vaikselt minema toimetab. Seega peavad mõlemad õpetajad klassipäevikut info liikumise suhtes vähem turvaliseks kui eKooli, sest eKoolist näeb igaüks täpselt seda, mida tal on õigus näha ja teada. Klassipäevikut võib sirvima minna igaüks ja seetõttu ei ole andmete turvalisus tagatud.

3.4. eKool ja õpilased

Süvaintervjuud viisin läbi kolme eKooli kasutava õpilasega. Allolevas tabelis 4 on õpilased kodeeritud Õpilane 1, 2 ja 3. Tabelisse on märgitud õpilaste sugu, vanus, klass, see millises kooliastmes õpilane eKooli kasutab või on kasutanud ning eKooli kasutamiskogemus aastates. Õpilased 1 ja 3 on eKooli kasutanud nii põhikoolis kui gümnaasiumis.

Tabel 3 (Intervjueeritud õpilased)

	Sugu	Vanus	Klass	Kasutamiskogemus kooliastmetes	Kasutamiskogemus aastates
Õpilane 1	M	18	12	Põhikool, gümnaasium	4 aastat
Õpilane 2	N	14	8	Põhikool	3 aastat
Õpilane 3	N	18	11	Põhikool, gümnaasium	3 aastat

Intervjuudest selgus üsna huvitavaid seisukohti ja ideid, mida õpilased eKoolist arvavad. Suures plaanis on õpilased siiski eKooliga väga rahul ja peavad seda koolielu lisaboonuseks. „*Minu meelest on eKooli päris cool värk.*“ (Õpilane 1)

3.4.1. Õpilased ja eKooli kasutamiskogemus

eKoolist näevad õpilased kõike olulist, mis puudutab neid ja nende õppetööd. eKoolis käivad õpilased 2 ja 3 enamasti üle päeva. Kui on veerandi lõpp või kriitilisem aeg, kasutavad mõlemad süsteemi iga päev. Õpilane 1 aga vaatab eKooli enamasti korra nädalas, veerandi lõppudel natukene rohkem. „...*ja enne perioodi lõppu tavaliselt vaatan, et kas kõik ained said tehtud ja kas hinded on korras.*“

Põhjuseid, miks õpilased eKooli usinasti kasutavad, on mitmeid. Eelkõige käiakse seal vaatamas hindeid ja puudumisi. Neid vaadatakse peamiselt seepärast, et teada saada erinevate ainete hetkeseis. Samuti saab niivõrd põhjaliku ülevaate abil teha väikese „kalkulatsiooni“ sellest, mitu korda tohib veel puududa või mis hinne tuleb kokku, kui kontrolltöö läheb väga hästi või halvasti. Õpilane 1 hindeid väga ei vaata, aga kuna ta on hetkel abiturient, siis aeg-ajalt hoiab ta silma peal oma keskkooli hinnitel tervikuna. Tal on plaanis lõpetada kuldmedaliga ja seetõttu on tal vaja põhjalikku ülevaadet hinnetest erinevate aastate ja veerandite lõikes. Seega võib

öelda, et eKool võimaldab ajas tagasi minna lihtsalt ja kiirelt, pakkudes ülevaadet eelnenud õppeteest.

Teine põhjus, miks eKooli kasutatakse, on kindlasti kodused ülesanded, mis süsteemi märgitakse. Õpilane 1 ei kasuta näiteks paberil päevikut ja vaatab koduseid ülesandeid ainult eKoolist. Õpilased 2 ja 3 kasutavad küll paberpäevikuid, kuid käivad igaks juhuks eKoolist koduseid ülesandeid üle kontrollimas, et midagi tegemata ei jääks.

Kui õpilane on mingisugusel põhjusel koolist puudunud, siis on tal võimalik järgmiseks päevaks antud kodused tööd eKoolist üles leida ja viia end kurssi sellega, mida tunnis tehti. Seda peavad õpilased üsna suureks plussiks.

eKoolis on funktsioone, mida õpilased ei kasuta. Seda eelkõige seetõttu, et ei ole vajadust ja tahtmist. Õpilane 2 tunnistas, et tema ei vaata tunniplaani, foorumit ja raamatukogu funktsiooni. Õpilane 1 nentis samuti, et tunniplaani ja foorumi osa ei pälvi eKoolis käimisel tema tähelepanu. Õpilane 3 ei osanudki alguses öelda, milliseid funktsioone ta ei kasuta, sest meeles olid vaid need, mida ta usinalt kasutab. Intervjuu käigus tuli siiski välja, et tunniplaani ja foorum on need, mida ta ei kasuta. Seega võib öelda, et kõik intervjuueeritud õpilased viitasid sellele, et tunniplaani osa on tühi/täitmata ja seetõttu pole seda mõtet kasutada. Paljuski on see tingitud õppeveerandi lühidusest ja tunniplaani mitmekesisusest ning keerukusest.

Üldiselt on jäänud mulje, et foorum eKoolis ennast ei õigusta – seda ei kasutata lihtsalt. Paljuski on puudu inimeste enda aktiivsusest ja ettevõtlikkusest. Samas on õpilaste puhul oluline silmas pidada seda, et nende keelekasutus ja eneseväljendamisoskus pole piisavalt arenenud. Siinkohal mõtlen ma just eelkõige seda, et teatud vanuses õpilased ei suuda oma mõtteid piisavalt adekvaatselt väljendada, kasutades selleks ebatsensuurseid väljendeid. Administraator ei saa sellise sisuga sõnumeid avalikuks teha ja nii võibki foorum hääbuda. Samas on tänapäeva noortel omavaheliseks suhtlemiseks palju teisi võimalusi nagu MSN või Orkut ja foorum ongi väheoluline. Olles aga rääkinud erinevatest koolidest ja klassidest pärit õpilastega mitteametlikus vormis, selgus, et on koole, kus klassifoorum toimib ideaalselt. Üks teemasid, mida seal arutatakse, on kevadised klassiekskursioonid – kuhu minna, kui kauaks ja mida seal teha.

eKooli kasutamine ei ole intervjueritud õpilaste koolides kohustuslik, pigem soovituslik. Paljud õpetajad enam tunnis tahvlile koduseid töid ei kirjuta, vaid panevad kogu info eKooli. See tekitab olukorra, kus õpilased peavad eKooli kasutama, sest see ei ole mingisugune argument, kui õpilane teatab, et ta ei viitsinud õhtul eKooli vaadata. „*Et nagu de jure kohustust ei ole seal käia, aga see on Sinu valik seal mitte käia ja vaata ise kuidas oma asjad tehtud saad.*“ (Õpilane 1)

Pigem peavad õpetajad seda ettekäändeks, et info on eKoolis olemas, kuidas te ei ole seda lugenud ja ei tea, et täna kontrolltöö on. Samuti on vastupidi, et kui eKoolis pole infot, siis on õpilastel ettekäändeks olemas, miks ei saa kontrolltööd vms. teha. Tänu sellele jäävad ära vaidlused, et keegi on asjast valesti aru saanud või ei kuulnud, kui tunnis kodune ülesanne anti. eKoolis on kogu info kõigile arusaadavas vormingus olemas.

3.4.2. Õpilaste suhtumine ja hoiakud eKooli

Kuigi intervjuudest selgus, et õpilased peavad eKooli oma koolielu loomulikuks osaks, olid nad kõik arvamusel, et tegelikult saaks väga edukalt ilma selleta hakkama. Nende arvates ei juhtuks mitte midagi, kui seda süsteemi ei oleks või kui see ühel hetkel ära kaoks. Siis oleks lihtsalt samasugune olukord, nagu varem – hindeid ja puudumisi märgitakse ise, õppimine kirjutatakse päevikusse, olulisi asju saab vajadusel teada kas õpetajate või klassikaaslaste käest ning seetõttu ei pea õpilased eKooli elutähtsaks süsteemiks, milleta elada ei saaks. „*Kui me saime siis hakkama, siis me saaksime nüüd ka ju.*“ (Õpilane 2)

eKoolis navigeerimist peavad õpilased loogiliseks ja lihtsaks. Kogu informatsiooni saab kätte lihtsalt ja konkreetselt. See on kasutajasõbralik süsteem, mis on mõeldud igas vanuses kasutajatele. „*Seda on kerge kasutada, kõik on hästi arusaadav.*“ (Õpilane 2)

Kui autor küsis intervjueritavate käest, millised emotsioonid olid eKooli suhtes alguses ja kuidas ja kas üldse on see suhtumine muutunud, sain erinevaid vastuseid. Õpilane 1 oli kohe alguses kahe käega poolt – „*...et kõik need funktsioonid tundusid hullult lähedal.*“ Samuti muutus tema jaoks lihtsamaks saada ülevaadet kodustest

ülesannetest, kuna päevikut tal ei olnud ja koolis toimuvast ei teadnud ta suurt midagi. Võimalus igalt poolt mistahes kellaajal oma kooliasjad kõik reaalselt rivvi lüüa, on ainult positiivne. „Aga tegelikult igas punktis ja igal pool oma asjad ühest kohast kätte saada on ikka minu meelest ja minu enda jaoks küll väga hea.“ Samuti hindas ta kogu kooli õpilaste vastuvõttu positiivseks ja isiklikult ei teadnud ta kedagi, kes sellele vastu oleks seisnud. Võib-olla olid natukene vastu need, kes alati on korralikult päevikut täitnud ja kellel on nagunii ülevaade oma hinnetest ja puudumistest, sest nende inimeste jaoks ei olnud sellel süsteemil võib-olla funktsiooni, aga nüüdseks on kõik õpilased eKooli järgi mugandunud.

Õpilased 2 ja 3 olid alguses eKooli suhtes pisut skeptilised. Teadmine, et vanemad saavad hinnetele ja kõigele muule koolis toimuvale nii vaba ligipääsu, hirmutas neid. Tegelikult vaibus see hirm neil üsna kiiresti, kuna vanemad ei ole aktiivsed eKooli kasutajad. Pigem käivad nad seal selleks, et saada ülevaade koolis toimuvast ja vajadusel last aidata või suunata. Alguses olid osad õpilased segaduses (eriti just kehvema õppeedukusega lapsed), aga hiljem said nemadki aru, et sellest süsteemist on pigem kasu kui kahju.

See, et lapsevanemal on võimalik „jälvida“ oma lapsi läbi eKooli õpilaste seas praegusel hetkel mingisuguseid erilisi emotsioone esile ei kutsu. Vahest, kui on kehvem seis, siis ikka natukene piinlik on, aga eelkõige nähakse süsteemis ikkagi positiivset võimalust. Näiteks kui vanem näeb, et lapsel on mingisugune töö hästi läinud, oskab ta kiita, ja kui on näha, et mingis aines on nõrgad kohad, saab ta vastupidi just aidata ja suunata.

Õpilaste arvates on tähtis jälvida probleemsemaid lapsi. Selliseid juhuseid on palju, kus vanemad viivad lapse kooli, aga laps koolis tegelikult ei jõuagi. Seetõttu on hinded kehvad või palju õppevõlgu. Siin on see koht, kus eKool aitab lapsevanematel natukene oma lapse päevastest tegemistest selgusele jõuda, et vajadusel reageerida ja laps õigele rajale tagasi suunata.

Kui rääkida kolme õpilase vanemate kasutamiskiivsusest, siis kõige aktiivsem on Õpilase 2 lapsevanem. Seda võib seostada sellega, et Õpilane 2 on põhikooliealine ja selles vanuses on veel oluline jälvida, mida laps koolis teeb ja kuidas tal läheb. Enamasti vaatavad nad eKooli koos, sest kui lapsevanemal tekib küsimusi, saab ta

nendele kohe vastused. Õpilased 1 ja 3 käivad gümnaasiumis ja nende vanemad eKooli praktiliselt ei kasutagi. Üheks põhjuseks toob Õpilane 3 oma vanemate arvutikauguse. Samas nendivad mõlemad, et omavaheline usaldus ja kommunikatsioon on ilmselt niivõrd hea, et lapsevanematel ei ole vajadust eKoolis käia ja kui käiaksegi, siis koos lapsega ja selleks, et näha näiteks veerandi lõpu hindteid, kui tunnistusi pole veel kätte jagatud.

Kui palusin õpilastel hinnata, kes eKoolis siis reaalselt kasu saavad, siis eelkõige mainiti ära õpilased, kes lõppkokkuvõttes kasu saavad.

„Ma arvan, et kasu saamegi meie kui õpilased kõige rohkem. Eks see paneb meid pingutama rohkem, sest kui sa näed ise kogu oma seisu, mis sul on, siis võib-olla endal tekib vahel häbi või vaatad, et oi, ma olen nii tubli olnud.“

(Õpilane 3)

Siiski peeti oluliseks lapsevanemate ja õpetajate kasu. Õpilane 1 arvab, et kohati on eKool õpetajatele ka mingitmoodi ikkagi koormaks –Näiteks andmete klasside kaupa sisestamine. Samas leidis ta, et selline põhjalik eKooli täitmine annab väga hea võimaluse võtta välja klassi puuduvat statistikat. Ta toob näite, kuidas tema enda klassijuhataja jälgib kõiki hilinemisi ja puudumisi ning loeb neid ükshaaval kokku. Teeb tohutut statistikat sellekohta, kui palju ja mitu protsenti mingis kvartalis asjad on muutunud. Seega on iseenesest õpetajatele antud kätte võimas ja mitmesuguseid võimalusi pakkuv süsteem. Nende ülesanne on seda ainult kasutada ja sellest kõikvõimalik kasu välja võtta.

Kooli juhtkonna kasu saamise võimalusele ei viidanud ükski kolmest respondendist. Kui intervjuuerija sellele viitas, siis olid õpilased sellega nõus ja mõtlesid ise kaasa, kuidas kooli juhtkond sellest kasu saab. Eelkõige toodi välja statistika tegemine, probleemsete õpilaste puhul kiire väljavõtte saamine ja õpetajate töö silma peal hoidmine.

Intervjuueritavad olid eriarvamusel selles osas, kas õppeedukus ja eKool on kuidagi omavahel seotud. Õpilane 1 oli seisukohal, et kindlasti on sellel seos, vähemalt tema jaoks. Kuna ta ei ole kunagi päeviku kasutaja olnud, siis ei teadnud ta enne väga täpselt, millal tal mingisugused tööd on. Tema näeb kasutegurit just selles, et tänu eKoolile on tal ülevaade sellest, mis koolis toimub. Samas sõltub tema arvates kõik

inimesest endast – „*Kui ma selle vastu huvi tunnen, siis ma saan selle info kätte.*“ Positiivne on see, et on võimalik omada ülevaadet hinnetest ja saab läbi mõelda, kui palju peab pingutama, et mingisugune hinne kokku saada. Õpilased 2 ja 3 ei ole märganud eKooli ja oma õpiedukuse vahel erilist seost.

3.4.3. eKooli positiivsed ja negatiivsed küljed

Üldiselt näevad kõik õpilased eKooli positiivsena ja on sellega rahul. Peale õppimise ja hinnete vaatamise võimaluse väärivad süsteemi puhul nende arvates positiivsete külgedena eraldi ära märkimist info kiire liikumine. Kogu see info on üleval ja nähtav kohe pärast selle sisestamist. Kui õpetaja jõuab töö parandatud ja paneb selle eKooli kirja nädala alguses, siis on võimalik kohe oma hinnet näha, mitte ei pea kannatama nädala lõpuni, mil on järgmine vastava aine tund. Lisaks on õpilaste sõnul on oluline kommunikatsioon, mis eKooli tekib, sest see on oluline nii lapsevanema, õpilase kui õpetaja jaoks. Õpilane 1 on väga rahul veel sellega, et kogu kommunikatsiooni arhiveeritakse ja seda arhiivi on võimalik ka aastate pärast näha.

Huvitav on fakt, et negatiivseid külgi õpilase seisukohast ei osanud ükski kolmest intervjuueeritavast kohe välja tuua. Jutu käigus viitas Õpilane 3, et negatiivne külg on kindlasti tunniplaani puudulikkus ja samuti see, et mingisugune administratiivne info võiks ikkagi eKoolis üleval olla. Siit tekkis tal idee, et võiks olla pseudoaine „Teated“ ja kui see on sama punane, kui „Kontrolltööd“, siis järelikult on uus teade tekkinud. Informatsioon, et keegi kusagilt tuleb esmaspäeval kolmanda tunni ajal gümnaasiumiosale esinema või rääkima, võiks tema arvates samuti eKoolis kajastada. Tavaliselt on see info stendidel ja ei pruugi tähelepanu pälvida. Eraldi tõi ta välja selle, et veerandi lõppudel jookseb eKool kokku ja sinna ei pääse üldse ligi.

Kõik kolm õpilast leidsid, et õpetajate jaoks võib see süsteem siiski pisut tüütu ja keeruline olla.

3.4.4. eKooli sisukus

eKoolis on õpilaste arvates enamik vajalikust informatsioonist olemas. Seda tänu õpetajatele. Õpilased hindasid õpetajate kasutamiskiivsust üsnagi kõrgeks. Kohati on õpetajad pandud fakti ette et nad peavad eKooli kasutama, iseasi kui korralikult nad seda teevad. Algusaastatel oli seis natukene raskem, kuna paljud õpetajad ei suutund iseenda jaoks lahti mõtestada, miks nad kõike seda tegema peavad ja pidasid seda tohutuks lisakoormuseks. Sisse kanti enamasti vaid hindeid, vahel õppimist ja kontrolltöid. Veel võib üheks vähe kasutamise põhjuseks pidada õpetajate arvutikaugust või arvutite vähesust koolis. Aja jooksul on olukord muutunud ja nüüd kasutab enamus õpetajaid eKooli sihtotstarbeliselt ja läbimõeldult. Õpilane 2 arvates on õpetajad siiski inimesed ja vahel juhtub, et õpetaja on lihtsalt unustanud eKooli märkmeid sisestada.

Väga positiivselt hindavad õpilased neid õpetajaid, kes oma õppekava veerandi alguses kohe eKooli ülesse riputavad. Nii on õpilastel mugav jälgida, millal on kodutööde esitamise tähtajad või kontrolltööd. Samuti peavad nad seda õpetajale endale kasulikuks, kuna nii on õpetajal pidev ülevaade ja teadmine ajagraafikust.

Kuna gümnaasiumi klassides on õppekoormus üsna suur, on õpetajad läinud seda teed, et tunni lõpus annavad märku, et näiteks järgmiseks tunniks on vaja lahendada 50 ülesannet, ja et ülesannete numbrid on eKoolis kirjas. Teise näitena võib tuua kodukirjandite teemad, kus koma olemasolust sõltub lause mõte. Selle asemel, et 10 teemat tahvlile kirjutada, paneb õpetaja need eKooli, et teemad oleks kõigile üheselt arusaadavad. Kindlasti kulub tänu sellele tunnis organisatorsetele küsimustele vähem aega ja seda saab kasutada palju efektiivsemalt. Samuti muutub minimaalseks võimalus, et keegi ei kuule või ei saa aru, mis koduseks ülesandeks anti.

Kõik õpilased tõid välja oma koolist vähemalt ühe õpetaja, kes eKooli ei kasuta. Ainult hinded märgib veerandi lõpus sinna sisse, muud infot aga mitte. Siinjuures viitas Õpilane 3, et sellisel juhul kaob eKooli mõte ära. Kui seda korralikult ei täideta, pole sealt ei õpilasel ega lapsevanemal midagi vaadata.

3.4.5. eKooli turvalisus õpilaste hinnangul

Õpilased ei pea turvalisust küsimuseks, millele tuleks pidevalt mõelda. Kui eKooli sisse logimine on internetipankade turvalisuse tasemel, siis tegelikult ei ole põhjust muretseda. Pigem häkitakse sisse internetipanga kontodele mitte eKooli. Õpilased ei leidnud põhjuseid, miks keegi peaks nende hinnetest huvituma ja eKooli pahatahtlikult sisenema. Pealegi, mida võõras inimene selle infoga peale hakkab. Samas pidasid õpilased mõnevõrra ohtlikuks varianti, kus keegi süsteemi siseneb ja hindteid muutma hakkab. Tegelikult on see siiski selgesti näha, kui E-rea asemel on A-rida. See äratav piisavalt kahtlust.

Õpilane 1 tõstas turvalisusest rääkides teema andmete salvestamise kohta: mis siis juhtub, kui keegi häkib sisse ja kõik andmed ära kustutab? Selgus, et õpilased ei ole teadlikud sellest, et neid andmeid, mida eKooli lisatakse salvestatakse pidevalt ja kõikidest asjadest on tehtud varukoopiaid.

Õpilane 1 oskas tuua ühe näite, kus eKooli esimesel kasutamise veerandil oma kooli poisid süsteemi lahti muukisid. Lihtsalt proovimise pärast. Õpilane 2 teadis samuti rääkida ühte kuritarvitamise momenti, kus õpetajad ise olid oma paroolid ripakile jätnud ja seetõttu oli vaba ligipääs hinnetele. Õnneks saadi asjale jälile ja olukord lahendati kiiresti.

3.5. eKool ja lapsevanemad

Süvaintervjuud viisin läbi kolme lapsevanemaga. Allolevas tabelis 5 on lapsevanemad kodeeritud lapsevanem 1, 2 ja 3. Tabelisse on märgitud lapsevanemate sugu, laste arv, eKooli kasutamiskogemus aastates ning see, millises kooliastmes lapsevanem eKooli kasutab või kasutanud on. Lapsevanemad 2 ja 3 on eKooli ühe lapse puhul kasutanud nii põhikoolis kui gümnaasiumis.

Tabel 4 (Intervjuud lapsevanematega)

	Sugu	Laste arv	Kasutamiskogemus aastates	Kasutamiskogemus kooliastmetes
Lapsevanem 1	N	1	3 aastat	Põhikool
Lapsevanem 2	N	3	7 aastat	Algkool, põhikool, gümnaasium
Lapsevanem 3	N	2	7 aastat	Algkool, põhikool - > gümnaasium

Üllatav on see, et kõik intervjueeritud lapsevanemad rõhutasid eKooli puhul samu kasutamise aspekte ja tõid välja väga sarnaseid, et mitte öelda samu asju. Eriti oli seda näha positiivsete ja neutraalsete asjade puhul. Intervjuude käigus tekkis erinevaid ideid ja mõtteid, kuidas eKooli veelgi paremaks muuta. Kõik intervjueeritavad tõid esile erinevaid negatiivseid aspekte ja pakkusid neile välja üsna loovaid ning koolile ja eKooli meeskonnale edastamist vääriivaid ideid/lahendusi.

3.5.1. Lapsevanemad ja eKooli kasutamiskogemus

Rääkides lapsevanemate eKooli kasutamiskogemusest, võib intervjuudest selgelt järeldada, et algkoolis õppivate laste vanemad vaatavad eKooli üsna tihti – lapsevanem 3 vaatab isegi iga päev. Põhjuseks toob ta selle, et kui laps tuleb koju ja ütleb, et midagi ei ole õppida, on tal võimalus seda kohe kontrollida ja vajadusel laps ikkagi õppima suunata.

Lapsevanem 2 tõi välja lastevanemate koosolekult saadud info vanemate kasutamiskogemuse kohta, kus terve klassi peale oli 3-4 lapsevanemat, kes polnud eKooli kordagi sisse loginud. Siinkohal olekski väga huvitav leida üles need lapsevanemad ja küsida nendelt, mis põhjustel nad eKooli ei kasuta, ja analüüsida,

millest see tingitud võib olla. See fookus jääb antud tööst välja, kuid tulevikus võiks kindlasti uurida, mis peitub sellise käitumise taga.

Põhikoolis ja keskkoolis käivate laste vanemad vaatavad eKooli tunduvalt harvemini. Kuna intervjueeritud lastevanemate peredes ei olnud õpiraskustega ega probleemseid lapsi, ei näinud nad vajadust tihedamini eKoolis käia. Aeg-ajalt heidetakse pilk peale hinnetele ja õpetajapoolsetele kommentaaridele, vahel ka õppimisele. Seda pigem eesmärgiga omada ülevaadet sellest, mis lapsel koolis toimub. „Mida suuremaks lapsed saavad, seda vähem ta (lapsevanem) seda ikkagi kasutab.“ (Lapsevanem 2)

Enamasti vaadatakse vanema kooliastme eKooli koos lapsega. Nii saab vanem tekkivatele küsimustele kohe vastuse.

„Mul ei ole töö juures eriti aega minna ja kui ma lähengi, siis mul kohe tekib küsimusi. Ja mis ma ennast ikka ülesse krutin. Kui ma lähen lapsega koos, siis ma saan ka kohe vastused.“ (Lapsevanem 1)

Intervjuudes osalenud lapsevanemad kasutavad eKooli peamiselt hinnete, puudumiste, tunnikirjelduste, märkuste ja õppimise vaatamiseks, sest tavapäevikutesse sellist informatsiooni enam ei panda. Aeg-ajalt on oluline veerandi või perioodihinnete kättesaadavus, kuna veerandite tunnistusi ei jagata üldse või need ei jõua lapsevanemani. Põhiline funktsioon eKooli puhul on lastevanemate jaoks ikkagi saada koolis toimuvast ülevaade. Kui laps on olnud haige või muudel põhjustel puudunud, siis lapsevanemal on võimalus eKoolist õppimise ja tunnikirjelduste järgi vaadata, mida koolis on tehtud. Selle abil saab ta oma last taas järje peale aidata.

Väga rahul olid lapsevanemad 2 ja 3 sellega, et kontrolltööd või pikemat ettevalmistust vajavad õppetükid on kohe kõik veerandi alguses eKoolis olemas. Hoolimata sellest, et esitamise tähtaeg on alles veerandi lõpus. See on suureks abiks lapse suunamisel ja jälgimisel, et ta oma õppimisega ajahätta ei jääks või midagi tegemata ei unustaks.

Kõik kolm lapsevanemat nentisid, et kogu informatsiooni siiski eKoolis ei ole mistõttu on klassijuhatajaga suhtlemine vajalik, peaaegselt e-mailitsi. eKooli ei saa kirja panna seda, et on tulemas näiteks loodusmatk või klassiõhtu, ja mida selleks kaasa on vaja võtta. See informatsioon liigub ikkagi e-maili teel või lastevanemate

koosolekutel. Siinkohal toon vahemärkusena välja, et lapsevanemad, kelle lapsed käisid algklassides kiitsid klassijuhatajaid, sest nad täidavad eKooli väga korralikult ja annavad toimuvast väga põhjaliku ülevaate e-mailidega.

Lapsevanemad ei pea vajalikuks kasutada eKoolis asuvat foorumit. Nende väitel see ei toimi korralikult, kuna aktiivseid vanemaid, kes sellega tegeleda viitsiksid, on vähe. Lapsevanem 1 on kunagi sinna küsimuse esitanud, aga jäänud vastuseta ning pärast seda ei ole ta enam foorumit kasutanud. Samuti tõid kõik kolm lapsevanemat välja selle, et side klassijuhatajaga on niivõrd tihe, et foorumil lihtsalt pole nende jaoks praktilist väärtust.

Suurt nurinat tekitab eKooli menüüribal nähtaval olev tunniplaani funktsioon. Seda seetõttu, et tunniplaani seal üleval ei ole. On küll tundide alguse ja lõpu ajad, aga reaalselt tunniplaani ei ole. Ühes koolis on see põhjendatud sellega, et on viis õppeperioodi ning tunniplaani tegemine lihtsalt võtab kaua aega ja selle ülesse panemise jaoks „füüsilist aega“ ei ole. Sisuliselt saab korralik tunniplaani valmis seitsmenädalase perioodi teiseks nädalaks. Arvestada tuleb veel sellega, et viimane nädal on arvestuste nädal, mistõttu on sel nädalal tunniplaanis olulised muudatused. Siit tuli lapsevanem 2 ideele, et kui tunniplaani suudetakse faili kujul kodulehele panna, siis võiks selle ju eKooli ülesse laadida, sest kahe lehe vahet pendeldada on ebameeldiv. Pealegi on tunniplaani kõnealusel koolis paigutatud uudiste rubriiki ja teadupärast see täieneb pidevalt ja tekitab olukorra, kus tunniplaani peab hakkama otsima.

Intervjuudest selgus, et lapsevanemad kasutavad eKooli põhiliselt hinnete, õppimise ja märkuste vaatamiseks. Teisi funktsioone nad väga tihti ei kasuta, kuna need toimivad üsna halvasti või ei toimi üldse. Mittekasutatavaid funktsioone menüüribal ei suutnud lapsevanemad esimese hooga meenutada. Need tulid meelde pärast väikest mõttepausi või hiljem jutu käigus. Seega võib järeldada, et eKoolil on nii funktsioone, mida vanemad väga tihedalt ja täiesti automaatselt kasutavad, funktsioone (nt. tunniplaani), mida nad meelsasti kasutaksid, kuid mida ei ole puudulike andmete tõttu võimalik teha, kui on selliseid funktsioone (foorum), mida lapsevanemad ei peagi vajalikuks kasutada.

3.5.2. Lapsevanemate suhtumine ja hoiakud eKooli

Küsid lapsevanematelt selle kohta, kuidas nad suhtusid eKooli alguses ja kuidas praegu, siis vastused olid kõigil kolmel täpselt samasugused. Kõik on seda süsteemi algusest peale väga loomulikuna võtnud. See on justkui nende elu igapäevane osa, nagu ajalehe lugemine veebist. Neil on tunne, et eKool on juba aegade algusest olemas olnud ja nad on sellega väga harjunud.

Algse suhtumise puhul saab välja tuua selle, et esialgu ei kujutanud vanemad ette, milline see süsteem välja hakkab nägema, kuidas sinna sisselogimine käib jne. Kuid need mõtted kadusid üsna kiiresti ja eKoolist sai loomulik elu osa. Seda suuresti tänu sellele, et eKool on väga kasutajasõbralik ja lihtsa loogikaga. Kõik vajalik on kättesaadav menüüs.

Kõik lapsevanemad mainisid, et inimeste jaoks, kes ei karda arvuteid ja kasutavad neid igapäevaselt, on eKool absoluutselt loomulik süsteem. Inimesed, kes kardavad arvuteid, ei saa eKooli ideest aru juba seetõttu, et on arvutikauged.

„See on nii nagu arvuti kasutaminegi. Kellel ei ole probleeme ja ei karda arvutit, see suhtub positiivselt. Aga need, kes eriti arvutikasutajad ei ole, nendelt on tulnud negatiivseid kommentaare, et milleks sinna minna ja miks mitte päevikust vaadata.“ (Lapsevanem 2)

Intervjuust lapsevanemaga 3 selgus, et ta kohati mõistab neid inimesi, kes on eKooli vastu. Tsiteerides lapsevanem 3: *„Mul on natukene kahju, et ei ole päevikus enam hindeid. See sama füüsiline tunne, et lapselaps leiab pööningult päeviku, kuhu on sisse kirjutatud hinded ja tuleb ütled, et: „Emme õppis üsna kehvasti.““* Mure on just selles, et eKool on ajas kaduv ja mitte mingisugust jälge peale tunnistuste kooliteest maha ei jää. Lisaks on veerandi lõppudel tunnistuste jagamisest loobunud väga paljud koolid – tunnistused antakse vaid aasta lõpus.

Pika arutelu käigus jõudsim lapsevanem 3-ga põneva ideeni, mis väärriks isegi koolile ettepanekuks tegemist. Nimelt võiks kool gümnaasiumi lõpus koos lõputunnistusega anda CD-plaadi, millel on salvestatud kogu koolitee. Koos kõigi hinnete, puudumiste ja märkustega jne. Kuna meie ühiskond on muutunud niivõrd arvutipõhiseks ja internetiseerituks, siis võiks ajalugu ikkagi arhiveerida. Autori ja

intervjueeritava arvates oleks seda hiljem põnev vaadata või kasvõi oma lastelegi näidata. Kõnealune CD peaks asendama eelmises lõigus mainitud pööningult leitud paberist päevikut.

Lapsevanemad omavahel üldiselt eKoolist ei räägi ja seega intervjueeritavate käest autor üldistavat infot lapsevanemate suhtumise kohta ei saanud. See võib osaliselt olla tingitud sellest, et eKool on niivõrd igapäevane elu osa ja ei vaja enam nii palju tähelepanu.

Huvitav vahemärkus siinkohal on see, et niipalju kui lapsevanemad oma lapsi on kõrvalt jälginud ja nende emotsioone eKooli suhtes tähele pannud, siis intervjueeritud lapsevanemate ja laste emotsioonid suures osas kattuvad. Seda just selles mõttes, et mõlemad võtavad seda niivõrd loomuliku elu osana, et keegi ei märka selle kasutamist. Laste jaoks on see hästi kiiresti muutunud kooli puudutavaks osaks, et intervjueeritud vanemate lapsed ei avalda mingeid emotsioone, kui vanem eKoolist nende õpingute seisu vaatab. Põhikoolis ja keskkoolis õppivad lapsed peaksid ehk rohkem häiritud olema, kuna selline süsteem tekkis poole koolitee pealt, aga intervjuudes lükati see ümber. Vanemate sõnul võib vahel juhtuda, et eKooli vaadates võib tulla mõni röögatav emotsioon, kuna parandatud töö hinnet pole veel sisse pandud.

Algkooliealiste laste jaoks on eKool koolielu igapäevane osa ja nad ei oskagi seda kuidagi teisiti võtta, kuid oluline on see siiski. Lapsevanem 2 tõi välja selle, et tema algklassides õppiv laps tunneb end tähtsana, kui ta eKooli kasutab. Algkooli lastele on ju oluline minna ise eKooli, sest see tekitab nendes tähtsa tunde. Laps ise siseneb, saab vajaliku info sealt kätte ja ta on saanud tunda end täiskasvanud ja asjaliku inimesena. „*Selge on see, et vanemad teevad ees, siis on lapsel tähtis.*“ (Lapsevanem 2)

Kuna lapsevanemad suhtuvad eKooli väga positiivselt ja võtavad seda loomuliku osana iseenda ja oma laste elus, peavad nad süsteemi väga omaks. Kui küsisin lapsevanematelt arvamust selle kohta, kelle jaoks on eKool tehtud või kes sellest kasu saavad, siis vastus oli kõigil kolmel respondendil ühesugune – eelkõige õpilane ja lapsevanem. Lapsevanem 3 pidas kasusaajaks ühiskonda üldises mõttes – „*Selles mõttes, et eks see aitab õpitulemustele ja igasuguse normaalsele õppekeskkonnale*

igatepidi kaasa. ...kokkuvõttes saab sellest kasu ka ühiskond, kui lapsed on haritumad ja teavad ja oskavad rohkem.“

Ükski kolmest intervjuueeritavast ei viidanud sellele, et õpetajad, klassijuhatajad ja kooli juhtkond tegelikult eKoolis kasu saab. Kui intervjuueerija sellele viitas, siis mainisid lapsevanemad, et nad ei ole selle peale väga mõelnud, kuid pidasid seda siiski täiesti loogiliseks. Siit võib teha selged järeldused, antud sihtgrupi jaoks on eKool niivõrd „oma“, et nähakse peamiselt ikkagi õpilaste ja lapsevanemate kasu.

Küsimuse peale, kas eKoolil ja õppeedukusel on mingisugune seos jäi kõlama üldiselt jaatav vastus. Lapsevanem 3 tõi välja selle, et eKool on ikkagi mingil määral kontrollmehhanism ja kui lapsevanemad sellega tegelevad, on sellest kindlasti kasu. Lapsevanem 1 on arvamisel, et eKool mõjutab õppeedukust, kuna laps unustab tihti päevikusse kodused ülesanded märkida, aga avastab eKoolist, et midagi on õppida. Võimalus kusagilt järgi vaadata aitab õppeedukusele kindlasti kaasa. Lapsevanem 2 on aga seda meelt, et sellel on kaks külge. Ühest küljest tundub, et otsest seost õppeedukusel ja eKoolil pole. Kui laps päevikusse ei märgi ja eKoolist õppimist vaatab, siis võib ta kogu info lihtsalt teadmiseks võtta ja ikka mitte õppida. Teisalt jälle tema üks laps ei kasutagi enam päevikut, vaatab kõike eKoolist ja teeb oma koduseid ülesandeid vastavalt eKoolis märgitule.

3.5.3. eKooli sisukus

Selleks, et eKoolist kasu saada, tuleb seda korralikult täita. See ülesanne on jäetud õpetajatele, kes kogu infot haldavad ja eKooli üles märgivad. Olles eKooli teemal vestelnud paljude inimestega on selgunud see, et paljuski mõjutavad eKoolis olevat informatsiooni ja selle struktuuri lapsevanemad ja õpilased. Seda just seetõttu, et nendel on võimalik teha õpetajale ettepanekuid, kuidas mingisugust infot sinna märkida nii, et kõik sellest ühtemoodi aru saavad.

Lapsevanemate arvates ei ole eKooli märgitav informatsioon tohutu lisakoormus õpetajatele. Kindlasti on see väikesel määral lisakoormus nendele, kes on arvutikaugemad. Pigem näevad lapsevanemad selles kõiges hoopis kasutegureid õpetajale endale, kes paari märksõna asemel peab sinna kirjutama selgelt ja konkreetselt tunnikirjelduse, õppimise jms. nii, et kõik sellest ühtemoodi aru saavad.

Samas annab selline põhjalik kirjutamine õpetajatele võimaluse kogu infot analüüsida ja teha endale vajalikke järeldusi.

Aineõpetajate korralik puudumiste märkimine on kasulik kõigile. Klassijuhatajad saavad näiteks võtta välja kogu klassi puudumised, teha statistikat ja hoida lapsi ning lapsevanemaid kursis kogu klassi puudumistega. Samuti tuleb välja see, kas on selliseid aineid, millest puudutakse tunduvalt rohkem jne. Vastavalt sellele saab reageerida ja midagi ette võtta, enne kui on liiga hilja. Iseenesest on eKoolis väga palju erinevaid võimalusi mida kasutada, iseasi, kas neid kasutatakse. Suuresti on see ikkagi kinni mõtlemises. Kui inimene teeb oma asju mõtestatult ja saab aru, mille jaoks midagi vaja teha on, ei teki olukorda, kus seda saab pidada lisakoormuseks.

Intervjuudele tuginedes võib öelda, et lapsevanemad on üldises plaanis rahul info hulga ja põhjalikkusega, mis eKooli tekib. Kogu päeval koolis tehtu on juba sama päeva õhtuks eKoolis kirjas. Aasta-aastalt on seis paranenud. Eriti hoolikalt ja põhjalikult täidavad eKooli algklasside õpetajad, kelle kirjutatud informatsioonist on kasu nii lapsele kui lapsevanemale. Lapsevanem 3 tõi hea näite, kus eKooli oli kogu klassile pandud ülesanne oma vihikud nõuetekohaselt ümber kirjutada. Laps teatas, et temal on see tehtud, kui aga lapsevanem läks eKooli nõudeid vaatama, siis selgus, et pooled nendest olid veel täitmata. Seega aitas õpetaja usinus ja lapsevanema reageerimine last suunata ja tema tähelepanu pöörata puuduvatele detailidele.

Intervjuudes osalenud lapsevanematele tundub, et kui õpetajad täidavad eKooli korralikult ja põhjalikult, siis järelkult on nad selle süsteemiga rahul ja oskavad selle plusse hinnata. Nii nagu õpilased ja lapsevanemad, suhtuvad õpetajad eKooli, kui koolielu loomulikku osasse.

3.5.4. eKooli positiivsed ja negatiivsed küljed

Lapsevanemad toovad eKooli positiivsete külgedena eelkõige välja ülevaatlikkuse ja info kiire kättesaadavuse. Samuti toonitavad kõik kolm lapsevanemat kogu intervjuu käigus süsteemi lihtsust ja loogilisust. Ei ole liigseid asju, mis segaks eKooli kasutamist. Oluline on ka tagasisidestatus, mis tänu eKoolile on tekkinud – õpetajate personaalne lähenemine õpilastele ja sellele vastavalt märkuste, kiituste või

kommentaaride märkimine eKooli. Lapsevanem 2 peab üheks oluliseks plussiks seda, et paberikulu on tohutult palju vähenenud ja mitu puud jääb tänu eKoolile metsa alles.

Negatiivsete külgedena märkisid lapsevanemad seda, et veerandi lõppudel kipub süsteem kinni jooksuma. Ligipääs on limiteeritud ja viimaste päevade infot enam eKooli ei teki. Respondendid tõid välja, et põhikoolis ja gümnaasiumis, kus on rohkem aineõpetajaid, võiks olla tunni all kirjas veel aineõpetaja nimi, et vajadusel otse õpetajaga kontakteeruda.

Kuna tunniplaani tegemise mootor on niivõrd keeruline, siis enamus koole neid ei kasuta – ka intervjueeritavate laste koolides seda funktsiooni ei kasutata. Iseenesest tekitab see meelehärmi, kuna menüüs ta on olemas, aga seisab tühjana. See on midagi, millele lapsevanemad tähelepanu juhtisid ja avaldasid soovi, et see probleem võimalikult kiiresti lahendataks.

Lapsevanem 2 tõi negatiivse küljena välja veel selle, et eKool on ikkagi ajas kaduv ja ei jää peale tunnistuse midagi, mis kooliteed ja õppeedukust meenutaks. Tema arvates oleks siiski vahva, kui eKooli pandud hindteid saaks ka nädalate lõikes vaadata. Paberit pole selle peale mõtet raisata, aga kui gümnaasiumi lõpuaktusel kogu informatsioon CD-l lõpetajale kätte anda, oleks see vahva.

Üldises plaanis on lapsevanemad ikkagi eKooliga rahul just sellisena, nagu ta praegusel hetkel on.

3.5.5. eKooli turvalisus lapsevanemate hinnangul

Igasuguste infosüsteemide turvalisus on alati küsitav olnud ja arvutimaailm iseenesest ei ole eriti turvaline. Lapsevanemate arvates ei ole siin elus mitte miskit turvalist – kes ikka tahab, see muugib sisse. Samuti võib öelda, et internetipangas käimine või automaadist raha välja võtmine ei ole turvaline, kuid kui nii mõelda jääks pool elu elamata.

See, kui keegi eKooli süsteemi sisse häkib ja kõikide õpilaste hindteid näeb, ei ole lapsevanemate arvates asi, mille üle pead vaevata. Intervjueeritavate üldine arvamus oli, et sellest ei juhtu midagi, kui keegi nende laste hindteid näeb, sest see ju ei muuda

midagi. Üheks võimalikuks ohuks pidasid nad seda, kui mõne prominendi lapse hindeid nuhitaks ja siis see meediasse paisataks – et edukas isa, aga lapsel on ainult kahed ja kolmed.

Teisest küljest pöörasid vanemad tähelepanu olukorrale, kus keegi eKooli sisse häkib ja hindeid muudab. Siinjuures tekkis kõigil kolmel respondendil kohe küsimus, kas ja kuidas õpetajad oma andmeid dubleerivad. Lapsevanemad ei ole teadlikud sellest, et iga päev tehakse andmetest koopiaid ja dubleeritakse neid automaatselt serverisse. Seega, kui keegi otsast midagi muudab, siis tegelikult on teekond väga kergesti taastatav.

4. Järeldused ja diskussioon

Bakalaureusetöö teoreetilise ja empiirilise osa põhjal saab teha järgmised järeldused. Järeldused ja diskussioon on esitatud uurimisküsimuste kaupa.

Autor peab oluliseks siinkohal ära märkida asjaolu, et uurimistulemuste peatükis oli töö struktuur ülesse ehitatud vastavalt respondentgruppidele. Antud peatükis pidas autor vajalikuks uurimisküsimuste paremaks selgitamiseks grupid ümber struktureerida teemade, mitte kasutajagruppide järgi.

4.1. Mis on eKool ja milleks seda vaja on?

Kool on organisatsioon, mille ülesandeks laiemalt on lastele hariduse tagamine. Samas peab kool kui organisatsioon olema võimeline tagama õppimist ja õpilasi puudutava informatsiooni levikut seaduses sätestatud punktides. Vastavalt haridus- ja teadusministeeriumi määrusele nr. 41 on kool kohustatud andma nii õpilasele kui lapsevanemale informatsiooni õpilase hinnete kohta.

Kooli kui organisatsiooni, põhitegevuseks on õppimine, mille tulemusena tekkinud info säilitamine ja analüüsimine on koolile väga oluline. Info kogumisel on olulised õpetajad, kes koguvad infot õpilaste kohta ning koolil on omakorda kohustus seda infot lapsevanematega jagada. Seega on õppeprotsess kolm osalist: õpetaja, õpilane ja lapsevanem, kelle vahel toimub pidev kommunikatsioon. Organisatsiooni kommunikatsioon on sidus tegevus, mille abil ühendatakse kõik organisatsiooni koostisosad ühiselt talitlevaks tervikuks. eKool võimaldab kõiki võrdselt infoga varustada ja koos tööle panna, et aidata kaasa lapse arengule.

eKool on infosüsteem, mis hoiab koolides tekkivat õppetööga seotud informatsiooni. Õpetaja saab lisada päevikusse hindeid, märkusi, puudumisi ja koduseid ülesandeid ning saata teateid nii õpilastele kui lapsevanematele. Õpilane aga saab jälgida oma edusamme, hindeid, puudumisi ja koduseid ülesandeid. Õpetajate ja õpilaste jaoks on eKool töövahend. „*Kui õpetajad ja õpilased seal ei käiks, siis eKooli ei oleks.*“ (Soosaar, 2008). Vanemad saavad kiirelt ülevaate lapse koolialasest edukusest – hinnetest, märkustest, puudumistest ja kodustest ülesannetest.

eKool loodi eesmärgiga muuta kodu ja kooli vaheline suhtlemine efektiivsemaks. Oluline siinjuures on kaasata lapsevanemad tihedamalt lapse õpikeskkonda. Alljärgnevalt on ära toodud eKooli eesmärgid (eKool wiki):

- Kaasata lapsevanemad senisest aktiivsemalt õpetamisprotsessi ja kooliellu, andes neile võimaluse olla pidevalt kursis koolis toimuvaga ja lihtsustada õpetajaga suhtlemist.
- Muuta lastevanematele kooliinfo kättesaamine mugavamaks ja kiireks. Samuti muuta õppetööd puudutav info õpilastele kergemini kättesaadavaks.
- Vähendada kooli ja õpetajate rutiinse töö hulka infosüsteemi abil, mille kasutamine on lihtne ja mugav ning ajasäästlik.
- Lihtsustada analüüsi ja aruandlust, tõsta kooli haldussuutlikkust.

Pasti (2005) järgi on organisatsiooni kommunikatsioonil kolm põhilist tunnust:

1. Organisatsiooni kommunikatsioon toimub avatud süsteemis, mis mõjutab kommunikatsiooni ja mida kommunikatsioon mõjutab
2. Kommunikatsioon hõlmab sõnumeid, nende edasiandmist, eesmärki, suunda, inimesi.
3. Kommunikatsiooni tulemusel mõjutab organisatsioon sihtgruppide teadlikoleku taset, hoiakuid ja käitumist.

Kooli ja eKooli kontekstis kehtivad edukalt samad tunnused. Kooli-kodu vaheline kommunikatsioon toimub eKoolis, mis on avatud süsteem kõigile kooliga seotud inimestele. eKoolis toimuv kommunikatsioon hõlmab sõnumeid, nende edasiandmist, suunda ning inimesi kui sihtrühma liikmeid. Süsteem mõjutab kommunikatsiooni eelkõige seetõttu, et muudab suhtlemise erinevate huvigruppide vahel lihtsamaks. Eduka kommunikatsiooni tagajärjel muutuvad gruppide hoiakud ja käitumine. Intervjuudest erinevate kasutajatega selgus mõnelgi juhul, et õpilaste õpiedukus on tänu eKoolile tõusnud. Samuti on lastevanemate osalemine õppeprotsessis ja koolielus tänu eKoolile suurenenud.

Kõigil kolmel intervjuueeritud koolijuhil olid erinevad põhjendused, milleks on eKooli vaja ja miks otsustati süsteemiga liituda. Rocca al Mare Kooli direktor Rein Rebane pidas seda asjade normaalseks jätkuks, kuna noores koolis kasutati juba võrgusisest

süsteemi ja hindede märgiti Exceli tabelitesse. Nõmme Põhikooli direktor Ardi Paul pidas eKooliga liitumist evolutsiooniliseks hetkeks, kus kool oli justkui selleks valmis. Lasnamäe Üldgümnaasiumi direktor Merike Vaarandi sõnul oli eKooliga liitumine pigem ühiskondliku surve tõttu tehtud otsus. Seda just seetõttu, et ümberkaudsed koolid juba olid kasutajad.

Nii Rein Rebane kui Ardi Paul on seisukohal, et eKool on vajalik eelkõige seetõttu, et see säästab inimeste tööaega. Merike Vaarandi arvamusel on eKooli kasutusele võtmine siiski õpetajatele tööd juurde toonud.

4.2. Kas ja kuidas erinevad eKooli kasutajagrupid saavad aru eKooli vajalikkusest: nägemus õpilase-õpetaja-lapsevanema omavahelise kommunikatsiooni olulisusest.

Koolitöötajad ja lapsevanemad peaksid olema teadlikud sellest, et vanemate kaasatus aitab edendada õpilaste õpiedukust, käitumist ja suhtumist hoolimata sellistest faktoritest nagu vanemate sissetulek, haridustase ning töökoht või selle puudumine (Cotton et al. 2000:5). Eduka kaasatuse eelduseks on kindlasti organiseeritud ja plaanipärane kommunikatsioon.

Epsteini (1995) järgi on olemas kuus erinevat vanemate osaluse ja kaasahaaratuse tüüpi:

1. Vanemaks olemine
2. Suhtlemine
3. Vabatahtlikkus
4. Kodus õppimine
5. Otsustamine
6. Koostöö kommuunidega

eKooli kontekstis on Epsteini kuuest tüübist kaasatuse puhul olulised suhtlemine ja kodus õppimine. Suhtlemine Epsteini ja eKooli järgi on säärane, kus kool planeerib efektiivseid kommunikatsioonivorme, mis soodustavad efektiivset kooli-kodu ja kodu-kooli vahelist kommunikatsiooni erinevate programmide ja õpilase progressi kohta. Teine oluline punkt Epsteni järgi ning eKoolis on kodus õppimine, ja lapse

abistamine. eKooli süsteemis on vanemal võimalus jälgida oma lapse hariduslikku edukust, vajaduse korral teda õppimisel aidata.

Kaudses mõttes soodustab eKool vanemaks olemist, kuid siinkohal on olulised lapsevanemate harjumused. Kui eKooli kasutamise harjumust ei teki, siis on keeruline täita Epsteini pakutud esimest punkti kooliellu kaasahaaratuse fookusest.

Esmapilgul tundub, et Epsteini kuuest punktist kolm – vabatahtlikkus, otsustamine ja koostöö kommuunidega on eKooli kontekstist kaugel. Paljuski see on nii, aga kaudses mõttes on eKool eelduseks nende kolme punkti realiseerumisel. Kusjuures eKooli kasutamine peaks tekitama vanemates huvi ja tahtmist osaleda lapse koolielus, sest süsteem avab koolikeskkonna erinevatele kasutajagruppidele.

Chen et al. (2007) pakuvad välja õppimise ja kaasahaaratuse juurde mudeli – *Education Wheel Model* (EMW). EMW järgi on õpetajad, õpilased ja lapsevanemad hariduskeskkonnas hädavajalikud komponendid. Antud kolm osapoolt on kindlalt seotud, tegutsevad tihedalt koos ning on oluline tuumik teadmiste omandamisel. Selleks, et õpikeskkond oleks õppetööksoodne, on kõigil kolmel grupil oma kriteeriumid, mis ideaalsel juhul on kõigil täidetud.

Kui kõrvutada EMW-d eKooliga, siis tegelikult toetab mudel ainult mõnda eKooli osa. Lapsevanemate osas on olulised hariduslik kommunikatsioon ning vanemate kaasatus. Õpetajate osas toetab EMW mudel eKooli puhul hindamist, kaudselt õppestrateegiate raamistikku (kuivõrd pikalt õpetaja planeerib ette oma tegevusi) ning õppematerjalide olemasolu. Õpilase seisukohalt EMW mudel otseselt eKooli struktuuri ei toeta.

Koolijuhid Rein Rebane ja Ardi Paul peavad eKooli puhul oluliseks ülevaatlikkust ja avatust. Ülevaatlikkust just selles mõttes, et reaajas on võimalik kiirelt kätte saada kõik, mis puudutab õppimist, hindeid, puudumisi ja koolikohustusi üldiselt. Avatus on oluline märksõna just selles mõttes, et eKool võimaldab olulise huvigrupi ehk lapsevanemate osalust õppeprotsessis. Lapsevanematele on antud kätte kõik võimalused, et kooli tegevuses ja õppeprotsessides osaleda, iseasi on see, kas ja kuidas nad neid võimalusi kasutavad.

Samas märgib Merike Vaarandi, et Lasnamäe Üldgümnaasiumis takistab lapsevanemate eKooli kasutamist paljude materiaalne olukord ja inimeste elukutse. Palju on selliseid vanemaid, kelle töö iseloom ei ole arvutiga seotud ning kellel ei ole kodus arvutit. Paljud gümnaasiumis õppivad lapsed elavad tihtipeale kodust eemal ning vanematega suhtlemine ei ole enam niivõrd tihe, seetõttu ei näe viimased põhjust eKooli kasutamiseks.

4.3. Millised on erinevate eKooli kasutajagruppide hoiakud ja hinnangud eKoolile?

Antud peatükk ei keskendu eKoolile hinnangu andmisele, vaid sellele, kuidas erinevad kasutajad eKooli suhtuvad.

Laiemas plaanis olid kõik intervjueeritavad kasutajagruppide esindajad eKooliga rahul. Kasutamiskogemusest rääkides jäid enamasti kõlama positiivsed emotsioonid ja kogemused. Tegelikult ollakse selle süsteemiga rahul ja osatakse näha selles nii plusse kui miinuseid.

Lapsevanemate hoiak eKooli on kasutamiskogemuse algusest olnud väga positiivne. Eelkõige seetõttu, et lapsevanemad on seda süsteemi võtnud niivõrd loomuliku osana koolielust, et nad isegi enam ei pane selle kasutamist tähele. Õpilaste ja õpetajate puhul on tundmus, et eKool on loomulik elu osa, tekkinud aja jooksul.

Erinevad kasutajad pöörasid intervjuudes tähelepanu aspektidele, mis vajaksid kindlasti täiustamist ja mille suhtes olid hoiakud negatiivsed. Siinjuures on huvitav fakt, et enamik negatiivse tooniga hoiakutest oli kõikidel intervjueeritavatel sarnased, et mitte öelda samad. Kõige drastilisema hoiakuga oli Lasnamäe Üldgümnaasiumi direktor Merike Vaarandi, kelle sõnul on eKool ideaalist kaugel.

Erinevad kasutajagrupid viitavad negatiivses osas eelkõige tehnilistele aspektidele ja serveri probleemidele. Samas märgiti, et aja jooksul on asi paremuse suunas liikunud, kuid arenguruumi nähakse selles osas veel palju. Veel tekitas respondentides negatiivseid emotsioone tunniplaani funktsioon, mis on süsteemis olemas, aga mida ei kasutata.

4.4. Kas ja mil määral on eKool sarnane E-Homebook System'iga

Internetiseeritus on kaasa toonud selle, et traditsiooniline klassipäevik hakkab elektroonilise päeviku ees taanduma. Seda eelkõige seetõttu, et tavalisest päevikust informatsiooni kätte saamine on komplitseeritud oma füüsilise asukoha tõttu. See on kindlasti üheks põhjuseks, miks lapsevanemad on olnud oma laste õppeprotsessidest kaugel ja ei osale koolielus. Teiseks põhjuseks võib pidada asjaolu, et paberpäevikuga on raske edasi anda kiireloomulist ning adekvaatset informatsiooni. Kui kommunikatsiooni vajalike gruppide vahel ei toimu, tekib lapsevanemate-laste-õpetajate vahele kommunikatsiooni tühimik, mida on väga raske täita. Muud kommunikatsioonivõimalused nagu telefon ja kohtumised nõuavad aja planeerimist ega ole mugavad.

Chen et al. (2007) järgi on traditsioonilise päeviku abil raske ajaliselt ning adekvaatselt edastada infot juhul, kui õpilasel on käitumuslikke või intellektuaalseid probleeme. Seega peab olema mingisugune lähenemine paremale kommunikatsioonile.

Elektroonilise päeviku põhiliseks eeliseks ongi see, et sellele pääseb ligi mistahes maailma geograafilisest punktist, mistahes ajal. Vaja on ainult internetti, kasutajatunnust ning salasõna.

Klassipäevikul ja e-päevikul mõlemal on nii plusse kui miinuseid. Õpetajad peavad e-päeviku plussideks eelkõige kasutusmugavust – parandused ei jää näha, nimekirjad on süsteemis olemas, paberit hoitakse kokku, erinevate keelerühmade puhul ei teki päeviku jagamise probleemi, lapsevanemal on koolis toimuvat lihtsam jälgida.

Chen et al. (2007) järgi on *E-Homebook System* (EHS) internetipõhine õpetamise strateegiline toetussüsteem, mis on seotud *Education Wheel Model*'iga. EHSi funktsioone on määratletud neli:

1. Soodustab üldise kommunikatsioonisilla tekkimist
2. Õppe-portfoolio põhimõtte rakendamine soorituste hindamisel
3. Osalemis-portfoolio põhimõtte rakendamine lapsevanema kaasamisel
4. Perioodiliselt raportid

eKool toetab antud punktidest kindlasti esimest, sest süsteem soodustab samuti üldise kommunikatsioonisilla tekkimist erinevate kasutajagruppide vahel. eKooli puhul otseselt õppe-portfooliot kui õpilase õppetöö tulemite kogumit, mida saab hinnata, ei rakendada. Õpilase protsessi ja arengut saab näha hinnetekehelt. Küll aga on arengujärgus õppematerjalide portfoolio. Lapsevanemate osalemine oma laste õppeprotsessis on oluline ning eKool on selle neile väga lihtsaks ja mugavaks teinud.

Süsteemis on foorum, mille abil lapsevanemad saavad omavahel suhelda, kuid intervjuudest selgus, et seda funktsionaalsust ei kasutata. Millistel põhjustel foorumit ei kasutata jääb antud töö fookusest välja, küll aga oleks see edaspidiseks uurimiseks huvitav teema.

Sarnaselt EHS-iga on eKooliski raportite tegemise võimalus, mis aitab koolil jälgida õpilaste progressi. Samuti kuulub EHSi raportite funktsionaalsuse alla eKoolis olev võimalus kodutöid pikema aja peale ette planeerida. See aitab õpilastel paremini õppida oma aega pikemalt planeerima.

4.5. Soovitused edasiseks

Toetudes ekspertintervjuudele eKooli tegijatega ning erinevate kasutajagrupidelt saadud informatsioonile, siis tegelikult võib öelda, et süsteem toimib üsna edukalt. Kuigi sissejuhatuses mainis autor, et isiklike tähelepanekuid eKooli kohta antud bakalaureusetöösse ei tule, siis antud peatükis võib neid esineda.

Üheks põhiprobleemiks eKooli puhul erinevate kasutajate arvates on ülekoormus, mis muudab süsteemi kasutamise aeg-ajalt keeruliseks ja vähendab kasutusmugavust. Autor soovib eKooli tegijatel tõsiselt tegeleda selle probleemiga ja otsida võimalusi, kuidas vähendada serverite ülekoormust, mis esineb just veerandilõppudel. Aja jooksul on see probleem tunduvalt väiksemaks muutunud, aga arenguruumi paranemise suunas siiski veel on. Antud probleemi juures on olulised kasutajad, kellel peaks olema piisavalt kannatlikku meelt, tolerantsus ja mõistmist, et tehnoloogiale ei saa alati loota.

Teine asi, millele autor tahab viidata on eKoolis leiduv funktsioon – tunniplaan. See funktsioon on süsteemis algusest peale, kuid väga vähesed koolid seda kasutavad.

Iseenesest on see väga vajalik ja oluline funktsioon, seega võiks see ka töökorras olla. Autori arvates tuleb leida mingisugune lahendus, kuidas tunniplaani eKoolis olemas oleks. Sest kasutusmugavuse seisukohalt on üsna ebameeldiv käia tunniplaani vaatamas kooli kodulehelt ja õppimist puudutavat infot eKoolist. Ühe võimalusena näeb siin autor koos lapsevanemaga välja mõeldud varianti, kus tunniplaan on võimalik failidena ülesse laadida. Lastel ja lapsevanematel omakorda on võimalus neid alla laadida ja vaadata.

eKooli arendajatele soovitan autor tõsiselt kaaluda küsitluste läbiviimist erinevate kasutajagruppide hulgas, sest nende abil võib selguda palju häid ja huvitavaid ideid, millised näevad erinevad kasutajad eKooli ja millised muutused või funktsionaalsusi süsteemi veel vaja on.

4.6. Meetodi kriitika

Üldiselt võib öelda, et valitud meetod andis üsna selge ülevaate sellest, kuidas hindavad ja suhtuvad erinevate kasutajagruppide liikmed eKooli. Töö jaoks vajaliku info kogus autor semi-struktureeritud süvaintervjuude abil ning peab seda antud teema puhul parimaks variandiks. Eelkõige seetõttu, et antud meetod võimaldab respondentil vabas vormis väljendada oma emotsioone ja arvamust ning autoril välja selgitada üldised tendentsid. Samuti annab see autorile võimaluse küsida juurde ning täpsustada vastuseid. Kriitika meetodile autori arvates on suur ajakulu, mis piirab suuresti respondentide arvu.

Mis puutub antud teema edaspidisesse uurimisse, siis oleks kindlasti huvitav uurida eKooli teistsugustes fookustes. Ühe teemana võiks vaatluse alla võtta selle, miks osad lapsevanemad siiski eKooli ei kasuta ja keskkonda kordagi sisenenud pole. Samuti võiks edasi arendada antud bakalaureusetööd, suurendades uuringu valimit üle-Eestiliseks, mis annaks kindlasti kinnitust või lükkaks ümber antud töös kirjeldatud. Kindlasti on võimalusi teema kitsendamiseks ainult ja ainult ühe kasutajagrupi praktikatele keskendumiseks.

5. Kokkuvõte

Käesoleva bakalaureusetöö eesmärgiks on kirjeldada eKooli kasutuspraktikaid koolijuhtide, õpetajate, õpilaste ja lapsevanemate vaatenurgast.

Bakalaureusetöö on olemuselt süvaintervjuudel baseeruv pilootuuring. Esinduslikuma ülevaate saamiseks erinevate kasutajagruppide kasutuspraktikatest on vajalik läbi viia suurema respondentide hulgaga intervjuud. Läbi viidud pilootuuring andis ülevaate peamistest suundumustest, hinnangutest ning hoiakutest.

Töö teoreetilises osas andis autor ülevaate töö teoreetilisest taustast ja selgitas töö seisukohast olulisi mõisteid: organisatsiooni kommunikatsiooni, lapsevanemate kaasatust õppeprotsessi (kooli-kodu kommunikatsioon) ja e-päeviku (*e-Homebook System*) käsitlusi. Organisatsiooni kommunikatsiooni teoreetiliste alustena vaatas autor Pasti ja Pace & Wayne & Faules' i käsitlusi. Lapsevanemate kaasatuse ja kooli-kodu kommunikatsiooni mõistete selgitamisel toetus autor Epsteini, Cottoni, Chen & Yu & Chang'i käsitlustele. E-päeviku mõiste avamisel kasutas autor Chen & Yu & Chang käsitlusi.

Töö empiirilises osas otsis autor vastuseid järgnevatele uurimisküsimustele:

1. Mis on eKool ja milleks seda vaja on?
2. Kas ja kuidas erinevad eKooli kasutajagruppid saavad aru eKooli vajalikkusest: nägemus õpilase-õpetaja-lapsevanema omavahelise kommunikatsiooni olulisusest?
3. Millised on erinevate eKooli kasutajagruppide hoiakud ja hinnangud eKoolile?
4. Kas ja mil määral on eKool sarnane *E-Homebook System*'iga?

Empiiriliste andmete saamiseks kasutas autor kvalitatiivset meetodit – süvaintervjuud, mille valimi moodustasid erinevate õigustega eKooli kasutavad inimesed. Intervjuudes uuris autor erinevate kasutajagruppide hinnanguid ja hoiakuid eKoolile.

Uurimisküsimustele vastates võib pilootuuringu põhjal väita, et erinevate kasutajagruppide kasutamiskäitumised eKooliga on enamjaolt positiivsed ning süsteemi kasutatakse meelsasti. Huvitaval kombel olid kõikidel kasutajagruppidel väga sarnased arvamused eKooli negatiivsetest ja arendamist vajavatest külgedest. Erinevate kasutajate arusaam kooli-kodu kommunikatsioonist on üsna sarnane ning

tegelikult näevad kõik osapooled selles võimalust, mis soodustab lapse, vanema ning kooli omavahelist suhtlust ja infovahetust.

Edaspidi on võiks läbi viia suuremate vastajate arvuga uuring, mis võimaldab täpsemalt anda ülevaadet eKooli kasutuspraktikatest, kasutajate hoiakutest, hinnangutest ning ootustest.

6. Summary

The aim of the present BA thesis „eKool Using Practice – Headmasters’, Teachers’, Students’ and Parents’ point of view.“ The present Thesis is a pilot-research based on in-depth interviews and gives the main overview of main tendencies, evaluations and attitudes.

In the theory chapter author introduces the theoretical grounds and keywords, such as organizational communication, parental involvement, and e-diary (E-Homebook System). Forming the theoretical basis author used theories of organizational communication Past and Pace & Wayne & Faules. Defining the parental involvement, theories of Epstein, Cotton, Chen & Yu & Chang. Explaining e-homebook theories Chen & Yu & Chang.

The empirical chapter of the Thesis was to find answers to following questions:

1. What is eKool and why it is important?
2. How different user groups understand the usefulness of eKool – vision of student-teacher-parental communication.
3. What kind of attitudes and assessments do users have?
4. How is eKool and E-Homebook System related?

To get the qualitative research was carried out using the method in-depth interviews. The respondent selection was based on the people who were using eKool in 2007/2008 school year.

Answering the research questions in this pilot-research can author say, that different user practices using eKool are mostly positive and the system is used willingly. Interestingly all these user groups had very similar opinions about eKool’s negative aspects. Users understanding about home-school communication is quite similar and actually all participants can see in eKool opportunity to improve communication between teachers’, parents’ and students’.

Concluding the summary, there is need to research based on bigger selection of respondents to get more precise picture of eKool's using practices, attitudes and assessments.

Kasutatud kirjandus

1. Berg, Bruce L. (1989) *Qualitative research methods for the social sciences*. Ch 2. Allyn & Bacon
2. Chen, H.-m. & C. Yu, C.-s. Chang. (2007) *E-Homebook System: A Web-Based Interactive Education Interface*. *Computers & Education* 49 (2007), 160-175
3. Cotton, K. & Wikeland, K.r. (2000) *Parent Involvement in Education*. Northwest Regional Educational Laboratory. URL www.nwrel.org/scpd/sirs/3/cu6.html (vaadatud 10.05.2008)
4. eKool wiki URL help.ekool.edu.ee/wiki (vaadatud 21.01.2008)
5. Epstein, J. (1995) *School/family/community partnerships*. *Phi Delta Kappa*, 76(9), 701-712
6. Lindemann, E. (2006) Kas informeeritud olemine aitab paremini õppida?. E-õppe uudiskiri. URL <http://portaal.e-uni.ee/uudiskiri/teemad/kvaliteet/lindemannkvaliteet/?searchterm=Ene%20Lindemann> (vaadatud 12.01.2008)
7. Kusnets, K. (2006) Jutuajamine Ene Lindemanniga. eKooli kohandamine kutseõppeasutustele ja rakenduskõrgkoolidele. E-õppe uudiskiri. URL <http://portaal.e-uni.ee/uudiskiri/klubi/kohvik1/?searchterm=Ene%20Lindemann> (vaadatud 12.01.2008)
8. Pace, R. Wayne & D. F. Faules (1993). *Organizational Communication*. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice Hall
9. Past, A. (2005) *Juhtimine ja Suhtekorraldus*. Tallinn: Pegasus
10. Puskar, B (2008) eKool ja jälgimisühiskond. Seminaritöö.
11. Õpilase hindamise, järgmise klassi üleviimise, täiendavale õppetöle ning klassikursust kordama jätmise alused, tingimused ja kord. (16.11.2006 aasta määrus nr 41; kehtestatud "Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 27 lõike 1 alusel). Riigiteataja. URL <https://www.riigiteataja.ee/ert/act.jsp?id=12753100> (vaadatud 22.01.2008)
12. Seale, C. (1998). *Researching Society and Culture*. Ch 16. SAGE Publications Inc.
13. Sirvani, H. (2007). *The Effect of Teacher Communication with Parents on Students' Mathematics Achievement*. *American Secondary Education* 36(1), 31-46

Lisad

Lisa 1 – Küsimustikud

1.1. Seminaritöö küsimused eKooli tegijatele

1. Mis on eKool ja kellele see mõeldud on?
2. Kui palju eKoolil on kasutajaid
  - a. koolide lõikes
  - b. õpilaste lõikes
3. Iseloomustage eKooli
4. Milline on eKool Teie jaoks?
5. Millisena nägite eKooli
  - a. täiesti alguses
  - b. millisena näete seda nüüd
  - c. millisena näete seda tulevikus (arenguvõimalused)
6. Kas tänapäeval saaks endiselt ka ilma eKoolita hakkama?
7. Kustkohast tuli mõte luua eKool?
  - a. Oli selleks konkreetne vajadus (nt. EV Isikuandmete kaitse seadus)
  - b. või tekkis lihtsalt hea idee (Tänu Vaata Maailma SA korraldatud konkursile)
8. Missugune oli eKooli idee elluviimine?
9. Millised olid probleemid eKooli loomisel?
10. Milleks eKool vajalik oli?
11. Mida sellega või selle abil loodeti saavutada?
12. Kas eKool on ennast õigustanud ja kuidas Te seda põhjendate?
13. Millised on eKooli funktsioonid ja eesmärgid?
14. Kas eKool on üks osa jälgimisühiskonnast nn Suur Vend? Miks?
15. Kas eKooli võib nimetada kommunikatsioonivahendiks? Miks?
16. Kas eKooli võib näha kontrollivahendina? Miks?
17. Kuivõrd turvaline on eKool?
18. Kuivõrd on tagatud see, et
  - a. Andmed ei satu valedesse kättesse
  - b. Andmed ei kao ära
19. Kuidas Teie näete, et eKool üldsuses vastu võetud on?
20. Milliseid reaktsioone on eKool kasutajates esile toonud?

1.2. Küsimused koolijuhile

1. Millal tekkis kooli juhtkonnal otsus hakata eKooli kasutama?
2. Mille jaoks on kooli juhtkonnale eKooli vaja?
3. Kuidas Te teavitasite liitumise otsusest õpetajaid, õpilasi ja lapsevanemaid?
4. Kuidas möödus eKooli liitumise protsess ja juurutamine? Kas see oli raske ja miks?
5. Kui tihti Te koolijuhina eKooli kasutate?
6. Milleks Te eKooli kasutate?
7. Milleks Te eKooli ei kasuta?
8. Kas eKool pakub juhtkonnale seda informatsiooni, mida kooli kohta on vaja teada? (On sellel informatsioonil kooli juhtkonna jaoks reaalne väärtus?)
9. Millised on Teie arvates õpilaste emotsioonid selle süsteemi suhtes?
10. Millised on Teie arvates õpetajate emotsioonid selle süsteemi suhtes?
11. Millised on Teie arvates lapsevanemate emotsioonid selle süsteemi suhtes?
12. Kuidas Teile tundub, kas aja jooksul on erinevate kasutajagruppide emotsioonides toimunud märgatavaid muutusi?
13. Kuidas Teile tundub või on teada koolis õppivate õpilaste ja nende vanemate kasutamiskiivsus?
14. Kas ja kuidas mõjub eKool õpilaste õppeedukusele? Miks Te nii arvate?
15. Nimetage, mis on Teie arvates eKooli positiivsed küljed.
16. Nimetage, mis on Teie arvates eKooli negatiivsed küljed. Kas neid annaks parandada? Kuidas?
17. Kui reaalseks hindate ohtu, et eKooli sisestatud andmeid ei hoita turvaliselt? Mil määral on see Teie arvates probleem?
18. Kas Te olete kuulnud/kogenud mõnda eKooli kuritarvitamise momenti?
19. Mis Te arvate, milleks sellist süsteemi üldse saab kuritarvitada?
20. Kuidas Teile tundub eKooli välimus ja kasutajasõbralikkus?
21. Kas Te olete eKooli kui kooli-õpetaja-õpilase-lapsevanema vahelise infosüsteemiga rahul? Miks?
22. Kas on midagi, millele Te eKooli puhul ise tahad tähelepanu pöörata?
23. Kas on ehk rääkida mõni huvitav lugu, mida Te eKooli kasutamise kohta kuulnud olete?

1.3. Küsimused õpetajatele

Väljavõte Tartu Ülikooli Ajakirjanduse ja kommunikatsiooni instituudi õpetajate suhtlustavade uuringu küsimustikust 2008.

1. Millal liitus teie kool e-kooli süsteemiga? Miks? Kuivõrd said õpetajad kaasa rääkida, kas liituda või mitte? Kas teil oli nn testiperiood?
2. Milline on teie kogemus seoses e-kooliga? Palun tooge näiteid.
3. Millal te tavaliselt e-kooli kasutate?
4. Milline oli teie ettekujutus e-koolist enne sellega reaalselt kokkupuudet? Kuivõrd on pilt muutunud?
5. Mis on teie arvates muutunud pärast e-kooli kasutuselevõttu, (kas lapsed on uimasemaks muutunud vms)
6. Millised on teie parandusettepanekud e-koolile, et süsteemi tõhustada?
7. Milline oli teie arvutialane kogemus enne e-kooliga liitumist? Kas olete kasutanud e-kooli andmete sisestamiseks kõrvalist abi? Millistel e-kooli alastel kursustel olete osalenud? Millist abi nendest saite?
8. Kuivõrd e-kool häirib teie privaatsust? Palun tooge näiteid, kuidas olete reageerinud.
9. Kui reaalseks hindate ohtu, et e-kooli sisestatud andmeid ei hoita turvaliselt? Mil määral on see teie arvates probleem?
10. Kui võrdlete e-kooli vana paberkandjal klassipäevikuga, siis millised on ühe või teise eelised või puudused? Kas kasutate nn topeltpäevikut, kuhu paralleelselt e-kooliga regulaarselt õpilaste õppetulemused sisse kannate?
11. Kas te võiksite rääkida mõne värvika loo, mis teile seoses e-kooli kasutamisega meelde tuleb? Kirjeldage oma kogemusi e-kooli hästi või vääralt kasutamisest? Kuidas väärkasutuse juhtumeid vältida?

1.4. Küsimused õpilastele

1. Mis koolis Sa käid ja mitmendas klassis Sa õpid?
2. Millal Sa hakkasid eKooli kasutama?
3. Millal ja kui tihti Sa kasutate eKooli?
4. Mille jaoks Sa eKooli kasutate?
5. Kas eKoolis on ka funktsioone, mida Sa üldse ei kasuta? Millised need on? Miks Sa neid ei kasuta?
6. Kuidas Sa suhtusid eKooli alguses, kui Sa pidi seda kasutama hakkama?
7. Oskad Sa ka ehk öelda, milline oli üldine õpilaste vastuvõtt teie koolis?
8. Kuidas Sa suhtud eKooli nüüd?
9. Kas eKooli kasutamine on Teie koolis kohustuslik?
10. Pead sa eKooli vajalikuks või arvad, et saab täiesti vabalt ka ilma selleta hakkama?
11. Kelle ja mille jaoks on Sinu arvates eKool vajalik? Kas ja kes eKoolist kasu saavad?
12. Kas Sinu vanem kasutab eKooli? Kuidas Sa hindad/kirjeldad tema kasutamiskiivsust?
13. Kuidas Sa suhtud sellesse, et lapsevanemal on võimalus Sinu õppimist jälgida? (Kas see on pigem hea või halb?)
14. Kuidas Sa hindad oma õppeedukust pärast eKooli kasutusele võtmist? (On see pigem tõusnud või langenud või hoopis jäänud samaks?)
15. Nimeta, mis on Sinu arvates eKooli positiivsed küljed?
16. Nimeta, mis on Sinu arvates eKooli negatiivsed küljed? Kas neid annaks kuidagi parandada? Kuidas?
17. Kuidas Sulle tundub õpetajate suhtumine eKooli?
18. Kuidas Sa hindad õpetajate eKooli kasutamiskiivsust? (Enamus sealsest infost sõltub ju õpetajatest). Millest see oleneb?
19. Kuidas Sulle tundub, kas kõik õpetajad kasutavad eKooli nõuetekohaselt? Kas see on millegagi reglementeeritud?
20. Kuidas Sinu arvates on eKool muutnud õpetajete-õpilaste suhteid ja suhtlemist?
21. Kuidas Sulle tundub eKooli välimus ja kasutajasõbralikkus?
22. Kas Sa oled eKooliga rahul? Miks?
23. Kui turvaliseks Sa eKooli pead?
24. Kas on midagi, millele Sa eKooli puhul ise tahad tähelepanu pöörata? Mõni huvitav lugu seoses eKooliga?

1.5. Küsimused lapsevanematele

1. Millal Te hakkasite eKooli kasutama?
2. Millal ja kui tihti Te tavaliselt eKooli kasutate?
3. Mille jaoks Te eKooli kasutate?
4. Kas eKoolis on ka funktsioone, mida Te üldse ei kasuta? Millised? Ja miks Te neid ei kasuta?
5. Millised olid Teie emotsioonid ja suhtumine alguses, kui Te kuulsite eKoolist ja selle võimalustest?
6. Milline on Teie suhtumine eKooli praegusel hetkel?
7. Oskate Te hinnata, mida arvavad eKoolist teised lapsevanemad?
8. Kelle ja mille jaoks see eKool Teie arvates tehtud on? Kas ja kes sellest kasu saavad?
9. Kas Teie laps kasutab eKooli? Kuidas Te hindate/kirjeldate tema kasutamiskiivsust?
10. Milliseid emotsioone Teie laps/lapsed eKooli suhtes väljendavad?
11. Kuidas nad suhtuvad sellesse, et lapsevanemal on võimalus neid jälgida?
12. Kuidas mõjub eKool lapse õppe- ja kasvatusprotsessile? Miks Te nii arvate?
13. Kuidas Teie tunded, kas õpetajad kasutavad eKooli reeglite järgi?
14. Kuidas Teie tunded õpetajate suhtumine eKooli?
15. Nimetage, mis on Teie arvates eKooli positiivsed küljed.
16. Nimetage, mis on Teie arvates eKooli negatiivsed küljed. Kas neid annaks parandada? Kuidas?
17. Kui reaalseks hindate ohtu, et e-kooli sisestatud andmeid ei hoita turvaliselt? Mil määral on see Teie arvates probleem?
18. Kas Te olete kuulnud/kogenud mõnda eKooli kuritarvitamise momenti?
19. Mis Te arvate, milleks sellist süsteemi üldse saab kuritarvitada?
20. Kuidas Te hindate enda kohanemist eKooliga?
21. Kuidas Teie tunded eKooli välimus ja kasutajasõbralikkus?
22. Kas Te olete eKooli kui kooli-õpetaja-õpilase-lapsevanema vahelise infosüsteemiga rahul? Miks?
23. Kas on midagi, millele Te eKooli puhul ise tahad tähelepanu pöörata?
24. Kas on ehk rääkida mõni huvitav lugu, mida Te eKooli kasutamise kohta kuulnud olete

Lisa 2 – Intervjuude transkriptsioonid

2.1. eKooli meeskond

(Intervjuud tehtud seminaritöö raames jaanuar 2008)

ENE LINDEMANN

Intervjuuerija: Ehk oskad sa ise midagi eKoolist rääkida?

Ene Lindemann: (naerdes) Mina ei tea eKoolist mitte midagi.

Intervjuuerija: No midagi ikka peab teadma, kui selle sees olla. Võib-olla on siis lihtsam nii – Et mis see eKool siis on? Ja kellele see mõeldud on?

Ene Lindemann: eKool. Sa võid seda igalt leheküljelt leida. See on tarkvara, mis on mõeldud ühendama kooli ja lapsevanemaid ja õpilasi selleks, et hallata informatsiooni, mis koolis tekib õppetöö käigus. No õppimine, õpetamine on kooli põhiprotsess. Ja põhiprotsessi käigus tekkiva informatsiooni salvestamise käigus saavutatakse üheltpoolt siis see, et tekib suurem korrastatus, võimalus saada informatsiooni üle aastate, teha analüüse ja omada operatiivset informatsiooni sellest, mis koolis juhtub. Ja teiselt poolt, mis tegelikult päris algne, selline peamine eesmärk ei olnud see, et lapsevanemad ja lapsed saavad ühtlasi jälgida seda, mida kool nende kohta teab ja kirja paneb ja siis sellele vastavalt reageerida. Nii et selle klassipäevikus tekkiva informatsiooni põhjal, järelikult meil õnnestub siduda ära kõik need, kes kooliga tegutsevad.

Intervjuuerija: Sa ütlesid, et saab teha analüüse, aga mille jaoks need analüüsid vajalikud on? Või mille kohta need analüüsid on? Mille puhul need välja võetakse?

Ene Lindemann: Analüüse teevad ju pidevalt klassijuhatajad, kooli juhtkond, ka aineõpetaja oma ainete eelmiste aastate õppe edukuse kohta, selle kohta mida ma õpetasin eelmine aasta, puudumiste, laste edasijõudmine. Kõik see värk. Et me tegelikult on meil siin puudu veel hulk aruandeid, mis teeks seda asja mugavamaks. Ja kui saame põhiasjad tehtud, siis me aruannete poole nihkume ka. Et on võimalik töötada välja analüütilisi aruandeid, mis tegelikult vastavad nendele küsimustele mis kooli juhi ja õpetajate ees iga päev on. Sest vastupidi üldlevinud arvamusele üldiselt ikkagi hoolitakse sellest kas lapsed edasi jõuavad ja üritatakse teha kõik, et see võimalik oleks. Analüüs on ka näiteks see, kui mõne õpetaja tundides saadakse ainult kahtesid ja teise õpetajaga ainult viisi. Et selliseid asju võib siin välja tuua.

Intervjuuerija: Mismoodi Sina eKooli iseloomustaksid? Kas Sa oskad tuua välja mingisuguseid halbu külgi, häid külgi?

Ene Lindemann: Iseloomustaksin... Ma arvan, et eKool on tõesti sotsiaalne tarkvara, kus erinevad osapooled saavad kokku, moodustavad sellise ...ökoloogilise süsteemi, kus mitte keegi ei saa jätta tegemata oma osa, sellepärast et teised sellest sõltuvad. Kui õpetaja ei kanna sisse kontrolltööd, siis lapsed teatavad, et meil ei ole täna tööd, sellepärast, et Sa ei ole seda lihtsalt sisse kandnud piisavalt varakult. Ja sellisel moel ma arvan, et me oleme kas nüüd juhuslikult, teadlikult, vedamise tõttu – mida iganes- jõudnud sellisesse punkti, kus tegelikult seda on kõigil tarvis. Ja sellisel moel on ta enamasti suhteliselt hinnatud.

Intervjuuerija: Aga palju on üldse praegu neid koole, kes kasutavad seda? Ja õpilasi?

Ene Lindemann: Praegult on koole meil 330. Ja neid tuleb koguaeg juurde, kuna praegult on see aeg, kus koolid, kes plaanivad hakata kasutama järgmisest sügisest alustavad oma ettevalmistusi, testimist, koolitamisi ja kõike sellist asja. Neid tuleb suhteliselt kiires tempos juurde. Ja õpilasi on eKoolis 90% Eesti õpilastest. Suured koolid on enamasti kõik liitunud järgi on jäänud väiksem osa neist koolidest. Meil on päris palju kutsekoole, üle 20. Ja päevane kasutajate hulk sellisel tavalisel päeval on 80-85 tuhat inimest. Unikaalset kasutajat. Ja kuu lõikes tuleb neid jah kusagil 300 000 ära.

Intervjuuerija: See on ikka päris suur arv.

Ene Lindemann: Hästi-hästi suur arv inimesi jah.

Intervjuuerija: eKooli kasutajad on põhiliselt ju põhihariduslikud ja gümnaasiumid, et neid algkoole ei ole?

Ene Lindemann: On. On lastead-alkkoolid. Lasteaiarühmi küll ei ole. On huvikoolid, üks huvikool on, teised on huvi tundnud.

Intervjuuerija: Üsna menukas projekt tundub siis? Õigel ajal õiges kohas.

Ene Lindemann: Jah.

Intervjuuerija: Milline see eKool siis Teie jaoks on, kui loomisprotsessis osaleja jaoks? Millisena seda näha?

Ene Lindemann: Mida sa millise all silmas pead?

Intervjueerija: Milline ta on? Millisena Sa näed seda? Kas ta on perspektiivikas ja mis iganes omadussõnu selle puhul kasutada saab?

Ene Lindemann: Ma arvan, et ta on esmalt vajalik, siis on ta kindlasti perspektiivikas. Siis ma loodan, et ta on arenemisvõimeline ehk siis kõik need ettepanekud, mis meieni tulevad õnnestub seal ära realiseerida. Siis ma tahaksin, et ta oleks sõbralik ja ma tahaksin, et ta oleks tegelikult selline, noh... tegelikult need koolid, kes eKooli kasutavad, enam ei taju seda, et nad kasutavad eKooli. See ongi nagu kooli oma infosüsteemi osa ja nad ei mõtle selle peale, et see on kusagil kaugel, keskel, kellegi teise poolt kontrollitud. Et sealt võib midagi kaduma minna, et keegi võib seda kurjalt ära kasutada oma huvides. Nad tunnetavad, et see on nende oma infosüsteem. Kahjuks nad ka käituvad aeg-ajalt nagu see oleks nende oma. Kõik mis teistel koolidel vaja ei ole ja kisavad, kui kõik nende huvid ei ole koheselt rahuldatud. Aga põhimõtteliselt ma arvan, et see tunne, et see on koolide oma on hästi tähtis.

Intervjueerija: Nüüd võikski edasi suunduda praeguse ühiskonna kontrollifunktsioonide juurde. Et kas sellega on siis nii ära harjutud, et ei tajuta enam kui kontrollifunktsiooni täitvat infosüsteemi?

Ene Lindemann: no sa võid siin oma kogemuse panna, et kui eKool tuli Rocca al Marese, kuidas sa tunnetasid seda?

Intervjueerija: No alguses oli jah selline tunne, et miks mu vanemad peavad nuhkima hakkama, aga samas minu vanemad eKooli mitte ühtegi korda selle aja jooksul ei kasutanud. Et, minul taandus see mure selle koha pealt ära. Et kasutajate poole pealt, kui ma hiljem hakkasin uurima seda, siis sealt tuleb kindlasti midagi huvitavat välja. Aga pigem ma mõtlesin selle küsimusega, et kuidas see loojate arvates on?

Ene Lindemann: Me tahaksime, et see asi oleks nii vähe kontrollitav kui võimalik. Näiteks andmed on täiesti kooli omad. Et kui ma nüüd näiteks tahaksin teada, mis hindad sul Rocca al Mare Koolis said, siis peaks ma tegelikult kuidagi Rocca al Mare Koolist saama õigused selleks, et neid vaadata saaksin. Ja siis ma saan näha seda, mis sinuga seal juhtus.

Intervjueerija: Et kõik on siis õiguste põhjal ära jagatud?

Ene Lindemann: Kõik on õiguste põhjal ära jagatud ja me oleme selle õiguste jagamise andnud koolile, see tähendab, et ainult kool siis otsustab ka, kes kuhu juurde pääseb ja me eeldame, et koolid kasutavad neid õigusi. Me ei tee siin mingisuguseid kooliväliseid aruandeid ja kui nüüd näiteks Tallinna linnal on õigus saada oma koolide väljalangemiste ja puudumiste statistilist aruandlust. Siis ka kool ütleb, enne, et ta annab linnale selle aruandluse. Alles siis saab linn selle aruandluse küsida. Selles suhtes, et leping on ju meil kooliga.

Alguses kui me alustasime, siis 2002. aasta suvel oli meil mitmeid erinevaid ümarlaudu ja just sellel teemal. (Ja neid kajastati ka ajakirjanduses, huvipärast võiks need täitsa ülesse otsida. Ja isegi õpilased kutsusid appi ÜRO lastekaitse organisatsiooni, et nende õigusi on kohutavalt rikutud.

Aga no nüüd on esimesed kasutajad (õpilased) leiavad, et see kasu mis nad sealt saavad, selle informatsiooni olemasolust ja info kättesaadavusest on suurem kui see pisike kahju, mis tekib kui vanemad näevad. Ja teine asi on see, et vanuseline nihe. Et kui ma olen algkooli laps, kes võib-olla ise eKooli ei vaatagi, aga kelle vanema jaoks on see tegelikult otsekanal õpetajaga. Et õpetaja kirjutab siis koduse ülesande, et kas on vaja võtta kaasa punane niit, või läbi lugeda „Naksitrallid“. Vanem näeb seda ja sõltumata sellest, mis laps suudab oma väriseva käega päevikusse kirjutada. Samas on algklassides just need foorumid, igasugused mõttevahetused. Et see on hästi oluline eKooli osa. Et põhikool on selline kõige raskem koht. Ja mina isiklikult arvan, et kõige suurem kasu on eKoolist just põhikoolis. Kus lapsed on äkitselt...pole nagu lapsed ja nagu on ka (naer), vanemad on ka segaduses. Uutmoodi olukord. Et seal see informatsioon läheb tihtipeale kaduma, kooli ja kodu vahel. Et kui pisike tuleb koolist, siis ta räägib kõik ära, mis koolis toimus ja vähegi juhtus. Ja suuremad eelistavad maha vaikida olulise osa sellest. Ja kui see ükskord vanemani jõuab ei ole enam pisike pallike vaid kohutav laviin. Et see on nagu see koht. Ja need vanemad, kes on kohutavalt tänulikud ja ütlevad, et nende lapsi see lausa päästab. Ja gümnaasiumis on tegelikult nii, et ega seal vanemad tõesti palju ei käi, sest lapsed on juba täiskasvanud. On olnud ka juhtumeid, kus 18. aastaseks saanud laps saabub kooli ja teatab, et tema vanemad tuleb nüüd kinni keerata. Tal on õigus seda teha. Ta vanemad keeratakse kinni kooli poolt ja ongi kõik. Ja muidugi kutsekoolis pole vanemaid peaaegu eriti seal juures. Et see täitsa sõltub vastavalt lapse vanusele ja lapse – vanema suhetest. Et põhikool on just see koht, kus need jälgimised tulevad.

Kui seadust lugeda, siis kool peab andma lapsevanemale informatsiooni tema lapse edasijõudmise kohta koolis. Peab andma. Ja seal ei ole seda, et laps võib lubada.

Intervjueerija: Selle algkooli juurde tagasi tulles. Eelmisel sügisel oma eKooli teemalise referaadi tarbeks intervjueerisin üht lapsevanemat, kes just kurtis, et miks 3.klassi lapsele ei ole antud oma paroole. Et laps kasutab ema paroole, et oma eKoolis käia.

Ene Lindemann: On ikka. Loomulikult on. Aga sellisel juhul on kool lihtsalt niimoodi korraldanud. Iga õpilane on oma isikukoodiga kasutaja ja siis saab omale parooli.

Intervjuerija: Ju seal oligi segadus siis selles, et lapsevanem ei teadnud kooli poliitikat.

Ene Lindemann: Koolid teevad jah siin igasuguseid asju.

Intervjuerija: See on siis koolid pärusmaa

Ene Lindemann: See on jah koolide korraldamise koht.

Ja siis veel selle sama jälgimise juurde tagasi tulles. Ma käisin sügisel Birminghamis ühel nõupidamisel, kus siis muuhulgas rääkis Inglismaa haridusministeeriumi järelevalveorganisatsiooni esindaja, et nende surmkindel plaan. Kõik uuringud on toonud välja, et vanema kaasatud õppetöösse mõjub lapse õppeedukusele hästi positiivselt. Vähendab puudumisi ja parandab hindeid. Tõesti füüsiliselt parandab hindeid. Siis nad kavatsevad järgmisel sügisel öelda kõikidele inglise lapsevanematele, et kui te tahate te võite minna kooli ja küsida oma lapse kohta informatsiooni või lasta saata endale oma lapse kohta informatsiooni nii tihti kui seda iganes tahate. Ja kool peab „must“ andma seda informatsiooni. Ja see on juba kooli enda asi, kuidas ta seda teeb. Nad ise nimetasid seda „Trooja hobuseks“, et tekitada vanematepoolne nõudlus ja sundida sellega koole oma õppeinfosüsteeme looma või internetis avama. Sest palju on Inglismaal just neid koolisiseseid, millele väljastpoolt nagu juurde ei saa.

Ja kui sellest jälgimisest veel rääkida, sest tegelikult on jälgimisel kaks poolt. Et üheltpoolt sulle ei meeldi, kui keegi jälgib seda informatsiooni, mis sinul on. Aga teiselt poolt tahaks sina jälgida seda informatsiooni, mis sinu kohta on. Sa tahksid seda teada ja sul on õigus seda teada seaduste järgi. Ja nüüd eKool teebki kooli lahti: Sa näed iga märkust, mis õpetaja on sinu kohta kirjutanud, näed iga tunnikirjeldust mis õpetaja teinud on, saad lugeda põhjendusi oma hinnetele. Täpselt sama informatsioon, mis on koolidirektoril on ka sinul.

Intervjuerija: Jah, tegelikult see tõesti on nii. Sest mäletan neid paberpäevikuid, mida õpetajate toas kiivalt hoiti ja millele ei pääsenud üldse ligi.

Ene Lindemann: Nii et sellel asjal on kaks poolt ja võib-olla hoopis õpetajad tunnevad ennast „Suure Venna“ poolt jälgituna.

Intervjuerija: Jah, täiesti võimalik. Selle peale ma ei olnudki mõelnud. Väga hea tähelepanek! Aga samas saab seda eKooli siis pidada ka kommunikatsioonivahendiks?

Ene Lindemann: Jah, kommunikatsioonivahend surmkindlalt. Kusjuures kommunikatsioon sinna sisse tekib täiesti muu tegevuse kõrvalproduktina. Meie ei seadnud eKooli põhieesmärgiks vanemaid informeerida. eKooli põhieesmärk on siiski kooli kohustuslike dokumentide täitmine, nagu klassipäevik, õpilasraamat jne.

Intervjuerija: Et see on siis selline kõrvalfunktsioon?

Ene Lindemann: See on jah selline kõrvalprodukt.

Intervjuerija: Me siin turvalisusest ka enne natuke rääkisime. Et tundub siiski, et see eKool on suhteliselt turvaline?

Ene Lindemann: ei tea küll ühtegi sellist juhtumit, kus olekski tõepoolest tulnud niimoodi ust lahti murdes sisse. Aga on mõned juhtumid, kus õpetaja on oma parooli unustanud. On ka teada saadud neid. Ka ajakirjandusest läbi jooksnud. Et see on ka konkreetse õpetaja probleem, et tema hindeid saab siis muuta see, kes selle parooli teada saab ja team nime all sisse läheb. Aga üks lahti murdmist ei ole olnud.

Intervjuerija: Aga need andmed salvestuvad siis kusagile keskserverisse, nagu ma aru saan. Ja sellest serverist tehakse ikka varukoopiaid ka?

Ene Lindemann: Ikka-ikka. Et varukoopiaid tehakse üks kord päevas.

Intervjuerija: Kool selle eest nagu vastutama ei pea?

Ene Lindemann: Ei, kool ei pea selle eest vastutama. Selle eest vastutame meie.

Intervjuerija: Millisena eKool tundus alguses, millisena ta tundub praegu ja millisena ta võiks tunduda tulevikus?

Ene Lindemann: Kui nüüd päris algusest rääkima hakata, siis sa peaks minema Rein Rebase või Hannese (Tamjärv) juurde, ja küsima, mida nemad mõtlesid. Tegelikult, nagu sa võib-olla ka mäletad, et vanematele lubati enne Rocca al Mare Kooli algust, et nad saavad oma laste hindeid internetis näha.

Esimene Lindemann aasta oli meil kooli leheküljel foorum, kus sai palju nalja. Mäletad?

Intervjuerija: Ma ei ole kindel, et ma seda foorumit väga palju lugesin.

Ene Lindemann: No see oli seal igatahes suhteliselt avameelne foorum, kuni ta kinni pandi. Ja seal vanemad järjest küsisid, et aga meile ju lubati, et hinded saavad nähtavad olema internetis. Nii et ega meil muud nagu üle ei jäänudki kui ära teha.

Ja alguses, kui ma nüüd oma seisukohalt räägin, siis kuna mina olen infotehnoloogilise taustaga ja haridusministeeriumist tulles sain aru, et see dokumentatsioon koolis mis hoitakse, see paberkuul on kõik muu selline on jama. Minu fookus oli paberimajandus korda teha, ehk panna need hinded arvutisse ja teha neist korralikud aruanded.

Kui vaadata Vaata Maailma fookust sinna juurde, siis Vaata Maailmas rahastasid seda suuremad pangad ja telekommunikatsiooni- ja IT-ettevõtted, kes selle Vaata Maailma moodustasid. Vaata Maailma jaoks oli oluline arendada teenust, mis inimesi arvuteid kasutama tooks. Ja see oli selline teenus. Ja kaks asja kokku – ühelt poolt see kooli dokumentatsiooni kokku panemine ja korda tegemine ja teiselt poolt tõesti see vanematele avamine. Ma arvan, et see on päris samasugune, nagu me seda alguses nägime. Ilmselt me ei näinud ette sellist, nii suurt osavõttu ja nii suurt huvi ja nii heatahtlikku vastuvõttu. Et me kartsime alguses, et õpetajatele ei meeldi oma infot lihtsalt arvutisse panna.

Intervjuuerija: No alguses sellega vist oligi mingeid probleeme

Ene Lindemann: Alguses oli sellega probleeme. Igas uues koolis on sellega probleemid ikka ja jälle uuesti. Aga järjest leebemal kujul. Aga kui nad on sellega ära harjunud, pärast esimest kahte kuud, siis nad enam muuga ei ole nõus informatsiooni töötlemata.

Intervjuuerija: Siis see on selline tänuväärne asi.

Ene Lindemann: See on päris hea asi jah. Eks me nüüd püüame teda hoida. Ta on jah selles mõttes muutunud, just see populaarsus. Vanemate ja õpilaste kaasalöömise ja tegelikult natuke ka kooli oma inimeste poolt. Et me alguses ei näinud tõepoolest, et eKooli administraatoritest erinevates koolides suhteliselt sõbralik ja üksteis aitav seltskond. Võime täiesti öelda, et meil on see praktikavõrgustik seal olemas, inimesed aitavad üksteist, inimesed teavad, et kuna nad on olemas saavad nad pöörduda nii listi kui ka foorumi vahendusel. See on hästi oluline kõrvalprodukt, mis juurde tulnud on.

Intervjuuerija: Et vaikselt on mingeid asju välja koorunud, mida varem ei osanud ette näha?

Ene Lindemann: Jah. Ja mida muidugi tahaks on see õppematerjalide ja kõige selle osa. Tahaks nüüd sellega veel rohkem võimalusi anda oma õppetööd teha.

Ja veel üks asi, mida me ilmselt ei näinud ka ette, me küll lootsime, aga päris kindlad ei olnud. Et tõepoolest on eKooli õpetaja arvuti ette toonud. Õpetaja saab klassi arvuti, kohalik omavalitsus on nõus arvuteid ostma juurde, sellepärast, et ta näeb, et õpetajal on sellega teha midagi. Ta peab ju iga päev tunde ja hindede sisse kandma ja tegelikult jah, nii koolide kui ka õpetajate arvutitega varustatus ja ka üldine tehniline varustatus on hästi-hästi palju paremaks läinud. Pluss veel see arvutikasutamise oskus ja kõik muu.

Intervjuuerija: See on siis selline lisaboonus

Ene Lindemann: See on jah selline lisaboonus, mis peaks tegelikult Tiigrihüppe eesmärk olema, aga mille meie möödamines saavutasime.

Intervjuuerija: Aga see on ju väga hea. Tundub, et siis tänapäeval ilma eKoolita väga hakkama ei saa? Kõik õpilased ja õpetajad teavad oma kohustusi ja õigusi ja neil on midagi vaja teada saada.

Ene Lindemann: Neil on jah vaja teada saada ja ilmselt seda enam ära lõpetada ei õnnestuks.

Intervjuuerija: See ilmselt tekitaks mingisuguse tohutu kära ja tohutu pahameele. Võib-olla siis räägiks veel natuke sellest algusest. Ma sain aru, et see eKooli mõte tekkis selle pärast, et RaM Koolis lubati ja siis ka Vaata Maailma projekti raames.

Ene Lindemann: Tegelikult alguses me üritasime seda Tiigrihüppe kaudu teha. Esimene aasta siis, 2001 tegime Tiigrihüppe päris kõvasti koostööd, aga see nagu ei läinud. Tiiger ei saanud meist aru, kuidas, mismoodi ja mil moel. Ja tegelikult ei olnud ka muid toetajaid ümberringi. Ka teiste koolide huvi oli veel suhteliselt väike. Sellepärast oli see Vaata Maailma konkurss väga-väga hea.

Intervjuuerija: Ma ei suutnud nüüd täpselt välja otsida, aga kes olid veel pilootkoolideks, peale RaM Kooli?

Ene Lindemann: Projektile kirjutasiid siis alguses alla Atre Gümnaasium, Kuressaare Gümnaasium, Jüri Gümnaasium. Ma ei mäleta, võib-olla oli keegi muu veel. Naljakas on seejuures see, et Kuressaare Gümnaasium praktiliselt liitus alles aasta tagasi. Et need olid need koolid keda Rein (Rebane) sai sinna kaasa alla kirjutama. Aga tegelikult pilootkoolideks hakkasid siis Audentes, Mustamäe Gümnaasium, Viimsi Keskkool. Olid need esimesed koolid, kus ta nagu läks. Ja siis Tallinna koolid tulid juurde.

Intervjuuerija: Ma kujutasin ette, et just sellised suured eliitkoolid olid alguses seal pilootprojektis. Et nagu loetelust näha, need vist väga vedu ei võtnud?!

Ene Lindemann: Jah ja ei. Tegelikult samal ajal esitas ka Inglise Kolledž oma eKooli projekti. Meid üritati isegi kokku panna, sest Vaata Maailma ei saanud ju toetada mõlemat projekti, mis põhimõtteliselt sama asja tahavad teha. Ja meie oma oli natukene parem ja meie saime toetuse ja Inglise Kolledž ei jätnud jonniga tegi ise oma süsteemi, mida nad siiani kasutavad.

Intervjuuerija: Ja üksinda?

Ene Lindemann: Ja.

Intervjuuerija: Et nad teisi koole ei ole enda süsteemi kasutama kutsunud?

Ene Lindemann: Ei.

Intervjuuerija: Kustkohast tuli mõte luua eKool, et siin on lisaküsimus, kas selleks oli konkreetne vajadus või tekkis lihtsalt hea idee. Eelneva jutu põhjal tundub, et oli nii vajadus kui ka idee.

Ene Lindemann: Jah. Selles mõttes oli see vajadus, sest see oli välja lubatud, aga eKool ei olnud ka päris esimene asi. Tegelikult kui sa vaatad, siis 2006 oli siin paar projekti Information System Education, ISE projekt, kus tegelikult ühe eesmärgina oli just kooli infosüsteemi loomine. Selleks siis PHARE rahadega toodi Rootsi kooliinfosüsteem Extense, mis eesitndati ja kohandati Eesti koolide jaoks. See oli kooli serveripõhine. Seal joosti just selle vanemate juurdepääsuga kinni ja seal tekkisid siis ka muud probleemid. Et põhimõtteliselt rootslased võtsid raha ja jooksid. Et see oli selline suhteliselt ebaõnnestunud projekt. Et see vajadus on nagu koguaeg olemas olnud, et tegelikult on Eestiski päris mitmel koolil oma need õppeinfosüsteemid, mis on ka väljastpoolt juurdepäätavad. See vajadus on olemas olnud. Et koolid lihtsalt jõudsid selleks hetkeks nii kaugemale, et see ei olnud mitte päris selline uitmõte. Erinevus teistes on see, et see õnnestus (eKool).

Intervjuuerija: Kuidas Sa enda jaoks tunnend, milline on olnud see eKooli idee elluviimine? Millised probleemid või õnnestumised Sa välja oskad tuua?

Ene Lindemann: Ta on olnud selline mitmekesine. Algas oli meil väga hästi tehtud ja tegelikult kõik need ideed, mis Vaata Maailma ka põhimõtteliselt läbi rääkides, sest Rocca al Mare oli idee ja just koolipõhine idee. Vaata Maailma juures sai see sellise suure haarde ja Vaata Maailma viis selle projekti kenasti lõpule. Ja siis kui ta oli valmis, Vaata Maailma hakkas oma tegevust ära lõpetama, kuna tegu oli teatud kindlate ülesannete täitmiseks püsti pandud sihtasutusega, siis vahepeal oli eKool natuke tuule peal. Ta küll töötas, aga eriti tuge ja arendust ei saanud. Aga siis 2006 sügisest, kui ta vahepeal maha müüdi uutele omanikele, siis on asjaga põhimõtteliselt süsteemselt hooga tegutsetud.

Intervjuuerija: Mida vist ongi praegusel hetkel vaja. Seda arendustegevust.

Ene Lindemann: Jah, kuna keegi ei tegelenud ja ei reklaaminud. Ja keegi ei registreerinud ja keegi ei teinud. Siis kui me uuesti sellega tegelema hakkasime, siis tuli neid koole rohinud juurde, kes olid kusagilt kuulnud ootasid, millal saaks liituda. Praegu võib öelda, et läheb suhteliselt kenasti. Koole tuleb juurde ja meil on plaanis edasi teha, aga pole ressursse et edasi teha.

Intervjuuerija: Äkki sa oskad ka mingisuguseid probleemseid näiteid tuua? Mäletan, et alguses oli mingisugune serverite jama, nii et keegi eKoolile ligi ei pääsenud. Ja õpetajad kurtsid, et mis kasu sellest eKoolist on, kui see koguaeg maas on.

Ene Lindemann: See oligi selle kõige suurem probleem. Kuna alguses, enne jaanipäeva 2002 kirjutas Web Media alla lepingule, et töid teostama hakata. Ta pidi olema valmis septembriks. Mis on kohutavalt lühike aeg. Aga Web Media arvas nagu enamus firmasid arvas, et klassipäevik internetis on väga lihtne asi. Nimed ja kuupäevad ja hinded kantakse sisse ja ongi kõik. Noh, tegelikult ei ole ta nii väga lihtne asi midagi. Nii et novembrist läks asi käima ja algus ei olnudki väga hull, aga hulluks läks jah 2003 sügisel, kui Tallinna linn otsustas, et tema koolid võtavad kõik eKooli kasutusse. Seal sai kokku nüüd kaks asja, üheltpoolt koolid, kes pidid eKooli kasutama hakkama. Tegelikult ei pidanud päris, aga neil oli tungivalt soovituslik kasutada ja nad ei olnud veel moraalselt valmis selleks. Ja olid seetõttu närvilised. Teiselt poolt tuli välja, et see arhitektuur ehk siis programmi ressursside jagamine serveri peal ei olnud nii hea, kui ta oleks pidanud olema. Ja suure koormuse juures ta lihtsalt ütles ülesse. Nii et siis käis paralleelselt see koolide koolitamine, maha rahustamine ja teisalt selle alge tarkvara paremaks kirjutamine. Tegelikult oleks pidanud ikkagi päris põhjalikult ümber kirjutama. Sest neid asju, mis alguses väheke viltu tehti. Alguses alustatakse 5 kooliga, 10 kooliga, siis 50 kooliga ja nüüd me oleme jõudnud pea 350 koolini. Et see on infotehnoloogiliselt hästi suur arhitektuuri erinevus. See ongi see peamine probleem. Me ei ole muutnud seda loogikat, isegi mitte neid ekraanipilte ega mitte midagi, aga seal sees on tulnud koguaeg asja paremaks kirjutada.

Intervjuuerija: Aga siis tundub, et mingil hetkel on hästi mõistlik see täiesti ümber kirjutada?

Ene Lindemann: Jah, see hetk ongi juba peaaegu käes.

Intervjuuerija: Et teil ongi mingi kindel plaan mingiks kindlaks ajaks see ümber kirjutada?

Ene Lindemann: Plaan on aga aega ei ole. Ja ressurssi ei ole, kes seda ümber kirjutada suudaks. See oli siis jah peamine probleem. Ja no muidugi siis, kui see tugi vahepealt sealt tagant ära kadus, siis oli jah natukene probleem, et tundus väheke tuule peale jäetuna.

Intervjuuerija: Tundub, siis et eKool on end lõppude lõpuks ikkagi õigustanud nende aastatega, mis ta on olnud?

Ene Lindemann: Minumeelest küll.

Intervjuuerija: Mina olen ka kasutajana sellega väga rahul. Eks alguses ikka on asi natuke teistmoodi. Aga just õpilased, kes on noored ja avatud on valmis kõike uut kasutama. Et nende jaoks ei ole see nii suur probleem.

Ene Lindemann: Üldsegi mitte.

Intervjuuerija: Oled sa kursis, milliseid reaktsioone on eKool üldsuses veel esile kutsunud? Peale selle, et siin oli natukene virinat, et kui liiga palju koole korraga kasutama hakkasid, et server jooksis maha.

Ene Lindemann: Kuna tegemist on niivõrd loomuliku töövahendiga, mida paljud ei pane tähelegi ja tajutakse siis, kui ta ära on. Keegi ei mõtle ega räägi trollist, aga kui troll ükskord seisma jääb, siis saavad ju kõik trollidest rääkida. Eks meiega on umbes samasugune lugu. Et kui vett, elektrit koolil ei ole, siis on kisa palju.

Aegajalt mõni kiidab ka. Aga seda jah teevad ainult lapsevanemad, kes ei saa kõva häälega öelda, et neil lapsega probleeme on. Mida ma küll olen jälginud, et kui mingisuguseid jutte on, kommentaare, foorumis teema tõstatatud või kus iganes. Tekib mingi teemaarendus eKooli teemal, siis tegelikult need, kes professionaalselt virisevad iga asja peale, see on alati siuke teatud hulk, et see kõik on jama jne. Aga siis tekib täiesti spontaanselt ja täiesti initsieerimata selline reaktsioon, et kas teate ka milles te räägite. Eelmisel kevadel oli päru lehes üks keemia õpetaja iseeneslikult avaldas eKooli osas positiivse artikli. Et selliseid asju niimoodi täiesti spontaanselt tekib. Et me ei ole selle suhtekorraldusliku poolega tegelenud.

Intervjuuerija: Et äkki Sa lõpetuseks räägid mulle ka nendest eKooli funktsioonidest?

Ene Lindemann: Funktsioonid... Sa ju tegelikult tead neid.

Intervjuuerija: Jah, ma tean neid, aga kasutaja seisukohast on need natuke ühtmoodi ja loojate seisukohast teisiti.

Ene Lindemann: Tegelikult üks hea koht selle teadasaamiseks on meie Wiki lehekülj. help.ekool.edu.ee/wiki/ Ja seal on ka kasutajajuhendid, et sealt saab vaadata mis ta teeb.

Kõigepealt on meil klassipäevik, kuhu õpetaja paneb sisse hindeid, kirjutab mis täna tunnis tegi, mis kodus õppida anti ja millal kontrolltöö on. See on see põhiline telg. Kannab sisse hinded, puudumised. Siis on puudumispäevik, kuhu klassijuhataja kannab sisse puudumised ja ka puudumistõendid, kui need laekuvad. Mis juhtub harva.

Klassipäevikusse pannakse ka märkused sisse.

Nende kahe pealt siis korjatakse kokku hinneteleht ehk siis õpilasele hinneteleht, kust ta näeb kõike, mis informatsiooni temaga seoses märgitud on. Lapsevanem näeb sama. Ja saab siis lugeda märkuseid.

Ja siis teine funktsionaalsuse selline lõim on siis klassijuhataja ja kooli juhtkonna jaoks, kes ühelt poolt saavad jälgida kõiki päevikuid, saavad jälgida puudumiste päevikuid ja teha aruandlust. Ja aruandlust siis näiteks puudulike hinnete kohta ja nende laste kohta, kellel võib probleeme tekkida, see on meil murelaste aruanne. Kui on puudunud pooled tunnid ja kolmandik hinnetest on negatiivsed. Aruandlust veerandi hinnete kohta, aastahinnete kohta, õppeedukuse aruanne jne. See tähendab seda, et on terve hulk aruandeid, kust pealt saab operatiivselt jälgida, kus seisus miski parajasti on.

Intervjuuerija: Seda saavad jälgida siis...

Ene Lindemann: Kooli juhtkond ja klassijuhataja. Klassijuhataja näeb oma klassi kohta.

Ja siis on meil nüüd juurde tulemas kolmas lõim ja see on siis õppematerjalid. Et meil on praegult juba raamatukogu menüüd on kõikidel koolidel olemas ja seal on siis nii-öelda avalikud materjalid, mida saab igakell vaadata. Kohe-kohe saab valmis see koht, kus õpetaja saab oma õppematerjali kokku kombineerida õppeobjektidest ja neid siis anda klassile teha ja ühtlasi, kui tegu on kontrolltööga või testiga, siis saab näha tulemusi ja neid vastavalt hinnata. Nii et see on nagu uus funktsionaalsus, mida veel praegusel hetkel ei ole.

Kommunikatsiooni kohapealt on siis foorumid, mida siis administraator ütleb, kes millist konkreetset foorumit näeb ja osalejad saavad seal siis osaleda. Tunniplaani saab näha, kui kool on selle sinna sisse pannud. Kui kool seda sinna sisse pannud ei ole siis sa seda eKoolist näha ei saa. Ja administraatoril on siis halduse pool. Kõigepealt kasutajate haldus – kellel on õigus kasutada, keegi on unustanud oma parooli ära või midagi muud sellist, saab selle sinna panna juurde. Ja siis õpperühmade komplekteerimine ja päevikulehtede tekitamine. Kes kus õpib, klass, õpperühm. Ja siis veel, mis aineid see klass üleüldse õpib ja kes neid aineid õpetab. Tunni jaoks siis plaanida päevik, et õpetajal oleks kuhu sisse seda infot kanda.

Intervjuuerija: Selle tunniplaani juurde tagasi tulles. Ma mäletan, et meil seda väga aktiivselt ei kasutatud. Ma ei teagi, kas praegu kasutatakse.

Ene Lindemann: Ei kasutata siiani. .... (vastavalt kokkuleppele sain põhjuse teada, aga ümber kirjutada ei tohtinud)... Aga enamus koole kasutab.

Intervjuuerija: No siis on hea, et vähemalt teisedki kasutavad.

Ene Lindemann: See on jah selline teistmoodi lugu. Ja suurem asi, mida tahaks kindlasti ära teha, on nüüd see, et need õpetaja päevikud, mis on aastast 2002 püsinud täiesti muutumatuna. Natukene inimlikumaks teha, natukene ratsionaalsemaks teha, natukene lihtsamini arusaadavaks teha, natuke rohkem informatsiooni sisaldavaks teha õpetaja jaoks. Ja sellega seoses ka selle tunniplaani asja lahendada.

Aga selle põhifunktsionaalsuses osas meil praegult rohkem ideid ei ole kui need õppematerjalid saaks sisse. Et siis saab sellega hästi suure sammu astunud.

Intervjuuerija: Hetkel mul siis rohkem küsimusi ei ole.

STEN SOOSAAR; ENE LINDEMANN

Intervjueriija: Siin on need küsimused, et võib-olla sa tahad pilku peale visata, kuna see intervjuu tuleb nii äkki. Sa muidugi ei kuulnud, mida Ene enne rääkis, et siis sa oleksid saanud täiendada.

Sten Soosaar: No aga seda huvitavam on ju minu vastuseid kuulda.

Intervjueriija: Et kas saab siis seda eKooli panna jälgimisühiskonda ja samastada seda Orwelli „Suure Vennaga“? Või on sul mõni muu arvamus selle kohapealt?

Sten Soosaar: Igat asja saab. Põhimõtteliselt saab ju. Kui maksuamet jälgib meie pangakontosid. Kõik asjad mis on elektroonilised, siis on küsimus ainult selles, kas need inimesed, kes seda informatsiooni haldavad tahavad seda teha või mitte. Võimalus ju selleks on igal juhul olemas. On olemas pangal, on olemas igasugustel ametitel, Kaubamajal. Kaasaegses ühiskonnas ainuke variant on see, et sul on sularaha ja siis sa arveldadki niimoodi, et ükski jälg maha ei jää. Kõik, kus jääb elektrooniline jälg maha, seda on võimalik kasutada jälgimise eesmärgil. Et seetõttu ka eKool tegelikult... Loomulikult on! Küsimus ongi see, kus on see piir, see mõistlik piir, et kuskohas on lapsevanemal.... Vaata, siin on see dilemma, et lapsevanem jälgib oma last, laste meelest on see kõige rüütsdam inimõiguste rikkumine, mis üldse olla saab. Lapsevanema meelest, noh, kes maksab iga kuu arved ja kelle käest lapsed käivad raha nurumas ja lööb selle päevaga laiaks. Et kuskohas see piir on? Et noh see on alati selline hea dilemma, et niipalju kui on inimesi on ka seisukohti. Lapse suhtes on ta ilmselgelt jälgimissüsteem, et info jõuab lapsevanemani.

Intervjueriija: No hea on see, et see jõuab ainult lapsevanemani. Kui see info jõuaks ka kusagile mujale, peale volitatud isikute. See oleks ju halvem variant?

Sten Soosaar: Jah. Et kas see oht on? Muidugi on.

Intervjueriija: Et kui mingi hetk laps saab suureks ja kandideerib tööle, et siis urgitsetakse tema asjad (õppetulemused) välja?.

Sten Soosaar: Seda nagu väga ei ole. Järgmine küsimus on ju – Tegelikult sa õpid kogu elu. Alguses õpid sa algkoolis või lasteaiast lähed sa juba edasi sammhaaval ja lähed ülikooli. Ideeliselt peaks olema sedasi, et andmed käivad sinuga kaasas. Et lõpetad oma kooli ära, lähed teise kooli ja siis ütledki, et minu andmed on seal, see on minu CV. Et samamoodi võib küsida seda, et kuskohas on piir, et lähen tööintervjuule ja ütlen, et jaapani, saksa, itaalia, hispaania, eesti, vene, läti, leedu keelt. Ja siis tuleb välja et ainult tere oskad selles keeles öelda. Tööandja mõtleb, et jõe kihvt värk, et palkame selle. Et kustkohast see piir on? On asjad, mida peab avalikustama ja seda eelkõige tänu sellele, et kasvõi kandideerida mingisuguse töökoha pärast. Kui see informatsioon on olemas ja see informatsioon on ka olemas tõestusmaterjalina. Mitte ainult, et sina ütled seda. Keegi sulle tõestab seda, et sa oled koolis käinud tegelikult. See tarkus on nagu tagantjäreli, et sa koolis käid ju sellepärast, et noh heale tööle saada ja. Et seda väga üks üheselt ei saa öelda, et kas ta on nüüd niimoodi või naamoodi.

Jah, loomulikult me teeme endast kõik, et andmed ei satuks valedesse kättesse. Et meil oleks samas logi, et juhul kui mingi õpetaja jätab oma asjad laokile, et saaks need vähemalt ära taastada ja tagasi vaadata, et kes pani mis ajal mingi hinde. Ja kõike muud.

Ja kui ükspäev tuleb prokuratuur ja küsib, et andke andmed siia, siis ainuke asi, mis teha saab on kohtusse kaevata. Oleks riik see, siis kui andmed lähevad kaotsi, siis sügavad kukalt ja ütlevad, et kehva lugu. Ja isegi kohtusse kaevata ei saa. On ta halb või hea, kes seda teab.

Sten Soosaar: Kas eKool on kommunikatsioonivahend? Jah, seda ta ongi. Põhimõtteliselt see ongi see kommunikatsioon. Et omavahel nad seda sisu seal toodavad ja kommunikeerivad omavahel. Selle peal eKool elabki. See miks meie siin oleme, see on selliste tehniliste tööriistade andmine kasutajate kätte. Aga see, kas nad kasutavad seda, ega meie ei tea. Mul pole õrna aimugi.

Ene Lindemann: Hullult!

Sten Soosaar: Aga, et nii ta on. Ja kui turvaline ta on?! Noh eks sama turvaline, kui kõige nõrgem kasutaja. Ehk juhul, kui õpetaja kirjutab oma paroolid ilusasti ülesse ja paneb sahtlisse, siis selle õpetaja suhtes ei ole ta turvaline. Samas teiste õpetajate suhtes ta on turvaline. Ja loomulikult täis turvalisust ei ole olemas. Turvalisus on illusioon. Kui keegi väga palju tahab, siis ta ikka sisse saab. Küsimus on see, et kui palju ollakse nõus selleks ressursse kulutama oma eesmärgi täitmiseks. Ükskõik milline infosüsteem, mitte ükski asi ei ole turvaline. Turvalisus on lihtsalt see, millega rahustatakse inimesed maha. Et tõenäoliselt keegi ei tule sisse ja tavaliselt ei tulegi. Kui sa mõtled seda, et mis siis sellest juhtub kui eKoolis... Raha nagu pole võtta kusagilt või midagi muud.

Loomulikult on kõik *backupid* ja dubleeritud, aga see ei taga, et süsteem turvaline oleks. See on nagu üks osa meetmetest, et ajada see sissetungimise hind kalliks. Et noh, mida madalamal see lattu on, seda rohkem on sissetungijaid. Kui lattu on nii kõrgel (näitab käega), siis see 1% seal on nagu hirmus kallis ja alati on küsimus see, et kas kasutajad tahavad seda kinni maksta. Kusagilt peab see raha ju ka tulema. Et see raha ei teki niisama, sinisest taevast, armastusest või kellegi tahtest. Et iga asi maksab raha.

Sten Soosaar: Et mis on eKool ja kellele see mõeldud on? Noh tegelikult ta on selline (naer) ühiskonna väike mudel, või kooliühiskonna väike mudel. Et eks ta on... no tegelikult on ta kõigepealt ikkagi õpilase ja õpetaja töövahend, eks. Ja see, et lapsevanemad saavad vaadata, lisaväärtus. Kuigi teda alustati kunagi ju ainult selle jaoks, et lapsevanem saaks vaadata. Aga noh, mida see lapsevanem vaatab, kui õpilane ei õpi. Et jah, see mingi kontroll on olemas, aga õpilane vaatab seda iga päev, lapsevanem paar korda nädalas.

Intervjuuerija: No minu puhul ei vaadatud üldse.

Sten Soosaar: Mõne puhul polegi vaja vaadata ja mõne puhul on teda vaja vaadata.

Ene Lindemann: Briti puhul võib-olla isegi oleks olnud vaja vaadata (naer)

Sten Soosaar: Ja kõik muud, kes seal nagu figureerivad ja keda saaks sinna juurde pookida alates haridusministeeriumist lõpetades õpiku kirjastajaga, see tegelikult on lisaväärtus. Kui õpetajad ja õpilased seal ei käiks, siis eKooli ei oleks. Kui lapsevanem niisama vaatab seal, et tühi... ja koolidirektor samamoodi vaatab, et tühi. Et siiski see on õpilase ja õpetaja nii-öelda see tulemuskaart, mida nad teinud on seal koolis. Et see püüab seda ära kirjeldada mingil määral. Ja kõik muu selle lisaväärtus.

Sten Soosaar: Millisena nägin eKooli täiesti alguses? Palju paremana, kui ta siis oli. Millisena näen ma praegu? No sellisena, mis juba töötab. Aga isegi mitte ei lonka, vaid roomab veel. Ja millisena näen ma tulevikus? See on hea küsimus. Tegelikult, tänu sellele, et Eestis on neli erinevat koolisüsteemi. Et Eestis on reguleerimata, kas on... Soomes on nagu üks süsteem, kus saad oma hindeid vaadata ja kus õpitakse ühtse ainekava järgi. Meil on kõik pilla-palla. Rocca al Mare Kool ühtepidi, mingi Mustamäe Gümnaasium...

Ene Lindemann: Rocca al Mare Kool perioodidega, Mustamäe Gümnaasium kursustega, osad koolid veeranditega.

Sten Soosaar: Tänu sellele on eKool sellises unikaalses asendis, et meil on õnnestunud panna sinna eKooli sisse, et see ikka töötab ka Läti kool ja Saksa kool, Soome kool ja rootsi kool jne. Tegelikult on mingisugused šansid, et laiendada seda asja ka natukene väljapoole Eestit. Kas see ka õnnestub, ei tea. Kas tänapäeval saaks ilma eKoolita ka hakkama? No muidugi saaks. Et see õpetamine on ju juba mitusada aastat toimunud ilma eKoolita.

Intervjuuerija: Ma just mõtlen seda, et praegult on kõik nii internetiseeritud ja nii tehnoloogiat...

Sten Soosaar: No ma ei tea... Kui üksipäev telefon ei tööta

Intervjuuerija: Kui mul mobiiliaku tühjaks saab, siis on mul küll tunne, et pool maailma on kadunud.

Sten Soosaar: No jaa. Eks sinu kontaktid ja andmed on ju seal. Aga kas sellest elu nagu seisma jääb? No tegelikult ei jää. Olin peaaegu kaks nädalat sellises riigis, kus internet oli ka võõrsõna. Tagatipuks oli päris lahe. Päris hästi puhkasin välja. Kunagi ei tea, milleks miski asi hea on. Ja mis puudutab eKooli, siis mina olen küll veendunud, et saaks hakkama.

Ene Lindemann: Nojah, aga see tagasimineks oleks tunduvalt valulisem küll.

Sten Soosaar: No muidugi. Kisa, kära oi kui palju! Lappad jälle mingeid lehti, kui vaja aruandeid saada. Kas see ka võimalik oleks, muidugi oleks! Kas see oleks ka põlvkonna pärast, siis on see hea küsimus.

Ene Lindemann: Kirjutamisoskus on langenud.

Sten Soosaar: (imiteerib klaviatuuril toksimist), et pidin ju vajutama siia, ülevalt sealt see nupp, mis annab raporti. Aga kus see raport tuleb, seda keegi ei tea. Täna hetkel on vähemalt mingisugune oskusteave olemas. Täna hetkel on see veel täiesti võimalik, aga võib-olla kahe põlvkonna pärast... *Who knows?*

Hea küsimus on veel see, et kuidas see on vastu võetud. Vastu võetud on see sellise igapäeväühiskonna osana. Nagu sa ka Ene käest kuulsid, et meil on pea 300 000 pealine kasutajaskond. Enamus ei teagi, et nad eKooli kasutavad. Nad ei tea mis seal taga on. Reeglina, kui mingi probleem on, siis mingi ajakirjanik helistab haridusministeeriumisse ja röögib seal kellegi teise peale. Et tegelikult see inimeste hulk, kes teab mis seal tegelikult taga on, neid on hästi vähe. Enamik mõtleb ikka, et tegemist on tema kooli omandiga. Et niisama on tekkinud selline tore ja mõnus, et saab vaadata hindeid.

Ene Lindemann: Kool hoiab ka suud kinni, et tema ise pole teinud seda

Sten Soosaar: Just! Et on meie kooli eripära. Siin just riigikontroll tegi küsitluse avalike teenuste kättesaadavus. Ja siis tuli välja 4% kes teadis, et ta eKooli kasutab. Tegelikult saadi hiljem aru, et 25% käib sees igapäev. Et see 20% ei saa üldse aru, mis värk on. Üheltpoolt hästi vahva, et ongi selline lahutamatu osa, kus siis käiakse ja vaadatakse aga kas ma nüüd kasutan eKooli teenust, sinnamaale keegi ei jõuagi. Minumeelest on see positiivne. Et samamoodi nagu on internetipank, samamoodi on eKool või Google vähemalt Eesti kultuurimaastikul interneti lahutamatu osa ja kõik nagu ongi *happy* sellega. Mõni natukene rohkem *happy*, mõni natukene vähem *happy*. Aga siiski üleüldine taust on päris positiivne.

Ene Lindemann: Ja no me ei ole mitte kunagi ka tahtnud seda, et me oleksime mingisugune... Et kõik nüüd teaksid, et eKool on suur ja eKool on keskel, et eKool on tähtis, et eKool arvab millegi kohta midagi.

Sten Soosaar: Mina olen küll kuulnud, kuidas ühe kooli administraator ütles oma õpetajatele, et: „Kuulge eKool on nii suur organisatsioon!“ Aga mis on kindlasti hea, on see, et eKool on kõige odavam avalik teenus üldse Eesti maa peal. Kui sa kuuled seda, et tohututel riigihangetel tehakse 1,2 infosüsteemi, millele kulutatakse mingi 100 miljonit krooni, siis see paneb sügavalt kukalt kratsima. Tahad sa veel küsida midagi?

Intervjuerija: tegelikult sain ma teie kahe peale kokku päris palju informatsiooni, millel olid ka erinevused ja millest on kindlasti palju asju.

2.2. Koolijuhid

ARDI PAUL (Nõmme Põhikooli direktor)

Intervjuerija: Kust või millal tekkis kooli juhtkonnal see mõte, et koolil on nüüd eKooli vaja?

Ardi Paul: Mina saan jälle enda kohta niipalju öelda, et see on nagu minul teine kool. Ehk siis üldse on direktor olnud siin 13 aastat. Ja esimene kool oli pisikene koolikene Viimsi vallas, Püüsi põhikool. Ja see kool sai lihtsalt valmis, aga sinna kooli me eKooli nagu ei jõudnudki panna, või tuua. Vajadus oli, aga see oleks olnud just siis 2003 oleks see järgmine samm olnud. Aga ta oli piisavalt nagu värske veel ja siis me seal ei liitunud. Tänapäevaks on see kool liitunud juba ka eKooliga. Ja nüüd siin koolis siis, kui ma tulin siia 2004 sügisel. Siis sisuliselt siin koolis ka ei olnud. Ehk siis teiste sõnadega see oli selline huvitav evolutsiooniline niisugune hetk, et kool nagu justkui oli valmis. Liiksid veel päevikud. Mina ise olin täiesti veendunud, olles siin paar aastat läbi oma laste nagu seal suhelnud ja näinud, sest noh selles mõttes elasin oma perest eemal, aga väga täpne ülevaade oli. See on muuseas üks väga oluline aspekt. Või ka selle eKooli puhul üks pluss. Ja siis ma tulin siia kooli ja tegelikult oli siin selline valmisolek olemas. Ja tuli välja töötada siis 2004/2005 see plaan, teha teatavad ettevalmistused ja 2005 sügisest me läksime siis jupikaupa niimoodi üle. Esimene veerand oli kindlad klassid. Valmisolek oli... see teatavasti sõltub noh natukene õpetajate east ja niisugusest valmisolekust. Valmisolek oli ühtedel õpetajatel 100%. Kellel oli sügav nõudmine vanemate poolt, et miks te ei tee. Õpetajad ise olid piisavalt arvutialaselt haritud ja nad olid, suhtlesid ja meiliteel suhtlus oli kõik hea, aga eKooli ei olnud. Ja olid siis teises otsas teised õpetajad, kes küsisid et mis eKool, kes ei teadnud eKoolist absoluutselt mitte midagi. Nende jaoks tähendas see, täna aetakse ka segi e-õppega see eksole. Mis see on või mis. Aga see 2005 kevad meil oli võimalik siis seda tutvustada aja oli ka selline võimalus siin nagu noh täiesti sihipäraselt suunata kaks inimest administraatoriks õppima. Nemad käisid seal koolitusel ära, nende nii-öelda ka poolehoid oli olemas ja siis tegelikult niimoodi loogiliselt läksime 2005/2006 teisest poolaastast täielikult üle. Kõik päevikud jäid seisma sealt kanti hinded üle. Üsna sujuvalt see läks. Olid mõned takistused sealjuures, eriti just tehnilist laadi. Sest koolis arvuteid ei olnud. Aga me tulime sellise huvitava mõtte peale, õieti tegi selle ettepaneku endine IT-juht. Meil oli arvutiklass. Teatavasti põhikoolis ei ole arvutiõpetust õppekavas. Koolid teevad ja kuskil on see võimalus ja käiakse seal mängimas ja antakse võimalusi mis valmistavad peavalu omamoodi ja tegelikult need arvutid ei täida oma eesmärki. Ja lisaks siis igasugused tervisekaitse nõuded veel, mis seal arvutiklassis peavad olema. Meil tekkis selline evolutsiooniline idee, et meie oma arvutiklassi tassime lihtsalt laiali! Me kaotasime arvutiklassi ära. Ehk siis võitsime sealt kuskil 18 arvutit.

Intervjuerija: Kooli peale laiali...?

Ardi Paul: Kooli peale laiali jah! Ja oli lahendatud. Siis sai muidugi võrk siia veetud. Tõsi meil wifit ei ole täna, kaalun väga tõsiselt. Tänapäevased lahendused juba on odavamad ja on võimalik siin täiesti ja laptopid on majja tulemas. Selles mõttes, et need arvuti kohad ei tunnista laptopi, kui on nihuke fix võrk eks. Et ilmselt me peame siin ka wifi peale üle minema. Maksu mis maksab. Kooli on jõudmas nüüd need õpetajate arvutid ja kõik-kõik-kõik. Ja nüüd viimane aasta tuli ka juurde mingisugune 16 uut arvutit, korralike screenidega ja asjadega, et ja need teised sain nagu välja vahetatud kõik. Nii et see tehniline on nüüd täiesti murtud ja täna siis, kuidas ma nüüd ütlen, täiel rinnal naudime seda eKooli. Kõik mis sealt on võimalik, kõik me võtame, kuni selleni välja, et me isegi ei anna tunnistusi siin veerandites. Et aasta lõpus antakse kõigile, kus neli tükki peal seal on. Tehnilises mõttes on see paberi raiskamine, teine, et seal sa ei saa nagu lisada sellele samale tunnistusele täpselt sinna augukesse või sinna kohta lahtrisse. Siis tuleb käsitsi ja siis on...noh täiesti vabaks on antud – kes tahab, see saab mingi pdf-ina seda endale saada, või kes tahab meili teel või... See on antud meil täiesti koolis vabaks õpetajatele, sest tegelikult noh kes soovib see tunnistuse saab sealt printida endale niipalju kui ta tahab

eksju. Kõik, kas vanematele või vanavanematele. Tegelikult vanemad jälgivad väga täpselt. Ma ei tea, sissejuhatajateks niipalju. Võib-olla ma räägin kõik asjad ära, teil on siin huvitavaid küsimusi.

Intervjueriija: Mille jaoks Te leiate, et just kooli juhtkonnal seda eKooli vaja on? Et mis on need eKooli kasutegurid juhtkonnale?

Ardi Paul: Juhtkonnal eelkõige ülevaatlikkus. Väga kiire info ülevaade. Noh õppealajuhataja poole pealt ja no ütleme juhtkond seal...juhtkonnal on eraldi pääs sinna sisse. Noh mingisugusel teemal istub ütleme siin ümarlual, arutame kellegi probleeme, mingeid puudumisi. Poole minutiga ma võin võtta siit välja selle õpilase kogu loo eksole. Ja vanemale näidata ja ükskõik nii mitmes eksemplaris. Hindeid, põhjuseid, mis, kuni selleni välja. On olnud kaks noh sellist tõsist vanemate etteheidet. Noh hinnetega on seal olnud mingisugust probleemi. Et hinne nagu oli ja nagu ei olnud ja nagu oli üks ja nagu oli teine. Ja teatavasti seal see sihtasutus, mitte sihtasutus, eKooli see, kes opereerib seda praegu. Et omanik vahetus seal mingi hetk. Sisu on samaks jäänud, lihtsalt ju neil seal midagi äriliselt või ka nii-öelda arenduslikult oli nagu....

Intervjueriija: Tegelikult tegijad on samad.

Ardi Paul: Just. Et oli vaja investeringuid ja asju. Et on paremaks läinud ja liikunud edasi neid võimalusi seal, ma kujutan ette neid on veel ja veel. Ja siis me...sealt on võimalik võtta loge eksole. Täpselt kes läks, mis...Ja noh kaks juhtumit on, kus vanem õpetaja on pannud sisse hinde ja on ära võtnud. Ja sellel hetkel on vanem just vaadanud ja siis tekib nagu vaidlus. Ja siis on mul jälle siin hea või õppealajuhatajal öelda, et nii, see asi toimus nii. Kas sa panid siis sisse ja siis nii...Lõpuks tuleb välja, et jah nii oli. Oeki oleme tähelepanelikumad. Noh nihukene heatahtlik selline, on võimalik kõik taastada, mis need hinded on. Mis veel? Julgen öelda, et kaks viimast õppeaastat on...ma seda aastat ei tea, see pole lõppend veel. Aga õppeedukus on paranenud. Lihtsalt konfidentsiaalsus on andnud selle, et õpetajad, et enam ei ole sealt päevikus teiste hinnetega võrdlemist. Õpetajad...ja lähenevadki subjektiivsemalt. Igale lapsele oma tempo, oma hinded, liigubki oma selles...lapsele rõõmu rohkem. Ja õppeedukus on mingi 16-17%, see tähendab et nelja-viielisi on juurde tulnud. Pluss see, et meil on väga-väga tihe ülevaade. Noh siin on ükskõik, õppealajuhataja laseb kiirelt välja, kuule, sul on puudumised nihukesed. See on ikka...varem sellise aruande koostamiseks ma ei tea palju pidi, pool päeva või kaks koostama. Või siis veerandi lõpul, et saada kätte, kes on seal murelapsed, kes on kuskil klassis. Tähistada ära, noh kui värviliselt veel printida oleks tore, aga täna saab...need analüüsid on väga lihtsad. Õppealajuhata saab need ära teha, samamood klassijuhataja. Et selline väga ülevaatlilik. Rääkimata siis tõesti vanematega informatsiooni jagamisest või saab ühest asjast rääkida. Vanematel on selge pilt. Meil on selge pilt. Hoiab palju aega kokku. Sellepärast oli see nagu juhtkonna...või noh niikuinii kõigi nihukeste... see on piisavalt selline muutus kooli jaoks, et juhtkond peab sellel ees olema eksole. Kui juhtkond siin pidurit paneb, siis...Ma tean ka neid koole ka, kus ikkagi on...Tartus on mingid analoogsüsteemid veel täna vist koolides. Keegi selle paralleelselt avastas. Ja veel mingeid hinnetesüsteeme proovitud seal kooli puhul rakendada, kus viiakse kokku seal neid...Ma ei teagi kuidas neil läinud on. Ja siis ma tean, et Saaremaal kuskil, seal ei olegi veel eKooli. Et minu jaoks on see täna parim. Noh ma ei tea alternatiiv oleks hea, aga see on täna, see on küll täna üks hea asi. Ta on kiire, piisavalt turvaline kui sa oled ise hoolikas ja ma ei näe...noh miinuseid ei näegi selle juures absoluutselt. Pigem on temast tulu edaspidi, kui on siin veel...ma ei tea mis see maksma läheb...kui need ühildatakse mingisuguste andmebaasidega. EHISega või noh nii-öelda...siis on veelgi neid võimalusi ma kujutan ette et. Ja see tühine raha, mis täna on vaja maksta, see 800 krooni kuus, selle info eest, mis me siit saame.

Intervjueriija: Aga kas Te juhtkonnaga ka välja võtnud logisid selle kohta kui aktiivselt lapsevanemad kasutavad? Kas teil see ülevaade on ja mis te selle ülevaatega teete?

Ardi Paul: Täna lubab, täiesti on olemas juhtkonna õigused, sellest kõrgemal veel kooli administraatori õigused. See on võimalik ka väga lühikese ajaga ükskõik mis klassi kohta või vanema kohta välja võtta, kui palju ta on käinud. Ma olen seda...me oleme ka seda kasutanud, kui vanem meile ütleb, et ma käin iga nädal ja meil näitab ikkagi log, et vanem ei ole viimane kuu käinud kordagi. Vanem lubab, et ma nüüd hakkam käima ja vaatama. Selgub järgmine kuu, et ta ei ole seal käinud. Ja see on talle väga selgelt nagu teada. Üldiselt on see võimalik vaadata ja üldiselt käiakse. Seal on ainult üks asi, teinekord on selline oht, et laps käib vanema andmetega. Siis jääb nagu ka järgi. Kui vanem käib...ja siis jääb ühtlasi ka see, et vanem on andmeid vaadanud. Seal käib eksole, et noh hinnetelett on üle vaadatud. Et laps ei ole endale ise teinud, et saadakse toime...et usaldus on nii suur, vanemad on öelnud, et mine minu omaga. Või vanemal on seal oma meil või midagi. Siis see võib-olla, et need andmed on natukene sellised eksitavad. Et aga samas on teada kui palju lapsi käib, samas noh kõik need on ju võimalik välja võtta. Isegi kui palju juhtkond käib, õpetajad mitu korda kõik. Et need andmed võivad olla...need ei ole personifitseeritud eksole, aga need võivad anda veidi vale pildi. Aga ei ole seda olnud, et tuleb vanem ja ütleb, et mul ei ole võimalust või mul sellepärast on laps seal hädas, et meil ei ole kodus arvutit. Sihukest juttu ei ole olnud! See on muidugi Tallinna pluss eksole. Ma tean

maakohti ja kolleege siin, kes on, et noh ei ole võimalik seda eKooli niimoodi. Seal tõuseb kohe peale selle, et arvuteid ei ole inimestel, ei ole interneti ka ekssole kõigil. Ja sa seda paketti ei suru sinna inimesele peale sinna, et ta läheks või teeks endale seal mingisuguse võrgu kaudu. Et eks need mujal on rasked need probleemid. Aga siin ma ütlen, meie koolis küll ei ole seda olnud, et...no ma julgen öelda, et kas on ühtegi protsenti lapsevanemaid kes tuleb ja ütleb ei, et mis eKool saatke mulle paber või...Absoluutselt kõik saavad sellest aru, et see on võimalus hoida silm peal näha nii-öelda online tulemusi selles väikeses nihkes, mis, mida iganes siin see on. Et selles suhtes on küll ülevaade on olemas ja ei saa keegi öelda, et ma ei ole käind või midagi. Selles mõttes administraatoril on võimalik koheselt välja võtta see probleemide puhul. Me pidevalt ei kogu neid andmeid aga me teeme...vast kuu kaupa ei tee, aga aastast on meil olemas küll mõned kokkuvõtted, kuidas see on osavõtmine on tõusnud. Ma ei tea, kui see huvitab, ma võin võtta siin 2005, 2004, 2005, 2006, et mitu külastamist oli.

Intervjuerija: Et see on nagu statistika?

Ardi Paul: Just-just! See on tõusnud. Aga ma ütlen veelkord, et seal võib olla, et on vanemaid, kes annavad oma passwordiga või millega sinna sisse minna eksju.

Intervjuerija: No üks variant, mis ma ise kuulsin oli see, et lapse vanem tahab saada küll ülevaadet, et käib oma paroolidega seal sees, aga tal tekib kohe küsimusi. Ja siis kui ta õhtul töölt koju läheb, et siis ta läheb koos lapsega ja läheb koos lapse paroolidega ja vaatab nagu üle öla. Et ma usun, et... Ja et ta saab kohe küsida.

Ardi Paul: Täpselt nii ongi!

Intervjuerija: Et selliseid variante on ka...

Ardi Paul: Täpselt nii! Vastupidi ka! Üle lapse. Lapsel on see lahti, kuule et läheb õppima ja seisabki seal ees lahti ja vanem vaatab seal kõik ära ja ta rohkem ei lähe.

Intervjuerija: Jah!

Ardi Paul: Või siis lapse...täpselt samamoodi. Tegelikult on vaadatud seda. Võib-olla tasuks seda kuupäevade statistikat vaadata. Ja kas see on ka oluline, kumba kaudu minnakse? Tähtis on see, kui probleem tekib, siis et noh...nii et ma arvan, et see on...seda on võimalik muuta, jälgida, aga kuidas ta tegelikult...kumb käis kumma omaga nüüd, seda ei saa teada tõesti.

Intervjuerija: Aga kuidas Teil see kool üleüldse, õpetajad ja õpilased selle eKooli vastu võtsid? Või mismoodi te sellest otsusest teatasite?

Ardi Paul: Mhmhh. Ma natuke rääkisin siin ekssole. See üleminek oli...mina olin selgelt veendunud, et nüüd see peab tulema, teadmata ise tegelikult...Või teades ise ainult ühte poolt – vanema rolli. Varem olles siin seda nautinud head ülevaadet omanud siin nii tütre kui poja kohta. Siis nagu ma ütlesin, väga täpne plaan sai tehtud õpetajatele. Valmisolek oli olemas. Osadel õpetajatel, enamus õpetajad olid niimoodi ootel, et huvitav ja... Sest õpetajad on kõik...me oleme lapsevanemad. Väga paljud olid samamoodi juba nautinud lapsevanemana seda, et see on hea. Kes siin poolt olid. See oli ka üks huvitav grupp siin koolis, kellel on endal kuskil teistes koolides lapsed ja seal oli see juba olemas, see aitas kaasa sellele. Nemad olid kindlalt tugirühm, siis oli hulk ütleme nooremaid pedagooge, kes lihtsalt sellepärast, et nad suhtlesid väga ise väga vabalt arvutiga ja olid täiesti nõus sellega. Et miks ma pean see päevik käes käima, kui seal on võimalik seda teha. Ja noh võib-olla ütleme nii, et nihukest...võib-olla kolm või viis... ma ei tea. Noh kaks pidurit, kes ei ole ise ka päris...ja tänase päevani on. Ütleme kaks inimest, kes noh ja nad on vanusest tingitud. Nii et nad on pedagoogid täna veel, aga neil on natukene raskusi selle ja nende asjade meelde jätmisega kus mis kohas ma pean need mõned asjad endal...ja seal on ka võib-olla oht vahest see, et need andmed kipuvad sinna jääma. See eKool jätab mingisugused asjad meelde ja paar tagasilööki siin on olnud. Mitte küll pahatahtlikku aga lihtsalt et hooletuse tõttu või seal midagi, et isikukood on tulnud lahti. Aga see üleminek oli õpetajate jaoks...Jah, paar sellist ütleme paar...ma olin sunnitud paar sellist teadannet nagu andma, kus...just need mis tähtaegu määrasid. Et vot selleks ajaks on nii paljud klassid ja aasta lõpuks on kõik ja kogu lugu. Kõik tuleb üle viia. Samas oli olemas tõesti nagu ma ütlesin see arvutiklass, mis me laiali tassisime, tehniline pool. See oli kõige suurem nagu argument, et meil ei ole klassides. Interneti kiirus oli piisav sel ajal ja võrk oli ka vaja vedada, et see oli tehniline külg. Ja teine, inimeste poolt see administraator oli ikka väga õigesti valitud. Meil oli IT-juht ja üks inimene juurde. Kahekesi nad...see IT-juht siis tõesti...või see administraator kes meil siin oli ka parandusõpetaja, tõesti inimene kes...Tema väga järjekindlalt järgis ja aitas ja esimesed aitasid neid panna ja ka ise seda siis niimoodi hoogsalt võttis selle üle ja see oli nagu eKooli selle firma poolt ka väga ilusti nagu toetatud, nemad olid selle läbinud. Ja siis oli see proovi demo ekssole, kus kõik said julgelt seal käia seda proovimas ja vaatamas ja selgitamas ja... Üsna palju läks selgitamise peale, et mis see on. Et see on sihukene elektrooniline päevik. Oli ka neid, kes ikka...ei, noh mis see nüüd on siis?! Mingi hetk oli väga nihukese, et kuidas nüüd suheldakse? Et kas inimestega enam ei suhelda või vanemad enam koolis ei käi, või mis... noh nihukesti arulagedaid, natuke nihukesti, noh tõesti näed inimene, et ta ei tea ja ta räägib midagi, mis keegi rääkis noh. Aga üldiselt läks väga-väga niimoodi rahulikult. Ja siis kui need

esimesed viljad hakkasid tulema juba, et see on nii lihtne, siis klassijuhatajad kõik kes nägid ära et oh, kõik andmed siin olemas! Et ma ei pea enam mingeid puudumisi märkima. Eks täna on ka siin raske ja tuleb märkida siin eksju ja kõike. Aga noh ütleme, et need asjad olid kõik võimalikud. Alklassidest nüüd ülesse välja. Üsna sujuvalt, sest meil oli piisavalt aega. Keegi nagu ei sundinud meid ka. Ilusti 2005 üldse, et mis see on ja see ettevalmistus 2005 sügisel siis, poolekaupa, kaks ja no natuke segadust oli aga kui me need päevikud siis nagu ära lihtsalt võtsime, siis oligi kõik ja käidi. 2006. jaanuarist oligi kõik!

Intervjuerija: Et ühesõnaga see juurutamise protsess siis käis kiirelt ja valutult? Ja loomulikult?

Ardi Paul: Loomulikult jah! Sest piisavalt oli aega. Me ei teinud järsku. On võimalik minna niimoodi vaheperioodidega, see on väga oluline. Kui järsku, siis oleks segadust ja närvilisust rohkem, et seal teatud olid, et kes keda aitab ja kes järjest näeb... et teatud selline oli ikka vaja.... nagu ühtne selline...et sellest ajast ja kõik. Üle selle enam ei ole. Kui on, siis aitab juba seal edasi see ja see. Ja vanemate poolt või siin hoolekogu poolt ka ei olnud... üldiselt oldi jah nagu äraootavalt, ei tea mis saab. Paar sellist veel nihukest ebakompetentset või nihukest arvamust tuli veel, et aga miks see eKool? Umbes keegi oli kuskil noh midagi ja... Aga need inimesed said ise ka aru, et ei tea mis... ja siis noh eks me siis tutvustasime ja siin veel hoolekogu või lastevanemate koosolekul saime näidata, mis on tulemas. Nii et ühel hetkel oli see nagu üle küüru ja siis kõik laabus ja ei olnud mingit probleemi. Kõik. Nii oligi. Et mingisugune üks hetk oli nihukene, et kus... ei, seda ei tulnudki, kust nüüd võiks nagu tagasi minna või et ei õnnestu. Mina muidugi ei tundnud hetkekski seda. Ma ei usu, et siin oli ka selliseid. Oma noh sellise loogilise ülesehitusega ka. Võib-olla siin mõni tagasilööki oli, kui tehniliselt midagi ülesse hüppas või ära...või oli veerandi lõppudel alguses oli ikka peavalu küll. Sest kui kõik Eesti koolid...

Intervjuerija: Kas see on siis siinamaani?

Ardi Paul: Ei, täna on...nad on vist

Intervjuerija: Tegelikult vist nad natukene keeravad neid õpilaste ja lapsevanemate kraane kinni.

Ardi Paul: Kraane kinni! Just! Et see liiklus oleks aeglasem, et õpetajad saaksid seal tõesti viimasel nädalal need sisse ära tulistada need hinded kõik. Sest siis pannakse või varem. Ja üldiselt see laabub. Ja vabandatakse seal, et teie sinna praegu ei saa. Ja ongi, et teie saate sellest selle kellani vaadata ja sellest selle kellani. Tõesti siis tunnid lõppevad. Ja see on päris normaalne. Et ei ole sellist asja olnud. Ja siis alguses oli veel seal... aga see ei ole eKooliga seotud. Tunnistuste välja trükkimine, see käis eraldi. See käis sealt REKi ja selle kaudu. See ei olnud sellega seotud, aga noh need hinde...võib-olla jah seal need järjekorrad kuidas ja kõik need veerandite asjad. Aga see on järkjärgult paremaks läinud nii et noh see sisu, et info oleks käes ülevaatliselt. See on siinamaale olnud ja kiirelt on võimalik see kätte saada. See milleks ta loodud on. Et oleks ainetest ja õpilase koolikohustustest, puudumistest ülevaade ja et see oleks piisavalt konfidentsiaalne iga õpilase jaoks. Kui tema ei ole lobasuu ja oma asju lahti ei jäta, et ta siis ei ole kellegi asi, selle ühe õpilase ja õpiedukus peale vanemate, õpetaja ja selle edasiliikumise nihe. Vot nii.

Intervjuerija: Oskate te hinnata, mingisuguses ajavahemikus kui tihti te seda eKooli ikkagi juhtkonna liikmena kasutate?

Ardi Paul: Olen vaadanud. Vahest ma teen seda sellepärast, sest et ma tean, et selle üle...seal peab käima teinekord. Juhtkonna liikmena...jah, käin regulaarselt ütleme kuus korra, et mis on uut üldse tehnilise poole peal. Seal on mingisugused pealsed asjad on natukene muudetud ja mingit, nad proovivad seal mingeid bannereid lisada ja kõike. Ja siis endiselt käin vahest lapsevanemana ja siis ma käin aineõpetajana ka niikuinii. Et mul ei ole nagu juhtkonna liikmena vaja, ma käin aineõpetajana ka vaatamas. Ühiskonnaõpetust õpetan. Ja see on selline...sellest piisab. Vahest on kui mingisugune probleem on, ma lähen sinna mingi konkreetse õpilase tõttu. Vahest on seal foorumis mingi asi, mida arutatakse või sinna ülesse on pandud. Meil on nihuke juhtkonna foorum seal. Ja õpetajate foorum ja siis selline avalik foorum on ka seal. Et kui mõni teema on seal, aga noh selle me ka nüüd oleme saanud selliseks, kuidas ma nüüd ütlen, pisut tsenseerime seda, sest sinna mingi hetk läks igasuguseid asju sisse. Aga nüüd lihtsalt ka see on nagu õppe katse eksimuse meetodil, eks neid ole siin koledaid asju saadetud, aga need oleme saanud ka korda. Ja mitte nihkuesi ropendamisi aga lihtsalt lapsed arvavad, et kui ma kirjutan siis keegi... see on ikka avalik. Seda on saanud nagu selgitada seal ja kõik on nagu korda läinud.

Intervjuerija: Aga see foorum, kuidas üleüldse tundub selle kasutamine? Ma olen hästi palju kuulnud läbi oma intervjuude, et lapsevanemad ei kasuta seda, õpilased ei kasuta seda ja tänu sellele sellel foorumil ei ole mingit funktsiooni seal eKoolis. Kuidas teie koolis...

Ardi Paul: Foorum on olemas. Täiesti klassi foorumid on ka eraldi.

Intervjuerija: Jajah, no need on igalpool.

Ardi Paul: Klassifoorumid toimivad. Seal saadetakse asju, seal on päris elav liiklus. Ülekoolilised nihukesed foorumid, neid tuleb nagu juhtida ja sinna on täna eKooli kaudu üsna mitu klõpsu tuleb

minna, et sa ta ülesse leiad. Sealt ülevalt menüüst ja sinna ja siis sealt selle kolmanda ka ja siis näitab seal kas seal midagi on räägitud. Ta ei ole nagu...viimane teema on või postitus on seal mingisugune. Et ta ei ole jah väga selline intensiivne see. Ja kui see võimalus on, ma ei tea ta peaks kuskilt sealt ja kas neid teemasid oleks, kus nagu... ilmselt kui keegi keegi seda juhiks seal otseselt ja siis oleks hea. Ma usun osalt ka foorumi dubleeritakse täna. Koolidel on oma veebilehed ja seal on foorumid olemas. Keegi ei hakka sinna eKooli foorumisse nagu seda asja pistma. Meil ei ole veebilehel oma foorumit ehk teiste sõnadega see on ainuke võimalus, kus lapsed saavad siis õppida noh sihkest arupidamist või oma arvamuse avaldamist ja kirjutamist niimoodi online ja seal see siis avaldatakse, kui see on mõistlik. Mis sest, et õpilaski aga et see võimalus on olemas. Meil sellepärast ta ju natuke jälle toimib rohkem kui mujal, kus on veebilehe foorum olemas, mis on hästi kiire ja võib-olla teemad on selt hästi ruttu näha. Aga kindlasti ka seal tsenseeritakse neid asju. Et kõik mis kellelgi pähe tuleb, sinna ei kirjutata. Aga seal on erinevused põhikoolis ja keskkoolis. Sest meil noh põhimääruslikult või asjade toimetamisel meie elu ongi natukene selline teistmoodi põhikoolis. Et keskkoolis õpilaste arvamus on tähtsam, nad on noored, ikkagi pool täiskasvanud inimesed ja nende arvamusega tuleb arvestada. Põhikoolis me kindlasti arvestame, aga need meetodid ja kasvatusmeetodid ja kõik need on rohkem sellised suunatud ja nad on vahetumad. Ja me ei suhtle niivõrd palju selle foorumi keskkonna kaudu üldse. Sest ealiselt on see foorum ja kõik nihukesed asjad on sellised, kuidas ma ütlen nüüd, autoriseerimata ja siis juhtubki igasuguseid apse ja neid võib mõni õpetaja jälle üle jälle nagu tähtsustada. Kui keegi sinna kirjutab, et õpetaja on loll või...noh, ta lihtsalt ei vastuta täna veel nii nagu keskkooliõpilane vastutab. Aga see võimalus on meil ja kui meil mingi teema on vahest tõesti siis me sealtkaudu teatame. Jah, pigem on veebilehel selline uudiste lehekülg ja oma foorumit seal ei ole, siis me küll kasutame seda. Ja klassifoorumid toimivad päris hästi. Seal liigub ikka igasuguseid asju, pannakse ülesse. Nii et las ta olla.

Intervjuuerija: Aga kuidas on lood eKoolis tunniplaani? Kas see on seal eKoolis üleval...?

Ardi Paul: Ei ole! Tunniplaani ei ole.

Intervjuuerija: Aga mis põhjusel?

Ardi Paul: Tunniplaani esiteks on tehniliselt raske. eKool on üks nõrk koht seal täna, tõesti. Teiseks on e-tunniplaani, ma ei tea kuidas...keskkoolis kindlasti ka, põhikoolis ka. Ta on suhteliselt muutuv. Kindlasti muutub ta poolaasta kaupa. Meil muutub ta isegi veerandi kaupa. Ehk siis see on üsna selline muutuv suurus. Et teda nüüd igaks veerandiks ümber muuta ei ole raske, aga...kuidas ma ütlen?

Intervjuuerija: Ajakulukas?

Ardi Paul: Noh jah, et tuleks need asjad sealt kõik ümber tõsta. Sellega kaasnevad seal ka kui on, siis on ju ka õppekabinetid. Et seal on palju sellist, ütleme formaalset ümbertõstmist, mis tegelikult...osa asju, mis aasta otsa tiksuvad, tund toimub ikka seal kohas, ei ole sellist kõrgkooli mingisugust ruumide jaotust, kus keegi...siis õppejõud liiguvad kuidagi seal miskitpidi. Seda ainet õpetab see õpetaja, tunnid on selles ruumis...et selle korraldusliku poole pealt. Kes oleks selle tunniplaani nagu tarbijad on lapsevanemad. Aga see võimalus on meil täna jällegi antud ehk dubleeritud oma veebileheküljel. Sealt võib minna ja „tunniplaani asub siin“ Ja seal on ta excelis. Ta on olemas. Ja ta on noh selles mõttes lihtsamalt seal võtta lahti iga veerandi jaoks. Seal ta avaneb.

Intervjuuerija: Aga me siin ühe lapsevanemaga mõtlesime ka seda tunniplaani asja, et tema on nüüd Rocca al Mare Kooli lapsevanem. Et meil ei ole seal mitte 4 veerandit vaid 5 perioodi. Et see on veel keerulisem.

Ardi Paul: Keerulisem jah! Tulevad jõulud, periood veel kestab! Nojah, seal see lugu veel kah.

Intervjuuerija: Märtsi vaheaeg tuleb ja ikka periood kestab.

Ardi Paul: Ja ikka periood kestab. Jajah!

Intervjuuerija: Aga me mõtlesime niimoodi, et natukene ebameeldiv on kooli kodulehe ja eKooli lehe vahel nagu pendeldada. Et äkki oleks mõistlik teha kasvõi sellele eKoolile siis ettepanek, et kas link...

Ardi Paul: Et laske link sinna panna!

Intervjuuerija: Või teine asi siis võimalus kas mingisuguseid wordi või exceli tabeleid sinna ülesse lisada.

Ardi Paul: Just, just! Jah!

Intervjuuerija: Et sa ei pea nagu kahe lehe vahel pendeldama.

Ardi Paul: Õige, õige! Sest praegu need seisavad, on meil tühjad seal. Ja noh ma ütlen, et seal on suured... See algoritm mis on välja töötatud vot nii, aga teatud asjad... Vot on aine ja siis sa saad aine peale, siis pead õpetajad ja kõik, kõik, kõik on vaja sisestada. Ja see, see, see, see ja ruum on ka vaja sinna juurde. Et noh sihkest hästi palju mis on niigi selge, mis vanemale ei paku...võib-olla põhikoolis tõesti. Kes see nüüd õpetaja on, selle saavad nad ka teada, kes selle aine õpetaja on. Sest need on toodud, veebilehel olemas. Et see külg on meil tõesti eKoolis nagu pisut mõttetu ja see seisab tänaseni tühi. Sealt ei saa seda, sest et kiiremini saab tõesti veebilehelt.

Intervjuerija: Jah, et just oleks vajalik ka tunniga panna, eriti keskkoolis, tunni alla panna see aineõpetaja nimi, et sa saaksid, et lapsevanem saaks otse aineõpetaja poole pöörduda...

Ardi Paul: Ka seda!

Intervjuerija: Sest et keskkoolis on ju neid õpetajaid nii palju!

Ardi Paul: Täpselt!

Intervjuerija: Ja on mitu bioloogia õpetajat...

Ardi Paul: On!

Intervjuerija: Ja sa ei tea, kes on sinu lapse õpetaja.

Ardi Paul: Ei tea. Täpselt nii!

Intervjuerija: Et seda tunniplaani funktsiooni, et iseenesest on ta sinna sisse mõeldud, see tähendab, et ta peab seal olema. Et ta on hea mõte, aga ta on halvasti ilmselt teostatud.

Ardi Paul: Seal on üks veel...kui seal aineõpetaja...jah ma tean. Seal on ka mille jaoks, kui ta õpetajana sisestada, siis tuleb panna kuupäev ja mitmes tund sellel päeval. Eks. Et seal on teatud...kui seal eksida, siis ei saa panna, et see on vale tund või mingi teine tund on sellel ajal. Ja kui siis seal õpetaja...kui tunniplaani on tehtud, siis see mis aineõpetaja sinna märgib see peab kattuma sellega, mis on tunniplaanis. Ja kui ta ei kattu, siis see teeb selle tunni sisse...selle asemel, et ma saaks ruttu tunnid sisse märkida, ma pean nüüd hakkama otsima sealt õpetajana mitmes tund see nüüd on siis. Tunniplaani on võib-olla samal ajal muudetud. Noh jälle muudetud. Ma märgin sinna sisse...et siis ei teki seal noh...kõik need on ühildatavad. Siis ei teki seda jama. Ma võin sinna kirjutada. Ta ei tohi mingi teise aine tund olla. Ma tean, et noh see mingi intervalli järgi kordub mul seal. Või mitu tundi mul nädalas on. Aga et seal ei teki takistust. Et täna ta on kasutamata, ma ei oska öelda ka, kas seal peaks olema. Või mis võiks see olla nad oleks ühildatud. Täna me eKoolis ei kasuta seda tunniplaani funktsiooni me ei kasuta. Õpilased küsivad foorumis, kus tunniplaani saame näha, vastab administraator, kes on seal, samamoodi... palun mine koduleheküljele, vaata, seal on tunniplaani. Ja kõik on korras.

Intervjuerija: Ja probleem on lahendatud.

Ardi Paul: Jah!

Intervjuerija: Millised olid need õpilaste emotsioonid selle süsteemi suhtes, kui see alguses tuli. Et noh mina olen niipalju kuulnud, et alguses oldi natukene hirmul, et issand, et vanemad saavad nüüd nii prii selle ligipääsu mu hinnetele ja õppimisele. Aga mingi ajaga on see nagu maha vaibunud.

Ardi Paul: On maha vaibunud küll. Lõppudelõpuks see...mis see eesmärk on? Et kas kõik toimuks salaja või see õppimine...Et mis see eesmärk on. Et saada mingeid hindeid kuskil ja et vanemad ei saa teada. Või siis teistpidi ikkagi et vanemad saavad teada. Ma usun, et vanemad on ka seda enam heatahtlikud ja neid asju on võimalik palju varem avastada ja rääkida nendest, kui midagi on, ka nõudmisi. See on ju normaalne. Teate toojat ei tohi tappa. Et see külm, karm informatsioon seal...mitte midagi ei ole teha, et sa võid kodus seal öelda, et õpetaja on jama ja mulle ei meeldi ja me läksime taga tülli ja sellepärast... Noh ja seda enam ei tohi selle eest hinnet panna eksle. Et tulevad sellised asjad välja ja on võimalik otse küsida, et mul jäi midagi õppimata... Et lisaks on meil hindamisjuhendina võimalik täna kõigil koolidel eks, keskkoolis veel eriti.. Mismoodi mida hinnatakse. Meil oli siin mingi periood oli.... Me võtsime X-i ära. Ma ei tea, sellesse suhtutakse koolides erinevalt. Teatud oskusainetes on...Meie panime tema tagasi nüüd. Et viie koolipäeva jooksul on võimalik seda siis kas järgi teha või parandada. Et noh olenemata sellest... ma ei räägi noh, kas see on hea või halb või laveerimiseks või mitte. Aga eKoolis on see võimalus olemas, vanem saab küsida, et miks sul X on ja seal juures on, mis sul tegemata on. Ja noh on võimalik nagu neid asju koos, mitte aint see hinne ei ole, näita, vaid see õppeprotsess on nagu ka rohkem nagu planeeritud ja selgem ja... Lapsed foorumis, või õpilased alguses ikkagi... ei ole seda olnud, et oi, nüüd said kõik teada. Pigem, et oh, väga hea ja ei olegi saladust ja vastupidi jälle, saad eksju halva hinde, siis saad juba mõelda põhjendust välja. Ja see ei tule üllatusena vanemale ka, näed et on õhtul mingisugune tusatujutsus, siis tead, et selge. Pärid ausalt ära ja ongi kõik. Noh ja paljud asjad lahenevad. Et ikka muidugi peab olema, selles mõttes, et õpetajad peavad olema, hindama õigesti ja nii nagu nad peavad.

Intervjuerija: Põhikoolis seda probleemi või mure nüüd ei ole, et õpilased oleksid täisealised. Aga tegelikult on see, et mida paljud õpilased ei te või enamuse õpilasi ei tea, et kui õpilane saab 18. aastaseks, siis tal on võimalik keelata ligipääsu oma vanematele eKooli. Et seda on paar korda nagu ette tulnud, et laps läheb oma sünnipäeval kooli ja ütleb, et nii nüüd keerake kinni kraanid vanematel ja kõik. Et aga kuna paljud õpilased sellest midagi ei tea, siis ma ei ole kuulnud, et seda jubedalt kasutatakse.

Ardi Paul: Tõenäoliselt küll! Aga mis te arvate, miks selline noor inimene, 18, täiskasvanud inimene, miks ta sellise otsuse teeb? Kas ta säästab vanemaid sellest? Kas ta säästab ennast millestki?

Intervjuerija: Ei ma ei usugi, et ta säästab. Võib-olla see lihtsalt...Vot sa ei tea seda tagamaad, et võib-olla on vanemad sellised, kes koguaeg käivad ja nuhivadki ja lõpuks on mingi hetk, kus sa tunned, et sa ei taha seda. Eks see kõik oleneb ilmselt lapse ja vanema suhtest.

Ardi Paul: Suhtest just! Et see pole nende asi ja tõenäoliselt muidugi 18.aastane inimene on...tal on õigus enda eest igasuguseid avaldusi kirjutada. Ta võib avalduse lahkuda ka sealt keskkoolist. Ja ongi kõik. Et loomulikult kõik nagu seaduslikud õigused, täiskasvanud inimese õigused on tal olemas ja. Aga samas tundub see väga lapsik seda enam, et ta laps on, kui ta veel ei suuda vanematele nagu selgeks teha kodus. Võib-olla tõesti vanemad on nii mõistmatud ja tuleb nihakesi tehnilisi vahendeid kasutada, et jätke nüüd rahule noh! See on minu kool ja minu õppimine ja minu otsus ja minu kahed ja minu puudumised. Siis on halvasti küll ikka tegelikult. Siis on väga halvad suhted vanematega. Eks see siis selgubki sealt. Ja siis pole siin koolil enam midagi teha. Kui suhe on vanematega selline, no mis... No leiab koolist mõne õpetaja või kellegi hingesugulase või kui on koolis mõni. Aga kodust ikka saab see alguse, kui kodus on selline usaldamatus, siis on ikka väga suur õnnetus. Väga suur õnnetus. Kindlasti on koolile see sõnum, et see õpilane käis pani kinni, mis siis meil enam siin. Kui eKooli... Noh selge see kelle... noh.. Aaaa, ta ise saab vaadata enda hindeid, tal peetakse ikka edasi...

Intervjuerija: Ja.

Ardi Paul: ...see on oluline. Jah, miks mitte. Täiskasvanud inimene, miks mitte. Minumeelest võiks säästa küll vanemaid jah! Väga hea!

Intervjuerija: Me rääkisime küll nendest õpetajate emotsioonidest, et oli neid entusiaste ja oli neid mitte pooldajaid. Aga kuidas te koolijuhina hindate nende seda eKooli kasutamist ja seda selles osas, et kui aktiivselt nad seda täidavad ja kas neil on mingi kohustus seda täita? Ma mõtlen just seda et tunnikirjeldusi juurde panna, lastele nii positiivseid kui negatiivseid märkusi kirjutada. Et kui aktiivselt nad seda teevad?

Ardi Paul: Selliseid sõnalisi hinnanguid pannakse täna vähe. Väga tublid õpetajad, kes nagu seda hinnet veel niimoodi analüüsivad ja kui seal hinde peal ju klõpsata, siis on mingisugune kommentaar seal juures. Et klassid on täna, ütleme, et mitte suured, aga ega seal palju selgitusi ei ole jah. Ja jälle vastupidi, et mõned õpetajad tähtsustavad eKooli seda märkuste võimalust nagu üle. Et ma ei ole päris kindel, et kõik vanemad teavad, et seal all kui märkuste peale vajutada, siis läheb lahti see. Seal ei ole mingit viidet sellele. Mõnel ei teagi või et märkustele võiks vastata või põhjuse...et sel võiks nagu rohkem selliseid...num**Intervjuerijae** asemel võiks seal ka suhelda sisulise külje pealt rohkem. Jah, õpetajate emotsioon üldiselt...see et saab märkida sisse ainet, aine sisu, tunnisisu, kontrolltöid planeerida, panna seal, et näeb seal seda kontrolltööde kava eks. Alguses oli muidugi probleem, et kust seda panna. See on muuseas väga kavalalt peidetud. Kontrolltöid saab täna panna...aineõpetaja läheb kodus ülesanded ja siis seal on rullija. Kodune ülesanne. Ja siis rullid sealt ja seal tuleb kontrolltöö. Siis saad kontrolltöö sisu panna. Et ta oli, ma ei kujuta ette. Kuigi probleeme meil ei olnud. Õpetajad on kõik saanud panna. Et seal on kontrolltööde graafik ka ikka olemas. Selle klassi oma, et sa seal ei lähe ja... noh seal on üldse kontrolltööde... mis on kontrolltöö täna? Selle üle ka vaieldakse ja ollakse väga teravad, et kas kaks kontrolltööd või oli kontrolltöö või oli teadmiste kontroll või oli tunnikontroll või sõnade töö. Või noh see on nihukene...või arvestuslik töö. Või eksole täna me räägime, et kaks sellist suurt arvestuslikku rohkem kui mingisuguse materjali peale. Neid tohib kaks olla. Aga pisikene nihukene tunnikontroll, et noh see... Kui see ebaõiglane on ju see välja tuleb ikka kuskilt siit. Siis õpetajad väga hästi teavad, et noh mis töid ja see on üldiselt teada, et kaks suuremat tööd tohib olla. Aga väiksemaid võib vahest sattuda sinna küll selliseid. Noh keeleõppe metoodika võib-olla nõuab siin üle tunni mingisuguste sõnade väikest kontrolli ja noh siis õpilased on küll väga siin vahest... et meil on nii mitu tükki. See on kohe näha siis, et...ega mõistlikkuse piires ja loomulikult kedagi siin ei tohi...Sealt tuleb oma see...hoida asjad korras. Suuri töid ei tohi tõesti üle kahe. Ja kui on probleem sellest, siis me oleme ka seda öelnud õpetajatele. Aga nad üldiselt nagu...Nüüd on õpetajate toas ka arvutid said kõik vahetatud ja nüüd on kiired. Alguses oli niimoodi kus ja mis... Et praegu on seda mahtu on ka ja veebiliiklus on hästi kiire. Et saab märkida kõik asjad. Pigem on selline optimistlik asi tehtud ja kui ei jõua siis, varem oli, et oi, mis ma pean siis koju minema või? Kas ma tunni ajal saan, millal ma saan?! Et umbes, et makske mulle juurde, et kui ma täidan eKooli. Täna on need jutud kõik ära jäänud. Ei pea seisma päevikusabas. Et mine sealt kust tahad, märgi seal kus tahad. Noh ütleme, mingi piir on siin, et hinded sisse siin 3 päeva jooksul ja noh nii ruttu kui võimalik. Õpetajad on ma arvan, et ka rahul. Ülevaated, kõik veerandi hinded saab sealt. Keegi ei pea kellegi järjekorras seisma. Sa paned juba ära need. Kõik saavad hindeid, käitumist, hooldsust seal lisada kui tahavad. Meil on üks nõue, et aineõpetajad ka panevad neid nagu sinna juurde, et mis nad arvavad, sest klassijuhataja teeb täna selle lõppotsuse.

Intervjuerija: Et eks see on õpetajate jaoks ka omaette selline analüüs, mida nad võib-olla paber kandjate puhul ei tee.

Ardi Paul: Umbes nii jah! Ja siis need õppeülesanded ja kõik ülevaade olemas. Ja see tundide sissekandmine ja ülevaade sellest, mida teha. Ja see on küll pigem...kuni selleni siis tõesti, et hinded kõik. Klassijuhataja saab hinded kätte. On probleeme, ma ütlen üks, kaks, kolm õpetajat. Eelmine aasta oli õpetaja kes õpetas mingite oma materjalide järgi, ta ei suutnud neid materjale sinna, kui tehniline ta oli, ta oli täiesti arvuti inimene. Aga vaata ei, vaata mulle see eKool ei... Et noh väga nihukene egotsentriline inimene oli. Me ei läinud riiega lahku, aga ta kuidagi ühel hetkel oli, ütles, et ma olen väsinud ja ei jõua ja kõik. Ja samas vanemad ei... oleks see tulemus olnud hea siis. Ka tulemus ei olnud hea, et ta küll oma materjalide järgi seal. Aga eKoolis ei olnud midagi selle kohta. Selles suhtes me saime ka kiirelt jälile ju mis toimub näiteks. Ei pidanud siin õpetaja käest küsima ja õppealajuhataja sai öelda, et sa nüüd ikka märgi sisse, mis me õpime.

Intervjuuerija: Aga kui hea ülevaade teil on sellest, et palju õpetajaid nagu...ütleme veerandi lõikes neid oma kontrolltöid ette planeerib ja neid sinna eKooli sisse kannavad? Et noh vahel pannakse kuupäevad, et õpetaja paneb ise enda jaoks paika. Paneb kontrolltööd eKooli või mingisuguste ma ei tea lugemislektüüride tähtajad. Et kas need on teil ka seal eKoolis kõik ilusti olemas?

Ardi Paul: Ma loodan, et on. Sest täna on võimalik tõesti, kui õpetaja näeb. Sest õpetaja teeb täna ikka oma töö kava eksole. Mis kohas ma kuskile jõuan ja ikkagi mingi tagasiside võiks...kokkuvõtavad tööd siis seal või midagi, mingi. Et need võiks nagu ette olla planeeritud või noh...seal eKoolis läheb ju õpilane lööb lahti vist palju seal on täna 10-12 näitab ära ikkagi. Noh õtleme, et üks nädal, kaks või poolteist ette. Ja noh kontrolltööd lööb ta veel punaseks ka eksole. Nii et ma arvan, et ei ole olnud ühtegi asja, et me ei teadnud, või et... Lapsed ikka väga tihti käivad ka ja neil on teada täpselt kõik, mis toimub. Ja see on tõesti seal jälgitav, et sellel klassil on kaks tööd ja kui sinna sinu oma ei mahu, kui sa tahadki sinna punnida. Ma ei tea, kas seal on tõkend peal ka. Aga noh siis tuleb lükata edasi. Vahest on. Põhikoolis on see oht, et see õppekava on jaotunud natukene niimoodi veerandi lõppudesse. Me proovime ikka kõigis ainetes või siin mis on kaks korda nädalas tunde, iga veerand hinne panna. Ja noh siis on see veel natukene täna sees, et viimasel kahel nädalal on mingi õppekava või...Sest õppekava on täna koostatud niimoodi juppide kaupa. Siin lihtsalt põhikoolis mingeid perioode pole võimalik eksole ja siis on oht et need tööd kukuvad vahest sinna lõpu viimasele nädalale. Aga see on siin tõesti kokkulepe. Samas on jälle eKool, et mitte midagi ei juhtu, kui sul jääb siis...keegi seal jääb tegemata. Seal on see hinde lahter, et vanasti oli, et mis ma panen sinna tunnistuse peale. Täna on kaks nädalat on aega. Palun, läheb uude veerandisse, vaheaeg on vahel. Palun vasta need...Mõned noh tõesti kasutavadki seda ära, arvavad, et see jääb kuidagi, kuskile võlgu ei jää. Kõik on seal olemas. Tervise tõttu, millal sa tuled vastama. Seal on kõik ka see näha. Nii et selline hästi, ta on hästi paindlik. Midagi ei juhtu, kui seal mingid... tulebki klassijuhataja ja küsib, et kuule sul on see välja panemata. Et ma jätagi panemata, meil on temaga kokkulepe. Ja tuleb järgmine veerand ja no see aasta me proovime tõesti esimest korda seda, et eelmine aasta veel oli kahe vahel. Siis see aasta klassijuhataja otsustab, annab tunnistused või ei anna. Ja kevadel siis kooli sellisel natukene uhkematil blanketil kahepoolega sealt ju...eKooli tunnistus tuleb ainult ühtepidi. Teisele poole paneme siis selle... kooli logo on seal peal ja teeme siis need valmis. Täna me oleme toonud põhjenduseks, et me hoiame paberit kokku. Ja hoiamegi kokku. Ja loodust säästame ja ei ole ju mõtet. See info on ju olemas kõigil päevast päeva. Vanematel ka. Ja kes tõesti tahab vanaemale-vanaaisale viia seda tunnistust, no palun, printige sealt välja. Kes tahab allkirjaga palun. Klassijuhataja saab endal veel välja printida tunnistuse. Templi ja pitsati ka panna sinna iga veerand, kui on vaja. Noh, selles mõttes ta on muutunud sõna otseses mõttes paberiks. Paberiks, mis võib-olla mõnedel on tähtis. Küsitakse veel, et noh näita tunnistust ka. Ikka küsitakse, sest vanemad on käinud teisel ajal koolis ja noh võib-olla lapse enda jaoks mõnel on ka tähtis, näe mihukene. Aga kui sul on ikka see info on saada, et ta on tubli olnud või midagi. Et neid võimalusi on palju, kuidas täna teha. Aga pole ka olnud seda, jah oli küll vaidlus siin, et ikka kõigile ja kõike. Ja oligi. Ja jääbki klassijuhataja otsustada. Sest täna ükski seadus ei reguleeri seda, milline see klassitunnistus peab olema. Vanasti anti nad ühtselt välja, täna ei ole seda. On õppekava ja on koolidel oma õpinguraamatud ja kellel kõik, et kuidas see täpselt käib. Milliseid õpilaspäevikuid kasutatakse, kas üldse kasutatakse.

Intervjuuerija: Neid on vist ekooli puhul nüüd natukene vähemaks jäänud?

Ardi Paul: On vähemaks jäänud. Aga me kasutame veel. Algklassides on ta selline ütleme õppekava osa selguse loomiseks. Ja no ülemises otsas on ta meil seal ka vabaks antud. Praegu käib tellimine ka. Kaks firmat siin konkureerivad. Aga tõsi see on, et sai tellitud kaks kolm aastat tagasi ikka mitu kasti neid, siis nüüd on tõesti niimoodi 5-7 korda vähem päevikuid. Aga samas jälle õpetajad, õpetajate päevik, mille me igal aastal oma õpetajatele kingime. Õpetajad küll tahaksid, et oleks paberi peal ka väike oma koolimärkmik.

Intervjuuerija: No see on ju tavalise märkmiku eest ka.

Ardi Paul: Märkmiku eest. Seal on mida iganes. Lihtsalt inimestel on, kes peavad, mingisugust märkmikku peavad. Et sellel ei ole eKooliga mingit pistmist. Mõni võib-olla...seal on taga ruudud...

näiteks kehalise õpetajad küll. Nead seal oma, kui palju mul see aeg jäi täpselt. Tema ju ei võta seda läpakat sinna tundi kaasa. Aga noh mingid andmed paneb, kaugele see hüpe läks ja noh teeb oma märkmeid sinna. Et vanasti olid ka kehalise õpetajatel oma mingid pisikesed nihukesed, kohe tehti tsentraliseeritud kuskil taga. Aga jah, see on pragu vaba õpetajatele kasutada. Ma tean, et kõigil õpetajatel meil on. See on rohkem seotud oma plaanidega ja korraliku nihukese märkmikuga lihtsalt. Ja lastel on ka ikkagi. Esimesele klassile me kingime oma kooli logoga päevikud ja teine, kolmas, neljas veel. Üldiselt, kuidas nädalad veel, märkimine on. Ja siis ülemine ots on siin tõesti ise valivad, ise lepivad kokku selline, milline... (näitab päevikut)

Intervjueriija: See on mõistliku suurusega, sest meil jagati selliseid kunagi (näitab kätega)

Ardi Paul: Ohh sa jumal!

Intervjueriija: Et neid ei jaksagi kaasas vedada.

Ardi Paul: See on jah siuke kena soliidne, niukene on. Saame logo peale ja see on selline ühtne. Koolivormi meil pole. Aga eKoolil on meie logo seal üleval.

Intervjueriija: No see on iga koolil omasugune. Et see tekitab tunde ka, et see on täitsa oma.

Ardi Paul: Jah. See võimalus seal oli ja pakuti, mis te tahate ja natukene sättisime seda.

Intervjueriija: Me oleme nüüd hästi palju rääkinud nendest eKooli positiivsetest külgedest. Äkki teil on midagi negatiivset, peale selle tunniplaani veel.

Ardi Paul: Noh foorum ütleme ka. seal on natukene niimoodi kuidas keegi ja. Noh...Aaa, noh kui seal oli alguses, kui lähed oma...mingil hetkel oli selline nagu eKooli administraatorite sõnum või keskuse sõnum: iga juhul käia pangakaardiga. Minu jaoks on see algusest peale natukene naljakas olnud. Et see õiguse minek sinna. Et kui teised vaatavad, kui sa oma pangakaardiga sisse lähed, et see oht on palju suurem. Et ega see eKool nüüd nii suur saladus ka ei ole. Või ühesõnaga et ta nüüd sellist pääsu sinna. Õnneks on seal targad inimesed, on võimalik koodidega minna. Mingi hetk oli meil siin administraatoritest meil seal listis öeldi, et ei tohi öelda ja kui keegi leiab ja on ise selline tark inimene, seal on seadete alt võimalik minna. Seaded ja asjad muuta lihtsalt ära ja on võimalik oma isikukoodi ja oma personaalse selle...üks number peab vist olema seal, suur täht ja väikesed tähed. Ja sellega sisse minna. Et kaob selle pangakaartide hetk. Et siis on sellega minna... Ma ei tea kuidas täna on see ametlik poliitika, aga ma tean juba, et meie administraator juba õpetajatele ütleb ka ikka juba, kuidas seda saab muuta kui sa väga tahad. Ja siis nende pangakaardi koodidega ei pea sinna.... See ei ole selline saladus nüüd ka.

Intervjueriija: Et äkki lähekski siit natukene edasi selle turvalisusega. Et kuidas te hindate seda turvalisust, või kas see on...

Ardi Paul: Ma arvan, et praegu piisav. Siin ei tohiks nagu seda üle tähtsustada. Ja seal on üks selline moment. Ma märkasin ja tükk aega ka ei saanud aru. Kaks korda on meil hindeid...üks poiss lihtsalt kuna õpetaja jättis...vanem õpetaja oli...pääses ligi ja pani kõigile viied, ajaloos ülevalt alla. Siis me rääkisime ja proovisime siis...oli ka arutelu, et tegu on ju dokumendi võltsimisega. Noh seda tuleb kindlasti, noh me pöörasime sellele tähelepanu. Aga see poiss ise oli sihuke arvutifiiik ja väga selgelt sai aru ja ütles, et sihuke võimalus oli ja ta ei teinud seda noh nagu pahapärast. Noh nagu mina, pigem ma olin sunnitud siin kooli nagu personali ja need kes nagu hukkamist nõudsid ütlema, et kuulge olge rahulikud, see on... Ega keegi ei...noh see on see vana jutt, et ega keegi ei tule teil autost võtma kaamerat, ja rahakotti ära, kui te ei jäta seda sinna nähtavale. Ja kui te jätate... samamoodi see õpetaja on süüdi, kui ta sealt ei tee log outi. Täna ta 15 või mis aja jooksul ta läheb ära. Eksju, et täna on seal antud kas... varem seda ei olnud. Et ta ise lülitab välja ja sa pead uuesti minema oma selle ID-kaardiga. Või siis sa jätad alla need... on selline küsimus, sa paned oma isikukoodi. Esimest korda kui lähed. Ja siis ta küsib sult et, kas ma jätan sinu isikukoodi koos parooliga meelde? Sinna...ja inimene YES ja kõik! Nagu sa lähed sinna ülesse kahte sinna peale, nii ta pakub sulle kohe sinu parooli, isikukoodi ja parooli. Teinekord on isikukoodid seal jätab kõik meelde erinevad inimesed. Et tuli välja, et see oli probleem seal selles klassis. Õnneks ei läinud mitte keegi sinna sisse sellega, aga õpetajad olid läinud ja kuna ta lõi seal selle YES / NO, Ei ära jäta meelde. Ma läksin sinna kohale ja vaatasin, et 5 eesti keele õpetajat, kõik kes seal käisid, kõik olid oma sinna pannud YES. Ja siis ma ükshaaval sealt kõik kustutasin ära ja ütlesin, et ärge siia pange ja seda ei tohi kunagi YES panna. Seal nüüd see võimalus küll oli mingi hetk. Aga noh sõltub jälle sellest arvuti kasutajast. Pigem nad on nüüd eKoolis head kasutajad, aga aarvuti alal nad ei lugenud inglise keeles see küsimus tuli sealt.

Intervjueriija: Et saaks midagi kiiresti ära vajutada.

Ardi Paul: Jah. Aga seda on kaks korda üteldud...ja teine kord... Ei, ega ei olegi rohkem. Rohkem ei olegi, kui õpetaja... õpilased oleksid pahatahtlikult sisse... Et tegelikult on õpetajatel nii nagu vanasti ka sinna päevikusse võisid sinna sisse kirjutada, paberpäevikusse ka. Et õpetaja näeb lihtsalt ära selle. Seal kus on rasvased ümarad viied sinna pandud. See ei ole sinu käekiri ja sinu varesejalad eia ole. Siis on...siis see...noh ei tehta seda. Ma tean, see tuleb täie rangusega suhtuda kui dokumenti võltsitakse.

Ja see on dokumendi võltsimine selles mõttes. Aga seda tuleb personaalselt ja miks ja need... Täna ma julgen öelda küll, et turvalisuse seisukohapealt ei ole meil veel probleeme olnud.

Intervjueriija: Et see ongi võib-olla üks ja ainuke kuritarvitamise moment eKooli puhul?

Ardi Paul: Võib-olla jah. See võimalus on, kui tahta. No mis siis on, siis saab keegi seal omal panna mingi hinde juurde või ma ei tea. See tuleb välja.

Intervjueriija: See tuleb naguini välja jah.

Ardi Paul: See tuleb naguini välja ja me saame küsida kuskilt või ma ütlen, et samamoodi kui see, et vanemad ei peaks teadma. See on nagu paratamatus. See on paratamatus, et seal kirjutatakse su hinded ja ainus sellele vastata on, et sa õpid hästi või sa seletad, miks sul läks halvasti see töö ja ongi kõik. Teed hästi ja ongi kõik. Ta peab olema selline kuiv. Mis veel halba, mis veel eKoolis halba on? Muidugi see, miks sa pead olema. No täna on meil see, et sa pead kindlasti kuskile arvuti juurde minema nagu ma ütlesin. Ja internetiühendus peab olema hea, kiire. Liiklus peab olema noh, sa pead tõesti ruttu sama märkida. Võib-olla seal on see, aga see on ka võib-olla...see loogika on seal olemas, kui hinne on pandud, siis ta enam ei küsi, kas sa seivid või ei seivi. Ta need andmed jätab sinna. Ja siis samas, et saab tagasi liikuda selle tagasi nupuga. Mis siis ühtlasi ka seivib. Et võib-olla on niimoodi...logimise puhul ja seal sees liikumise puhul natukene. Võib-olla on seal need mahu suurused ka. Üleval need ribad seal on hästi peenikesed ja pool lehte on kuskil tühi. Et need võiks võib-olla suuremad olla. Ja noh nihukesed puht visuaalses mõttes võivad seal neid asju täiendada natukene. Et kui edaspidi on võimalik. Aga mis veel eKooli... ma mõtlen nendest tasemetest. Õpilase tasemel täna ma ei...kõik on olemas. Vanema tasemel noh ma arvan, et ka on võimalik suhelda, märkuseid ja asju kõike vaadata. Aineõpetaja tasemel on noh, nõudmisi on palju aga, samas on kõik võimalused, et sa saaksid oma asju toimetada korralikult. Klassijuhataja, vot klassijuhataja, ma mõtlen, et seal on veel palju avastamata. Noh võimalused on seal tõesti suured. Õigused ja kõiki asju. Klassijuhataja haldab väga suurt informatsiooni, et see on ka. No ma ei ole kuulnud, et üldse kuidagi oleks halb. Juhtkonna tasemel on ka minumeestest kõik võimalused ja ka sealt ülevaade olemas. Administraator siin kurtis, et meil oli probleeme, et näiteks kas me saaksime näiteks panna oma ringid. Ja tunnistuse pärast prindid ja seal tuleb panna, kui palju õpilane on käinud mingis ringis eksole. Kas ta on võtnud osa nii ja nii mitu tundi. Et kas neid on võimalik sisse panna sinna. Teine et kas näiteks mingisugused täna on ju võimalik vist individuaalne õppekava ka sinna panna eraldi. Siis et neid...see on nüüd see administraatori nihukene...kui me tellimuse esitama. Või siis seal oli...meil on näiteks koorilaul ja oli seal mingi tehniline probleem ja ta pani koorilaulu ja tantsuringi, rahvatantsu ringi. Siis millegipärast viskas ta sinna otsa ette need kõik, eksole. Kui peaks olema eesti keel, noh nihukene loogilises järjekorras, mitte ainete tähtsusest vaid kui aga ütleme nii nagu nad on seal. Et mingid nihukesed tehnilised asjad on. Mina mõtlen jälle, et selles mõttes, et noh mis siis ikka. Ega see nüüd... küll need ka paika saavad. Küll neil see tehniline pool tuleb. Tähtis on, et see info saab edasi antud, mis ained on.

Intervjueriija: Et kuidas...me oleme natukene rääkinud sellest välimusest ka, et kuidas see välimus ja kasutajasõbralikkus tunduvad.

Ardi Paul: No vot ta on natuke nihuke pisikene noh. Ütleme seal üleval need menüüd ja samas jälle hinne te poolest seal ei ole halb see. Et seal järgmine lehekülj ja järgmine ja tagasi ja saab vaadata. Natukene segadust on seal sellega, et kui on mingid perioodid, et esimene, teine, kolmas periood. Milleski pannakse hinnet, milleski ei panda. Ja neid nagu millegipärast ei saa lahku lütüa. Et ta ei ole nagu kohaldatud nendele koolidele, kes perioodõppes on. Mulle tundub. Ma ei tea. Ühtedes asjades hinded väljas ja mingi asi kestab ju seal üle veerandi edasi. Ma vaatan siin, et pojal oli siin mingi hetk ma ei saanud mitte tuhkagi aru mingi matemaatika 1, 2, 3, 4. Ja samas 1,2,3 mõnes aines on vähem eksole võib-olla. Et kus ta nüüd lõppes, kas ei pandagi kõiges välja. Siis ma pean minema sealt lapsevanema sinna leheküljele perioodi hinded. Et mis seal nüüd pandi ja miks ei pandud.

Intervjueriija: Aga siis on need perioodid veel erinevad sellest, mis Rocca al Mares olid.

Ardi Paul: Just, just! On, on! Viieks ja kolmeks. Ja praegu osa koole, osa aineid õpetatakse...see sõltub sellest, et mitu korda nädalas on. Nii et niimoodi jah. Et ei oska nagu muud paremat alternatiivi...noh ei tea. Ma tean, et Tartus mingisugune asi on olemas.

.....

Saaremaa Ühisgümnaasiumil on ka olemas. Aga seal võib olla see tehniline. Inimestel ei ole arvuteid. Kuigi tänapäeval on, ma ei usu, et...

Intervjueriija: Just tuli uuring, et hästi paljudes kodudes on arvutid.

Ardi Paul: On, on. Midagi ikka on. Need kes on kuskilt ära võetud, endisaegsed, on antud inimestele, palun, koju. Heaküll mahtu eksju vähe jälle ja nad on jama täis, aga noh selle internetiühenduse sa ikka mingisuguse... Et sa paketi juba ostad endale. Telefonijuhtme tood majja, ongi kõik!

Intervjueriija: See on jah nii lihtsaks tehtud.

Ardi Paul: Ja küllap seal...tänu lastele on ka see nõue kodus, et noh mismoodi, interneti tahaks koju ka. Ma ei tea seda. Ma ei ole, me ei ole siin endal tegelikult seda küsitlust teinud. Meil ei ole...aga

võib-olla peaks mingi hetk. Aga kaugel see on? Kui mingit riiklikku ei ole. Ma ei oska tõesti öelda seda. Aga linnas on erinev kui maal. Kindlasti on raskem kuskil maa väikeses koolis. Tõesti maa, mitte linnas...noh kuskil tõesti sellises pisikeses põhikoolis. Samas jälle Prangli ma tean...ma ei tea kas nad eKoolis on. Ikka vist peaks olema. Ma ei tea. Aga jah, tagasi tulle selle alternatiivi juurde. Mina ei teagi teisi süsteeme noh. Ma teadsin, kui see eKool tuli tõesti RaM Kool oli seal ees. Kolme, neli kooli või palju neid oli.

Intervjuuerija: Neid oli viis.

Ardi Paul: Viis kooli eksole, alguses kes katsetasid. Räägiti mingisugusest süsteemist. Mina mõtlesin, et noh võiks ju olla. Ja siis järjest ta kogus endale...siin Tallinn muidugi väga soodustati seda siin, et Tallinn sellega liituks. Siin olid... mitte et kedagi sunniti, aga see oli tark tegu, et ei sunnitud. Ei olnud kohustust. Täna päevani ei ole see kohustus.

Intervjuuerija: Nojah, ta on pigem soovitus.

Ardi Paul: Soovitus! Ja ma ütlen et, siis ongi niimoodi et noh pigem see jah, et soovitus. Võiks ju olla. Ja see oli õige. See strateegia oli õige minumeelest. Et mina kindlasti jah näiteks kõigepealt lapsevanemana ja siis tõesti ma olin mingil hetkel veendunud. Hiljem ma kuulsin, et on alternatiivid ka ja võib-olla mõni õpetaja siin, et a miks me selle peame võtma ja keegi mingi kindla peale siin...kindlasti see on äri ja täna ta on nii odav ja homme muutub. Ta on täna ikka võrratult, võrratult... ma usun, et kindlasti ei tule selle äriettevõtmise kasum siin koolide taskust. Ta täna on endiselt olemas. See info mis me saame, see ei ole koolile täna mingisugune... Kas ta nüüd riiklik peaks olema? Väga hea, et ta on era, siis tal on niuke motiveeritus ja kõik täna on näha, mis seal EHISes ja riiklikes registrites toimub. Seal on üsna, üsna vahest väga õnnetu see lugu. Neid asju ei tule peale ja rahad seisavad ka nii et sihuke erastruktuur, see võib igati areneda. Ja me oleme koostööks küll valmis, kui siin tahtekase mingeid asju. Et see on võimas asi, ma usun, et paremad päevad on veel siin ees. Sest siin on...

Intervjuuerija: Hästi palju arendustöid.

Ardi Paul: Just! Ja siin on kindlasti ka mingeid liikumisi ja liitumisi firmadega. Siin on ju mingid kooliportaamid, et nad võiksid kõik ju kuskil mingeid asju koos välja töötada. Kindlasti mitte et... Ja sellega ma ka ei ole nõus, et eKool on nagu mingi monopoolse seisundiga. Et nad väga pressivad ennast peale või et nad meile nagu siin kooli... Mitte keegi! See oli minu kindel veendumus ja ei olnud mingeid majanduslikke huvisid. See lihtsustab väga palju asju koolis. Ja lihtsustaski. Ja võttiski teatud... Ja mitte keegi mind otseselt ei sundinud. Kaudselt...noh kaudselt mis...

Intervjuuerija: Kaudselt pigem see lapsevanema kogemus.

Ardi Paul: Jaa! See lapsevanema kogemus ja soov teha tõesti kaudselt. Et jumal siin on ju ka normaalsed lapsevanemad, kellel on arvutid kodus, kes saaksid aidata meie ühise tegevuse, lapse arengule ja tema tugevustele kaasa. Ja küll lapsed ka eskole... mis, ei ole nad õnnatud midagi, kui info liigub, ma ütlen. Ja head küljed on ka, kui info liigub. Saab juba ette valmistada selleks, et õhtul nagu niimoodi pauguga teatada, et kõik on... Et mina ei tea...see on selles mõttes väga hea. Ma ei kujuta ette kõrvale täna siin... Niimoodi pool võimuga, kui keegi tuleks pakkuma. Ma ei usu. Sest ta on nii orgaaniliselt siia tulnud. Müts maha nende ees, kes alguses julgelt läksid ja võtsid selle ja nägid seda. Visionäärid. Et see asi on abiks kõigile. Ja selgus, et hiljem ongi noh. Ongi, kõik on õnnelikud. Ausõna noh. Ma ei näe alternatiivi täna teistmoodi. Või kui see ära kaoks. Kui kaobki vahest ära siin. Kui läheb internet ära näiteks, võrk kukub ära, või mingisugune...kole. See oli alguses probleem, et oh, et võrk, et mis meil täna ja kuidas on ikka võimalik ja mis siis saab, kui võrk ära läheb? Siis ei saagi ju tundi anda. Et umbes, et kui hindede ei saa päevikusse panna, siis kool kaotab igasuguse mõtte. No see on abitegevus. See on abistruktuur. See on abi, noh ütleme see on lisa partner, kes pakub mingit sellist ülisoodsat teenust meie oma tänapäeva töö kergemaks muutmiseks. Ja see kasum sellest, profit on... ei ole valdkonda kes kasu ei sa. Ma ei tea. Nii et oleks rumal seda mitte vastu võtta.

Intervjuuerija: on äkki veel midagi, millele tahate tähelepanu pöörata? Või mõni huvitav lugu. Et äkki tuleb meelde midagi, või on midagi veel hinge peal.

Ardi Paul: eKool jah, jah. No põhimõtteliselt jah, mis siin on nagu huvitavamad olnud on tõesti see üks fakt, kui lapsevanem käis praktiliselt... ma ei tea mis vahega ta käis hindede vaatamas, siis ta nägi, et oli viis, ei ole viis. On viis jälle. Seal oli kaks, seal ei ole kahte. On kaks, ei ole kaks. Mis see siis on? Mis see hinne siis on, ja lõpuks tuli see. Ta pöördus...muidugi see oli... ja me olime sunnitud üks kord sellele nüüd siis kolme aasta jooksul olime sunnitud siis logi välja võtma ja siis sealt küsima seda logi seletust. Et mis siis tehti. Siis tehti seda, siis tehti seda, siis võttis seda, siis seda. Noh õpetaja kehtas selle peale õlgu, et noh jumal mina ei tea, mis. Ma panin...kõll ma tahtsin...seal oli see ja seal oli see tegemata. Loomulikult. Ja noh mis lõpuks tuli hea hinne ka veel kokku. Et selles ei olnud küsimus. Aga miks need hindet...noh lapsevanem oli nii kinni selles, koguaeg jälgis. Et umbes et... No ja siis need paar juhtu, kui üks poiss pani kõigile ajaloo viied. Siis me proovisime nigu kurjad olla, aga samas sismal mina võtsin.... Ja siis see turvalisust ei maksa ületähtsustada. Ja siis muidugi see õppeedukus,

mis täna on tõesti kaks aastat, et on 16% tõusnud, ehk siis nelja, viielisi õpilasi on juurde tulnud. Enam sellist, kuidas ma ütlen, õpetajate poolt sellist, noh et panen kahe sulle ära, et vot siis tunnete. Ei ole noh. Ja rääkimata siis sellist, aga sellist midagi... See oli muidugi lõbus jah, kui me...otseses mõttes selle pärast me, noh oli ka väikesed nihukesed ala asjad. Et noh, ma ei tea, kuidas te ette kujutate kool, millel ei ole arvutiklassi. Mis 19 või 20-s sajand. Ja ei olegi meil. Ja mitte midagi ei juhtu.

Intervjuuerija: Ei juhtugi.

Ardi Paul: Absoluutselt mitte midagi. Kõigil on arvutid kodus. Täna seisavad arvutid klassis. Õpilased võivad sisse minna, tahavad seal oma... kes tahab oma hindeid vaadata, kes tahab midagi. Noh jumala eest printida... Õpetajate toas on 2 arvutit, seisavad.

(kokkuleppel jääb üks naljakas seik ülesse kirjutamata).

Noh, ma ütlen, põhikoolis. Täna nad, õpilased on täiesti arvuti inimesed, kuigi, mis selgub siin, kui ma olen paar meilipõhist nagu tööd andnud lastele. Noh jälle paberit kokku hoida saatke oma referaat või pisikene töö A4 peal mulle. Siis selgub, et väga mitmetes kodudes ei ole meil siin office't näiteks ekssole. Midagi ei ole teha. Tuleb mingi rich text. Ja mõnel on jälle docs, et vista seest tuleb sealt., minul ei lähe see jälle lahti. Et need on erinevad, aga üsna mitmed...üheksandas klassis just nad... üsna mitmed saavad tubli saadetud. Osa saadab otse meilis, osa paneb manusena juurde selle attachi, selle wordi kirja. Aga osadel täiesti mingis programmis, mis ei avane minul näiteks. Et sealt ma olen nüüd näinud, et ega väga, väga nihukest tarkvara ei ole sinna juurde nagu siis võetud. Et office ma eitea palju maksab. Legaalselt. Kuigi ta ei ole vist väga... oma nende asjadega. Et koolil on see muidugi olemas ja siis saab seda kõike propageerida. See on võimalik. Samas eKoolis on...nad on ka ju arenenud. Neil on, et kõik need asjad mis nad saavad juurde panna seal pdf-ides saab välja printida. Mingi hetk ei olnud ju tunnistust ja neid asju. Et nad on tõesti arenenud. Ja lisaks on muidugi veel üks tore asi, et eKooli looja, eelmine omanik. Alar Ehandi. Nüüd nad tõesti vahetas omanikku vist. Ja ma ei tea kas tema seal jäi. Aga nad seal investeringute mõttes midagi. Tema oli meie kooli vilistlane. Et seal oli selline huvitav, just õppeala juhataja siin meenutas seda asja, kui ta oli siin koolis. Tõeliselt niku... sellel ajal ei olnud ju arvuteid koolis veel ollagi. Noh, hiljem siis kui ta Tippis õppis ja... Et temaga on veel lepingki sõlmitud meil. Siis oli jah omapärane poiss ja kõik ja. Mingi selline personaalne nagu see ühest hetkest tekkis ka. Selline nagu puude. Et ooo, see on oma poisi tehtud meil. Et miks me ei peaks. Ja no see oli muidugi väga tubli poiss. Õppis väga hästi.

.....

Ardi Paul: Et jah, et ta on selline vajalik, tarvilik instrument, keskkond. Ta on juba üsna tavaliseks muutunud. Hästi tavaliseks, et kuidagi kõik asjad kulgevad sealtkaudu ja ega mingisugune...tulevikus ma kujutan ette, et me oleme siin oma koolis nüüd... Noh teine uus asi oli siin paar aastat tagasi, aga ka RaM Kooli poolt väga edukalt sisse viidud, ma ei tea, kuidas seal täna, arenguestlused õpilastega.

.....

Ardi Paul: Täna eKool lubab juba seda, et need hindekesed. Noh teatavasti arenguestlusel ei räägita hinnetest. Noh arenguestluse sisu peaks täna koolis olema klassikaliselt noh mingi muu, lapse areng ekssole. Hinded ka seal juures. Need ma saan susti siit välja lasta. Täna, varem kippus ta alati olema ükskõik... kindlasti halbade hinnete puhul võetakse päevik ette ja sealt räägitakse seda ekssole. See nagu on ekoolist nagu ära näha mõlemale. Need asjad on vanemate vahel, lapse vahel ka. õpetaja võib veel ette võtta seal kokkuvõtvad need. Et eelmine veerand, see veerand nagu jälle läheb viletsamalt. See aitab jälle sellise kiire analüüsile väga palju kaasa. Ja meil on plaan ikkagi nüüd väärtustada seda arenguestlusi õpilastega. Sest see on, osutub...seda on tegelikult vaja.

.....

Et me tahaks edasi liikuda. Ja selle koha pealt on just nimelt see eKool jälle väga hea, et arenguestlusel... mida iganes, et kas ta on siis iga aasta või üle aasta või no kooliastmete 1-3 üks kord. Me täna näeks seda, et oleks piisav side vanematega tõesti, ühtlasi ka ära hoida seal mingisuguseid ohhoosid või ahhaasid. Et see on tähtis vanematega suhelda. Ja õpetajad on tegelikult enamuses klassijuhatajad, kes on, et peavad valmis olema selleks. Siin on probleeme, et osa on ei suuda inimesi nagu pidada intervjuud või vestlust. Et keegi seda ei õpeta. See on väga isiksuses kinni. Ma näen, et eKool on selles mõttes, et hinded jäävad sinna ja saabki sellist arenguestlust pidada ja muud juttu ajada. Ükskõik, 20 minutit, pool tundi, või mida kellelgi on mureks.

.....

Ardi Paul: On vaja, mida mõõta. Õnneks täna vähem võrrelda teistega. Ikka oma niimoodi tempos. Ja kasvõi selle oma tempo võrdlemiseks on see eKool jällegi väga hea. Lihtsalt võimalus...

Intervjuuerija: Võimalus ajas tagasi minna.

Ardi Paul: Just nimelt. Vaadata kuidas on ja mis... ja et ja ma arvan, et meil see hindamine jääb.

.....

Ardi Paul: Soomes on väga tugev hinnangu andmine. Täna eKool lubab ka seda näiteks. Et äkki liiguks seal selle poole, et hindel on taga mingi hinnang. Ja mis see aitab? Meil on jöle palju vanemaid vaja harida.

.....

Ardi Paul: Et peaksime õpetama ka hinnanguid andma (vanemaid). Et mitte number 5. Tal on 5, tal on 4. Et mis see nagu on? Et mina näen siin järgmise aasta kahe kolmega, et seal selles suhtes saaks päris vastu tulles ja ka vanemate poolt sellist noh sellist huvi lootes. Et see on olemas. Et seda ena, et see eKool lubab neid hindeid vaadata nagu lihtsalt kuiva statistikana. Iga laps oma selles... Ja teda võetaksegi juba. See on minu lapse liikumine, tegemised, selle tõttu ta oli haige seal... kõik, kõik, kõik. Mis teiste hinded või kus see, see enam ei ole mingisugune... noh sealt ei ole praktiliselt võimalik või... jah, teatakse, et sõbral on ja lapsed ise vahest läheb selle paberiga, et ma sain selle, aga tal on see. Noh võrdlevad seda. Kui ta seda ise teeb, palun väga, aga selline isikustatud... ja ma julgen öelda, et...ma julgen öelda, et see on eKooli, ma teine või kolmas kord rõhutan seda. Et kui selline mõõde üldse on olemas. Mis sisuliselt on siis see, et õpilased oleksid õnnelikumad, et õpilased saaksid paremaid hindeid. Sisu tõttu ka paremaid hindeid, aga ka vormiliselt. Noh, mis siis eesmärk on, et kellelegi selgeks teha, mida ta ei tea. See on kahel viimasel eKooli, kui meie eKooli aastatel siin tõusnud 16 või 17 protsenti. Ma võin näidata. Ma näitan! See seisab veebilehel üleval. (Tegelt 13-14%)

....

Ardi Paul: Lastele pannakse, või ei panda...nad on rohkem motiveeritud. Ja kasvõi sellepärast, et vanemad vaatavad. Et vanemad ei oleks õnnetud ja et ei saaks ka võib-olla nii palju nagu kurjustada. Aga info liigub vähemalt. Vot selline on, konkreetselt nagu mõõdetavad tulemused täna.

Meie oleme võitnud, me oleme võitnud kõvasti. Iseenesest mina kui koolijuhina, ma julgen öelda, et ... teatavasti siin Tallinnas on selline, direktorid kõik on tulemusjuhtimine ja hinnatavad selle järgi. Teatud mudeli järgi kõik. Iga kahe aasta järgi. Ja ma julgen öelda, 2006 oli ikka pagana julge öelda küll, et ma tegin selle ära. Et mul ei olnud seda kogemust, aga juhina ja arvestades seda...tänu kooli valmisolekut. See oli selline, see oli proovikivi mulle ja ma julgesin siin anda ka teistele nõu. Ja siin on erinevat moodi üle mindud eKoolile. Küll müra ja küll suurtemate ja vähemate võitlustega. Aga see oli kindlasti minu jaoks nihukene hea eneseteostuse moment. Ja täna ma julgen öelda, et kool palju võitis sellest ja täna noh teatud küsimused ja teatud aeg, mis on väga tähtis selles. See on võidetud ja sellel ajal saab midagi muud teha. Kui me ei tegele mingisuguste andmete otsimisega või info puudumisega, või kellegi järgi ootamisega. See on välistatud. Me saame sellel ajal vaadata, kuidas lapsed kasvavad. Seal seisab võib-olla nihuke kuiv info hinnete näol kõik. Aga miks mitte sealt seda edasi arendada ja mingil heal päeval seal tõesti siis rohkem neid hinnanguid anda seal ja neid erinevaid rakendusi me väga ootame siin. Et üks kasulik ja vajalik värk.

Intervjueriija: Aga olgu, aitäh!

Ardi Paul: Ei ole tänu väärt!

REIN REBANE (Rocca al Mare Kooli direktor)

Intervjueriija: Võib-olla teil on endal siis midagi sellest eKooli rajamisest rääkida?

Rein Rebane: Ei no niipalju on, et siis kui me seda kooli tegelikult planeerisime ja ma arvan, et aasta võis olla siis kas '99 sügis või äärmisel juhul 2000 kevad. Kui tegelikult sai juba mõeldud enne selle kooli tegemist, et võiks olla selline süsteem, kus lapsevanemad saaksid nagu reaajas tegelikult selles õppeprotsessis selles mõttes nagu osaleda, et nad saaksid nagu informatsiooni selle kohta, et mis...et kuidas nende lastel koolis läheb. Ja, et selle süsteemi saaks kas noh luua elektrooniliselt ja siis meil isegi olid läbirääkimised mingit IT-inimestega, et kuidas seda luua ja milliseid mootoreid nagu vaja oleks sellise asja loomiseks ja käivitamiseks. Ja võtsime mõned analoogid, mis osaliselt olid võib-olla sarnased. Mitte see päeviku osa nii palju, aga just sellise õppeülesannete osa ja tunniplaani osa teistelt riikidelt. Aga, noh need litsentsid, mida siin...Tähendab, meie soovid selle eKooli osas olid suuremad, kui need teiste riikide süsteemid nagu katsid. Ja saada nendele algmootoritele nagu juurde, mille peale need programmid on ehitatud, olid nagu suhteliselt keeruline. Et siis oleks tulnud mingid litsentsid osta ja neid peaaegu nagu ei müüdnudki. Ja siis noh kui me küsisime nagu IT-inimeste käest, et selline süsteem nagu programmeerida, et mis see maksab, siis need hinnad olid liialt suured ühe kooli jaoks. Ja siis jäi ta korraks nagu seisma. Ja siis kui tuli...Hansapank kuulutas välja selle projekti „Vaata Maailma“, siis me mõtlesime...see oli just selline uute IT- lahenduste jaoks. Ja siis me just mõtlesime, et jajah, et paar aastat varem jäi see rahade tõttu nagu teostamata, et see on üks võimalus. Ja koostasime selle lähteülesande, või tähendab kirjutasime nagu projekti, koostasime lähteülesande. Siis Vaata Maailmal oli selline üks soovitus või nõue, et selle projekti nagu kasutus...et kasutajaid oleks rohkem kui üks kool. Ja siis me rääkisime, vist ma ei tea 4-5 kooli ära ja saime nad nagu projekti taotlusse kirja,

kuigi, et see projekt oli tõesti nagu Rocca al Mare Kooli poolt kirjutatud, aga saime teistelt nõusoleku, et selles projekti taotluses ka osaleda. Ja esitasime selle ja saime selle projektile heakskiidu ja rahastamise peale ja siis Hansapank määras siis sellele Vaata Maaailma projektile mingi enda juhi peale. Nii et, see mis edasi läks, on natuke noh...ajasid teised inimesed, kuigi, et me olime nagu kogu aeg kontaktis ja Ene Lindemann just oligi see meiepoolne kontaktisik. Ja nagu nüüd näha, tegelikult selle projekti alustamisega siin ja selle nagu edasiarendusega ongi ta tegelikult arenenud ise välja selleks üheks eraldi firmaks ja Enel on seal firmas oma koht. Või tähendab ta on ise ka sinna arenenud. Nii et selline see algus oli.

Intervjueriija: Okei. Võib-olla siis küsingi, et mille jaoks on eKooli juhtkonnal vaja? Et mis kasu saab juhtkond sellest koolist.

Rein Rebane: Siin on nagu alati küsimus, et kes see juhtkond on. Eks me ole ju samasugused õpetajad nagu teised. Võib-olla on vähem tunde, ehk. Ma võib-olla isegi ei oska ütelda, et mis kasu me saame. Noh üks kasu on see loomulikult, et meil oli võimalik selle eKooliga asendada või eKooli tõttu asendada väga palju sellist paberimajandust, mis tegelikult nagunii igas organisatsioonis on ja koolis ka – küll klassipäevikud ja õpilasraamatud ja tunnistused. Noh mingisuguse elektroonilise lahendusega me tegelikult kulutame nagu...ma muidugi ei tea täpselt, keegi pole ju mõõtnud seda, aga ma siiski loodan, et me kulutame veidikene vähem nagu paberit. Samal ajal me mõnes mõttes kulutame siiski vähem nagu inimeste tööaega, kuna nad jah kirjutavad sinna eKooli need asjad sisse, aga nad ei pea neid igasse kohta dubleerima. Ja siiski jälle nagu on võimalik pidada nagu ühte asja – eKooli ja saada sealt siis nagu erinevaid väljundeid. Noh grupeerides nagu teatud asju ümber. Et noh võib ju ütelda, et see kooli õpilasraamat või kooliõpilaste õpinguraamat on selles mõttes ju ka eKoolil põhineb. Täidetakse eKooli ja siis perioodi lõpul kuidagi kirjutatakse sinna mingid hinnangud ka ja kuidagi tõstetakse nad ümber siis õpinguraamatusse ja tegelikult ei pea ju mitu korda...mitut erinevat asja nagu pidama. Et tegelt peetakse ühte ja saadakse siis väljundid. Noh siis tegelikult teine asi, mida me saanud oleme on loomulikult see, et sellist elektroonilist süsteemi on ka kergem jälgida. Et noh jälle, nagu igas organisatsioonis on siiski noh mingisugune järelevalve, kuidas erinevad süsteemid toimivad. Peab nagu olema. Ja tegelikult elektrooniliselt on seda päris lihtne nagu teha. Et juhtkonnaliikmetel on lihtsalt natukene suuremad eKooli õigused. Et nad ei näe mitte ainult enda päevikut, vaid saavad näha tervet seda eKooli. Ja saavad siis tegelikult jälgida seda, et kuidas seda eKooli täidetakse, kas täidetakse. Võtta väljavõtteid, millised...kuidas õpilastel läheb, mis seis on. Ja samal ajal ka olla kindel või mitte nii kindel selles, et tegelikult vanemad saavad tagasisidet selle kohta, kuidas nende lastel koolis läheb. Ja õpilased ka, et kui nad on haiged või mis iganes ja sellel päeval koolis ei ole, siiski nad saavad nagu elektrooniliselt on neil võimalik saada informatsiooni selle kohta, et noh mis teemad võeti ja mis on ülesanded järgmiseks päevaks. Ja selles mõttes on nagu tohutult oleks väga oluline või on väga oluline see, et kui sisuliselt seda eKooli täidetakse. Et noh vot, mis on see tihtipeale see raskus, et eks seda osa, sellist teatud tulemuste fikseerimist ja teatud selliste tunniteemad ja selle fikseerimist. Et seda ikkagi peetakse nagu bürokraatiaks, mida ta ka isenesest on. Aga nagu bürokraatia, nõndanimetatud bürokraatia, mis on nagu kellelegi kasulik ongi tegelikult nagu vajalik. Et selles mõttes jah, eKool meil nagu toimib, aga ma arvan, et see jääb nagu igavesti kestma, et tegelikult ta kvaliteet peab paranema ja et tast oleks rohkem kasu. Et ega see krõks peab nagu inimestes ära käima, et... ja igal konkreetsel eKooli täitjal ka. Et miks seda tehakse ja mis see kasu on. Et see ei ole mitte ainult juhtkonna või kellegi teise nõutud nagu formaalusus vaid sellest peaks olema kellelegi nagu sisuline abi. Ja tõesti need adressaadid on rohkem ikka õpilased ja lapsevanemad. Selles mõttes see kvaliteet, kuidas täidetakse on tegelikult oluline. Kas ta on nagu formaalne täitmine või on ta ka sisuline. Et tõesti, et saabki nagu minna ja vaadata, mis selles tunnis toimus ja mis järgmiseks päevaks ülesanded on ja samal ajal võimaldab see tegelikult ju ka juba igasugustel sellistel eriolukordadel. Mul on tuua näited, kui ta jälle on kvaliteetselt täidetud. Ka eriolukordades on sellest abi. Noh võtame näiteks, kui keegi õpilastest õpib pool aastat või aasta välismaal. Tahab tulla samasse kooli tagasi, et taha jääda või minna sama numbriga klassi, vaid tegelt oma klassiga nagu koos, siis tal on võimalik selle eKooliga nagu jälgida, et ahahh mis siin koolis toimub. Mida ma saaksin ise natukene õppida, vaadata, et ma seda programmi siin ka võtaksin. Kui sellist elektroonilist süsteemi nagu ei oleks, siis oleks nagu väga keeruline selles mõttes, et võta ja helista ja kirjuta ja tee mis iganes asju sinna juurde, sellepärast, et nad fikseeruksid. Seesama informatsioon fikseeruks lihtsalt kuskil paberikandjal ja noh paberiga on niimoodi, et paber on ühes füüsilises kohas. Muud andmed on õnneks praegu igast maailma punktist peaaegu vaadatavad.

Intervjueriija: Aga kas te ei leia, et see on ka aineõpetajate jaoks, näiteks analüüsi jaoks. Iseene ja oma tundide ja ainete analüüsi jaoks oluline. Et kui nad kirjutavad selle lahti sinna, siis nad mõtlevad ka läbi selle, tegelikult?!

Rein Rebane: No muidugi. Noh see ongi see kvaliteedi küsimus. Ma ütlen, et sealt peab nagu see krõks ära käima. Et ega tegelikult seda nagu võib nõuda, rääkida, seletada, mis iganes. Et kui inimene

nagu ise aru ei saa mida see talle annab või miks see nagu vajalik on, et siis võib nagu pea peal ka käia seletades. Et ega see siis ei aita. Kuigi, ehk et seda analüüsi annaks ka ju selles mõttes teha, kui oleks pabertäitmine olemas, aga noh üldse, kui tihti me vaatame asju tagantjärele? Siin täpselt see küsimus ongi, et kui sellest saadakse aru, mis võimalused see annab. Kui see selle tõttu tehakse nagu kvaliteetselt, siis on mida analüüsida. Et kui ta on nagu formaalne, siis ei olegi midagi analüüsida.

Intervjueriija: Aga oskate te hinnata, kuidas möödus see juurutamise protsess selle eKooliga Rocca al Mare koolis.

Rein Rebane: Mul on tunne, et ausalt öeldes...Ma julgeks praegult nagu väita, et noh ma ei tea...et kas me oleme sellised tublid või ei ole tublid nii kokkuvõttes ja võrreldes teiste koolidega, aga...praegusel momendil. Aga ma arvan, et see juurutamine tegelikult võis olla ja mulle tundub et võib-olla siin oli see palju kergem. Et meil oli ikka sel momendil nagu õpetajate kasutuses, või tähendab mitte niipalju kasutuses...kasutuse oli ka, aga tegelikult ikka majas selline juurdepääs kõikidel inimestel arvutile. Nii et põhimõtteliselt me nagu sellest rauast või riistvarast nagu väga... See meid väga ei takistanud. Siis kuna me olime ju tegelikult, jah et see eKool tuli vist ju teisel või kolmandal aastal, kui kool käis. Aga kui meil seda eKooli ei olnud, siis me olime ikkagi loonud kõik süsteemid elektrooniliselt. Küll siis olid triviaalsemad lahendused siin exceli tabelid ja mis iganes asjad. Aga meil käis kogu see informatsioon ikka elektrooniliselt. Nii et tegelikult märgiti hinded sisse elektrooniliselt, kirjutati need tunnistused välja ja need hinnangu elektrooniliselt. Ja tunnistused trükiti välja, neid andmeid kasutati... Tegelikult me pidasime oma maja asjaajamist nagunii elektrooniliselt ja sinna pidid kõik õpetajad koguaeg panustama, nii et selles mõttes nendel ei olnud sellist väga suurt arvuti hirmu. Loomulikult see vaja siis mingit ümberõppimist, sest et eKoolis ilmselt tuli teha asju natukene teistmoodi, aga iseenesest polnud nagu sellist hirmu, ehk tegelikult seda... See süsteem oli iseenesest varem ka hoitud üleval elektrooniliselt. Et ma olen lihtsalt kuulnud, et ühes või teises koolis oli just see raske, et tegelikult peeti sellist asjaajamist paberi peal ja kirjutati ja siis küll ei olnud neid arvutikasitlemise oskusi, siis ei olnud arvuteid piisavalt, siis ei olnud valmisolekut. Noh mul on tunne, et meil need asjad olid kõik tegelikult olemas.

Intervjueriija: Aga milline oli see õpetajate vastuvõtt sellele eKoolile. Või kui selgus see, et nüüd me hakkame eKooli kasutama.

Rein Rebane: Noh, mul on tunne, et see vastus on selles eelmises vastuses, et kindlasti on alati mingisugune osa kes on alati igasuguste uuenduste, teistmoodi tegemiste, tehtavate asjade vastu. Aga no see oli selline *must*, et kõik pidid. Noh, et vaikselt võis ju poriseda kuskil nurga taga, aga ei olnud ka mingisuguseid teisi võimalusi sellepärast, et...Noh ma ütlesin, et neid teisi võimalusi polnud väga ka ennem, sest terve süsteem oli sellele ülesse ehitatud. Ainult sellisele elektroonilisele asjaajamisele. Nii et...Et noh kindlasti oli osaliselt tunda mingit vastuseisu selle tõttu, et see eKool ei olnud ju täpselt sama, nagu peeti ennem. Et oldigi ära harjutud juba sellega, mis oli ja siis tuli hakata asju tegema natuke teistmoodi. Ja ma arvan, et seal on alati...kui teha asju teistmoodi, on alati mingisugune...mingi täiesti normaalne inimlik vastuolu osadel inimestel. Nii et ma ei...ma ei ülehindaks seda, et see oli kuidagi nagu märgatav. Ma arvan, et see oli normaalne hulk ja normaalne...

Intervjueriija: Okei. Et need koolid, kes nüüd on meist tunduvalt hiljem selle eKooli kasutusele võtnud, seal on nagu kolm gruppi. Et on sellised noored entusiastid, kes on jubedalt poolt. On sellised, kes on kahe käega vastu. Ja on sellised, kes on ise...kasutavad lapsevanemana seda ja on ka väga suur pooldajaskond. Et kelle abile seda asja ka nagu juurutada. Et see on jah siin intervjuudes selgunud. Et meil siukest asja ei olnud, et lapsevanemad oleks enne saanud seda kasutada. Et õpetajad kui lapsevanemad.

Rein Rebane: Jah!

Intervjueriija: Kas te võtate mingisuguseid...et kui on näiteks õppenõukogu, või mingi õpilase suhtes on vaja... et siis on võimalik ju ka hästi kiiresti see info kätte saada sealt eKoolist eksju.

Rein Rebane: Ikka

Intervjueriija: Et see võib olla siis ka üks asi, mida kooli juhtkond kasutab?! Või milleks kooli juhtkond eKooli kasutab üldse?

Rein Rebane: Muidugi.

Intervjueriija: Et aga palju te seda statistikat sealt üldse välja võtate? Et oskate te koolijuhina ka hinnata, et umbes aastalõikes või kuulõikes, et mitu korda te seal eKoolis käite?

Rein Rebane: See on natukene niimoodi, et kuidas nagu see juhtimine on nagu korraldatud erinevas asutuses või erinevates asutustes. Et ma võibolla sellise eKooli informatsiooni...Et jah...Et kui palju ma seda kasutan? Ma arvan, et ma ikka kasutan seda. Aga ma kogun seda küll ausalt öeldes mitte nii väga ise eKoolis käies vaid teatud ülesandeid delegeerides. Et ma arvan, et kooli osa juhatajad ja õpetooli juhatajad, et vastata mu erinevatele küsimustele peavad seal eKoolis käima ja seal midagi uurima ja seal järeldusi tegema ja analüüsima ja mis iganes. Et ma võib-olla ise see...mitte võib-olla vaid kohe kindlasti üldse peaaegu et ei käi. Ja ma olen seal käinud muidugi, aga... et ma tean milline

see eKool välja näeb ja mis iganes. Aga jah, need ülesanded on mul küll ära jagatud, et ma selle informatsiooni nagu kätte saaksin. Ja peale selle on mul ka selline juhiabi siin olemas, nii et vahest ma teen sellist pistelist kontrolli ka oma selliste otsuste alluvate suhtes või juhtkonna liikmete suhtes. Et kui ma nagu lasen nendel analüüsi ära teha, siis ma ütlen, et jajah et ma lasin endale umbes samad andmed ette anda ja kui ma neid analüüsin, siis ma saan nagu...ma analüüsin nagu teistmoodi. Et tegelikult noh et õpetada tegelikult selle protsessi käigus, et mida saab veel vaadata, või kuidas saab veel analüüsida. Näidata mingi teise nurga alt, sest selge on see, et erinevad inimesed vaatavad asju nagu erinevate nurkade alt, aga et saada, mingisugustest protsessidest ja mingisugustest asjadest nagu tegelikult nagu selline objektiivsem ülevaade peaks neid vaatenurki olema nagu mitmeid. Et noh...ma ei ole nagu ise väga arvutiinimene, et selles mõttes ei ole väga arvuti inimene, et arvutiga madistamine ei ole mul mingisugune huvi. Et see on mul töövahend. Ja mingite kirjade kirjutamisi ja mis iganes... Ja seepärast ma kasutan seda nii vähe kui võimalik, aga nii palju kui vajalik. Ja teatud asjad jah... Sihukesed informatsiooni hankimised ja sellised olen nagu delegeerinud. Kuna maja on suur ja tegelikult neid struktuuriüksusi on Rocca al Mare Koolis ju päris palju – kõik lasteaiad ja vodjad ja koolituskeskus ja eekool päris suur. Ja peale selle olen ma ka selle sama selle, kõigi vot nende samade kokku aktsiaseltsi juhataja, nii et tegelt mul pool tööd on hoopis see aktsiaseltsi juhatamine, finantseerimised ja kõik sellised asjad. Siis see aeg mis on noh, see tihtipeale, või suur osa sellest kulub just selliste nõupidamiste, vestluste peale. Ja seepärast ma kasutan seda, et nüüd informatsiooni või mingisugused andmed lasen ma nagu teistel ära koguda ja siis vaatan ja lasen endale laua peale ja ütlen mida ma tahan saada ja siis teen nagu analüüsi. Sest et niisama ringi käimine seal eKoolis, kasvõi seal eKoolis. Et, et noh, ma pean saama nagu sellise helikopterpildi nagu asjast. See tähendaks seda, et, et teha mingit analüüsi ja selle põhjalt mingeid järeldusi, siis peaks ma käima ära väga paljudes päevikutes, klassides, vaatama õppeaineid eraldi, mingeid õpetajaid sellises terves protsessis eraldi, et midagi teha. Ja see kindlasti võtaks või võtab isegi eKoolis päris palju nagu aega. Ja seda aega mul nii väga ei ole, selles mõttes ma delegeerin nagu selle otsimistöö nagu teistele, nende andmete otsimise ja analüüsin siis paralleelselt teatud asju teiste inimestega, kes selle eest nagu vastutavad.

Intervjuuerija: Et kuidas teile tundub õpilaste suhtumine eKooli? Näiteks kasvõi võrdlusega alguses ja praegu.

Rein Rebane: Ei mina ei oska seda ütelda. Ma ausalt öeldes ei ole küsinud nende käest. Noh, see oleks spekulatsioon, kui ma pragu ütleks midagi. Ma ei ole küsinud. Võiks küsida.

Intervjuuerija: Aga lapsevanemate osa. Et just see kuidas nad alguses suhtusid või nüüd?

Rein Rebane: Vot jälle ei oska ütelda. Ma ei tea, millised olid nende hoiakud alguses, millised on nende hoiakud nüüd. Ma siiski arvan, et ma ühte asja tean, et lastevanematel on nagu vajadus sellise informatsiooni järele oli ilmselt kogu aeg olemas ja alati suurem kui õpetajad seda tunnevad või tunnistavad. Ja nendel ei olegi...nemad peavad lihtsalt fikseerima need asjad, mida nad selle õpetamise käigus...need teemad mis ette tulevad ja mis seal eKoolis on kajastatud. Ehk põhimõtteliselt võib ütelda niimoodi, et nende tegevus seal eKoolis on tihtipeale nagu... selle protsessi fikseerimine mille nad on juba läbinud. Lastevanemate tegelikult sellest informatsioonist alles tegelt protsessid algavad, peale. Et ta vaatab ahahh, see läheb niimoodi ja siis ta räägib lapsega kuidas on ja saab midagi teada. Nii et lastevanemate osa selles mõttes survegrupina on nagu päris tubli ja hea. Et väga palju informatsiooni, et kuidas meil seda eKooli täidetakse ja kui kvaliteetselt seda täidetakse tuleb mulle hoopis lastevanematelt. Ütleme, et teil on eKool, nagu peaaegu igal pool on, aga mis mul on sellest eKoolist kasu kui ma ei saa sealt seda informatsiooni kätte, sellepärast et seda pole sinna kirjutatud. Või seda pole kirjutatud nii, mis mind aitaks selle juures. Et kui ma üldse arvan, et on õpetajate vastuseis noh sellele eKoolindusele üldse. Loomulikult neil mingi vastuseis on ja oli eriti, alguses kindlasti eriti. On tegelikult see, et nende, et õpetajate tegevus on tegelikult palju rohkem nähtav. Et noh muidu on see tegevus ju nähtav eksju klassis ainult sellele klassile või õpilastele on see protsess nähtav. Aga see mis tehakse pärast edasi, kuidas asjad lähevad...noh praegu see ring nagu on, on nagu palju laiem. Ja tegelikult see, kuidas lapsevanemad...või kuidas õpetajad eKooli täidavad on rohkem nüüd juba lapsevanemate ja laste ja õpilaste kontrolli all kui üldse peab kooli juhtkonna all olema sellepärast et meil on seal aegajalt vaja käia tööülesanne. No aga nendele on see tegelikult selline loomulik, eluline vajadus. Nad kindlasti käivad palju tihemini ja...kui me seda teeme. Ja mõnes mõttes ongi see hea, et see kontroll on nende poolt, kes asja kasutavad. Sest ma ütlen, me kasutame seda tööülesandena, mitte otseselt... mul ei ole otsesest, selles mõttes mul on tööalane huvi, mul ei ole nagu elulist huvi. Mul enam lapsed koolis ei käi ja selles mõttes ei ole nagu seda vajadust.

Intervjuuerija: Aga kas te olete ka välja võtnud sellist informatsiooni sealt eKoolist, et kui suur see laste ja lastevanemate kasutamiskiivsus on?

Rein Rebane: Ei mina kindlasti ei ole välja võtnud. Mul iseenesest on tunne, et jah, kindlasti saab seda väljavõtet ka kool teha. Ma ei mäleta, et me oleks spetsiaalselt nagu tellinud, aga mul on tunne, et see eKooli pidajad, nemad saavad küll mingit aktiivsust võtta, et kuidas mingis koolis kasutatakse ja mis

värk on. Ma mäletan, et ma olen mingitel IT-koolitustel käinud, kus on eKoolist ka juttu olnud ja siis Ene Lindemann on just seal mingisugust statistikat teinud, et kes on sellised rohkem kasutajad koolid ja kus vanemad rohkem kasutavad ja... Väga võimalik, et seda saab ka kool teha. Ma ei ole seda nagu lasknud väga...Ma pole ilmselt varem selle nurga alt nagu mõtelnud, et mis selle info olulisus on. Ja kindlasti üks olulisus on kindlasti määrata, kuidas see kasutusaktiivsus vajadus on tegelikult nagu Rocca al Mare Kooli vanematel. Aga siis mul peaks ikka jälle olema mingi võrdlusmoment, et kuidas teistel on. Et ma ei tea seda, aga ma ütlen, et väga paljud lastevanemate kontaktid, mida nad minuga võtavad eKooli teemadel näitab, et nad kasutavad. Kindlasti mitte kõik, aga mõni võib-olla pole seal terve selle aja jooksul kunagi käinud aga mõni võib-olla on iga päev vaataja.

Intervjuuerija: Aga ma just rääkisin siin ühe algklasside lapsevanemaga, tegin ka intervjuud. Ja siis tema ütles, et nende klassi lastevanemate koosolekul oli öeldud, et kolm või neli lapsevanemat ei ole kordagi eKooli sisse loginud. Oma neljanda või kolmanda klassi laste eKooli.

Rein Rebane: Jah.

Intervjuuerija: Et sihukest asja ikkagi tuleb ette.

Rein Rebane: Mhmhh

Intervjuuerija: Mis te arvate, kuidas on eKool mõjunud laste õppeedukusele? Et kas sellel on üldse mingisugune seos? Sest mulle eile näidati Nõmme Põhikoolis konkreetseid statistilisi tabeleid ja numbreid. Et on seos! Kas teie ka nii arvate?

Rein Rebane: Ja kuidas see siis oli? On paremaks läinud?

Intervjuuerija: Et on paremaks läinud. Nelja-viielisi on juurde tulnud.

Rein Rebane: Vot see on vist tõesti analüüs, mida me üldse ei ole teinud. Meil on seda ka raske teha. Meil ei ole ju millegagi võrrelda. Koguaeg on elektrooniliselt asja peetud ja tegelikult kogu aeg isegi ennem selle eKooli...Kool on ju nii noor! Kool on ju peaaegu sama vana, kui eKool. Nii et selles mõttes pole nagu eriti nagu millegagi võrrelda. Et kas see on mõjunud ja kuidas see on mõjunud. Noh, teoreetiliselt saaks spekuloida ja ütelda, et kindlasti tal on seos ja mõju, sellepärast, et tegelikult nüüd seda kuidas minul õpilasena läheb, nüüd seda tegelikult saavad näha ka mu vanemad ja kindlasti tuleb mingisugune, noh mingisugune surve teatud mõttes tuleb ka sealt poolt juurde. Et noh kui tõesti...kui ma ise koolis käisin, siis ma arvan, et kogu informatsiooni sellest, kuidas mul koolis läheb said vanemad mu enda käest või siis tunnistuse kaudu, või noh päeviku kaudu ka, palju sinna hindeid sisse sai ja eks juba vanemast peast sai nii tark ka oldud, et sel päeval oli päevik või vähemalt sai öeldud, et sel päeval on päevik kodus ja ei saand sisse märkida. Nii et see ei olnud nagu väga ilmselt adekvaatne sellele tegelikkusele see info, mis, mida nad seal said. Noh tänasel päeval samas situatsioonis olles ma arvan, et oleks siis kogu see palett nendel nagu ees ja noh ma mäletan, et mul oli...küll öeldi, sellise info pealt ja selliste tunnistuse näitajate pealt, et ega sa ju selles aines nagu ohmu ei ole, et pane veidi gaasi juurde. Kui see informatsioon on koguaeg kättesaadav siis võib-olla öeldakse nagu tihemini ja eks tal mingi mõju ikka on. Ja ma arvan, et ju iseenesest positiivne selle pärast et kes see ütleb, et sul läheb seal liiga hästi, et võta veidi hoogu maha.

Intervjuuerija: Seda jah. Et võib-olla oskate kiirelt nimetada eKooli positiivsed küljed?

Rein Rebane: Ma selline...Ma ei tahaks nagu...mitte ei tahaks, mull ei ole midagi selle vastu, aga ma ütlen ausalt ära, ma ei viitsi hakata nii täpselt nagu mõtlema. Mul on tunne, et kõige suurem tähtsus on see, et on märksõna avatus. Ehk need asjad mis koolis toimuvad on rohkem avatud ja nähtavad ja tegelikult võimaldab ühe väga suure ja olulise huvigrupi ehk lastevanemate osaluse selles õppeprotsessis vähemalt...ka info saamise kaudu. Et varasem süsteem andis neid võimalusi lihtsalt vähem. See on nagu see kõige olulisem asi. Et lapsevanemad on nagu tegelikult toodud kooli tegevusse ja kooli sellisesse õpetamise ja õppimisprotsessidesse lähemale. Neile on antud see võimalus. Loomulikult on selle võimaluse kasutamine alati individuaalne. Kes kasutab rohkem, kes kasutab vähem. Aga vähemalt võimalus on loodud. Ja samal ajal on see üks süsteem. Noh, et ühes kohas on väga palju informatsiooni koos, ta on süstematiseeritud ja... jah, noh mingisugune üks süsteem.

Intervjuuerija: Aga mingeid sihukesti negatiivseid asju, mis kohe silma jäävad või kas neid üldse on?...Mida võiks parandada ja kuidas?

Et hästi paljud lapsevanemad on tõstatanud selle tunniplaani teema. Et seda ei kasutata ja sellel on omad põhjused. Ja kõik see on nagu põhjendatud...

Rein Rebane: Ma tahtsin ka seda sama asja tegelikult natuke ütelda, aga et jah, et tegelikult on seal mingisugune tunniplaani liides ka olemas, sellel eKoolil juures. Ja ma olen kuulnud seda, et on olemas koole, kes selle liidese on tööle saanud ehk kasutavad seda ja teevadki sellega tunniplaan. Meie ei ole seda kõikide nende aastate jooksul tööle saanud, kuigi et me....See tunniplaani värk läks selle eKooli kätte vist alles mingi paar aastat tagasi või uuendasid nad enda litsentsi ära ja võtsid selle ülesande endale. Aga samal ajal mul on tunne, et sellel eKooli nõndanimetatud...nendel töötajatel ei ole ka seda konkreetset tunniplaani tegemise nagu kompetentsi. Ehk jah, ma arvan, et tunniplaan peaks ka olema tehtav elektrooniliselt ja siis on ta koguaeg siin vanematele ka nähtav. Siis on ta elektrooniliselt

ülespandav. Ma tean, et suur osa siiski meie tunniplaani tehakse ka käsitsi ja vot siis see pärast ümber kanda nagu elektrooniliseks loomulikult ei ole mingi ülemõistuse raskus, aga on üks tobe lisatöö. Et tegelikult peaks nagu selle tunniplaani või kõikide nende programmide haldajatel ehk sellel eKoolil... Ma ei tea, mis asutus, mis nime ta praegu kannab. Seal peaks olema selline kompetents, mis võimaldaks siiski koolidel elektrooniliselt neid tunniplaanide nagu toota. Ma olen isegi mõelnud nagu selle peale, et tegelikult, et ega... Et kuidas ma nagu ise asju lahendaksin? Et ma umbes nii lahendaksingi, et sellel firmal peaks olema see kompetents ja kool võiks selle teenuse tellida. Kool võiks tellida endale tunniplaani. Minu arvates on see tobe, et kui igas seitsmesajajast Eestis koolis oleks tunniplaani tegemise kompetents. Minu arvates on see nagu...ei ole üldse mõistlik sellist kompetentsi omada ja praktiliselt ei ole seda võimalik üldse saavutada. Aga isegi teoreetiliselt ei oleks mõistlik seda omada, sest selle asemel võiks need inimesed kes koolides töötavad omada mingeid teisi kompetentse natuke rohkem veel. See on nii tehniline asi. Algselt nagu saata ära ja keegi kuskil vuristab need algselt sisse või seda võib isegi kool sisestada sisse, aga keegi kaalub neid. Noh see tunniplaani tegemine on selle...niipalju kui mina sellest aru saan on see kvaliteet ja üldse et ta nagu välja tuleks ja toimima hakkaks elektroonilise tunniplaani tegemine, see enamaltjaolt oleneb sellest kuidas neid erandmeid, et kuidas neid nagu kaalutakse. Ja see on üks mängimine. See kaalumine on mängimine, et kumb on tähtsam kriteerium, kas see kriteerium või see kriteerium. Ja kui sellega ei tulnud tunniplaan välja, siis natuke nihutame nagu kaale. See on nii tehniline asi, et seda võikski Eestis üks kolm inimest selle firma juures nagu olla ja need ära kaaluda ja kui nad on kord nagu ära kaalunud ühe kooli jaoks, siis seda muutmist on väga vähe ja sellest ei tahaks nagu meil siit küll oma koolist nagu kellestki nagu väga asjatundjat teha, sellepärast, et selle kompetentsiga ei ole mitte midagi peale hakata. Teed ühe kooli tunniplaani valmis *and that's it!* Kui siin keegi kompetentsi saab...kui mul selline kompetents oleks, siis ma asutaks mingi firma kohe. Tunniplaani tegemise firma nigu niuhti!

Intervjuuerija: Mõistlik!

Rein Rebane: Muidugi!

Intervjuuerija: Ma olen hästi palju intervjuusid teinud ja on ka selline idee tulnud, et kas üks variant on see, et eKoolis võiks siis olla mingisugune link, mis viskab siis näiteks kodulehele, kus on tunniplaan on kodulehel. Et sa ei pea nagu kahe lehe vahel pendeldama. Või selline asi, et on võimalik neid mingeid exceli tabeleid või pdfi sinna ülesse laadida kasvõi ajutiselt, enne kui see tunniplaani osa siis nagu täiesti korda saab.

Rein Rebane: Jah. Jah!

Intervjuuerija: Et selliseid mõtteid on ka siin...

Rein Rebane: Jah! Täiesti normaalne. Noh mul on tunne, et meil on vist küll võimalik ja ma arvan, et peaaegu igal pool on see nii, et koduleheküljelt saad eKooli minna. Noh, ma just...kuna mul lööb nagunii arvutist tihtipeale...ma ei tea kas koduarvutis või tööarvutis lööb Rooca al Mare kodulehe ette, siis ma vaatan mis seal nagu menüüs on. Ja menüüs on eKool.

Intervjuuerija: See vist on enamikes koolides.

Rein Rebane: Ma arvan, et see on ka. Aga võib ka täpselt teistmoodi olla, et...teistpidi, et...

Intervjuuerija: Et kui sa nagunii seal hinnete ja asjade juures oled juba, siis sa võid ju seda tunniplaani ka seal vaadata.

Rein Rebane: Muidugi.

Intervjuuerija: Aga räägime natukene eKooli turvalisusest. Et kuidas see turvalisus teile tundub?

Rein Rebane: Noh, ma ei oska midagi ütelda. Ma tõesti...sellele küsimusele ma ei oska vastata, selle pärast et ma ei ole eKooli väärkasutamisest kuulnud noh, ja kui ma sellest kuulnud ei ole, siis mu loogiline vastus on et ilmselt on piisavalt turvaline.

Intervjuuerija: Et pole kellegi E rida A reaks muutnud?

Rein Rebane: Ei ole kuulnud jah.

Intervjuuerija: Siis ta on jah üsna turvaline. Samas jälle teine asi on see, et sellel turvalisusel on nagu kaks aspekti. Üks variant, kas häkitakse sisse ja muudetakse hindeid või teine asi on lihtsalt, et vaadata mis hindeid. Aga mille jaoks hindeid vaadata ja võõrastel sinna sisse häkkida, et mille jaoks? Et võib-olla mõni IT-häkker võib võtta omale mingisuguseks ülesandeks, et ma nüüd häkin eKooli sisse ja vaatan, kas ma suudan seda teha. Aga mida ta realselt nende andmetega ja asjadega seal peale hakkab?!

Rein Rebane: Nojah. Selles mõttes saab, et meisterdab mingisuguse viiruse, mis muudab kõik kolmed viiteks või kõik kahed viiteks ja terve üle Eestis. Siis ta muidugi teeb ilmselt palju pahandust selle kaudu, kuna süsteem on ju suur. Aga ma arvan, et see on nagu nende viga, kes seda eKooli peavad, et ta nii turvaliseks teha, et sellist asja ei juhtuks. Ma tõesti ei ole kuulnud et mingit jama on sellega.

Intervjuuerija: Okei. Et selles mõttes neid koopiaid ju tehakse pidevalt sinna andmebaasi. Et see on üsna nagu nähtav, kui seal on midagi muudetud.

Rein Rebane: Jah, no muidugi! Ja seda eeldada, et nüüd õpetajatel on haugi mälu, et ta tegelikult ei tea kuidas üks või teine õpilane tema aines on ja et ta vaatab nagu äkki perioodi lõpus pildile peale ja seal oleks nagu kõik ära muudetud ja ta sellest aru ei saa. See kindlasti nii ei ole. Kindlasti selline asi avastatakse ja meil ka ikkagi teeb vist, ma arvan et iga päev mingisugusel kellaajal mingisugune *backup*. Nii et noh siis on ta võimalik ju taastada ja välja võtta mingi aja seisuga. Ja mis ei ole väga pikk aeg. Ta vist osaliselt on ka nagu mõttetu tegevus. Jah, see on nagu selline väljakutse. Kui keegi tahab seda teha lihtsalt väljakutse pärast. Aga ma tunnen, et sellist reaalselt ohtu see endast eriti ei kujuta.

Intervjueriija: Okei. Aga üldiselt olete te selle eKooliga rahul kui kooli-lapsevanema-õpilase-õpetaja suhtlemisvahendiga või sellise kommunikatsioonisüsteemiga?

Rein Rebane: Jälle ei oska nii väga täpne olla. Nagu ma ütlesin, et ma isiklikult ei ole selle eKooliga selles mõttes nagu nii aktiivses suhtes, et kindlasti oleksin ma parem vastaja siis, kui ma oleksin igapäevane kas õpetaja, lapsevanema rollis. Siis ma oskaksin nagu paremini hinnata, mida see mind aitab minu igapäevases töös, et ma seda kasutan ja mida see mind aitab lapsevanemana kui ma seda kasutan. Ma vist olen rahul jah.

Intervjueriija: Aga on ehk veel midagi eKooli puhul, millele tahaksite tähelepanu pöörata? Mõni huvitav juhtum või midagi mis on nende kasutamisaastate jooksul tekkinud?!

Rein Rebane: Jälle! Sul oleks siin mõni parem tüüp vastamas. Ma mõtlesin, et noh, et Priit, kes on... Et mul need asetäitjad on üldiselt nagu suuremad kasutajad ja nad on ju õpetajad ka ja mis iganes. Et selles mõttes, et noh mida ma oskaksin nagu ütelda on see, et ma ei tea kui palju selles on võimalusi või mitte, aga selge on see, et iga kool on nagu unikaalne. See tähendab seda, et igal koolil kindlasti on midagi oma nii hindamissüsteemis kui kooli pidamises kui tegelikult oma ideoloogias. Et millist informatsiooni ta tahab oma õpilaste vanematele anda ja millist mitte. On mingisugused eripärad. Ja võiks olla võib-olla võimalused, et sellesse samasse eKooli süsteemi nagu neid eripärasid lisada. Et ongi nagu ühel koolil niimoodi ja et siis see on nagu lihtsalt nagu teostatav. Näeb ära, et ahahh, sellel koolil ongi seal mingisugune lahter juures või mingisugune asi või mingi märgisüsteem juures. Et selle osas, et midagi täiustada, kui kellelgi on, kui koolil oleks vaja midagi täiustada. Et ta lihtsalt leiab, et tal on vaja midagi rohkem, et selleks ei pea, et seda juurutada, selleks ei pea mingit konsensust olema. Et ei pea kõikide Eesti koolide eKooli kasutajatega kokku leppima, et vot, kas te olete ka nõus, et me teeme nüüd selle asja siin nüüd natukene teistmoodi, kuna ühel koolil on selline vajadus. Et mõned asjad. Loomulikult neid ei saa palju olla. A mõned asjad võiks olla täiesti noh nad ongi väga koolispetsiifilised. Aga nad on väga lihtsalt nagu teostatavad, et teedki oma tellimuse ära ja... et me sooviks sellele enda eKooli variandile nagu sellist võimalust nagu juurde saada. Ja öeldaksegi nii, et jaa, kohe, teeme! Et ma ei tea, kas see täna... ma olen lihtsalt kuulnud, et mõned sellised ettepanekud, mida me oleme nagu teinud on küll arvesse võetud, aga lihtsalt pikemalt on see protsess nagu läinud. Nagu arutatakse veel läbi et kas see ka teistele vajalik on ja mis iganes asja. Et, noh, et need võiks nagu lihtsalt käia. Jälle, ma ei ole nii tehnika inimene, ma ei tea kui kerge selliseid värke nagu juurde programmeerida nagu on. Ja mida need algfaasid üldse nagu lubavad ja kas ta üldse kõike lubab juurde teha või ei luba. Kindlasti kõike ei luba.

MERIKE VAARANDI (Lasnamäe Üldgümnaasiumi direktor)

Intervjueriija: Millal tekkis kooli juhtkonnal otsus et hakkaks eKooli kasutama?

Merike Vaarandi: No see oli kaks aastat tagasi. Ja tõttöelda, mille jaoks kooli juhtkonnale eKooli on vaja, ausalt öeldes mina ei ole selle järele küll mitte mingit vajadust siamaani tundnud. Mõnel puhul ma lihtsalt olen seda vaadanud, kuidasmoodi seda asja täidetakse, aga isiklikult ma seda ei kasuta. Ja siis no õppealajuhatajad kontrollivad seda eKooli täitmist.

Nii, no sealt ilmselt annab välja võtta puudujate ja puudumiste arvud. Noh see on võib-olla selline teave mida nüüd õppealajuhatajad võtavad, aga direktoril seda küll ei ole vaja.

Intervjueriija: Et võib öelda, et teil on põhimõtteliselt ülesanded delegeeritud siis...

Merike Vaarandi: Jaa, õppealajuhatajale siis. Sellepärast et direktor ei tegele tuhande ja ühe asjaga ja direktori töö on ausalt öeldes teise amplituuga nagu.

Nii, õpetajaid õpilasi teavitatakse siis lastevanemate üldkoosolekul sellest sügisest kui see eKool käiku läks. Samamoodi siis õpetajad teavitasid õpilasi ja et me liitume, seda rääkisime siis eelneval kevadel juba läbi. Ja siis noh tehti ka väike koolitus, et kuidas seda üldse kasutada. Mis seal siis on ja mida siis õpetajad peaksid tegema.

No see juurutamine noh nagu ikka üks ta oma raskustega oli, aga noh mitte nüüd mingisuguste katastroofidega. Esimene asi oli see kohe, et harjumatus. Teine asi see, et ei olnud piisavalt arvuteid. Meil ei ole ju siamaani kõikides klassides arvuteid olemas. Kuigi kaks arvutiklassi on ja neid kasutada

saab. Õpetajate tubadesse panime arvuteid juurde. Nii et tegelikult see tehniline baas nüüd küll ei vastanud ideaalis sellele, mida see eKooli rakendamine oleks nõudnud.

Intervjueerija: aga ta on aja jooksul paranenud?

Merike Vaarandi: No aja jooksul jah paranenud ja üks ta paraneb edaspidigi. Aga ideaalis peaks olema nii, et igas klassiruumis oleks selle tunni õpetajal arvuti kasutada, et kohe jooksvalt ta saab sinna hinded sisse panna. Ja kõik oma tööd teha. Teine lugu on see, et kuna neid arvuteid ei olnud, siis see eeldas ka seda, et õpetajatel pidi olema lisamärkmik, kuhu ta oma hindeid sisse kirjutab. Ja need lisamärkmikud ilmselt ka jäävad edaspidi. Nii et niisugune see seis siis on. Nii et üks ta teatavas mõttes, teatavas mõttes on ta toonud tööd juurde ja muidugi veerandilõppudes on ka see, et tihtipeale jooksis see arvuti lihtsalt kinni, või see kogu see süsteem. Server ei võtnud kõike seda vastu, nii et see tähendab õpetajatele siis ka hilisõhtusi ja puhkepäevaseid töid, mida ütleme päevikurežiimis mitte kunagi ei oleks.

No kui tihti ma koolijuhina eKooli kasutan? Praktiliselt üldse mitte. Aastas võib-olla kord on mingil põhjusel vaja seda vaadata. Ja kui nüüd mingisugust infot sealt vaadata, siis tõenäoliselt see pakub huvi õppealajuhatajatele siin, noh nagu me rääkisime puudujate hulga välja selgitamine ja ütleme klassijuhatajate töö kontrollimine selles asjas. Et kas nad teevad need kokkuvõtted või ei tee, aga noh praktiliselt mitte.

Intervjueerija: Aga kui õppenõukogu näiteks on kokku kutsutud ja on mõne probleemse õpilase arutamine, et siis ikka mingisuguseid andmeid...

Merike Vaarandi: Ei, eKooli andmeid kindlasti mitte. Siis ikka räägivad aineõpetajad, räägivad ikka klassijuhatajad teemast. Sest et ega masin ei asenda elusat situatsiooni iialgi.

Intervjueerija: Ma mõtlesin just, et mingeid hindeid välja võtta, et just...

Merike Vaarandi: No neid antakse lastevanematele. Ütleme hinnetelete süsteem on meil siiamaani. Noh et sealt nad printitakse siis välja ja sellega tegelevad klassijuhatajad, annavad lapsevanemale ette. Nii et ei seal niisuguse tööga üldse ei tegeleta. Ja teine asi, et paralleelselt selle eKooliga meil on puudujate pävikud ikka olemas. Sest süsteem on ka selles suhtes kehv ju, et söökla, kes lapsi toitlustab, nendele tuleb anda ette puudujate arvud. Nii et paratamatult ikkagi eKooliga see seotud ei ole. Söökla see toitlustaja ju eKooli sisse ei pääse, et ta sealt mingisuguseid puudujaid ise näeks, et tuleb ikkagi käsitsi välja kirjutada ja anda siis toitlustajale ette. Nii et noh see jah, ideaalist on asi, noh ütleme eKooli kui tervikut vaadates ikkagi kaugel. Ütleme, ta ei ole selline universaalne süsteem praegu üldsegi.

No õpetajate emotsioonid. Kindlasti noh pahameel kui see server ülesse ütleb, süsteem kinni kiilub ennast. Ja seal on noh muidugi neid täpsustusi on vaja korduvalt teha eksle. Et kuidas seda eKooli täita, missugusi tingimärke seal kasutada. Siis on olnud lastevanematelt ka see, et kuna meil on kombeks märkida ütleme et parandustööde hinded niimoodi et murrujoonega, mida siis süsteem võimaldab, et mõlemad hinded oleks näha. Tärniga, siis mõni lapsevanem vaatab seda keskmise arvutuse järgi, et tema lapse keskmine on kohe kuidagi kole madal, sest see süsteem võtab arvesse nii selle negatiivse hinde kui ka parandushinde. Tegelikult peaks ta võtma ainult viimase hinde arvesse. Aga noh, see keskmine hinne, selle järgi õpetaja tavaliselt automaatselt mingit hinnet ei pane. Ta ikkagi...

Intervjueerija: Vaatab neid teisi...

Merike Vaarandi: Jah, jah, ikkagi ta vaatab ikka seda tegelikku seisu ja võtab arvesse selle paranduse hinde, mitte nüüd siin selle keskmise. Et selle keskmise järgi veerandi hinde panemine kindlasti ei käi.

No lapsevanemate emotsioonid, noh neid lapsevanemaid, kes väga aktiivselt seda eKooli jälgivad ja seal oma märkusi asjade kohta teevad, neid on suhteliselt üksikud. Ja see on nüüd küll paariaastatagune ülevaade üle Tallinna linna, kus selgus ausalt öeldes täiesti jahmatav tõsiasi, et võib-olla 1/3 lapsevanematest üldse eKooli vaatab ja 2/3 praktiliselt ei vaata või vaatavad seda harva. Nii et juba see tekitab küsimärgi, et kui efektiivne see süsteem on.

Intervjueerija: Aga kas see nüüd võeti nende logide järgi välja, kes on sisse loginud või...

Merike Vaarandi: Ilmselt jah. Tähendab ma ei oska nüüd öelda, sest et selle kokkuvõtte tegi haridusamet.

Intervjueerija: Selles mõttes, et siin on jälle selline asi, et ma intervjueerisin lapsevanemaid ja mõni ütles, et lapsevanem ei käi oma parooliga sees, sest tal tekib koguaeg küsimusi, et miks on lapsel see hinne või teine hinne. Ja siis kui laps on seal eKoolis ja siis ta läheb ja vaatab üle õla lapsel ja küsib oma küsimused ära. Et ta küll vaatab seda eKooli, aga mitte oma paroolidega. Et siin võivad need andmed natukene nihkes olla, selles mõttes.

Merike Vaarandi: Nojah, vat ei oska nüüd öelda, aga tõesti meie koolis on ka näiteks nihukesi lapsevanemaid, kellel ei olegi...tähendab töö iseloom on niisugune, kellel ei ole arvutit kodus ja kelle töö iseloomu tõttu ei ole tal arvutit ka tööl. Noh näiteks välitöödel inimene. Ja siin on mõnedel ka materiaalseid probleeme, nii et tegelikult on neid lapsevanemaid, kes ei saa infot sealt eKoolist üldse ja

selle tõttu me oleme sunnitud ikkagi kõigile saatma veerandi keskel koju hinnetelehtesid. Noh prindime sealt välja. Ja tegelikult see ei ole ka selles mõttes ideaalne.

No see kasutamiskiivsus, seda me nüüd konkreetselt meie koolis ei ole uurinud. Aga jah on ka klassijuhatajaid, kes ütlevad, et igas klassis on ikkagi lapsevanemaid, kes üldse ei ole sinna sisenenud. Kas siis nagu te ütlete oleks sisenenud laps. Tähendab üldse pole sisenenud.

Õpilaste õppeedukusele kuidas ta mõjub? No raske öelda. Võib-olla niimoodi kontrollsüsteemina mõjub ta nendele, kelle vanemad vaatavad seda eKooli. Aga on muidugi ka niisugusi noh lapsi just, kes näiteks enam õpilaspäevikut ei suvatsegi täita. Ja kui õpetaja millegi tõttu ei ole kodust ülesannet sinna märkinud, siis teatavad, et midagi õppida ei olnud ja kõik jätvad lihtsalt koduse töö tegemata. Nii et see on teatavas mõttes ka noh kuidas öelda, ei ole õpilasi alati mitte väga hästi distsiplineeriv süsteem. Muidugi teisest küljest jälle lapsevanem kui ta vaatab nüüd neid koduseid ülesandeid, temal on muidugi juba kontroll olemas selle üle siis. Aga me nõuame ikka raudselt lastelt õpilaspäeviku olemasolu ja oma tööülesannete täitmist sinna ise. Päevikusse. Nii et oleks ka see lapsel see kirjalik süsteem. Mitte nii, et ta loodab ainult eKooli peale.

Intervjuuerija: Aga millised olid need õpilaste emotsioonid, kui nad said teada, et see eKool tuleb. Et kas oli üldse midagi sellist silmaga märgatavat?

Merike Vaarandi: Ei eriti. Noh ikka kahesed, umbes nii, et väga lahe, nüüd ei pea päevikut täitma. See oli üks reaktsioon. Teistel võib-olla see, et ah nii, nüüd on siis kõik hinded vanematel kohe iga hetk kontrollida. Ja see oli siis nagu see nende, noh mõistes niisugune negatiivsem külg muidugi. Aga nisuke siin noh täiesti, täiesti noh erinevaid arvamusi ei olnud. Küll on küsitud, et kas gümnaasium meil ei lähe eKoolile. No praegu ta ikkagi ei lähe. Sest no maja on ka meil remonti minemas nüüd lähema kahe aasta jooksul. Ja teiseks noh see arvutite hulk, see niisuguse katastroofilise kiirusega meil ei suurene siin. Nii et me oleme praegu äraootaval seisukohal. Et kui maja tuleb remondist ükskord ja siis tõesti on ta ka niimoodi varustatud, et siis vaatame seda asja uuesti. Aga praegu on jah põhikool. Esimesest kuni üheksandani. Esialgu planeerisime kuuendast üheksandani, see on kõige keerulisem vanuseaste just. Et seal peaks olema see kontroll ikkagi võimalikult lapsevanemale kättesaadavaks tehtud lapse üle. Aga siis algklassid ise olid väga huvitatud ja nende lastevanemad. Nii et nüüd on nad kõik seal eKoolis.

Nojah, eKooli ennast ma ei oska nüüd öelda, mida seal siis parandada. Kindlasti selle serveri tööd, kui seal ikka tõrkeid aegajalt on. Aga noh eks ta ajapikku on paremaks läinud ja küllap ta läheb ka.

Intervjuuerija: Eks kindlasti.

Merike Vaarandi: Jah.

Tähendab turvalisuse kohta ei oska mina midagi öelda. Noh see on juba täiesti spetsiifiline küsimus. Ma nüüd ei arva, et see turvalisus oleks seal kehvem kui näiteks tavaliste koolipäevikute hoidmisel koolis, sest lõppudelõpuks uputusi ja tulekahjusid võib juhtuda. Annaks jumal, et ei juhtu. Samamoodi võib ka serverisse sissehakerdamisi olla ja kogu seda niisugust probleemi. Nii et ma seda nüüd ei pea niisuguseks totaalseks ohuks või selliseks riskiks.

Intervjuuerija: Aga korra pöördudes selle õppeedukuse juurde tagasi, et kas te ei ole võtnud välja neid andmeid, mis on enne eKooli tulekut ja pärast. Kas üldse on? Et kas te olete võtnud välja andmeid selle kohta kuidas need hinded on võib-olla liikunud.

Merike Vaarandi: Ei, sellist analüüsi ei ole teinud. Ei.

Intervjuuerija: Ma tean, et Nõmme Põhikool tegi ja ütles, et seal ongi paranenud õppeedukus selle võrra, et nelja-viielisi on juurde tulnud pärast eKooli kasutusele võttu.

Merike Vaarandi: Tähendab jah, me niimoodi ei ole asja päris vaadanud, aga muidugi õppealajuhatajatele võib selle ülesandeks teha, et nad vaatavad, kuidas see on mõjunud. Praegu on kaks aastat möödas. Aga lihtsalt niivõrd kiired ajad on, et seda tööd tuleb järjest juurde. Et me lausa ei ole sellist asja teinud. Ja meil ei ole ikka põhikool, meil on gümnaasium juures. Ja muidugi see riigieksamite korraldamine, vat see võtab väga palju auru koolilt ära.

Noh, nii, kuritarvitamise momente ma nüüd nii ei tea. Noh ainukene sissehakerdamisel võib võib-olla seal hindeid muuta paremaks. Seda võib ilmselt teha. Võib-olla kustutada neid märkusi ära, mis sealt ütleme lapsevanemale kool saadab või teateid.

No vähemalt õpetajad selle kasutamise välimuse ja kasutajasõbralikkuse kohta nii väga kurtnud ei ole. Ja noh ühesõnaga need kes siis kasutavad üldiselt ja lapsevanemad kes vaatavad muidugi kontakt on kindlasti parem, hoiab kindlasti aega selles mõttes kokku, et lapsevanem ei pea võib-olla tulema kooli iga asja pärast. Saab suhelda õpetajaga otse. Aga noh samas jällegi inimlik kontakt on ikkagi inimlik kontakt ja e-meil on e-meil ja päris niimoodi... ega kool ei saa päris niisugusele süsteemile üle minna, et ainult masin vahendab siis kooli ja lapsevanemate vahelist suhtlemist. Sellepärast et lõpuks masin ei kasvata ka last.

Intervjuuerija: Seda kindlasti.

Merike Vaarandi: Nii et siin ikkagi peab see inimlik moment kindlasti jääma ja sellised asjad.

Intervjuerija: Ma arvangi, et see eKool ei olegi selles suunas nagu väga liikunud, et pigem seal hoitaksegi sellist kuiva infot, hindelist statistikat.

Merike Vaarandi: Jah, see ta peakski olema ja võib-olla noh nihukest kiirinfot lapsevanemale ja sellist.

Aga jah selle eKooli kasutamise kohta ei ole ma linnalegende kuulnud. Nii et ilmselt ikka noor süsteem, nii et jah.

Intervjuerija: Mis ta nüüd nii noor on, seitse aastat tegelikult

Merike Vaarandi: Noor meie koolis ma mõtlen. Jah, et selles mõttes jah ei ole ma kuulnud neid asju.

Intervjuerija: aga miks täpsemalt te gümnaasiumis ei kasuta eKooli?

Merike Vaarandi: Ei no lihtsalt õpetajad leidsid, et kuna arvuteid on vähe, et esialgu jääme siiski selle põhikooli juurde, kuna põhikool on kohustuslik. Ja noh, et gümnaasium on ka see, et paljud on ju juba niisugused meie gümnaasiumi õpilastest, kes käivad ise tööl. Nad ei ela oma vanematega koos. Et kelle jaoks me neid siis niimoodi neid andmeid sinna sisse toksime. Et noh klassipäevik on õpetajal seal kohe käepärast. Tal on kogu see informatsioon seal. Meil on ka klassipäeviku esilehel klassi kontrolltööde graafikud, noh kõik olemas seal. Nii et ühesõnaga see süsteem on selles mõttes praegu käepärasem. Ta on harjunum ja sealt on võimalik noh kohe üheselt vaadata asju ja no klassijuhataja näeb ju kõiki aineid sealt ju ilma ringi klikkimata. Ta lihtsalt võtab päeviku, teeb sinna analüüs ära ja seal on ka veel puudumiste päevik juures, nii et see on see vana süsteem ja ta meil toimib praegu väga hästi. Et selles mõttes me ei olegi võtnud sealt, tähendab seda eKoolile praegu üle läinud. Nii et sellised....

Intervjuerija: Et see on pikema perspektiivi küsimus?

Merike Vaarandi: Noh, jah vaatame. Ühesõnaga siis kui meil maja on remondist tulnud 2010 peaks praeguse graafiku järgi algama remont. Aasta aega remonti. Ja et 2011 kevadel peaks me olema uuesti siin tagasi, kui ikka nüüd see graafik paika peab. Ja siis vaatame, missugune selle maja varustus on, mida me siis selleks ajaks oleme suutnud muretseda, millise arvutipargi ja siis vaatame, mismoodi see süsteem on. Et kas minna üle või mitte. Sest noh, jah, ütleme lapsevanem tihipeale sihukese täiskasvanud inimese õppimist ei eriti ei vaatagi. Meil on olnud täiesti neid lapsevanemaid, kes ütlevad, et mida mina... et kena et teatasite, aga laps elab oma elu juba ja oma elukaaslasega ja noh nii edasi. Nii et noh niisugused asjad.

2.3. Õpetajad

ÕPETAJA 1

Intervjuerija: Räägime nüüd lõpuks eKoolist.

Õpetaja 1: Jah! Nii!

Intervjuerija: Et millal liitus kool eKooli süsteemiga?

Õpetaja 1: Jummel, jummel! Mis ta oli? 2002, ei 2003, 2004.

Intervjuerija: Kui võrd said õpetajad kaasa rääkida liitumisega?

Õpetaja 1: Noh, meil olid ju need elektroonilised päevikud koguaeg. Kooli alguses oligi see hoiak, et meil seda paganama paberpäevikut üldse ei tule. Nii et selles suhtes ei olnud küll üldse küsimustki. Testiperiood meil oli küll. Aga noh see testiperiood oli see, et mõni üksik õpetaja niimoodi katsetas aga muidu ei olnud midagi.

(vahepeal rääkis telefoniga)

Nii! Nüüd teeme ruttu.

Intervjuerija: Milline on teie kogemus seoses eKooliga?

Õpetaja 1: Oi! Suur! Ma olen olnud nii õpetaja rollis, klassijuhataja rollis, juhtkonna rollis, administraatori rollis. Ainuke roll, mida mul ei ole on lapsevanem siinamaani. Et noh üldiselt ma olen kõiki neid rolle kasutanud.

(intervjuu jääb tunnikeseks pooleli, kuna intervjueritaval tekkisid ootamatud asjaolud)

II osa

Intervjuerija: Nii, räägime siis sellest eKoolist edasi.

Õpetaja 1: Just.

eKooli kogemus oli mul ohjeldamatu.

Intervjuerija: Ohjeldamatu jah?

Õpetaja 1: Just!

Aaa, millal ma tavaliselt seda kasutan oli vist nähtavasti see, kuhu me ei jõudnud.

Intervjuerija: Jah, jah.

Õpetaja 1: Noh, hea kui on olemas see võimalus, et ma olen arvutiga tunnis, mis tähendab tegelikult ma saan tunnis ka kasutada juba. Aga tüüpiline on muidugi see, et kas siis, siis kui on auk või siis... noh päeva lõpus. Et ühekorraga kõik hinded sisse ja sellised asjad, et. Tüüpiline on ikkagi see, et sama päeva asjad saavad samal päeval sisse kantud. Et noh eriti eksju, kui kodune ülesanne tuleb ka panna ja kui tund on homme, siis ei ole mõtet seda kodust ülesannet järgmisel neljapäeval sisestama hakata. Sest et õpilased ikkagi küsivad esimese asjana, kas eKooli ka läheb ja. Ja sealt nad tihtipeale vaatavad. Et päevikut, kes täidab, aga enamusi ei täida.

Intervjuerija: Jah, nii see on läinud. Ma olen rääkinud siin õpilaste ja lastevanematega. Et ongi, et need paberpäevikud on juba enamvähem ära kadunud.

Õpetaja 1: Jah.

Intervjuerija: See on küll nihuke kahepoolne asi, et õpetaja nagu peaks sinna eKooli kandma need asjad ja siis kui ta ei kannu ja lapsed vaatavad seda... ja kui ta ei kannu, siis on lastel jälle nagu öleda, aga ei saa ju teha mingit tööd...

Õpetaja 1: Just!

Intervjuerija: Aga see on selline vastastikune eKooli kasutamise sihuke vaikiv kohustus.

Õpetaja 1: ...kokkulepe.

Intervjuerija: Või jah, kokkulepe.

Õpetaja 1: Noh seda ma olen teinud, et ma olen mõnikord öelnud ja eKooli ma seda täna ei pane. Et noh, et, et kui ma niimoodi tahan, et nad ikkagi hoolikalt tähele paneksid, mis kodune ülesanne on. Et siis ma ütlen koduse ülesande ära, ja ütlen sinna lõppu – ja eKooli ma seda hetkel ei pane. Et siis nad nagu seisatavad korraks ja kirjutavad kuhugi midagi.

Intervjuerija: Aga kas see, kui sa paned eKooli selle asja näiteks tunnis sa sellele tähelepanu ei pööra, kas see on tekitand ka seda, et õpilased saavad nagu üheselt enamvähem aru. Sest ei küsi iga kolmas õpilane aga ma ei saand nüüd jälle aru, mis siin ja seal tegema peab.

Õpetaja 1: Jaa, sellepärast et noh seal on see sama koht, et kirjalik eksju eneseväljendus...sa pead suhteliselt konkreetset ära ütleva, mis sa tegema pead. Et noh harjutustega eksju et lehekülge kolm harjutus viis, see ei ole väga probleem. Aga kui on noh mingid sellised: otsi, või kirjelda, või kirjuta või mingit sellist liiki, siis peab üsna täpselt ja üsna lühidalt suutma formuleerida, mis see tulemus on.

Intervjuerija: Et sul vist on vanemad klassid natukene. Alklassides seal peav vist täitsa niimoodi, et lapsevanem peab ka asjast aru saama.

Õpetaja 1: Jaa, kindlasti.

Intervjuerija: Et seal see rõhk on lihtsalt teisel kohal.

Aga milline oli see ettekujutus üleüldse eKoolist enne reaalselt kokkupuudet. Et kas oli mingi pilt ja kuivõrd see pilt on muutunud?

Õpetaja 1: Noh kuna ma olin üks nendest testivatest õpetajatest, siis niipea kui hakati sellest veebipõhisest päevikust rääkima niipea tegelikult ma teda nägin üsna kohe. Et selles suhtes mingit tohutut pilti ei jõudnudki enne tekkida. Ma kahtlustasin, et eks nimekirjad ole ja kuskile need hinded tuleb kirjutada, aga kuidas see süsteem nagu töötab, sellele ma niimoodi tollel hetkel, vähemalt ma ei mäleta, et ma oleks nagu sügavalt hakand mõtlema, mihuke see võiks välja näha. Seda enam, et see käis ju nii, et meil ta juurutus kuskil poolest aastast, õppeaasta keskel, kui ma väga ei eksi oli see testiperiood algas. Et siis ma tegin seda paralleelset asja, et ma pidasin seda meie võrgupõhist päevikut, nagu meil siis oli ja siis kirjutasin eKooli ka sisse lihtsalt harjutamise mõttes neid asju. Et selles suhtes jah mul nagu vist seda momenti, et ma nüüd hakkand hoolikalt mõtlema, et noh seal võiks see ja teine asi olla, seda ei olnud. Küll aga on mul juhtund hiljem seda, et, et noh on tehtud mitmeid ettepanekuid. Et noh seal võiks see asi olla või see võimalus võiks olla, mis on üldiselt ka mõned praeguses eKoolis sees. Nii et sellest üldist eKooli arendamistööd, et selles ma olen küll natukene kaasa aidanud. Nähtavasti.

Intervjuerija: Siin on ka lapsevanemad ja õpilased nagu selliseid häid ideid tõesti välja toonud, mida võikski teha. Et kasvõi see, et meil küll on kooli kodulehel see tunniplaan olemas eksju, aga eKoolis ei ole ja seal on mingid tehnilised raskused.

Õpetaja 1: See on keeruline koht jah.

Intervjuerija: Et aga samas võiks ju olla ka niiviisi, et ei pendelda mitte kahe lehe vahelt eraldi. Kas siis on mingi link või on mingisugused üleslaetud exceli tabelid või PDF failid. Et see oleks jällegi natukene parem.

Õpetaja 1: See on variant jah, aga seal on see tunniplaani koht täitsa olemas, aga see tähendas seda, et see tunniplaani tegemise programm, mida meie siin majas kasutame ja, ja siis see eKooli mis sisse võttev programm omavahel niimoodi ei tahtnud hästi veel suhelda. Aga noh ma saan aru, et nad sellega tegelevad. Igas tases on see tunniplaani...ka neil oli ju see idee, et see läheks selle põhiseks, et kui ma nüüd perioodi sees ühe nädala tunnid sisse panen, siis ta küsib, et kas sa nüüd hakkadki sellel ajal neid tunde andma ja selle järgi võtab selle tunniplaani. Mis minu meelest oleks kõige mõistlikum. Sest et

noh iga aine õpetaja ju sisestab oma tunnid. Ja see, et keegi peab kõiki tunde kuskil ümber lööma hakkama, see on ikka üks kole tegevus.

Intervjuuerija: Arvata võib. Et mis on teie arvates muutunud pärast eKooli kasutuselevõttu?

Õpetaja 1: Noh, eks seal tõesti see, et see koduste ülesannete peale reageerimine. Et teinekord oleks nagu kasulik see koht, kus õpilane saab tunni lõpus teada või noh ühesõnaga kuskil mingil hetkel tunnis saad teada, et selline kodune ülesanne on. Et ta hakkaks selle peale veidi varem mõtlema kui siis kui ta õhtul selle eKooli lahti lööb. Sest et noh tihtipeale see eeldab seda, et ta näiteks peaks kas minema raamatukokku või sõbraga rääkima, mis iganes tegema. Et mõningad ülesanded on sellised, mis nad avastavad tõesti siis kodus ja siis läheb jubedaks jamaks. Et siis noh, me ei jõudnud on siis tüüpiline mis nad tulevad ütlema. Aga noh mis on, mis on vist muutund on see, et vanematel on tekkinud see vabadus, aga me ei kasuta eKooli. Et me ei vaata seda. Et noh, see koht, kus vanasti vanemad said öelda, et me ei tea mis lapsel koolis hinnete seis on sellepärast, et me ei näe neid hindede jooksvalt. Siis nüüd jooksvalt hindede näeb, nüüd vanematel on see vabadus, et aga me ei vaata sinna. Ja noh see on see koht, kool saab jälle ainult öelda, et see on teie endi vaba valik. Et kõik on nähtav, et tehke seda. Ja noh teine asi on mis on see, noh siuke distsipliini koht, et kui on võimalus tegelikult sul tunnis kirja panna, et „Oskar, käitu korralikult!“, siis see võib olla...nüüd sõltub inimesest kes armastab selle paberi peale kirja panna eksju kirjutaks vanasti päevikusse, aga kellel pole midagi see kaks lauset see sinna eKooli sisse lüüa sinna tunni juurde see märkuste lahtrisse. Ja noh meie koolis ma ütlen muidugi see, et märkused ei ole ainult negatiivsed. Et see kiitmise koht.

Intervjuuerija: Ja ma just tahtsin seda küsida, kui tihti te kasutate seda võimalust.

Õpetaja 1: Kasutan ikka. Niimoodi märkuste kirjutaja ma ei ole kunagi väga suur olnud. Ma usun rohkem sellesse, et tuleb nagu üritada see olukord ära lahendada, mitte anda teada. Aga aegajalt on ikka olukordi, kus noh ei ole midagi parata, kui see negatiivne pool ikka nii suur on, et tuleb kasvõi kirjutada mingi selgitus juurde, et miks see nüüd siis niimoodi on või mis seal juhtunud on. Aga jah, et see positiivsuse mõte iseendast on tore ja klassijuhatajanagi on hea vaadata teinekord, et ahahh, näe, et lisaks sellele et nad ilged kraaded on, on nad ikkagi tublid ka mingites asjades.

Intervjuuerija: Et see on võib-olla ka selles suhtes hea, et, et sa ei jõua võib-olla lapsele tunnis öelda. Et sul on mõte läbi käinud ja pärast paned talle selle positiivse märkuse kirja.

Õpetaja 1: Jah, sest nagu inii mõtled ju pärast tundi läbi, kui sa seda sealt ülesse kirjutad. Selles suhtes on ta jah käepärane, et noh pärast kui sa selle päeviku saad. Ja noh jääb märk maha, nii et iseendast on eksju mitte ainult see, et see on suuline kiitus, vaid ikkagi kirjalik kiitus, et see püsib seal igavesest ajast igavesti, aamen. Isegi kahekümne aasta pärast on võimalik vaadata, et ahahh.

Intervjuuerija: Aga kuidas üldse andmetega on? Et siin lapsed ja vanemad tunnevad mõlemad, et ta on ajas kaduv. Et sul tõesti ei ole realselt seda päevikut enam võtta et lapata ja näidata oma lastele, et näed, et ma sain siin viisi ja siin sain märkuse ja ma unistasin siin asjad koju. Et kas ei oleks näiteks sellist võimalust, et lükata see kogu ühe õpilase ajalugu kokku, panna kõik CD plaadile ja anda see talle lõpetamisel koos lõputunnistusega üle.

Õpetaja 1: See on päris huvitav mõte iseendast. Noh mina ei ole nii kaugemale varem mõelnud. Ma tean hetkel seda, et see andmete eKoolist kätte saamine. Noh seal on mingid asjad, mida nagu saab välja võtta, aga mingid asjad on tõesti sellised, et mis tuleb siis kohe kuskile ära salvestada. Lihtsalt need PDF failid kasvõi, hinnetelehed perioodi lõpus näiteks kõikide märkustega tükis. Et...

Intervjuuerija: Aga iseenesest oleks nii vahva vaadata seda

Õpetaja 1: Iseendast on... Jah, mõnes mõttes võib-olla tõesti olekski päris põnev niimoodi saada plaadi peal kaasa oma päevik ja noh, kui sa siis tahad, siis sa paned selle pidulikult põlema ja kui sa tahad siis sa hoiad selle alles. Jah, iseendast miks mitte.

Intervjuuerija: Et siuke idee on nagu välja tulnud selle ajaskaduvuse pärast.

Õpetaja 1: Mhmhh. Jajaa. Jah, sellepärast, kui sa kooli lõpetad, siis jah sul see ligipääs sinna nendele andmetele kaob ära küll jah.

Intervjuuerija: Ja ka paljudes koolides ei prinditagi enam neid veeranditunnistusi, et pannakse kõik aasta lõpus ühe selle peale. Ka see, et mingisugust...

Õpetaja 1: Nojah, meil need eksju need õpinguraamatu vahelehed meil endiselt siin ikkagi töötavad, et need antakse kätte. Jaa, miks mitte.

Intervjuuerija: Aga milliseid parandusettepanekuid te eKoolile teeksite peale selle, et see tunniplaan kuidagi korralikumaks saada.

Õpetaja 1: Jajaa. Noh seal on mitmeid selliseid asju. Üks asi on see, noh mis sõltub inimese arvutikasutamise tasemest. Et mõned inimesed niimoodi tahaksid ikkagi seda, et kui sa seal kasutad neid veebilehitseja nuppe edasi ja tagasi ja stopp ja kõik sellised, et noh siis ta sind välja ei viskaks kohe. Et ütleks, et tekkis võiga, või annaks seda veateadet. Noh need kellel see nipp nagu väga ei häiri, et need kes saavad hakkama sellega ka et nagu nende veebilehe, selle eKooli enda lehe asjadega liikuma. Noh üks häda on see, et teinekord ei mahu kõik hinded ühe lehe peale ära, et need tabelid

võtavad laiuses hästi palju ruumi et, et võib-olla nende tabeliruumude suurus on üks küsimus. Siis on see, et kuidas need märkused ikkagi paistavad või kus nad ei paista. Et kui ma avan konkreetse tunni ma näen, et on märkus. Aga kui ma niimoodi vaatan üldiselt seda klassipäevikut, siis tegelikult nagu ei ole näha minule kui õpetajale, et seal see märkus on. Et ma sellele lapsele olen kunagi midagi kirjutanud. Noh, nii ja naa. Et mingit sellist, hetkel mingit konkreetset põletavat valu mul ei ole. Ütleme, et ma saan asjaga toime ja ma noh enamvähem tean kust ma mida saan. Et noh jah rohkem on küsimus selles inimese enda harjumustes ja kasutusmugavuses. Et mis on ühe inimese jaoks mugav ja mis ei ole. No jah hetkel ei oska midagi konkreetset ette panna väga. Aaa, noh mis mind, mis meil õpetajatel perioodi lõpus on, on see, et õpetajad on ikka tahtnud, et kui sa paned selle hinde sinna ära, et see kommentaar, mis meil koolis nii-öelda kinnistatud kommentaar on selle hinde juurde, et see võiks ilmuda automaatselt, et sa ei pea seda koguaeg seal kirjutama hakkama. A noh tõesti see on selline mugavuse asi.

Intervjuuerija: See on võib-olla sellepärast niimoodi tehtud, et ei pandaks neid stamp kommentaare.

Õpetaja 1: Jah! Just!

Intervjuuerija: Et noh sealt midagi rohkem ka tuleks.

Õpetaja 1: Just, just! Noh, iseendast on ta ju lihtne. Kirjutad sinna „C“ peale ära ja siis tuleb automaatselt sulle järgmisesse kasti „päris hea“ ära ja ongi kõik.

Intervjuuerija: Aga noh, ma ütlen, et õpilasena on huvitavam lugeda seda...

Õpetaja 1: Kindlasti!

Intervjuuerija: ...pikemat kommentaari.

Õpetaja 1: Loomulikult. Endal on ka huvitavam, kui niimoodi kirjutada, saada ikkagi öelda teisele, mis niimoodi konkreetset tema kohta öelda on. Kui see, et äääöööö, noh võib küll.

Intervjuuerija: Mhmhh, täpselt.

Milline oli teie arvutialane kogemus enne eKooliga liitumist?

Õpetaja 1: Siukene tavaline, niuke Eesti keskmine. Et ei midagi väga erilist, aga noh eksju tavaline tekstitöötlusprogramm, internet, e-post. Niuke lihtlabane.

Intervjuuerija: Kui te olite olnud see administraator, siis on natuke naljakas küsimus. Aga kas olete kasutanud eKooli andmete sisestamiseks kõrvalist abi?

Õpetaja 1: Jah, ikka olen!

Intervjuuerija: Ikka oled?

Õpetaja 1: Sellepärast et just eriti nende administraatorite ja muude selliste kohapealt, nemad peavad ju ka kuskil õppima. Ja noh esimese raksuga ikkagi oli see aegajalt, et helistasid Enele (Ene Lindemann – kunagine RaM kooli IT-juht, praegu eKooli projektijuht. B.P.) küsisid: „Kuule, kuidas see nüüd käiski? Ma tegin niimoodi. Kas ma tegin midagi väga valesti?“ Et selliseid asju ikka oli. Ikka olen küsinud, et... ja noh siin niimoodi kolleegidele. Aegajalt helistavad nemad mulle ja ütlevad mulle, et „Tegi nii.“ Ja ma küsin „Aaa, kas sa... tegid sa seda seal jah? Jajaa, jajaa. Mine tagasi, proovi uuesti.“

Intervjuuerija: Et need eKooli, ütleme siis see administraatoritel olid mingid kursused või kuidas see õpetajatel see välja nägi?

Õpetaja 1: No üldiselt administraatoritel kindlasti on siamaani kursused, aga noh, kuna Ene oli sel ajal meil majas, siis lihtsalt mina õppisin lihtsalt tema kõrvalt, et mingitel spets kursustel ei käinud. Aga õpetajatel nägi see asi välja niimoodi, et võeti õpetajad arvutiklassi, anti aga lehed kätte. Öeldi kuidas sisse saab logida ja mida teha tuleb ja siis tehti selliseid harjutusi natukene. Et praktiliselt prooviti läbi. Ja noh siis oli igas õppetoolis oli siis keegi tõesti, kes nagu oli rohkem selle eKooliga kursis, et kes siis aitas.

Intervjuuerija: Aga selliseid...on olnud õpetajate puhul selliseid suuremaid probleeme ka?

Õpetaja 1: No põhiline probleem on ikkagi see, et see inimlik faktor. Et noh arvuti ikkagi teeb seda, mida sa talle ütled, aga mitte seda, mis sa mõtled, et ta võiks teha. Et noh kui sa ikkagi vajutad ühe nupu peale neli korda selle asemel, et vajutada ühe korra, siis võib oletada, et noh kui on teada, et tuleb üks kord vajutada, siis see veateade tuleb. Et noh kipub ta ikkagi olema sedasi, et... eriti, kui sa niimoodi ei ole selle masinaga väga kokkupuutunud ja kardad seda natukene ka. Et noh, et siis on kõik on nagu kohutavalt keeruline, kohutavalt probleemne ja nõuab hästi palju kokkuvõtmist ja noh ja on üsna hirmutav see uue lahenduse peale üle minna. Aga noh sellise asja puhul tõesti aitab see, et noh et protsessid lihtsalt aeglaselt, mitu korda läbi käia ja noh võib-olla olla valmis selleks, et mingi pool aastat tuleb seal vastata igasugustele kummalistele küsimustele. Ja siis kui nad ütlevad, et: „Aga mul on need hinded kõik ära kadunud!“ siis tuleb üle vaadata, mis ta seal teinud on. Sest et noh tüüpiliselt on ta seal näiteks päeviku asemel hoopis kuskil ei tea kus, et siis tuleb lihtsalt see õige koht jälle ülesse leida talle.

Intervjuuerija: Rajale aidata?

Õpetaja 1: Jah. Või siis noh see, et kui sa unustad „salvesta“ nuppu vajutamata, siis sul ei ole midagi seal.

Intervjuerija: Siis on jah jama.

Kuivõrd eKool häirib Teie privaatsust?

Õpetaja 1: Ma ei tea. Mina küll ei tunne, et minu privaatsust oleks üldse häiritud selle eKooliga. Noh, tavaõpetajana ma ei näe, mis teised õpetajad kõrval hindeid panevad. Isegi kui ma väga tahaks, ma ei näeks. Ma saan vaadata noh sellist infot, millel on mulle on oluline, et mina ligi pääseks aineõpetajana. No mis on need kontrolltöö graafikud eksju ja oma enda koormuse arvestused. Noh võib-olla selles suhtes on just, on just mõnevõrra parem, et need päevikud ei vedele igal pool laiali. Noh tavaliselt siin ikkagi on niimoodi teistest koolidest kolleegidel on neid lugusid, et mismoodi enne niimoodi õppeaasta lõppu kaob müstilisel kombel ära N-klassi klassipäevik, sellepärast et... Ja siis niimoodi öeldakse, et noh midagi muud pole teha, kui kõikides muudes ainetes üleminekuksam. Noh, siis ilmub klassipäevik kuskilt nurga tagant vettinuna jälle lagedale umbes. Kuskilt keegi „leiab“ nii-öelda. Et noh see mure jääb ära. Ja see mure jääb ka suuresti ära, et niimoodi lastevanemate koosolekul eksju päevik lastakse ringi käima ja siis „Ahahh, minu lapsel on see, Katil on see, Matil on teine ja Üllet ja Mallet on veel kolmas ja neljas hinne.“ Et noh tegelikult inimene näeb konkreetselt seda, mida ta peab nägema. Et ma arvan, et see privaatsuse küsimus siin on rohkem selles suhtes, et ta nagu tõesti aitab hoida seda. Sest et kui õpilased tunnis saavad kontrolltööd, siis ma ka ei ütle neile, et sina said kahe ja sina said kolme vaid ma ütlen, et kes tahab, see ütleb oma hinde. Mina neid ei ütle. See on teie hinne. See on selline... noh eks see oht muidugi ole, et kuna seal on ikkagi niivõrd paljude inimeste andmed koos, et kui keegi sinna tõesti sisse murrab, siis võib küll midagi põnevat juhtuma hakata. Aga tahaks loota, et seda ei juhtu.

Intervjuerija: No see on noh... No seal on tegelikult ainult hinded. Ja mida teeb täiesti võõras inimene mingisuguse täiesti võõra...

Õpetaja 1: Noh ta saab ka isikukoodid.

Intervjuerija: Nojah, aga samas sa annad seda isikukoodi igale poole mujale ka.

Õpetaja 1: Mhmhh. Noh seda küll.

Intervjuerija: Tegelikult.

Õpetaja 1: Noh, mine tea! Mine tea, et kui keegi tahab endale Eesti Vabariigi ütleme lõputunnistust teha või toota, siis murrab sinna sisse ja sisestab ennast kuskile Kūkaotsa gümnaasiumisse õpilaseks ja siis tuleb nagu õigemees kunagi, et kuidas te ei tea, eKoolis on olemas. Aga ma usun, et see on ikka üsna drastiline näide. Et ma arvan, et...vähemalt mina ei ole oma privaatsust veel üldse ohustatuna tundnud. Ma saan ju kontrollida, mis ma sinna endast annan. Kui ma annan oma kontaktidena oma e-posti ja kooli lauatelefoni numbri, siis need on ju sellised andmed, mis lapsevanemad naguini saavad minu käest.

Intervjuerija: Aga just see sisselogimisel panga paroolid või see, et sa isikukoodiga sinna sisse logid. Et paljude jaoks on just see meeletu tekitav.

Õpetaja 1: Noh mina kasutan muidugi moodsa inimesena ID-kaarti. Et siis ei pea igasuguseid asju pidevalt sisestama. Et jah, loomulikult on keeruline igasuguseid paroole mees pidada, aga noh see ongi see, et mina selle peale ütlen. Aga ID-kaardi lugeja.

Intervjuerija: Jah.

Õpetaja 1: Et meil ju kõigil peab olema ID-kaart olemas ja jumala eest.

Intervjuerija: Et võimalusi on tegelikult väga palju.

Õpetaja 1: Jah. Variante on palju ja noh iseendast kuna me ikkagi nagu oleme otsustanud, et see on selline olulise tähtsusega inf, et seda nagu niisama laiali ei saa jagada, siis ei saa ka nagu olla väga imestund, kui nõutakse, et sa kuidagi ennast seal autentima pead enne kui sa ligi pääsed andmetele.

Intervjuerija: Et hinded on ju isikuandmed ja neid tuleb kaitsta.

Õpetaja 1: Absoluutselt.

Intervjuerija: Aga just see, et kuivõrd te hindate seda ohtu või peate reaalseks seda ohtu, et neid hindeid ei hoita seal ikkagi turvaliselt.

Õpetaja 1: No seda ma nüüd ei usu, et eKool ei teeks kõike mis neist vähegi on võimalik, et neid hindeid mitte turvaliselt hoida. Ma arvan, et rohkem on probleem selles, et just need inimlik faktor. Et need inimesed, kes seda eKooli kasutavad käituvad kuidagi niimoodi, et kellelgi tekib ligipääs – mis iganes see lugu oli, et õpetaja parool arvati ära ja pandi kuskil mingid hinded parandati kuskil Lasnamäe koolis. Sellel aastal vist oli.

Intervjuerija: Mul oli just ühe direktoriga juttu, kus alguses kui sa logid sisse sinna, siis ta esimest korda küsib, kas ma jätan selle parooli meelde. Ja siis mingi kari õpetajaid vajutavad järjest „Yes“ Ja siis oligi nii, et noh üks õpilane oli sisse läinud ja oli siis kõigile ajaloos viied pannud. Noh see oli selline täiesti läbinähtav asi onju, et põhikooli lapsed ka, et nad ju ei suuda võib-olla mõelda et nad võiks panna näiteks kolm viite ja panevad kõigile.

Õpetaja 1: Jajah, terve rodu jah.

Intervjuerija: Aga see probleem sai nagu lahendatud ja lapsed said aru selles suhtes.

Õpetaja 1: Et noh tegelikult jah, ma arvan, et ikkagi see inimlik faktor seal nagu see kõige ebatavalisem koht ongi nagu tavaliselt et. Noh selleks peaks ikka päris palju servereid õhku lendama, et see, andmed kasvõi kättesaamatuks muutuksid. Ja noh tõesti selles suhtes ma ei kujuta ette, et kellelgi võiks huvi olla korjata need kõik kokku ja püüda tohutu raha eest need kuskile, ma ei tea millisele organisatsioonile maha ärida, et siis... Ma ei tea mida nad nendega teeksid.

Intervjuuerija: Jajah, et kunagi saab süüdistada, et näete Eesti president, et kahe kolme rodu on järgi.

Õpetaja 1: Absoluutselt.

Intervjuuerija: Aga noh samas on see siuke asi, et noh...

Õpetaja 1: See on jah selline, et paneb nagu õlgu kehitama, et noh ja siis, ennegi on nähtud, mismoodi koolis tohutu niimoodi läbikukkunud või noh istuma jäänud, mis iganes tulemustega inimesed tegelikult ühiskonnas mis iganes alal läbi löövad.

Intervjuuerija: Mhmhh.

Õpetaja 1: See, mis hindeid keegi koolis saab ei ole veel üldse näitaja.

Intervjuuerija: Ei muidugi. Kindlasti mitte.

Kui võrdlete eKooli vana paberkandjal klassipäevikuga, siis millised on ühe või teise eelised või puudused. Et kas te kasutate ka mingit topeltpäevikut, kuhu paralleelselt eKooliga regulaarselt neid õpitulemusi sisse.

Õpetaja 1: No paberkandjal klassipäevikuga meenub mulle ikkagi ennekõike see, et seal tohutu selline kirjutamise vaev oli pidevalt. Et seal olid etteantud read ja ruudud ja kui sul siis sinna rea peale ära ei mahtunud, siis oli ju tohutult keeruline ja kodused ülesanded ja tunnitöö pidi kõik kuskile kuidagi niimoodi saama kokku surutud. Ja jah noh siis oli see pidev mure sellega, et kui on niimoodi korraka kaks rühma, nagu keeles on. Siis mis ajal on päevik ühe rühma juures ja mis ajal on päevik teise rühma käes ja kuidas see päevik ühe rühma käest teise rühma kätte saab. Ja noh kõik selline. Et selles suhtes muidugi see e-päevik on palju mugavam.

Noh, mis võib-olla oli paberkandjal päeviku eelis oli see, et ikkagi õpetaja pidi ta võtma ja pidi teda ka täitma. Et eKoolis nad peavad ka seda tegema, aga nad teevad seda noh võib-olla niimoodi mõned õpetajad kuidagi spontaanselt, et umbes perioodi lõpus kõik asjad korraka. Ja see nagu ei ole päris nagu see mõte. Et paberpäevikut, vähemalt ma ei ole, nagu oma mälus sorides ma ei mäleta, et oleks päris niimoodi täidetud, et perioodi lõpus kõik korraka.

Intervjuuerija: Aga mis vanusegruppis seda just kõige rohkem ette tuleb? Ma mõtlen just või mis kooliastmes seda ette tuleb? Ma kujutan ette, et seda tuleb ette rohkem gümnaasiumis kui algkoolis. Kuna algkoolis lapsevanemad jälgivad ja saavad nagu õpetajale kohe kisa tõsta.

Õpetaja 1: No ja klassiõpetaja eksju, kuna ta nendega niivõrd tihedalt suhtleb et, ja lävib nii ehk naa, siis klassiõpetaja paneb lihtsalt... See on jah nähtavasti selliste noh ütleme hajameelse professori stiilis õpetajate küsimus rohkem. Et see ei ole valdav.

Aga...Mmmm. Las ma mõtlen. Et ega väga mingeid tohutu selliseid paberpäeviku eeliseid ma ei suuda hetkel välja tuua.

Noh, ta oli käega katsutav. Kui see kedagi aitab. Et kui inimene on ikkagi harjunud selle mõttega, et iga asi peab olema niimoodi kahe sõrme vahele mahtuv ja kaaluma mõned kilod, siis küll. Aga noh, kui lepitakse sellega, et ta võib olla ka virtuaalne. Noh eKooli üks suuri eeliseid on tõesti see, et ma ei pruugi olla selleks siin konkreetse majas, konkreetse geograafilises punktis, et midagi teha. Et ma võin nüüd noh parandada ära need tööd ka kodus kivi peal ja siis niimoodi klõbistada ennast sinna sisse ja need hinded välja panna. Ja mis iganes.

Intervjuuerija: Ja kindlasti paberi kokkuhoid ka?!

Õpetaja 1: Jah. Jaa, seda küll, et iga aasta ei pea trükkima miljonit uut klassipäevikut ja määrima...tinti kasutama. Aga noh mis ei tähenda, et ma ei peaks seda topeltpäevikut. Pean küll. Aga just nimelt selle põhimõttega, et kuna mul algselt ei ole olnud võimalik igas tunnis arvutiga käia, siis kuskile ma igaks juhaks panen puudumised ja hinded kirja. Mine tea, äkki unustan ära.

Ja teine asi on see, et noh et siis on võimalik vastata nendele õpilaste küsimustele, et mis mul on vaja järgi teha, või mis see on või mis see teine on. Et mina hetkel pean küll niimoodi sellist topeltpäevikut küll. Ja ma arvan, et ma teen seda edaspidi ka. Ma saan panna sinna kirja sellist infot, mida ma eKooli hetkel ei saa panna. Väga väikese vaevaga on näiteks kontrolltööde protsendid. Kui ma tahaks eKooli kontrolltööde protsendid panna, siis ma peaks igale õpilasele panema märkuste lahtrisse sel hetkel. Aga minu meelest on see nagu totter märkust kirjutada, et kontrolltöös niimoodi 56%. Et noh see on selline info, millega mul on rohkem peale hakata kui õpilastel hetkel. Või siis noh, ma ei tea, kes millist kodulugemisraamatut on lugenud ja selliseid informatsiooni ma eKooli, ma arvan et ei peaks panema.

Intervjuuerija: Jah, ilmselt küll.

Aga äkki on veel rääkida mõni selline värvikas lugu eKooliga seoses?

Õpetaja 1: Oi! Värvikaid lugusid eKooliga seoses?

Intervjuuerija: Või kas siin koolis on ette tulnud mõnda väärkasutamise momenti või midagi sellist?

Õpetaja 1: Noh seda, et keegi õpilastest siia oleks ligi pääsenud, seda ma ei ole kuulnud, et oleks juhtunud. Ei ole olnud kuulda ka seda, et õpetajad oleksid oma paroole ripakile jätnud. Kuigi noh õpetajate paroolid on küll sellised aegajalt, et nagu meil siin üks varasemaid administraatoreid ütles et: „Lähed kabinetti, istud laua taha maha, vaatad ringi natukene ja siis tead mis parool on.“ Et noh sellised elementaarsed, lihtlabased niimoodi, noh alates nende sünnikuupäevade kombinatsioonidest ja ma ei tea seal kiisud, kutsud ja mehed, naised, vennad, tütreid, õed, pojad ja kõik sellised. Et selles suhtes, ega õpetajad väga turvalisi paroole jah ei armasta väga palju.

Aga naljakaid lugusid eKooliga? Oh, noh meil oli just täna oli siin siukene naljakas lugu, kus me hakkame ju panema meie 12. klassi lõpuhindedeid. Ja, ja siis kuna meil see hinnete süsteem jookseb läbi hinnete andmebaasi, mis on eKoolist eraldiseisev, siis ma ei tea, kas see nüüd väga naljakas oli, aga igastahes niimoodi lõpptulemus oli see, et... ja ülevaatlik tabel, mis tehti kõikidest gümnaasiumi jooksul saadud hinnetest osutus täna hommikul olevat sassis. Ehk noh ma ei tea seal õpilasel oli...noh ütleme geograafia hinded olid muusika all muusika hinded matemaatika all ja kõik sellised asjad. Mis nagu tegelikult tähendab seda, et me otsustasime nüüd, et see andmebaasi nali peab küll kuidagi lõppema hakkama. Aga noh, see jah ei ole väga naljakas. Muidugi see on see probleem, kui on mitu erinevat süsteemi. Et kui üks on see eKool ja teine on see, kus me oma tunnistused teeme, siis need omavahel niimoodi suhtlema panna, see on ikka paras trikitamine ja tohtu ajakulu tegelikult küll.

Intervjueriija: Äkki on midagi veel eKooli kohta, mis on hinge peal või südame peal? Mingi positiivne või negatiivne külg või mida iganes.

Õpetaja 1: Noh, mis on hinge peal on see, et kuna mulle käib see va eKooli administraatorite kirjavahetus, siis noh aegajalt on hinge peal see, et inimesed on ikka koledasti kurjad. Et kui midagi niimoodi mingi pisikene asi kohe ei tööta või ütleme niimoodi, et võib-olla isegi ei pane tähele, tegelikult et see asi on olemas mingi teise nurga all natukene, siis tuleb seal sellist lõbusat noh, ma ei tea, kilomeetripikkuste jutumärkidega sõbralikke kommentaare. Ja noh, aga siis kui niimoodi, ma ei tea, keegi siis selle ära parandab, siis noh reaktsioon on „pfff“ umbes ja kogu lugu. Ja noh positiivsetest külgedest tavaliselt keegi nagu väga kirjutama ei kipu. Et mõtle kui lahe, saime selle ja selle ja selle ja kahekümnenda asja. Aga noh jah see on tõesti natuke inimeses kinni. Rohkem kui eKoolis isegi.

Noh üks mure, mis temaga on, on see, et eksju kui on need va hinnete väljapanemise suurajad. Siis aegajalt õpetajad on kurnud, et ta on kuidagi aeglane. Et noh tihti peale see oli muidugi eriti nendel varasematel aastatel, kus võis juhtuda, et panid hinde ja kommentaari sisse ja siis võisid minna teha võileiva enne kui see ära salvestus.

Intervjueriija: Ja niimoodi 30 õpilasega!

Õpetaja 1: Umbes nii jah. Et seal oli küll üksvahe oli neid aegu, kus niimoodi siukesed emotsionaalsemad õpetajad ütlesid et: „Mina rohkem seda ei kasuta ja ei tee. Ma ei saa. Mul läks siin 20 tundi selleks, et panna 6 hinnet.“ Aga noh see, noh praegu ta kohati veel nagu annab tunda mingitel hetkedel, et avab ja avab ja avab ja ei suudagi nagu avada. Aga õnneks ei juhtu seda enam väga tihti.

ÕPETAJA 2

Intervjueriija: Millal siis liitus meie kool eKooliga? ☺

Tegelikult oli see 2003 sügis.

Õpetaja 2: 2003 sügis jah.

Intervjueriija: Kui võrd said õpetajad kaasa rääkida kas liituda või mitte?

Õpetaja 2: Ma ei tea, meil tuli see üsna vaikumisi. Sellepärast et meil juba enne oli see sisevõrgu süsteem olemas. Ja inimesed, kes on ikkagi juba arvatult kasutanud, siis nemad küll ei peljanud.

Intervjueriija: Nii et üsna lihtsalt siis...?

Õpetaja 2: Jah, ühesõnaga need, kellega mina kokku puutusin küll. Alguses oli ikka natuke seda mõtet et noh et kas on ikka...et nüüd hakkab mingi topeltpäeviku pidamine. Aga meil oli seda juttu seda võrra vähem, et kuna meil oli juba sisevõrgu elektrooniline päevik olemas, et sellepärast ei olnud nagu...

Intervjueriija: Aga kas oli ka mingisugune selline testiperiood.

Õpetaja 2: Ei, meie küll minu arvates midagi ei proovinud.

Intervjueriija: Et ühel päeval anti kätte ja...

Õpetaja 2: Ja läks käima see kõik.

Intervjueriija: Milline on teie kogemus seoses eKooliga?

Õpetaja 2: Minul selle vastu küll midagi ei ole. Ma usun, et noh väiksemate lastega...kuna algkoolis ikkagi õpilane kasutab hästi palju õpilaspäevikut ja ma hästi palju sinna kirjutan ka. Ja vanemad kirjutavad sinna allkirja. Et tegelikult ongi niimoodi, et võib-olla ma päris kõiki asju ei dubleerigi eKooli. Kuigi ma aegajalt mõtlen, et võiks seal olla, sest mõni vanem jälle võib-olla ei vaata päevikut.

Noh, kuigi tegelikult allkirja peavad nad iga nädal kirjutama. Et selles osas on nagu ülevaade olemas. Ja noh väiksemate lastega on alati lihtsam ka, et seal seda mingit petuvärki on natuke vähem ka. Et selles mõttes on...et noh, et ma saaks ka noh niimoodi hakkama, et ma ei peaks eKooli noh hädavajalikuks sellepärast, et kui nad puuduvad, siis nad helistavad ja küsivad õppimist sõprade käest ja et neil nagu seda nihverdamist on pisut vähem.

Intervjuuerija: Millal ja kui tihti te seda eKooli kasutate?

Õpetaja 2: No iga päev ikka. Nii et iga päev saab tunnid sisse kantud, õppimine märgitud. Noh just nende jaoks, kes puuduvad või haiged on. Ja mina muidugi pole harjutanud oma lastel seda, et eKoolist vaatad. Nad kirjutavad ikka päevikusse, et eKool on neile nagu selline tagavara variant. Või kui ma vahel ise näiteks ei jõua päevikusse tunnis märkida, et siis ma ütlen kah, et vaadake, ma kirjutati eKooli. Et siis saab sealt nagu alati vaadata. Ja noh mingeid kiitusi ja märkusi kirjutada ka. Aga noh, ikka enamasti nagu ütleme selle laste väikese päeviku käib mul see kiitmine ja mis tegemata ja... Et kuna vanemad seda nagu inii vaatavad, siis ei ole nagu igakord mõtet dubleerida. Et näiteks kui viiendas ja kuuendas, mingites klassides mingeid tunde annad, siis nagu kindlasti, et kui näiteks klassijuhataja ei nõua seda päeviku allkirjastamist.

Intervjuuerija: Milline oli see ettekujutus eKoolist enne, kui see realselt tuli? Kas üldse oli mingi ettekujutus?

Õpetaja 2: Ma ei oskagi öelda. Võib-olla ta oli natuke ikka sarnane meie selle sisevõrguga. Ütleme see täitmine. Et ma tean, et noh üldse õpetajaskond päris palju olid vastu, et oi sinna peab vist mingi sekretäri võtma, kes neid seal sisestab ja... Et see oli juba nende inimeste probleem, et kes nagu arvutit ei tunne või... Aga kui see on sul selline igapäevane töövahend, siis... noh alguses mingi asi võtab aega, et õppida või näiteks siis on raske kui ta on üle koormatud ja kõik. Pead noh kaua ootama, kuni ta sul avaneb. Ja noh tegelikult lõpuks...algus on ikka nagu võõras võib-olla. Et noh harjud ära ja harjud ka sellega, et imed vahepeal pastakat, kui kuni ta sul seal mingisugust lehekülge avab.

Intervjuuerija: Või käid võileiba tegemas, nagu mulle enne näide toodi.

Õpetaja 2: Jah, jah.

Intervjuuerija: Et aga ühesõnaga see arvamus, mis oli alguses kas see on pragu ka sellest eKoolist selline või on see kuidagi muutunud? Ma mõtlen sinu isiklik?

Õpetaja 2: No minu arvates ta on ikkagi, ikkagi hea asi, et ütleme natukene... noh selles mõttes on hea, et sul on alati võimalus vaadata. Vanematel on ülevaade. Ja mina arvan, et ega seetõttu oma lastega vähem ei suhelda. Mõni ütleb küll, et varem oli nii, et küsisid lapse käest, et nüüd on niimoodi ainult, et lapsega ei räägigi, ainult eKool on lahti. No ma arvan, kes lapsega rääkis, see räägib endiselt edasi ja kes ennem ei rääkinud see nüüd... noh see ei räägi endiselt. Või ma ei usu, et ta nüüd hakkab veel vähem siis suhtlema.

Intervjuuerija: Mis on teie arvates muutnud pärast eKooli kasutuselevõttu? Kas üldse on mingeid muutusi?

Õpetaja 2: No võib-olla see, et lapsed rohkem loodavad selle peale, et nad saavad eKoolist vaadata ja võib-olla ise ülesse ei kirjuta. Sest vahel on ka õpetajal niimoodi, et näiteks kui sul on järjest tunnid ja järgneb mingisugune koosolek ja on selliseid ekstra päevi, kus ongi niimoodi, et sa jõuad seda eKooli võib-olla täita alles õhtul kell kuus või kell seitse. Või vahel jääbki täitmata. Kui sa tunned, et sa oled juba kümme tundi lahingus olnud, et siis lihtsalt selleks päevaks rohkem midagi ei tee. Aga et noh, noh võib-olla ka et jätavad siis vähem meelde või kõik muutub liiga arvuti keskseks. Mina ei tea, ma arvan midagi hullu küll ei juhtu. Ega siis autode ja tehnika saavutuste tõttu pole nüüd keegi rumalamaks jäänud.

Intervjuuerija: Aga kas on mingeid selliseid asju, mis eKooli puhul vajaksid nagu tähelepanu, et neid oleks vaja parandada või kuidagi paremaks muuta?

Õpetaja 2: Noh, tehniliselt võib-olla muidugi on, aga ma ei ole nagu nii konkreetselt mõelnud selle peale. Näiteks seal on ju... kui sa mingi tunni juba sisestad ja kui sa oled näiteks õppimise ja näiteks juba tunni sisse kandnud ja siis avastad, et kuupäev on vale, et siis sa kustutad ära ja siis ta kustutab kõik selle ära. Et noh võib-olla mingid selliseid asju. Aga ma ei tea, kuivõrd võimalik see on, sest ma olen selles mõttes, noh ise üsna tehnikakauge. Et ma oskan kõll kasutada, aga... Ja siis mingite muutmiste osas, seal vist on küll tehtud mingeid muudatusi, kuidas on klassil... Et kui näiteks ei ole aineõpetaja sisestanud seda puudumist ja kui klassijuhataja hakkab muutma, siis ta muudab ainult need märgistatud tunnid. Näiteks, et kui on esimese, kolmanda ja viienda tunni õpetaja märkinud, et on puudunud ja teise, neljanda oma on jätanud märkimata, siis kui mina seal muudan, siis ta sellesse aine... sellesse teise, neljandasse seda nagu sissekannet ei tee. Et ainult muudab neid, mis on märgitud. Noh, mis on iseenesest ka normaalne vist.

Intervjuuerija: Noh, aga samas lapsed vaevalt ainult teises ja neljandas tunnis koolis oli.

Õpetaja 2: Jah, jah

Intervjuuerija: Et nii väiksed lapsed vist ei popita?

Õpetaja 2: Ei väikestega jah, sest klassijuhatajana on mul endal ülevaade ja ma ise saan... noh see on ka hea, et sa saad nagu päeva... noh mingeid asju nagu ise avastanud ka, et kindlalt tean, et vanem on teatanud, et ta nädal aega seal puudub, on haige. Siis esimesel päeval sisestan ja siis ma ei pea koguaeg toksima sisse. Et võib-olla on ka mõningaid asju mida ei tea, mida oleks hea teada. Aga me siin valju häälega räägime, kui meil on siin mõni kõvem itiinimine, siis saame uusi nippe.

Intervjuuerija: Milline oli sinu arvutialane kogemus enne eKooliga liitumist? Noh nagu ma aru sain oli see võrgusüsteem ikkagi...et sa pidid neid hindeid sinna panema.

Õpetaja 2: Jah, panema.

Intervjuuerija: Et see arvutikogemus oli hea?

Õpetaja 2: Jah ikkagi, jah, selles mõttes küll, et midagi totaalselt uut küll ei tulnud nagu omandada, et oleks nüüd mingi peavalu sellega olnud. Ja kui sa oled ütleme arvutit koguaeg oma töös kasutanud, siis noh mingi uue tabeli täitmine ei ole nagu eriti keeruline.

Intervjuuerija: Aga kas sa oled kasutanud ka kellegi abi, et eKooli, näiteks kasvõi alguses, et keegi aitaks andmeid sisestada? Või palju sa oled üldse kellegagi konsulteerinud mingisugustes asjades.

Õpetaja 2: Ei, see oli kuidagi nii jooksu pealt sai kõik selgeks, et mingit eraldi koolitust ma ei mäleta küll, et meil oleks olnud. Võib-olla oli mingisugune infotund, kus midagi seal õeldi. Aga see kuidagi niimoodi töö käigus sai kõik selgeks, et midagi keerulist küll ei ole. Ja lõpuks, noh, vajutad seal mõne lingi peale ja saad aru.

Intervjuuerija: Aga kas oli ka selliseid momente, kui oli nii, et e, mina enam ei oska, et minul enam mõte selle kohapealt ei tööta. Et pöördusid kellegi poole ja küsisid abi. Et näiteks need administraatorid. Et kuidas see administraatorite tugi teil on?

Õpetaja 2: Jah, tegelikult kuna Ene Lindemann, kes tegelikult seda eKooli üldse vist hakkas tegema, et tema poole sai küll pöördutud. Et jah, et kui midagi seal näiteks et, ütleme mingid hinnangud ei mahtunud ära, siis ta näiteks seal ütles, et mitu tähemärki seal saab üldse olla. Et siis kas vähendasid vastavalt sellele, või ta vahel tõstis ise mingitmoodi ringi. Ja midagi kui...jah, et kui ei osand, siis oli küll nagu kelle käest küsida. Aga nagu selliseid suuri probleeme küll ei ole olnud, et no viskaks nüüd arvuti nurka või mingi totaalne õudus.

Intervjuuerija: Et kõik on olnud hästi selline loomulik?

Õpetaja 2: Jaa, jaa!

Intervjuuerija: Nüüd räägimegi natukene sellest privaatsusest. Kas see häirib, see eKool kuidagi privaatsust või ei häiri?

Õpetaja 2: Mind isiklikult küll ei häiri. Ja ma ei ole nagu sattunud ka sellisesse olukorda, kus keegi oleks kuidagi minu andmeid kuritarvitanud. Ja kui sul on nagu ikkagi arvuti päris niimoodi kusagil laiali või noh lahtiselt järelvalveta ei vedele, siis ma arvan, ei tohiks küll midagi hullu juhtuda. Kuigi igasuguseid häkkereid on.

Intervjuuerija: Aga kui reaalseks sa hindad seda ohtu, et eKooli sisestatud andmeid ei hoita turvaliselt?

Õpetaja 2: No ma ei ole küll selle üle... ma ei ole kuulnud, et kuidagi oleks neid andmeid mitte turvaliselt hoitud. Ja ausalt öeldes ei ole väga oma pead vaevanud noh ka selle üle, et... Ma arvan, et need inimesed kes neid süsteeme välja mõtlevad, eks nad on selle turvalisuse peale ka mõelnud.

Intervjuuerija: Kindlasti. No kui see on juba pankade tasemel, siis ju see peab olema üsna turvaline ka.

Õpetaja 2: Ja, ja.

Intervjuuerija: Ma ise kaldun nii arvama.

Õpetaja 2: Mina ka.

Intervjuuerija: Et ühesõnaga selliseid kuritarvitamise momente sa ei tea?

Õpetaja 2: Mhmm. Mina ei tea küll jah.

Intervjuuerija: Kui võrrelda eKooli vana paberkandjal klassipäevikuga, et siis millised on ühe või teise eelised. Kas on üldse mingeid eelseid?

Õpetaja 2: Noh, ütleme, et kui nüüd eKooli kasutan, siis tegelikult ma paralleelselt ju kasutan... ka ikka teen ju mingeid ülestähendusi, sest ei ole ju klassis sa koguaeg niimoodi, et sul on arvuti laua peal. Ja ikkagi on hea, kui on mingi teine päevik, et sa tunnis teed märkmeid kohe sinna. Sest alguses oli küll kohe juttu... me vingusime alguses, et oleks klassis arvuti, siis oleks ikka hoopis hea ülestähendusi teha noh. Et vahel kui sul on võib-olla tõesti kolm või neli tundi järjest klassis, siis sa võtad kaasa, mingi moment on, kus sa saad võib-olla kohe kirjutada. Aga ikka jääb see nagu pärastise peale, et selles mõttes võib-olla et kui sul on see pliiats ja päevik oli kõrval, et sa kohe võib-olla tegid seal mingisuguse märkuse ära. Sest kuni sa ikkagi lahti võtad, see võtab kõik ikkagi aega. Et lõpuks...et praegu olen ma täiesti harjunud, aga esialgu mind natukene vot see häiris küll, et kuni ta avaneb ja kuni ta ükskord selle lehekülje lahti lööb. Et see võtab aega, aga noh lõpuks ongi, et inimene lihtsalt harjub...sellega. Et ja enam nagu ei vingi selle kallal.

Intervjuerija: Nojah kui... ilmselt see vingumise põhjus oligi see, et ta oli nii aeglane või üleüldse see, et mõte, see psühholoogiline mõte...

Õpetaja 2: Psühholoogiline mõte vist ka ja no eks ta on selles mõttes kõll, et vahel kui on kasutajaid palju, et siis ta avaneb ja siis ta näiteks... vahel kui sa paned, ütleme samal ajal kui sa parandad ja paned hindeid sisse, siis ta... see, nagu see aegub see sessioon. Ja vahel on küll niimoodi, et sa oled pannud viimase hinde sisse ja siis hakkad salvestama ja siis tuleb teie sessioon on aegunud.

Intervjuerija: Ja siis tuleb kõik uuesti teha?

Õpetaja 2: Siis tuleb kõik uuesti panna jah. Et sellepärast on vahetevahel...aga no õpid ka niimoodi, lihtsalt salvestad vahepeal ja lööd uuesti lahti. Et töö käigus õpid mingisuguseid nippe ja vahel mõtled küll, et mul oleks juba ammu see käsitsi ära kirjutatud. Aga noh see läheb üle. Et ma arvan et... noh see on kõikide uute asjadega on vaja harjumist. See on normaalne.

Intervjuerija: Aga äkki on rääkida veel mõni selline värvikas lugu eKoolist või midagi, mis kuidagi on meelde jäänud.

Õpetaja 2: No võib-olla see, et vahel näiteks kui on näiteks klassi märkused. Et läheb kogemata seal mõne teise lapse peale. Et kirjutad Triinule kirjutada, aga kirjutad hoopis, et olid...Rando, segasid täna tundi. Et noh niimoodi on mul paar korda on juhtunud. Siis mul on vanemad teatanud, et ka, et kellegi teise lapse mingisugune tähelepanek on tulnud tema peale ja siis olen pidanud... Kindlasti saab ka ja on võimalusi ka seal kuidagi lihtsamalt toimetada. Võib-olla seal mõnda asja kustutada. Et siis tundub, et pean iga lapse eraldi lahti võtma ja sealt ära kustutama. Et kindlasti on mingi kiirem variant ka, mida ma pole avastanud. Ja, aga ei mingisuguseid selliseid... noh sihukesed väikesed apsud, et võib-olla pigem leiad, et lause on väikse algustähega algab. Et tegelikult kirjavigu nagu kipub selles mõttes rohkem sisse tulema, et sa ei vaata seda klaviatuuri koguaeg. Ja siis pärast vaatad, et oi, et kui ta jätab nagu, kui sa käsitsi kirjutaksid, siis sa nagu selliseid vigu ei teeks. Et võib-olla peab nagu rohkem kontrollima. Sellist väikest ebakorrektsust. Et siin kui meil kontrollid olid, siis nad ütlesid ka, et noh et igasuguseid vigu on ja noh, et noh mitte sellepärast et õpetajad kirjaoskamatud on, vaid...

Intervjuerija: Noh need lihtsalt tulevad...

Õpetaja 2: Jah, jah, et ei kontrolli üle ja siis on kiire ja koguaeg on kiire.

Intervjuerija: Koguaeg on kiire? See on selline õpetajate elu lihtsalt.

Aga ega mul vist rohkem ei olegi midagi küsida, kui sa just ise ei taha eKooli kohta veel midagi öelda või rääkida.

Õpetaja 2: Jah, kohe nagu niimoodi ei kargagi niimoodi pähe, mis nüüd halvasti on. Võib-olla, noh see on võib-olla meie kooli eripära, et sa näiteks, need puudumised... see on jah, see ei puuduta. No me muudame ka, et tervislikel või mis põhjustel nad puudunud on, et pärast kui need õpinguraamatusse lähevad, siis on lihtsalt ainult puudutud päevad ja tunnid ja siis mulle nagu tundub, et ma ise ju tean, et mispärast see laps on puudunud. Kas põhjusega või põhjuseta, aga nagu ta seda seal õpinguraamatus üldse ei kajastu. Et siis mulle vahel nagu tundub niimoodi, et ma viidan niipalju aega, et näiteks puudumiste muutmine eKoolis võtab ikkagi päris palju aega. Et kuni sa noh iga selle lapse peale lähed ja siis ühesõnaga paned siis kas tervislikel... Siis näiteks kui vahel läheb kogemata... sa paned selle kuupäeva valesti, siis ta lööb sulle mingisuguse portsu sinna ette. Et seda ma pole ka veel avastanud, näiteks ma olen tahtnud panna näiteks 26. aprill kuni 30. aprill muuta, olen pand kogemata 30. mai, siis ta lööb mul mingi pika rivi neid T-tähtesid sinna näiteks. Siis ma olen neid ükskhaaval seal küll kustutanud. Aga ma ei ole... võib-olla saab ka kuidagi tõhusamalt ja kiiremini kustutada. Ma pole veel seda ise uurinud. Siis ma olen lihtsalt ennast kirunud ja niimoodi pool tundi seal nokitsenud.

Intervjuerija: Eks ta vist selline natukene nokitsemise koht ole, see eKooli eksju.

Õpetaja 2: Jah.

Intervjuerija: Et nõuab harjumist, aga...

Õpetaja 2: Aga noh, samas jälle ma ütlen vanematele näiteks kui...noh siis tundub see kas üldse pidada päev...või noh seda lastel seda päevikut või mitte. Et kõik vaatavad eKoolis, et siis nagu loodavad selle peale. Et samas nagu selline, et noh võiks nagu oma pea peale ka vahel loota või mingeid...või harjuda, et sa teed mingeid ülestähendusi endale.

Intervjuerija: Ma usun küll, et algklassides on nagu oluline see...

Õpetaja 2: Kindlasti on oluline, jah...

Intervjuerija: ...see päeviku täitmine. See distsipliin ja nad õpivad seda kalendrit tajuma. Ja mis päevad ja mis kellaajad, et ma usun, et see on küll oluline.

Õpetaja 2: Ja vahel on näiteks eKoolis ka näiteks kui ma teen näiteks nädala plaani ette, et ma tean et mul homme on kiirelt tunnid järjest. Ma näiteks noh kannan juba ette, mis ma homme või ülehommene teen. Aga ikka on vahel niimoodi, et muutub ju midagi. Siis vahel unustad seal märkimata. Või näiteks ma unustasin lastele tekstülesanded kätte andmata. Eile mulle helistasid: Monika, mis tekstülesanded seal teha on? Ma ütlesin, et tead, et teil pole midagi teha, sest ma unustasin teile need anda, aga eKooli

ma ju kirjutasin. Et noh sellised väikesed viperused ikka juhtuvad. Aga noh ütleme väiksematega on üldse teistmoodi. Nad on ikka sellised, emad isad hoiavad neil silma peal ja. Nad lasevad veel ütlemel.

Intervjueriija: Nad ilmselt...vot mulle tundub, et need lapsed, kes on esimesest klassist olnud eKooli koos, et need ei tajugi seda eKooli kui mingisugust halba asja.

Õpetaja 2: Mkmmm

Intervjueriija: Nende jaoks on see nii loomulik olnud. Et kui see eKool tuleb kusagil põhikoolist või noh täitsa siukse suvalise koha pealt, siis on lapsed võib-olla rohkem turris.

Õpetaja 2: Jah. Ja muidugi ega ta tegelikult on küll noh hea võimalus. Et siis mõtledki, et noh et ei taha ju kirjutada ainult märkusi sinna. Et võiks ju nagu kiitusi kirjutada. A siis sa mõtled, et sul on nagu...noh et kui sa oled terve päeva naguini õpetad ja suhtled ja tegeled onju. Ja siis sul on...noh sa pead veel võtma mingisuguse veel ekstra aja. Või noh midagi kui on olulist vaja, kui on tegemata ja sellised asjad. Tegelt on hea märkida sisse, pärast on mille põhjal rääkida eks, kui vanem küsib, et miks tal hoolsus näiteks rahuldav on. Siis, noh siis saab nagu toetuse, et need asjad on tegemata ja tihtipeale neid asju kaasas. Aga noh samas kui sa hakkad nüüd ka üles märki...kogu aeg ülestähendusi tegema, mida kellelgi ei ole või mis on kellelgi tegemata, siis läheb sul 1/5 tunniajast selle peale. Ja siis sa vahel lihtsalt nagu lööd käega kui sa järjekindlalt kontrollid onju. A kui sa hakkad tõesti kogu aeg noh ülesse kirjutama kõike, siis parem vahe mitte üldse vaadata.

Intervjueriija: Ega mul tegelikult rohkem küsimusi ei ole.

Õpetaja 2: Ma ei tea, ma loodan, et äkki sul ikka on abi ka. Üsna sellised ümmar... vat nagu igapäevane asi. Et võib-olla nii teadvustatult ei mõtlegi nihukeste asjade peale.

ÕPETAJA 3

Intervjueriija: Et nüüd räägime natuke siis eKoolist. Et millal liitus teie kool eKooliga?

Õpetaja 3: Meie kool liitus eKooliga eelmisel aastal. Ja piloot...selles mõttes, et ta on meil teist õppeaastat ja pilootprojektina siis nagu kolm aastat tagasi. Et siis meil oli kaks klassi, katseklassidena eKoolis. Ja pärast seda oli siis... ja nüüd on kogu kool. Ei ole kogu kool, gümnaasium ei ole, põhikool on.

Intervjueriija: Miks selline otsus üldse vastu võeti selle eKooli suhtes?

Õpetaja 3: Ma arvan millegipärast, et sihukesel ühiskondlikul survel. Sellepärast et see ju sai otsustavaks kuna ümberkaudsed koolid kõik kasutavad eKooli, et see ilmselt, et see oli pisut otsustavaks ka sellele, kust lapsevanem, millise kooli lapsevanem oma lapse jaoks valis. Et see kus ta sai info ruttu kätte, selle valis ta enda lapsele kooliks, mitte selle, kus ta infot kätte ei saanud ja info oli koolis õpetajate toas klassipäevikus kinni, mitte ei olnud võimalik teda kodus uurida. Ja kui hinne päevikusse ei jõudnud, siis oli ju keeruline ka kodus oma last aidata.

Intervjueriija: Jaa, seda kindlasti.

Aga kui võrd said õpetajad selles üldse kaasa rääkida? Selles eKooliga liitumises. Ja kas üldse?

Õpetaja 3: Meil olid siuksed üpris tulised vaidlused – Et kas ja et kas ikka on oluline ja miks ja. Ja, ja noh me ikka saime kõik sõna sekka öelda ja lõpuks ikka otsustati asi hääletuse tulemusel. Nii et õppenõukogu otsusega, et me liitume.

Intervjueriija: Aga see siis kui te olete kolm aastat nii-öelda peaaegu liige olnud, siis kas võin seda esimest aastat nii-öelda testiperioodiks nimetada?

Õpetaja 3: Jah! Jah, esimene aasta oli kindlasti testiperiood. Sest et noh see, selles ei osalenud mitte kõik õpetajad vaid osalesid ütlemel nii kolm klassi ja nendes klassides õpetavad õpetajad.

Intervjueriija: Milline on teie kogemus eKooliga?

Õpetaja 3: Minu kogemus on positiivne. Noh, jah, selles mõttes, et noh et kuigi siin osa kurdavad, et võtab jube kaua aega ja tüütu ja mis iganes, aga mina ütlen, et on positiivne. Sest lapsevanem saab oma info ruttu kätte kui tal vaja on. Mina näen, kuidas õpilasel läheb. Ja samas noh, samas on mul võimalik noh pragu ma teen küll topehtööd, et ma kirjutan lastele ka päevikusse, aga samas ma näen kas lapsevanem on asjaga kursis, kas ta on eKooli külastanud ja ma saan üpris operatiivset infot edasi anda. Võib-olla päevikusse ta ei vaatagi, aga eKoolist ma näen, kas ta on näinud või ei ole.

Intervjueriija: Kas te mäletate ka, milline see pilt oli teil enne seda eKooliga liitumist? Et mihuke see võiks välja näha, et milline see eKooli süsteem on? Kas oli mingisugune ettekujutus?

Õpetaja 3: Eee, noh selles mõttes on natuke keeruline, kuna meil on... Kuna ma olen selle... kes nagu olid need algatajad ja kes olid need esimesed koolid, kes üldse selle asjaga... nii-öelda katsekoolid. Ja ma olen seda tegelikult üpris sünnist saadik kõrvalt näinud. Et siis minu jaoks oli see siis kogu aeg see, et noh, et noh liituks juba meie kool ka. Et ma tahan. Et noh et selles mõttes oli nagu selle... on nagu, noh on nagu keeruline võtta seda, et missugune ta siis oli, et milline pilt mul oli. Noh muidugi see, samas on igal asjal on oma head ja vead onju. Et klassipäevik, see et sa teda iga päev täidad, noh

eKooli täidad täpselt samamoodi igapäev, aga et noh et... Ma ei tea. Ma ei ole niimoodi mõelnud. Minu jaoks on ta olnud koguaeg selline. Minule on ta meeldinud ja ma olen teda koguaeg tahtnud. Et siin ei saa nagu nii öelda. Et on olnud nagu hästi palju vastaseid muidugi. Noh ilmselt on see, ilmselt on selles kinni, et noh et kui palju inimene seda arvutit üldse kasutas ja kui palju, millised tema oskused on ja noh et kuna minul läheb see asi kiiresti, siis nagu ei näe ma temas probleemi.

Intervjuuerija: Et aga äkki te räägite natuke sellest alguse ajast ka siis? Mismoodi te olite sellega alguses seotud? eKooliga või seda nii-öelda...olid seal nii-öelda entusiastide grupis siis?

Õpetaja 3: Ei noh selles mõttes, et ma nagu entusiastide gruppi ma ei ole kuulunud, aga kuna mul noh ütleme selles mõttes, et peresõber ja nende kool oli esimestest päevadest peale ja noh kuna ta on mulle niimoodi kõrvalt näidanud, et kuidas see asi käib, siis onju, siis noh ta lihtsalt meeldis mulle ja ma leidsin, et noh, et oleks hästi lahe ja hästi tore, et meil oleks seda... mulle meeldiks kui meie koolil ka oleks, aga see võttis aega sellest hetkest oma viis aastat enne kui ta meile jõudis.

Intervjuuerija: Mis on teie arvates muutunud pärast eKooli kasutuselevõttu?

Õpetaja 3: Noh, ma arvan, et see, et enam...noh ütleme nii, et enam vanemaid, kindlasti on üksikuid, kes ei külasta eKooli nii tihti kui võiks onju. Aga et siiski vanem saab, vanem teab, mis tema, millised hinded tema lapsel on ja kui tema laps pole piisavalt kiiresti oma hinnet tema arvates ära parandanud või uuesti vastanud, et siis ta nagu võtab ühendust ja küsib, et mis me teha saame või on meie rong juba läinud ja, ja noh üritavad oma lapsi siiski aidata, et hinded... noh mina arvan, et hinded on pisut paremad. Sest kontroll on suurem.

Intervjuuerija: Kas on mingeid parendusettepanekuid eKoolile, mida võiks seal paremaks muuta?

Õpetaja 3: Antudhetkel ma niimoodi ei oskagi öelda. Noh, teised õpetajad kurdavad, et hästi kiire, hästi tihti noh nagu ta viskab ta sealt eKooli keskkonnast välja. Et noh, et minul ei ole seda kogemust olnud, et ta sealt keskkonnast mind välja viskab. Et mina saan oma töö ära teha ja siis ise väljuda. Aga millegipärast mingitel ajahetkedel noh võib-olla ma, võib-olla ma olen lihtsalt õigel ajal seal arvuti taga. Et noh et võib-olla ei ole kasutajaid niipalju, et võib-olla ta ei ole... Noh ma tean, et veerandi lõpus on neid probleeme, kus kõik õpetajad hindeid välja panevad, et siis nagu on see ühendus aeglane ja samas ta läheb nagu hästi tihti, tõesti tuleb sealt, lükkab sealt keskkonnast selle inimese välja. Aga noh ma ütlen, et mul ei ole ka veerandi lõpus seda momenti olnud, et noh et ma ei saa oma hindeid välja panna nii kiiresti, kui ma tahan ja et pigem vist on see, et mul on see ajahetk on ilmselt õige olnud. Võib-olla on see, et võib-olla oleks vaja teha midagi, et ta kannataks välja rohkem inimesi korraka seal keskkonnas.

Intervjuuerija: Et nad vist juba keeravad lapsevanemate ja õpilaste kraane sellekohapealt kinni, et nemad ei pääse mingitel ajahetkedel sinna ligi. Eriti veerandi lõppudel, kui seal läheb tihedaks. Aga ma just mõtlen, et kui suvalisel ajahetkel viskab teil õpetaja välja, siis lihtsalt üks variant on see, et sessioon aegub. Et õpetaja paneb nii kaua oma hindeid sisse ja ei vajuta salvesta nuppu ja siis ongi, et kõik on läinud.

Õpetaja 3: See võib küll olla jah. Jah. Tähendab ma ei ole selle...selles mõttes, et ma ei ole selle peale niimoodi mõelnud, et ma tean lihtsalt, et nad kurdavad, aga noh kuna minul seda momenti pole olnud, siis ma nagu ei saa kaasa ka kurta.

Intervjuuerija: Milline oli teie arvutialane kogemus enne eKooliga liitumist?

Õpetaja 3: Noh, arvutialane kogemus. Ta võiks kindlasti alati selles mõttes parem olla, et ega ma olen selline... ma pean ennast ikkagi arvuti alal diletandiks eksju. Et selline, kes nokib oma töö ära ja koostab wordi dokumente ja okei, oskab power pointi esitlust ka ja ütleme töötleb mingil moel fotosid ja pilte ka, aga kindlasti oleks, kindlasti on väljundeid, mida sellega veel teha annaks, mida mina ei tea ja mille jaoks ei ole olnud aega, et seda endale selgeks õppida.

Intervjuuerija: Aga selles suhtes, et te olite kasutaja ja ei kartnud seda?

Õpetaja 3: Jaa, ei! Arvutit ma ei kartnud juba ammu selleks hetkeks.

Intervjuuerija: Kas te olete eKooli puhul kasutanud näiteks andmete sisestamisel näiteks ka kõrvalist abi?

Õpetaja 3: Ei.

Intervjuuerija: Et täiesti ise hakkama saanud?

Õpetaja 3: Jah.

Intervjuuerija: Kas teil on mingisuguseid eKooli alaseid kursuseid ka koolis olnud või et õpetajad võetakse kõik kokku ja kõigile seletatakse?

Õpetaja 3: Jah, oli küll. Infojuht tegi meile minumeestest vist isegi kahed või kolmed kursused. Nii et, et esimene oli sihukene tutvustav ja siis teine oli see, kus...mingi siuke täpsustav, kus meie saime oma küsimusi esitada ja tema vastas meile siis.

Intervjuuerija: Aga saate öelda, et te saite sellest abi ka?

Õpetaja 3: Jah, sest et see materjal mis ta meile siis jagas, see oli siis ikka tõesti selline, et kui sa hädas olid, siis sa löid materjali lahti ja lugesid läbi ja said hakkama. Et nagu pole probleemi.

Intervjuerija: Kui reaalseks te hindate ohtu, et eKooli sisestatud andmeid ei hoita turvaliselt?

Õpetaja 3: Ahhhh, see on selline nii ja naa küsimus. Et noh et täpselt sama moodi ma võiksin ju sel juhul kahelda väga sügavalt igasuguses internetipanganduses. Noh kindlasti on olemas mingid riskid. Et kõiges on. Ükskõik. No aga ma arvan, et need riskid on oluliselt väiksemad kui see, et no näiteks mingi õpilane tuleb ja võtab klassipäeviku ja hävitab selle näiteks ja õpetaja peab kooliaasta algusest peale hakkama hindeid uuesti sisestama. Või et noh uut klassipäevikut umbes kirjutama. Et meie koolis on olnud juhuseid, kus on klassipäevik ära jalutanud.

Intervjuerija: Niimoodi lihtsalt?

Õpetaja 3: Niimoodi lihtsalt! Viimasel veerandil ja õpetaja on tegelenud sellega, et teinud uus, kõik kogu seda klassi õpetav seltskond on teinud uusi kontrolltõid ja teinud mida iganes. Noh õpilased said pärast seda aru, et milles asi siis tegelikult oli. Et noh et ilmselt oli siin keegi oma klassist, aga see ei, seda ei reedetud ka. Et noh et mina arvan, et see õpetajate toas seisev klassipäevik on palju vähem turvaline info suhtes, info liikumise suhtes, kui see eKool. Et noh need inimesed, kes seda selle või teise lapse kohta ta ei pea mitte midagi teadma need lihtsalt ei tea ja. Klassipäevikut võib minna sirvida ükskõik kes. Koristaja.

Intervjuerija: Ja siis pärast nokkida mõne prominendi lapse hinded välja.

Õpetaja 3: Jah, just.

Intervjuerija: Kui te võrdlete eKooli vana paberikandjal klassipäevikuga, siis millised on ühe või teise eelised või puudused?

Õpetaja 3: Noh klassipäevikus selles mõttes, et kui sa eKoolis midagi näiteks sodid, sul on võimalik kustutada ja see sinu sodimine ei jää näha. Klassipäevikus on see sodimine kõik näha. Kus sa oled eksinud ja kus sa oled sodinud ja kus sa oled maha tõmmanud ja kus sa oled parandanud ja see kõik on näha. Mustvalgel.

Ja, ja noh samas on see, et klassipäevikusse sa pidid kirbama meeletutes kogustes igasuguseid nimekirju. eKoolis seda ei ole vaja. Need on sisestatud sinna ja sa saad neid kasutada kogu aeg. Noh, see nagu on.

Noh samas klassipäevikuga oli see, et klassipäevikut sa ei saanud lapsevanemale näidata, eKoolis näeb lapsevanem ainult oma lapse hindeid. Kui sa klassipäeviku klassis lapsevanemale ette panid, siis ta nägi ka kogu ülejäänud kollektiivi hindeid, mis ei olnud üldsegi mitte tema asi.

Intervjuerija: Ja siis läks koju ja ütles, et kuidas sa siis Marist halvemini.

Õpetaja 3: Jah, just, just.

Intervjuerija: Kas te kasutate ka niinimetatud topeltpäevikut? Dupleerite te neid oma andmeid lihtsalt sellepärast, et näiteks tunnis panete paberile ja siis kodus panete eKooli need?

Õpetaja 3: Jah, paraku küll, sest et klassis laua peal arvutit ei ole. Kui oleks klassis laua peal arvuti, siis ilmselt oleks, ei oleks vaja dupleerida.

Intervjuerija: Aga kas te säilitate neid pabereid või neid tabelleid ka veerandi lõpuni või aasta, õppeaasta lõpuni?

Õpetaja 3: Selles mõttes, et mul on nad ühes õpetaja märkmikus koos kõik.

Intervjuerija: Kas teil on ehk rääkida mõni värvikas lugu seoses eKooliga?

Õpetaja 3: Ei tea, ei olegi nagu selliseid värvikaid lugusid. No siuke tavaline töö juurde kuuluv rutiin.

Intervjuerija: Et täiesti loomulik osa?

Õpetaja 3: Täiesti loomulik!

Intervjuerija: Aga ega te ei ole kuulnud mõnda eKooli kuritarvitamise momenti?

Õpetaja 3: Ei ole.

2.4. Õpilased

ÕPILANE 1

Intervjuerija: Mis koolis sa käid ja mitmendas klassis sa õpid?

Õpilane 1: Rocca al Mare Kooli 12-ndas klassis

Intervjuerija: Mäletad sa millal sa eKooli kasutama hakkasid? See tuli meie kooli üsna alguses.

Õpilane 1: Mhmhh, ma ei mäletagi mis klassis meie sinna saime.

Intervjuerija: See oli 2002. aasta sügisel, kui see kasutusele võeti.

Õpilane 1: Okei, kas me kõik saime seda kohe kasutada ka või?

Intervjuerija: 2002. aasta teisest perioodist, kuid minumeelst algklasse ei lastud ligi.

Õpilane 1: Ma arvan, et me ei pruukinud saada. No mina olin, tulin, läksin 2000 RaMi. 2002 olin ma siis seitsmendik. Võib-olla sai ka seitsmendas juba. Mingi teema oli alguses nende paroolidega. Neid pidi kuskilt raamatukogust käima tegemas ja keegi ei teadnud, mis värk on.

Intervjuuerija: See oli jah üsna suur segadus.

Õpilane 1: Mingi segadus oli sellega jah, aga siis kui kasutama hakati oli päris lahe jah. Ja õpetajad alguses ei kasutanud jah. Keegi ei pannud sinna midagi. Keegi polnud tuttav selle süsteemiga. Ma mäletan, et venekeele õpetaja ei õppinudki ära seda.

Intervjuuerija: Okei, millal ja kui tihti sa praegu seda eKooli üldse kasutad?

Õpilane 1: Noh, kord nädalas. Midagi siukest. Nojah, vahel tihedamini, arvestuste nädalal või midagi.

Intervjuuerija: Aga mille jaoks sa seda kasutad? Et on sul välja kujunenud mingisugused kindlad asjad, mida sa sealt vaatad?

Õpilane 1: Põhiliselt kodused ülesanded või siis hinnete seisud. Et kas arvestuse hinne on välja pandud ja enne perioodi lõppu tavaliselt vaatan, et kas kõik ained said tehtud ja kas hinded on korras. Aga muidu ma hindeid ei viitsi vaadata. Aga vaatan koduseid ülesandeid ja kontrolltöid sealt. Mul ei ole päevikut.

Intervjuuerija: Aga kas eKoolis on ka selliseid funktsioone, mida sa üldse ei kasuta? Et seal on ju mitmeid asju. Seal on ju tunniplaani osa ja õppimine ja hinded ja foorumid ja asjad. Et on mõni asi, mida sa üldse ei kasuta?

Õpilane 1: Noh seda foorumit, ma ei tea kas see üldse enam on seal. Ma pole vaadanud. Ma ei tea, kas see foorum, on olemas.

Intervjuuerija: See oleneb koolist vist ka

Õpilane 1: Meil vist ei ole. Kunagi midagi oli. Seal natukene sai käidud, aga siis see vajus ära ma arvan. Muidu tunniplaani meil ei panda sinna. Meil on tunniplaan nüüd RaMi kodukal, kusjuures, päris huvitav.

Intervjuuerija: Ma ka avastasin selle RaM Kooli kodulehelt, kui ma ükspäev seda külastasin.

Õpilane 1: Jah, tunniplaani on üleval seal. Muidu võiks see eKoolis olla, aga me ise jõudsime ka selleni, et keegi ei viitsi seda panna sinna. Sest et noh, individuaalne on see niipalju. Täpselt on vaja sisestada kõik grupid eraldi. Et poole lihtsam on see, et igal perioodil on tunniplaani netis üks klikk versus see, et eKoolis teed mitu tundi seda. Aga muidu on jah ainult hinded ja kodused tööd, ega rohkem ma ei tee midagi seal.

Intervjuuerija: Aga miks sa neid teisi funktsioone ei kasuta. Et okei foorumit ei ole ja tunniplaani ei panda. Mis seal veel võiks olla?

Õpilane 1: Kas seal on üldse midagi?

Intervjuuerija: Ega seal võib-olla ei olegi, või sa pole sellele lihtsalt tähelepanu pööranud?

Õpilane 1: Ma pole tähelepanu pööranud.

Intervjuuerija: Et sa vaatad ikkagi neid asju, mis sinu jaoks on olulised.

Õpilane 1: Mhmh. Ma ei mäleta, seal võib-olla midagi on isegi olnud, aga ma pole kasutama küll hakanud midagi.

Intervjuuerija: Kuidas sa suhtusid alguses, kui eKool tuli meile? Et kohati oli hästi suur vastuseis sellele ja kohati hästi paljud pooldasid seda. Mäletad sa, missuguste tunnete ja emotsioonidega sa ise sellesse alguses suhtusid?

Õpilane 1: Mina olin kõva pooldaja, sellesuhtes, et alguses vaadati neid lubadusi ka, et kui eKooli akna lahti sai, et tunniplaani, kõik hinded, kõik ainete kodused tööd pluss veel mineviku kodused tööd. Neid sai vaadata. Et kõik need funktsioonid tundusid hullult lahedad. Ma oli täiega poolt, sellemõttes, et ma ei olnud ka kõva päeviku jälgija. Mul ei olnud kunagi päevikut. Ma ei teadnud üldse mis koolis toimus. Noh niipalju kui meelde jäi või keegi teine mulle ütles. Sellepärast ma olin poolt, et see info oli nagu kohe saada. Ja kõik asjad olid ka niimoodi, et kui suusaarvestus jäi ära, siis oli eKoolis esimesena kirjas. Et see on ikkagi palju kiirem, kui paberi peal asja täitmine.

Intervjuuerija: Seda küll. Aga mäletad sa ka seda, et milline oli teie klassi üldine vastuvõtt või RaM Kooli õpilaste üldine vastuvõtt sellele eKoolile? Kas seda pooldati või pigem oldi selle vastu?

Õpilane 1: Mina ei mäleta, et keegi oleks vastu olnud. Võib-olla mõni õpetaja. No venekeele õpetaja, kes oli 60+. Et ta lihtsalt ei viitsinud sellega tegeleda.

Intervjuuerija: Ma mõtlen just õpilasi.

Õpilane 1: Õpilaste hulgas. Ma ei tea, et keegi oleks vastu olnud. Võib-olla mõni mõtles, et see on mõttetu. Et kellel oli niisama päevikus täpselt sama informatsioon. Et ta teab oma tunniplaani, ta teab oma õppimist ja hindeid. Et mõne jaoks puudub selle funktsioon. Aga tegelikult igas punktis ja igal pool oma asjad ühest kohast kätte saada on ikka minu meelest ja minu enda jaoks küll väga hea. Ma ei mäleta küll, et keegi oleks öelnud, et eKool on mõttetu asi. Seda ma ei ole kuulnud.

Intervjuerija: Nojah, algusjärgus oli ta selline natuke vildakas ja ta ei olnud täielik. Et võib-olla olid need, kes olid sellele vastu pigem need korralikud päevikutäitjad, kelle jaoks ei olnud oluline. Muidu peaksid nad hakkama ju sünkroniseerima ühest kohast teise. Et see on nagu mõttetu ajaraiskamine.

Õpilane 1: Arvatavasti jah.

Intervjuerija: Kui sa nüüd vaatad eKooli. Kuidas sa sellesse nüüd suhtud? Oled sa ikka sama positiivselt meelestatud kui alguses.

Õpilane 1: Mina olen ikka väga bro. Ma ikka mõtlen aegajalt, et võiks ikka olla tunniplaan. Seal võiks olla... mis ma mõtlesin, et seal puudu on? Ühesõnaga seal võiks olla veel asju. Samas ma saan aru, et praktiliselt nad ei viitsi. Et kohati on see raske. Näiteks see tunniplaani haldamine. Et vaadates kui palju meil üldse tunniplaan võib muutuda perioodi sees jne. Ma saan aru, et miks nad ei viitsiks seda sinna ülesse panna, kuna see on piisavalt keeruline. Eriti meil, kus meil on perioodõpe ja üldse need kursused jooksevad nii mööda. Tavakoolis kus sul on „põmm“ ja iga aasta see tunniplaan muutub üli vähe siis on nagu kergem tunniplaani sinna toppida. Ja nüüd kus tunniplaan on kooli kodukal, ma sellest väga palju puudust ei tunne. Midagi seal on olnud, mis ma olen mõelnud, et võiks olla... Ma ei tea nagu, mingit otsest puudujääki seal väga hullult ei olegi. No ma kasutan ikkagi ka suht vähe. Kord nädalas on minumeelest vähe versus mingid tüübid käivad iga päev vaatamas, mis hindeid nad on saanud. Väga põnev minumeelest! Aga mina olen jah väga poolt sellele. Et nad saavad kohe oma muutused. Et mingid hindid ja tööd on kohe näha, kui need on parandatud siis need on kohe üleval. Ja pluss siis on veel päris hea jälgida, kui on mingi küsimus, et kaks nädalat tagasi on mingi töö esitamata ja ma vaatan iga aine ja iga tunni kirjeldus on olemas. See on hea, et kõik on nagu kirjas. Et kogu see ajalugu, pluss ma saan veel viimase kolme aasta taguseid tunde vaadata sealt minu meelest. Et kõikide tundide kirjeldusi... et ma ei tea kaua nad neid arhiveerivad, aga suhteliselt pikalt on nagu teada. Ma siin näiteks üritan kuldmedaliga lõpetada. Noh, mul on sama asi, et ma pean jälgima mineviku hindeid, viimase kolme aasta hindeid igas perioodis. Et see on ka selles suhtes ikka päris oluline. Paberite pealt ei saaks ma elu sees teada neid, et mis mu kümnenda klassi venekeele esimene periood võis olla. Nojah, tunnistusest leiab ülesse, aga näiteks jooksvaid hindeid või midagi siukest küll ei leia.

Intervjuerija: Jah, isikuandmekaitse seadus on sätestanud selle, et teistel ei ole õigust pääseda ligi hinnetele. Et kui sa tahaksid oma hindeid näha, siis sa peaksid võtma klassipäeviku lahti, kus on ka kõikide teiste hindid ka ja seejuures tekib konflikt selle seaduse suhtes.

Õpilane 1: Et jah, need asjad on mumeelst jah ülikõvad. Et sellesmõttes väga mugav. Ja noh, mingid tüübid, eKool on nüüd ju moblas ka olemas. Minul küll GPRSi pole aga mobla pealt on eriti kõva. Nagu inimesed kasutavad ka seda, ma olen näinud. Istuvad kusagil linnas – et kuule, mitmenda tunni ajal homme töö on. Oota ma vaatan. Et nagu viis klikki ja sul on *favorites* all eKool olemas. Selles mõttes hästi mugav.

Intervjuerija: Kas RaMis on eKooli kasutamine kohustuslik? Et muidugi, kui sa korra nädalas käid, siis ei ole. Või kuidas ta teil reglementeeritud just õpilaste osas on?

Õpilane 1: Mõni õpetaja loeb seda kui ettekäändena, et ma panin ju eKooli, et kuidas te ei lugenud. Et mõni õpilane on hakanud plöksima. Minu arvates on alusetu plöksida, et me ei pea eKoolis käima. Et ma ei teagi, see on nagu selline väitlusküsimus. Minu arvates ikka enamik inimesi käib ja vaatab sealt seise. Et pigem on just teistpidi, et õpilased plöksivad, kui õpetajad ei pane sinna eKooli asju. Nad ei viitsi enam tunnis üles kirjutada. Et kui tunnis õpetaja ütleb, et kodused ülesanded on need ja need, siis õpilased ütlevad, et pane eKooli, et ma pärast vaatan. Et võib-olla õpetajal on nii, et ma ei viitsi kõiki asju panna, igat ülesannet ja igat numbrit sisestada. Tehke homseks või lugege raamat läbi.

Intervjuerija: Kohati on see siis kahepoolne, et kui ühel on põhjust plöksida, siis on ka teisel põhjust häält tõsta, kui midagi ei toimu.

Õpilane 1: No jah. Need kes plöksivad on tavaliselt need tüübid, kes ei tee kunagi midagi ja normaalne hinde seis on E+. Et minu arvates kasutatakse ja tõesti kui eKoolis on kirjas, et suusaarvestust ei toimu, siis võib-olla õpetaja ütleb kellelegi koolipäeva jooksul ka või midagi, et jäi ära. Et on loogiline eeldada, et inimesed loevad seda informatsiooni.

Intervjuerija: Et kohati jah selline administratiivne info ei taha hästi suust suhu levida.

Õpilane 1: Jah

Intervjuerija: Et õpetaja võib küll ühele-kahele öelda, kuid iseasi on see kui paljudele need 1-2 veel edasi ütlevad.

Õpilane 1: eKool on üks hea koht, kus sellist infot edastada. Ja noh nii seda kasutatakse ja nii see töötab ka. Kui ma nüüd nii mõtlen, siis tegelt saaks sinna igasugust värki panna. No võib-olla ta on ikkagi nagu rohkem hindid ja õppimine. Noh, mis iganes – homme pidulik koolivorm, kooli sünnipäeva tähistamine ja noh kõik nihukesed asjad saaks ka sinna ülesse panna ju. See ei oleks mingi probleem. Võib-olla isegi rohkem inimesi paneks neid tähele.

Intervjuerija: Jah, sellepärast et raske on käia kodulehel ja eKoolis koguaeg korraga. Et sa pead jälle sünkroniseerima seda infot.

Õpilane 1: Et jah sa pigem teed ühte või teist. Või noh, homme tuleb meile keegi ja teeb mingit loengut või asja. Nihukene info meil tegelikult väga hästi ei liigu. Aga seda saaks liigutada eKoolis. Ma ei tea, kuidas see eKooli sisestamine on, ma pole kunagi sellega ise tegeleenud. Aga ma arvan, et on võimalik võtta gümnaasiumi osa ja panna kõikidele näiteks eKooli mingi teade. Ma ei tea, kuhu see võib-olla läheks, aga õppimise alla äkki.

Intervjuuerija: Võib-olla tõesti. Või kasvõi sellele eKooli avalehele, kui seal on mingi teadete rubriik, mis läheb punaseks kui sinna on mõni uus teade tekkinud.

Õpilane 1: Jah

Intervjuuerija: Mis sa arvad praeguse hetke seisuga, et kas sa pead seda eKooli ikka vajalikuks, või saaks ka ilma selleta hakkama? Mis sa arvad sellest?

Õpilane 1: Mina ütleks, et on võimalik ilma ellu jääda. Aga see on igal juhul parem variant kui kõik muud. Et noh, kõiki asju paberikandjal ei hoita, neid pabereid ei jäeta alles. Samamoodi need kõik hinde asjad hävitatakse ära mõne aja jooksul lihtsalt. Õpetajad ei säilita ka kõiki oma neid pabereid minumeelset, lõpmatuseni. Et see on igal juhul kiirem ja parem kui kirjateel kirjutada, et homseks on vaja tunnikontrolliks õppida. Et selles mõttes mina ütlen küll, et see on väga vajalik kooli jaoks.

Intervjuuerija: Mis sa arvad, kelle või mille jaoks see eKool vajalik on? Kes on need kes eKoolis kasu saavad?

Õpilane 1: Eelkõige õpilased. Kuna see on õpetajate jaoks pigem lisakohustus, ma eeldan. Et õpetajad ikkagi esialgu tunnis märgivad asjad paberile ja siis õhtul hakkavad neid sinna toppima. Kõik puudumised, hilinemised ja neid nad sisestavad. Nad ise ka vahel ütlevad, et mul polnud täna aega eKoolis käia. See on nende jaoks ikkagi kohustus. Ja noh seda tehakse õpilastele. Teisest küljest on ka kesiganes kõrgema otsa õpetajatel või mingitel õppetooli bossidel või klassijuhatajatel kindlasti privileeg. Noh, meil klassijuhataja „Nisu“ (Marek Nisuma), see vend nagu hullult jälgib meie kõiki hilinemisi, puudumisi. Ja siis ta loeb neid seal ükshaaval kokku. Teeb niukest statistikat meile, et vähe pole. Kui palju, mitu protsenti kuskil kvartalis on asjad muutunud. Ja siis ta plöksib meiega. Et paljud õpetajad ei viitsi seda kasutada. Et mata õpetaja vahel märgib puudumisi, vahel ei märgi ja noh see käib nagu tunde järgi. Eelkõige on see ikka õpilase jaoks, eriti lõpupoole, kui pead ise oma seisudel silma peal hoidma. Ma arvan, et see on pigem see. Noh ja kodused ülesanded sinna ülesse panna, et miks õpetaja peaks need sinna panema. Tegelt ei pea. Aga noh, see on juba selline vaikiv kokkulepe, et need pannakse ülesse.

Intervjuuerija: Kui sa nüüd vaatad seda pilti natuke laiemalt, et kas sa ei leia, et ka kooli juhtkonnale on see vajalik? Täpselt sama moodi, nagu õpetajad ja klassijuhatajad teevad statistikat, selle saab ju kool täpselt sama moodi välja võtta.

Õpilane 1: Mhmhh. Ma arvan küll jah. Et ma olen kuulnud õpetajatelt ka seda, et neil hoitakse samamoodi silma peal. Et noh näiteks Nisu samamoodi sellest samast, meie puudumistest annab vastust ka jälle ülespoole oma õppetooli bossile, kes annab edasi ülespoole jälle tunnistust, et kuskil jälle mingid tüübid kas käivad või ei käi koolis. Selles mõttes on neid väljavõtteid hullult lihtne teha. Et mis iganes õppenõukogu ees istud seal, et poiss sa ei käi koolis. Siis on nagu kolm klikki ja kõik sinu puudumised on rivis seal. Või viimase viie aasta peale. Et selles mõttes on ta jah ülemisele otsale ka hea. Kõige ebameeldivam võib tagi olla kõige tavalisemale õpetajale, kes peab *update*ma seda koguaeg ja sünkima. Et kõik tema paberi peal olevad tööd ja asjad oleksid kõik sinna ülesse pandud. Ja kodused tööd ja hinded. Noh, ma ei kujuta ette, palju see... ühe klassi puhul see vist ei võta palju aega. Sa paned homseks koduse töö. Kolm minutit kirjutad ja kõik asjad on nagu tehtud. Võib-olla aga kui sul on klasse 10 ja igas klassis mingi 30 inimest, siis see on ju päris suur sisestamine. Et selles mõttes võib see olla neile keeruline. Aga noh, kuidagi nad teevad selle ära ja elavad üle.

Intervjuuerija: Kas sinu lapsevanemad kasutavad eKooli?

Õpilane 1: Pole kunagi käinud vist. Mu ema vist mingi hetk sai teada, et tal on ka kasutaja, neil vist on kasutajad. Nad pole kumbki seal käinud. Ma olen neile vahel ise näidanud, kui nad ise küsivad. Et ma pole veel tunnistust saanud, kuna nad prindivad neid tunnistusi ju nädal aega. Et siis nad on – oo, kuule näita oma hindeid. Siis näitan neile läbi oma kasutaja. Oma parooli nad küll ei tea.

Intervjuuerija: Nojah, see on sama seis nagu minu vanemate puhul oli. Nemad ei huvitunudki sellest.

Õpilane 1: Et meil on vanematega selline kokkulepe ka, et nemad ei sori minu asjades ja mina ei sori nende asjades. Noh, ma näitan neile oma perioodi lõpu tunnistusi. Et vanematega on jah point selles, et nad saatsid meid kooli ja me pidime ise hakkama saama seal.

Intervjuuerija: Vot see ongi selline omavaheline usaldus või mis iganes, mille pealt see asi toimib.

Õpilane 1: Ma arvan küll jah. Kindlasti on mingid tüübid, kes istuvad eKoolis ja loevad hilinemisi ja puudumisi ja märkusi. Nooremates klassides nad panid märkusi ka ju – segab tundi, möliseb ja teeb tatikuule särki värki, mis sinna kirjutati. Aga minul oli lihtne, et mul ei lugenud keegi neid. Kui ma olin seitsmendik, siis võib-olla nad käisid, kui nad said teada, et see on. Aga ma arvan, et nad ei viitsinud. Et mis nad sealt ikka leidsid. Leidsid, et mul on normaalsed hinded ja mis seal ikka vaadata oli.

Intervjueriija: Okei, sinu vanemad ei vaata seda eKooli ja ei aja näpuga hinnatel järke, aga kuidas sa suhtud üleüldse sellesse, et lapsevanemal on võimalik jälgida oma lapse õpitulemusi. Kas see on pigem hea või halb? Mis sa arvad?

Õpilane 1: See sõltub inimesest. Kui on lapsevanem ise normaalne, siis see on hea, et ta saab vahepeal vaadata. Et mulle tundub, et laps on viimasel ajal väsinud, et ma vaatan, kuidas tal koolis läheb ja värki-särki. Et saab nagu kontrollida. Teisest küljest on nagu halb, kui su vanem on eriti pekkis närvitseja ja iga päev käib vaatab sinu kõiki hilinemisi ja igast asjast pead kohe kodus vastust andma. Et kus sa nüüd jälle, üks puudumine keset koolipäeva, ai-ai-ai. Kõik on pekkis. Kui siukese asja eest. Kui mitte mingisugust vabadust ei ole. Noh tegelikult on mingid puudumised ametlikult põhjusega, aga tegelt nagu põhjusega. Õppisin eksamik, ei saanud minna tundi. Et niukseid asju tegelt tuleb ette. Et see tegelikult polegi mingi katastroof, aga eKoolis on kirjas P. Et mõni arvab kohe, et sa panid poppi. Et noh selles mõttes, kui vanemad on imelikud siis on see võib-olla pigem keeruline. Aga ma ei tea, et kellegi vanemad seal hullult käiks ka. Võib-olla algklassides, ma ei tea kas algklassides inimestel on eKool.

Intervjueriija: Ikka on jah.

Õpilane 1: On jah. Nendel vist isegi käivad. Ma arvan, et käivad.

Intervjueriija: No ikka, esimeses ja teises klassis aetakse ju näpuga seda õppimist taga.

Õpilane 1: Ja-jaa. Ja vanemad kodus aitavad ju ka. Et teeme nüüd koos loodusõpetust ja uurime puid. Seal on jah... Aga mingihetk, ma pakun, kui sa oled teismeline pubekas, siis sa elu sees ei taha, et su vanemad käivad seal näpuga jälge ajamas.

Intervjueriija: Ei taha jah, kuigi tundub, et see on kõige vajalikum iga üldse, kus näpuga järke ajada. Tegelikult.

Õpilane 1: Et noh, see võib olla ju see moment, et ei käigi tegelikult koolis. Et hommikul tuuakse ära ja siis nagu ahahh, auto sõitis ja tagatuled paistavad tehakse kohe Prisma poole minekut. Niukseid vendi võib olla küll ju. Seal on siis nagu näha, et aaa, sa lihtsalt ei käi koolis. Või siis, kuidas koolis läheb. Suht hästi. Kuigi pooled seisud on miinustes ja ei lõpeta umbes kooli. Et seal see võib nagu vajalik olla. Et vanematel mingi *access* peab olema.

Intervjueriija: Kuidas sa oskad tagantjärele hinnata oma õppeedukust, just siis kui see eKool kasutusele võeti. Kas sa näed seal mingisugust seost üleüldse? Õppeedukusel ja eKoolil.

Õpilane 1: Minul on ma arvan kindlasti. Enne ma ei teadnud millal mul mingid tööd on, sest ma ei kirjuta neid ülesse. Ma uurisin küll vahepeal mõnede käest, et millal mingisugused tööd on. Siinamaani ma tunniplaani küsin ka inimeste käest koolis. Ja siis ma ei tea ühtegi oma asja. Et mingid asjad nad panevad eKoolis ikka kirja. Kontrolltöö on ilusti punasega. Et selles mõttes on küll nagu, minul on see nagu aidanud, et ma tean mis mul koolis toimub, nats rohkem. Et kui ma selle vastu huvi tunnen, siis ma saan selle info kätte. Et ma ei pea ise sellepärast hullult päevikut täitma või vedama kaasas nii-öelda klotsi. Et ma saan igalt poolt selle info kätte. Ma arvan, et minu puhul on see aidanud. Noh, teine asi on see, et kui mul on koguaeg näha need seisud ja ma pean oma ajaloo hindu pärast plöksima. Siis ma vaatan mis hindud mul on, mis hindu ma järgmise kontrolltöö pean saama, et mul oleks enamvähem normaalne hinne. Et siis ma saan nagu neid kohe võrrelda. Et ma ei kujuta ette, kui eKooli ei oleks. Siis oleks seda väga palju raskem teha. Ma peaks pidevalt ülesse kirjutama oma hindu. Ma mäletan, et tüübid, eriti isegi tüdrukud kirjutasi päevikus hinnetelehte. Et seda täideti hullult.

Intervjueriija: Vot mina olen ka seda täitnud. Aga no see oli see, et kui see keskkooli lõpp meil tuli, siis oli eKool veel selline, et seda veel eriti ei viitsitud täita. Minumeelest me olime 10. klass, kui eKool tuli. Ja minu mälestus on sellest eKoolist just see, et seda täideti nii vigaselt, et ikka helistas mulle õhtul klassivend või mõni klassõde ja küsis mu käest tunniplaani või õppimist või midagi. Sest nad teadsid, et mina täidan päevikut ja mina kirjutan neid asju ülesse. Aga nüüd on ta vist niipalju arenenud

Õpilane 1: Nüüd on kõik üleval. Põhimõtteliselt saab öelda, et kõik on üleval. Sõltuvalt tunnist. Noh inka tund, kus niikuinii midagi ei toimu ei panda midagi ülesse. Aga põhimõtteliselt on ülesanded seal olemas ja kui õpetaja ei kannu, siis talle tavaliselt öeldakse, et viitsid pane. Ja siis ta ütleb, et okei, eks ma panen. Sest mulle tundub, et õpetajal on ka see point, et kui see on eKoolis üleval, siis see on nagu lisaargument, et kuidas te küll ära saite unustada, et see on juba kuu aega eKoolis üleval, et tuleb töö. Et millalgi ikka märkad ju. Et muidu on see, et ma kunagi ütlesin teile...Aaa ei öelnud. Et no ühel on kirjas, no siis keegi ei kuulnud vms. Et need vaidlused jäävad ära. Et noh kõigil on teada, et on eKooli ligipääs ja põhimõtteliselt saab õpetaja ise süüdistada, et teil on kõikidel eKooli kasutajad. Et miks te ei käi seal. Et see on selles mõttes argument õpetajatele ka nagu, vaatamaks, et nemad saavad oma tööd teha paremini. Kuna info liigub tänu eKoolile paremini.

Intervjueriija: Et tundub, et mõlemal pool on võimalik end tänu eKoolile kaitsta. Nii õpilasel, kui ei ole eKooli pandud seda kontrolltööd ja õpetaja tuleb ja viskab paki pabereid lauale ja ütleb, et nüüd on

töö. Ja õpetajal samamoodi, kes ütleb, et see on juba kaks nädalat seal üleval olnud, et täna on töö. Ja nii ongi. See on kuidagi selline kirjalik leping või argument, et see nii on.

Õpilane 1: Et nagu *de jure* kohustust ei ole seal käia, aga see on sinu valik seal mitte käia ja vaata ise kuidas oma asjad tehtud saad. Ma arvan, et see on sedapidi. Ta töötab ja suhteliselt loomulikult töötab. Ta on mugav. Et ta ei ole nagu keeruline keskkond. Ma olen mingitelt tüüpidelt kuulnud mingitest keskkondadest, mis ei ole üldse kasutus mugavad. Ei saa nagu käia autokooli mingite tundide regamisel. Mul oli üldse telefoniteel ja paberi peal, vahepeal mõtlesin küll, et miks ei võiks kõik asjad olla netis. Et samamoodi, et kui ta on mugav, siis inimesed kasutavad.

Intervjueriija: Oskad sa öelda mulle, millised on sinu jaoks eKooli positiivsed küljed. Peale selle, mis me siin rääkinud oleme – et sul on kõik õppimine seal olemas. Äkki sa leiad veel midagi?!

Õpilane 1: No see sama arhiveerimine oli, et kõik on nagu alles. Ja noh see info levik ja see kiirus. Et ta on üleval kohe pärast info sisestamist, mitte ei tule kirjutuvi järgmisel päeval.

Intervjueriija: Kas võib öelda, et ta tagab eduka kommunikatsiooni?

Õpilane 1: Põhimõtteliselt küll jah. No ta on igatepidi selline kommunikatsiooni asi. Ja just see, et sealt tuleb see sama pluss, et ta arhiveerib selle sama kommunikatsiooni. Et see kõik on seal nagu kirjas ja kõik see talletatakse. Ma ei tea palju seal eKoolis seda hoitakse. Võib-olla terve kool äkki või? Et terve õpilase koolitee peaks seal kirjas olema.

Intervjueriija: Jah, minumeestest küll. Sest sul on võimalik pärast võtta välja küll. Iseenesest, kus sul seda nii väga vaja on? Võib-olla siis, kui sa kandideerid kusagile pärast 9.klassi 10-ndasse klassi.

Õpilane 1: Ma arvan, et nad 12. võiks alles jätta. Ja võib-olla siis paari aasta pärast kustutavad ära. Noh, see info ei ole tegelikult suur hulk. Tekstifail, mõni kilobitt inimese kohta. Et see ei ole väga midagi vist.

Intervjueriija: See on jah üsna väike tegelikult.

Õpilane 1: Selles mõttes jah, see arhiiv on üks point. Ja tõesti info kiirus ja edastamine. Mingeid suuremaid hüvesid ma ei tea kui palju tuleb.

Intervjueriija: Aga mõned negatiivsed küljed, mis sa arvad, et seal on sellised, mida võiks parandada ja kuidas neid võiks parandada ja paremaks muuta?

Õpilane 1: Noh see sama õpetajate point. Et nad peavad seal umbes istuma õhtuti ja kandma sisse seda mis neil on paberil. Ja panevad siis selle nagu digisse. Et noh teine variant... ma mingites koolides olen kuulnud, et klassijuhatajal kindlasti nagu ongi arvuti laual. Osad tüübid panevad ka otse. Heigo Ritsbek käib läppariga eksju. Ja paneb otse eKooli seal samas tunnis. Ja Mare Räis on näiteks seda teinud. Et noh võib-olla kõik ei viitsiga läppariga tunnis istuda. Aga samas saab nagu otse arvutisse teha, et sa ei pea tegema seda *transitioni*. Et kõigepealt paberile ja siis digisse õhtul. Et see võib-olla on nats õpetaja valik ka, aga näiteks see on üks point, et see on nendele nagu koormaks. Et nad peavad sinna sisestama. Et noh õpilased ei sisesta mitte midagi. Sinu hinded lihtsalt tekivad sinna müstilisel kombel. Mingid päkapikud käivad panevad hindeid onju. Et selles suhtes on just õpetajad need, kes käivad seda sisestamas. Et see on nendele võib-olla nagu koormaks. Teine negatiivne on see, et meil ei ole seal tunniplaani võib-olla mõnedes teistes koolides on. See ei ole nagu mingi maailmalõpp, oleks tunniplaani oleks väga mugav. *Up to date* tunniplaani veel enam. Ja võib-olla tõesti mingi teadete nurk – et homme esimene B-keel jääb ära ja lähme aulasse filmi vaatama ja värki-särki. Et noh kõik nihukesed muutused, mis midu tulevad paberi peal kooli kuskile seinale. Need võiks ka kanda eKooli. Sest infrastruktuur mulle tundub on olemas. Et sinna saab koduste tööde alla panna näiteks mingi pseudoaine alla lihtsalt. Ma ei tea, aine nimi on „Teated“ ja siis panna punaselt, et homme ära tule kooli, külmapühad. Noh, mis iganes.

Intervjueriija: Aga vaata see, et õpetajad peavad sisse kandma, et kuidas seda parandada? Võib-olla olekski õpetajatel vaja oma läpakaid, neil on see alati tunnis kaasas. Ta märgib tunni alguses kõik need puudumised ja asjad ära, paneb läpaka kinni ja läheb tunniga edasi. Et see on võib-olla üks võimalus?!

Õpilane 1: Noh, nii on nad selle lahendanud. Ja ma tean, et meil kool on toetanud õpetajate läpaka ostu. Ütles, et maksab mingi pool kinni, või mingi asja maksab kinni. Et see on tegelikult nagu töövahend. Mingisugused *benefitid*, et kool tegi läpakaostu suhteliselt lihtsaks inimestele. Kui sa oled meil N aastat koolis õpetaja, noh mingi lepingu point oli selle läpaka ostuga. Et kui sa ostad läpaka ja järgmine päev lähed ära, siis oli nagu mingi jama, aga olles veel nii mitu aastat õpetaja siis me ostame sulle läpaka särki-värki. Et seda on nagu tehtud küll. Ja noh enamik õpetajatel vist on läpakad, mulle tundub. Et see on nagu üks variant ja seda inimesed on kasutanud. Muudmoodi ma ei kujuta ette, kuidas need paberid digisse lähevad. Et noh sa saad mingid hinded. Ja noh kodus vist nad panevad samaoodi. Ma arvan, nad parandavad oma kontrolltoidid seal kuskil kamina ees ja ma arvan, et viskavad samaoodi need otse sinna ülesse. Noh, iseenesest see ei võta nagu väga palju aega, mulle tundub. Et kui sul on pakk täid ees, siis 25 korda vajutada kusagile mingisuguse, mingit ühte tähte või hinnet ja no kontrollida kas siis nagu läheb nimi ja nimi kokku.

Intervjueriija: Kuidas sulle tundub õpetajate suhtumine üldse sellesse eKooli. Et on see ajaga kuidagi muutunud või milline see üldiselt on? Peale selle, et nad alguses olid kurjad ja pidasid seda väga suureks kohustuseks ja ajakuluks seda märkimist.

Õpilane 1: Noh mingid sihukesed „uue kooli“ õpsid on minumeest täiega poolt. Et järgmine point mida nad vaikselt nokivad on need eKooli kontrolltööd. Et netis saab juba kontrolltööd tegema hakata jne. Et „uue kooli“ õpsid näevad sellel nagu mingeid kasu pointe nii enda poolt kui õpilase poolt. Need on nagu poolt. Et õpetaja poolt on minu meelest ikka, et nendel on ka häid külgi.

Intervjueriija: Et nüüd tundub, et on aja jooksul lahenenud see probleem, et õpetajad on arvutikauged. Et alguses ilmselt oligi see probleem, mille pärast õpetajad ei tahtnud sinna infot kanda, et õpetajad on arvutikauged. Et nende jaoks oli see midagi täiesti uut ja midagi tohutult aega nõudvat. Õppimist nõudev asi.

Õpilane 1: Ja noh võib-olla mingis Assamalla algkoolis, kus on kooli peale üks arvuti, mis on vändaga. Et võib-olla seal on see nagu raskendatud. Seal ei tulekski see kõne alla näiteks. Et noh nad ütleksid, et me ei saa seda elu sees selgeks ja teine asi on see, et Assamallas võib-olla ei olegi internetti ja keegi ei lähegi eKooli. Aga meil on suhteliselt nii, et koolis on läppareid rohkem kui õpilasi või õpetajaid. Et selles suhtes on küll väga õigustatud. Ja mulle tundub, et tänu sellele on näiteks päevikute kasutamine vähenenud. Ei kasutata päevikuid enam. Kunagi pidi kasutama. Tublimad õpilased kindlasti kasutasid niisama ka. Aga noh arvestuste nädalal pidi ikka kusagile paberile ülesse tähendama. Aga nüüd seda ei tehta enam. Sul ei ole reaalselt vajadust. Sest noh, tunniplaan kuskilt ikka leiab. Nüüd on see kooli kodukal. Ja asjad saab sinna kirja. Ja noh õpetajad näevad seda sama pointi mulle tundub.

Intervjueriija: Aga kas sa ei arva, et see liigne lootmine eKooli peale võib sind alt vedada. Et üks hetk on server maas, kui sa õhtul lähed vaatama. Sa tead, et sul mingis aines on midagi teha, aga ei saa ligi, kuna server on maas.

Õpilane 1: Need probleemid on olnud küll.

Intervjueriija: RaM koolis oli neid alguses hästi palju.

Õpilane 1: Neid oli alguses jah palju. Ja nüüd on vist praegult see, et arvestuste nädalal on mingitel hetkedel... Ma isegi ei tea, kas nad piiravad ära, või midagi on, et õpilased ei pääse sinna sisse. Et umbes tuhat inimest ja õpetajad – kui palju neid on, mingi mitusada – sisestavad kõiki hindeid ja teevad kõiki protseduure eKoolis korruga. Et siis tõmbab meie eKooli juhtme küll umbe. No neid pointe on olnud küll, et eKool on umbes ülesse öelnud, et siis ei saa mingit infot ülesse lükata. Aga noh, siis on tavaliselt küll, et kui see info oli ainult eKoolis ja eKool sel hetkel ei töötanud, siis on mõlematpidi – ei saa oma tunnikontrolli teha, kuna keegi ei teadnud, et see tuleb, kui pidi ette teatama. Aga kui on nagu kõigile teada, et selline asi tuleb ja ainuke asi, kui see ei olnud seal üleval, on eKool, mis on maas, siis ma ei kujuta ette. Väga suuri probleeme pole sellest juhtunud. See juhtub üliharva ja tavaliselt, kui riigieksam lükatakse edasi, siis see info tuleb Päevalehe esikaanelt. Mingeid katastroofe pole olnud. Suured arvestused on nii kui nii tavaliselt ikkagi rohkem teada. Et ainuke kanal, kus info liigub ei ole eKool. Et noh, ma ei ole mingeid probleeme küll näinud selles. Et on neid kordi olnud küll, kus eKool on ülesse öelnud, aga minumeest üliharva. Või no umbes see, et sul on seal mingid valed hinded üleval, või noh valed puudumised. Sest neid saab nagu kontrollida ja õpetajatega rääkida ja *upgraded*.

Intervjueriija: Kuidas sa hindad seda õpetajate kasutamiskiivsust. Me oleme küll sellest juba rääkinud ka, et tänu noortele edumeelsetele õpetajatele on see tohutult kasvanud.

Õpilane 1: Ma arvan küll jah, et... Noh, eks need vanakesed on ka ära õppinud. Noh see ei ole nüüd väga raske – logid sisse ja hakkad hindeid panema ja vajutad salvesta. Aga on olnud mingeid kordi, kus õpetajad on ka nagu kirunud, et panevad kõik oma hinded sinna rivvi ja siis ei vajuta seda salvesta nuppu ja siis veelkord OK nuppu ja siis vahepeal on kõik asjad ära kadunud. Mulle tundub, et mingeid probleeme pole olnud, noh nüüd kus see on juba niikaua olnud ka. Ta on ikka aastaid olnud juba. Selles mõttes mõned aastad juba olnud, et nad on ära harjunud mulle tundub. Et kui seda harjutada ja teadagi ja elad ja proged kõiki oma asju niimoodi, et sul on ka võib-olla ka õppekava on eKoolis olemas. Kõik sinu tööd on seal juba. Mingid tüübid panevad kohe perioodi alguses kõik tööd paika. Endal on ka hea orienteeruda. Ta näeb oma seda – kõik tunniteemad jooksevad järjest, siis on kontrolltöö. Mingi tagasiside kontrolltöö, särki-värki. Et kui sellega arvestadagi, et sellega peab niimoodi opereerima, siis see on pigem *benefit* mulle tundub.

Intervjueriija: Et sinu arvates siis õpetajate eKooli kasutamiskiivsus olenebki suuresti õpetajast endast ja tema edumeelsusest ja uuendusmeelsusest ja millest iganes?

Õpilane 1: On vist mingid õpetajad, kes ei kasuta eKooli. Mõned lihtsalt sellest, kuna puudub vajadus. Meil vene keele õpetaja vist ei kasuta eKooli. Ta paneb sinna hindeid, aga koduseid töid pole ta sinna märkinud, kuna meil on juba viimased kaks aastat kokkulepe, et koduseid töid me ei tee. Me teeme neid asju tunnis, kõik asjad teeme tunnis ära. Noh, kellel on mingid järelevastamised, siis see teab ise

oma asju. Ja ma mõtlen, et noh inka tunnis, et me ei tee seal ka mingeid koduseid ülesandeid ega midagi, siis neid ei märgita. Ma mõtlen, kas keegi on, kes lihtsalt eKooli ei kasuta.

Intervjuerija: Ma arvan, et see pole võimalik.

Õpilane 1: See vist ei ole võimalik, sest sul on vaja perioodi hindend panna ju.

Intervjuerija: Sul on vaja jooksivaid hindendeid panna, perioodi hindendeid panna. Algklasside puhul pole see ilmselt üldse võimalik ja võib-olla ka põhikooli puhul, sest seal on ikkagi see vanemate näpuga järje ajamine üsna suur.

Õpilane 1: Hakatakse vist kohe karjuma, kui ei kasutata.

Intervjuerija: Ma usun küll. Sest kunagi ju RaMis ähvardati õpetajaid palga kärpimise ja kõige muuga ka.

Õpilane 1: Oligi nii?

Intervjuerija: Jaa, see oli alguses, kui see asi nagu käima ei läinud. Mitte midagi eKooli ei märgitud. Et heal juhul pandi hindend. Et see oli päris karm, õpetajad olid väga löödud ja endast väljas. Nad olid väga närvilised selle pärast.

Õpilane 1: Päris huvitav.

Intervjuerija: Nüüd sa just ka rääkisid, et sul vene keele õpetaja paneb hindendeid ja koduseid töid ei pane. Aga kuidas sulle tundub üldiselt, et kas kõik õpetajad kasutavad seda eKooli nõuetekohaselt? Et see ju ei ole millegagi otseselt regelementeeritud, ainult niipalju, et need hindend peavad seal olema, mis jooksevad.

Õpilane 1: Ma ei tea, kuidas neil ettekirjutused on. Ok, ma olen 12 klass, kus enam koduseid ülesandeid ei anta. Kui ma olin noorem ja neid rohkem anti, siis kõik asjad ei olnud seal kindlasti üleval, kodused ülesanded. See oli ka see aeg, kui ta alles tuli. Ja ma mõtlen, et rohkem koduseid ülesandeid on 7, 8, 9 klass. 10, 11, 12 on noh, vaata ise kuidas saad onju. Ja noh koduseid ülesandeid on vähem ja pigem mingid ühed asjad. Et selles aines essee, mitte nii, et iga päev täidame nüüd töövihikut. Et mulle tundub, et siis nagu kõiki asju ei märgitud, mingi 8, 9 klassis. Ja noh nüüd mulle tundub, et kõik nihukesed, mis ongi mingi konkreetne ülesanne on vaja teha. Siis need kõik on üleval. Kui on essee, siis on essee seal kirjas. Kui on, noh töövihikuid meil ei ole enam, mingid asjad, et õpi pähe see asi, siis see asi on seal üleval. Selles suhtes ma ei tea kordi, kus oleks asju vaja teha, mida pole eKoolis. Kui teda ei ole eKoolis ja õpetaja ütleb, et kuule ma ei viitsinud panna või ärge otsige eKoolist neid numbreid sest ma ütlen neid teile nüüd. Et jätke meelde, et ma ei lähe täna õhtul eKooli või midagi siukest. Et selles suhtes on ta praegu piisavalt *up to date* pidevalt. Noh võib-olla on see ka sellest, et õpetajatel on rohkem arvuteid ja nad on harjunud sellega ja nad nagu ise ka toetuvad sellele, et panevad need asjad sinna ülesse.

Intervjuerija: See on nagu koolielu loomulik osa?

Õpilane 1: Vist küll jah. Vaiksel.

Intervjuerija: Kas ja kuidas on sinu arvates eKool muutnud õpilaste suhteid ja seda üldiselt suhtlemist. Kui nüüd just siin eelnevalt räägitust on see, et ei ole võimalust teineteisele kraesse karata, sellepärast et on kirjalik mingisugune märk kuskil maas või ei ole seda maas.

Õpilane 1: Muideks üks point ongi see sama, et õpetajad ei kuluta tunni aega enam sellele, et nad kirjutavad näiteks pool tahvli täis ülesandeid. Kui ta ütleb, et ma panen need ülesandenumbrid eKooli. Ja noh päris palju, näiteks mates oli meil mingi kodune kirjalik kontrolltöö, kus oli ülesandeid 50, mis on nagu suhteliselt väga täpselt ülesande number ja täht ja värk-ja-särk. Ja siis ta ütles, et ma panen eKooli ülesse, et vaadake sealt, et see on mõttetu list kirjutada maha. Küll te kodus hiljem vaatate. See on nagu ühest küljest õpetajale asi lihtsamaks tehtud. Et noh temal on see asi naguini kusagil olemas. Aga et ta peaks ülitäpselt seda edasi andma...noh mingi 10 kirjandi teemat sõna-sõnalt. Ma panen need ka ülesse, valige ise üks ja tehke kodukirjand. Et selles mõttes on ta positiivses mõttes muutnud. Et lihtsamaks. Et sama asi, et õpetaja juhtis ise tähelepanu sellele, et õhtul vaadake eKooli, ma viskan asjad sinna ülesse. Või noh, tehke essee, ma panen eKooli ülesse. Või siis, et ma panin kõik kontrolltööde ajad eKooli ülesse. Teisalt jälle õpilase poolt sama asi. Et ta ei pea tunnis sellega tegelema, ta saab seda kodus vaadata. Noh eeldus oli siis, et kõik süsteemid töötavad ja see info tõesti jõuab sinna. Et selles mõttes on see nagu lihtsamaks, mulle tundub, muutnud seda kogu info jälgimist ja seda õppeprotsessi ülestäheldamist.

Intervjuerija: Et ei ole enam sellist asja, et tunnis läheb tohtu aeg selle peale, et sa kõigepealt keskendud oma ülesannetele, siis õpetaja vahepeal, et oodake, ma nüüd vahepeal kirjutatan tahvli peale mingid ülesanded. Sa pead fookuse mujale viima, õpetaja peab oma fookuse mujale viima ja siis on üks suur segapudru ja kapsad.

Õpilane 1: Mulle tundub, et algklassides ja põhikoolis oli see tunni, ma arvan kindlasti et üks 5 minutit. Et nüüd kodused ülesanded ja kõik panid ruttu kotid kokku ja hakkasid juba uksest välja minema. Õpetaja veel, oota-oota, ma kirjutatan veel koduste ülesannete numbrid. Et kogu see asi. Ma arvan, et see võttis tunnist mingi 5 minti ära, mis on tegelikult suht kasulik. Et muidu oleks ju üks

lause, et ülesanded on eKoolis. Mida kõik kuulevad. Ja selles suhtes mulle tundub, et see võib muuta asja lihtsamaks, eriti kui juba on mingisugused spetsiifilised ülesanded. Või no mingi pikema kirjeldusega ülesanded. Mis on nagu lihtsalt vaja näha. Sõna-sõnalt kirjandi teemat või mate ülesande numbreid. Et sa ei pea nagu selle peale aega tunnis raiskama. Mulle tundub, et põhikoolis on see kindlasti üks tunni osa, kus õpetaja ütles: ja nüüd kodused ülesanded – see lugeda, siis see töövihikust, raamatust need ülesanded vaadata. See on päris palju inffi.

Intervjuuerija: Ja see võtab tohutult palju aega tegelikult.

Õpilane 1: Kuni sul on 25-30 inimest klassis, kes kirjutavad. Ma ei saanud aru, ütle uuesti. Nagu etteütetus tunni lõpus. Kui see siamaani põhikoolis töötab, siis minumeelest on päris hea. Ma pole ammu põhikoolis käinud, ma ei tea.

Intervjuuerija: Kui sa vaatad eKooli, tema kujundust ja välimust ja kasutajasõbralikkust, siis kuidas sulle see tundub? Kas seda võiks kuidagi paremaks teha? Et pidev arendus selle nimel kogu aeg käib ja kui ma rääkisin eKooli asutajatega ja nendega kes on sellega tegelenud, siis nad ütlesid, et nad tahaksid uut nägu sellele teha. Aga üks igal koolil on ta ikka omamoodi. Et neil on seal see kooli logo või mis iganes. Aga mis sa arvad sellest navigeeritavusest ja kasutajasõbralikkusest?

Õpilane 1: Minumeelest on üli korralik. Ja nad on *debuginud* seda kõvasti. Et noh kunagi ei saanud seda *back* nuppu kasutada, sest need *security* asjad jooksid kokku. Noh minumeelest on see päris lahe, eriti geniaalne on see, et seal igakord on need uued pildid kui sisse logid. Et seal on need lahedad kunstilised pildid. Et mingi kevad tuleb ja seal on mingi lahe sõnum, et vaata aknast välja, mingid siukesed asjad, mis on kihvtid. Et kui sa satud sellele lehele, siis seal ei ole igakord see sama pilt, vaid nad suht tihti uuendavad neid. Siuke asi on minumeelest üks pluss, mis seal juures on. Ja noh sisemine see, ta on nagu hästi loogiliselt tehtud. Vajutad kodused ülesanded ja sul on kõik nad olemas. Kõik mingi täiesti normaalse ajaühiku olnud ja tulevased kodused ülesanded on seal olemas. Samas vaadata nagu kohe, et kirjutad sinna et näita alates – kuni, paned GO, tuleb kohe. Ainuke asi, mis on keerulisemalt vaadeldav on mineviku hinded. Seal kõik süsteemid ei tööta veel nagu väga hästi, et lihtsalt ei ole aru saada – näita õppeaine, kuva kuupäevad jne. Et ta teeb mingit jura seal, et sa peaksid näita kõiki ja siis ta näitab sulle kõiki asju seal. Aga välimuselt on ta suhteliselt loogiliselt ülesse ehitatud ja normaalselt navigeeritav. Mina ei tunne sellest puudust, et seal uued *skinid* peaks olema. Minu arvates oleks päris lahe kui igatükk *downloadiks* oma eKooli *skini*.

Intervjuuerija: Eks see on mingi tulevikuteema. Sest mina ei ole ka näinud seda muudetavate piltidega eKooli. Et siis kui mina käisin, siis seda ei olnud. Mis sa arvad eKooli turvalisusest? Et kui turvaliseks sa seda eKooli pead? Et kas sul pole tekkinud mõtteid või hirmu, et su hinded või isiklikud andmed, sest seal on olemas ka ju ka su sünnikuupäev, et need kusagile satuvad, kuhu ei oleks vaja.

Õpilane 1: Ma ei ole kunagi muret tundnud nende andmete pärast. Mulle tundub, et kui eKool alguses tuli, siis mina teadsin küll paari tüüpi, kes sinna sisse hakkisid kohe. Ma ei mäleta kelle kasutajad nad lahti muukisid, aga ühesõnaga siis kui mingi test või *trial version* eKoolist tõmmati käima, olid mingid tüübid kohe sees seal. Aga noh nüüd on see hanza.neti tasemel *security*. Mulle tundub, et kui keegi seal üle hanza.neti mu eKooli sisse häkib, siis ta võiks ju samahästi mu hanza.netti saada ju. Ma ei ole isegi mõelnud sellele, et keegi võiks sealt minu andmeid kätte saada. Aga teine point on näiteks just see, et need andmed sealt ära kaovad. Noh näiteks keegi teeb serverile *reseti* nagu meil koolis tehti. Et meie koolis oli eKooli server ja siis mingid aknapesijad läksid sinna ja vaatasid, et ohh, näe arvuti ja siis ta oli *screensaveriga*. Tüübid liigutasid hiirt ja see küsis parooli ja nad ei teadnud parooli ja vajutasid *reset*. Ja terve kooli kõik hinded kadusid. Et jah, siukene asi oli, et ühed tüübid vajutasid nuppu ja kõik hinded läksid.

Intervjuuerija: Aga need ei läinud ju täiesti kaduma?

Õpilane 1: No mingi hull jura oli sellest.

Intervjuuerija: Millal see oli?

Õpilane 1: Ma ei tea, mingi hunnik aastaid tagasi. Ja no jutud olid, et need tüübid lasti juba samal õhtul lahti. Et nad võõras koolis tulid akent pesema ja hakkasid hoopis arvutis häkkima seal. Et mingiks hetkeks olid kõik kadunud ja õpetajd sisestasid neid uuesti. Et see on nagu karm laks, kui juhtub selle eKooliga midagi ja kuskil eKooli peaserveris tehakse *reset* ja UPS ei tööta ja kõik hinded lähevad ära...Ma ei tea kas see on reaalne.

Intervjuuerija: Aga nad salvestavad iga päev või igatahes üsna tihedalt koopiaid. Et need mis on juba salvestatud on *backupitud* kusagile. Et see on tegelikult jube hästi tagatud.

Õpilane 1: Ok, siis on hea.

Intervjuuerija: Et see, kui läheb, siis võib-olla ainult ühe päeva hinded. Et see ei ole nüüd suur katastroof.

Õpilane 1: Ma mõtlesin, et kui nagu kogu algkool läheb ära, et see oleks lihtsalt kurb. Aga kui see on *backupitud*, siis on päris lahe.

Intervjuuerija: Ei neil on jah hästi korralikult tagatud see asi ja nad säilitavad neid ka veel üsna kaua.

Õpilane 1: Mulle tundub et see turvatase on seal suht normaalne. Ok, tegelt nagu kasutajanimi ja parool. Et sinna võib vist panna mingid *loggerid*. Et panna mingid tüübid sinna sisse murdma. Noh, ma ei tea, kui palju seal mingit elulist informatsiooni üleval on.

Intervjuuerija: Noh, täpselt! Et mida see häkker saab sellest, kui ta häkib sinu hinnetes. Et kui sa häkid ise hinnetes ja sul on vaja neid muuta, see on üks asi.

Õpilane 1: No see on ka nagu näha tegelikult. Et no kui E+ asemel on A rida, siis on nagu küsimus.

Intervjuuerija: Aga, et mida teeb võõras inimene terve kooli õpilaste hinnetega...

Õpilane 1: Väga palju ei tee. Kui sul tõesti on väga vaja Harvardisse sisse saada, siis võib-olla mingi motivatsioon minna nokkima seda. Aga minumeest on see suhteliselt lihtsalt nähtav või noh läbinähtav. Et ma ei usu, et see turvalisus nüüd väga... Et noh tõesti kui seal nüüd on juba Sampo ja U-net ja Hanza.net on nagu selle *security* tasemel. Et *security* on suht normaalne. Vist. Ma pole nagu mingite IT-pededega rääkinud sellest, et ehk need tüübid oskavad midagi öelda. Aga vist tundub küll, et keegi pole väga missiooniks võtnud. Et pullipärast võiks ju teha ja anda häkkerile ülesanne võtta Rein Rebase kasutajaga eKool lahti. See oleks päris lahe. Reinule mingi sõnum sinna kirjutada – Tsau, Rein! Aga seda pole keegi teinud.

Intervjuuerija: Et see on selline...

Õpilane 1: ... häkkeri teema. Et mina olin siin. Ma rohkem küll ei usu, et siin midagi teha on.

Intervjuuerija: Kui sa nüüd mõtled selle eKooli peale, siis oled sa selle eKooliga rahul? Või tahaksid sa, et see oleks teistsugune? Et tegelikult on meil siin jutu jooksul tulnud välja neid häid ja halbu külgi.

Õpilane 1: Minumeest...ma ei oska paremat ette kujutada. Ma ei kujuta ette, mis seal võiks olla paremini. Ma ei tea, kuidas seda teistmoodi teha. Ma olen näinud halvemaid variante, mingeid autokooli ja kellegi ülikooli variante, mis on täiesti... Noh, kust mitte midagi ei saa kätte. Häkid nagu pool tundi, et näha umbes oma viimase eksami mingit hinnet. Meil on nagu logid sisse ja põmm, kõik on kohe olemas. Et võib-olla see on sellest, et ma olen ära harjunud, et aga kuna see on nii lihtsalt harjutatav ja nii lihtsasti kasutatav, siis mulle tundub, et mingi 1.B Albert saab ka sellega hakkama. Oskab sealt klikkida minu hinded, minu kodused ülesanded. Kaks linki, mis tal võib vaja minna. Väga normaalne, et seal ei ole mingit hullu klikkimist. Just see, et ta avab kohe kõik sinu asjad. Et seal ei ole nihukesi teid, et sa peaksid seal ringi jooksma ja otsima mingeid asju. Noh, on mingite vanemate hinnetega olnud see jura, kus ma olen pidanud välja mõtlema, mis süsteemidega need vanemad kätte saab. Aga lõpuks leiab ikka ülesse.

Intervjuuerija: Ja no palju neid on, kes oma vanu hindeid taga otsivad? Pigem siis ongi keskkooli lõpuklassi õpilased, kelle jaoks on oluline see. Kuigi praegu on ikkagi olulisem see, et loevad sinu eksamitulemused, et need hinded on vähestes kohtades hinnas.

Õpilane 1: Et noh X-teega, või mis meil need muud süsteemid meil on. Et X-tee on suhteliselt ebakasutajasõbralik. Väga keeruline minu arvates navigeerida. Noh, kui ma ükskord avastasin, et X-tee, siis surfasin seal ringi ja vaatasin, mis mul meremehe raamatus on. Tahad teada, mis on sinu aadress X-tees, siis häkid pool tundi. Näed aadressi ära, siis ok, tahaks tagasi minna. Vajutad Home, siis hakkad umbes uuesti jälle otsima, kus sa nüüd jälle oled. Täiesti ebapraktiline süsteem võrreldes eKooliga.

Intervjuuerija: Et seal X-tees on küll olemas kõik jumalast huvitavad asjad. Sa näed kas sul on load, kas sul on relvaload ja kõik muud asjad. Aga see, et sa neid sealt leiaks, see on nagu paras peavalu.

Õpilane 1: Et see on nagu see koht, näita kõik, mis mul on. eKoolis on täpselt, näita minu hinded, põmm. Ja seal ei ole. Ja siis see mõtleb ka mingi 6 tundi igal pool.

Intervjuuerija: On veel mingeid asju, millele tahad eKooli puhul tähelepanu pöörata. Või on veel mõni naljakas juhtum, mis eKooliga seoses meelde tuleb.

Õpilane 1: Ei tea. Hetkel ei helista nagu kella. Noh need jutud olid huvitavad, kui alguses sinna sisse häkiti. Et nad vist võtsid mingi õpetaja kasutaja või midagi nad nokitsesid seal hinnetega vist ka. Aga umbes niimoodi, et see oleks väga arusaadav. Aga minumeest sellest mingit hullu jama ei tulnud. See oli selline nagu pulli tegemine. Aga ma mäletan, et mingid tüübid ütlesid, et jess, me saime sisse.

Intervjuuerija: Aga kas nad olid meie koolist?

Õpilane 1: Jah. Aga see oli mingi algusaegade variant, millel polnud *securityt* ja prooviti lihtsalt kas mootor töötab vms. Ja no nad olid õnnelikud, et me tegime ära. Nüüd ma olen kuulnud, et üldiselt see ei tule kõne allagi enam. Et kui võtaks eesmärgiks ja *downloadiks* arvuti vastavat riistvara täis. Ja noh, need tüübid on öelnud, et Reinu arvutisse saamine poleks ka mingi probleem. Aga siis tekivad need küsimused, et mis saab siis kui kätte saadakse. Et sisse nagu saaks ja Reinukese *desktopi* pildikese saaks ära vahetada. Aga samahästi võib kusagile X-teele sisse häkkida. Teoreetiliselt on võimalik ju ka hanza.netist kõik asjad kätte saada. Aga see on juba karistatav värk. Minu meelest on eKool päris *cool* värk.

ÕPILANE 2

Intervjueriija: Mis koolis sa käid ja mitmendas klassis õpid?

Õpilane 2: Käin Tallinna Nõmme Põhikoolis, 8 klassis.

Intervjueriija: Millal sa E-kooli kasutama hakkasid, mäletad?

Õpilane 2: (mõtleb) Kuuendas klassis kui ma ei eksi.

Intervjueriija: Et siis Nõmme põhikool liitus selle projektiga?

Õpilane 2: Jah

Intervjueriija: Millal sa kasutad e-kooli? Kui tihti?

Õpilane 2: Tavaliselt siis kui on vaja hindeid vaadata või koduseid töid. Igapäev või ülepäeva. Umbes nii.

Intervjueriija: Kas e-koolis on selliseid funktsioone mida sa üldse ei kasuta?

Õpilane 2: No kuna tunniplaani osas pole meil suurt midagi kirja pandud, on tunniajad aga tunde pole, siis seda ma ei kasuta. Raamatukogu funktsiooni pole uurinudki õieti, seda ka ei kasuta ja foorumit kasutan väga harva.

Intervjueriija: Ja mis põhjusel sa seda foorumit harva kasutad?

Õpilane 2: Ei viitsi ja ega aega ka ei ole eriti. Pigem suhtlen MSNis.

Intervjueriija: Kas sa mäletad seda mismoodi sa suhtusid e-kooli kui see tuli, siis kui sa pidid seda kasutama hakkama?

Õpilane 2: No alguses kui see jutt levima hakkas et e-kool tuleb, siis olid kõik täiega masenduses.

Kohe oli ju see mõte, et vanemad saavad ju teada mis hinded on ja mis õppida on, ei saa enam öelda, et ei ole midagi õppida ja sõpradega kokku saada. Aga siis kui e-kooliga juba ära harjuti siis tuli välja, et ega kõik vanemad ei viitsigi vaadata koguaeg.

Intervjueriija: Nii et sa võid öelda et see üldine vastuvõtt oli selline et alguses ei tahetud aga nüüd...

Õpilane 2: ...no nüüd ollakse enamasti neutraalsed selles osas.

Intervjueriija: Aga kuidas sa e-kooli praegu suhtud? Et alguses, nagu sa rääkisid tekitas, masendust aga nüüd? Et kuidas siis praegu tunne on, kas see on hea või halb?

Õpilane 2: No eks seal ole minu jaoks mõni halvem punkt ka...

Intervjueriija: Nagu näiteks?

Õpilane 2: Et ega väga ei taha et vanemad kõiki hindeid näeksid, aga ega mul alati kõik kodused tööd päevikus ka kirjas ei ole ja siis kulub e-kool igati ära. Kuid alati need õpetajad ei pane ka kõiki hindeid ja õppimisi kirja sinna või kirjutavad koduse töö alles kell 12 ja kui selle siis teada saad on natuke hilja juba.

Intervjueriija: Kas e-kooli kasutamine õpilaste seas on kohustuslik või soovitatav?

Õpilane 2: Kõigil on seal konto olemas aga koguaeg kuulutatakse, et peame päevikut ikka täitma nii et ega see e-kool kohustuslik küll ei ole.

Intervjueriija: Kui sa nüüd meenutad seda aega kui e-kooli ei olnud, siis kas e-kool on vajalik või saaks ilma selleta ka hakkama?

Õpilane 2: Saaks ilma ka kindlasti, sest õppimist saab teistelt küsida kui on jäänud kirjutamata.

Kui me saime siis hakkama, siis saaksime nüüd ka ju.

Intervjueriija: Jaa seda kindlasti, aga kas sa selle peale ei mõtle et inimesed on nii palju mugavamaks läinud, et üks hetk kui seda e-kooli enam ei oleks, tuleks katastroof?

Õpilane 2: Teiste eest ma kosta ei oska, aga minu jaoks vist väga katastroof ei oleks tegelikult.

Intervjueriija: Kelle jaoks e-kool üldse vajalik on? Kelle jaoks see mõeldud on ja kes sellest kasu saavad?

Õpilane 2: No eks sellest saavad kasu kõik kes sellega üldse seotud on. Õpilased, vanemad, õpetajad...

Intervjueriija: Aga ka näiteks kooli juhtkond saab kasu, sest ta saab võtta kooli jooksvat statistikat nii et kogu kool saab kasu.

Õpilane 2: Nõustun.

Intervjueriija: Kas sinu vanem kasutab e-kooli?

Õpilane 2: Ta oma kontoga seal eriti sees ei käi aga siis kui mina arvutis olen siis tuleb küll ja ütleb et hinded ette, siis ta saab kohe küsida millegi kohta.

Intervjueriija: Kuidas sa hindad tema kasutamiskiivsust? Nagu ma aru saan siis ta kasutabki ainult koos sinuga

Õpilane 2: Ega ta ei viitsi jah minna oma paroolidega, panga kaudu võtab aega, no ta vaatab nädalas korra umbes. Oleneb situatsioonist, vahest vaatab tihedamini, vahest vähem.

Intervjueriija: Kuidas sa suhtud sellesse, et lapsevanemal on võimalus sinu õppimist jälgida? Kas see on pigem hea või halb?

Õpilane 2: Vahest see käib ikka närvidele küll, siis kui parajasti kõige parem seis just ei ole on jama küll..

Intervjueriija: Aga siis on äkki asja eest jama?

Õpilane 2: (muigab) Jah...et see iseenesest minu jaoks väga kasu ei too.

Intervjuuerija: Kas sinu õppeedukus on muutunud pärast e-kooli kasutusele võtmist? Kas see on tõusnud või langenud või jäänud samaks?

Õpilane 2: No ausalt öeldes on langenud aga ma ei usu et see e-koolist tingitud on, pigem sellepärast et nüüd on paar klassi edasi läinud ja kool raskem.

Intervjuuerija: Jah.. ma olen sinuga ilmselt ühel samal nõul. Aga just e-kooli koha pealt, mul üks intervjueeritav ütles et tema ei ole näiteks kunagi päevikut pidanud ja tema ütles et õppeedukus pigem tõusis sest kõik asjad olid e-koolis olemas ja kui ta vaatab e-kooli siis ta teeb need asjad ära, aga kui tal ei ole päevikut ja ta mälu järgi teeb siis võivad tal mõned asjad meelest ära minna.

Õpilane 2: No mina olen koguaeg päevikut pidanud nii et minu jaoks erilist vahet ei ole kust ma seda vaatan.

Intervjuuerija: Kui sa peaksid välja tooma e-kooli parimad küljed, kui peaksid minema seda kellelegi nõ. promoma siis mis sa oskaksid öelda head selle kohta?

Õpilane 2: Saad sealt õppimist vaadata, ka siis kui oled haige, saad vaadata mis töid on vaja järgi teha, vaadata oma keskmist hinnat küsida infot koolis toimuvate ürituste kohta ja kellaajad ja tunniplaani kui on kirjas. Info liikumise kiirus on üsna hea nii et kui õpetaja jõuab töö parandatud ja kui ta kasvõi öösel kell 12 selle e-kooli kirja paneb saad seda sealt kohe vaadata, mitte ei pea kannatama nädala lõpuni kuni selle aine tund on.

Intervjuuerija: Mis on e-kooli negatiivsed küljed ja kas neid annab üldse parandada? Mismoodi?

Õpilane 2: Siin nüüd e-koolis endas ei ole asi, sellega on kõik korras. Muidugi see, et alati need õpetajad ei viitsi või ei jõua kõike sinna kirja panna ja siis ei ole õppimist või nad panevad valesi midagi üldse.

Intervjuuerija: Aga mis sa arvad kuidas saaks parandada seda et õpetajad hakkaksid sinna kõike kirja panema. Koolituse tegema veel või neid kuidagi karistama selle eest või...no maitea mis iganes.

Õpilane 2: No koolituse küll teha vaja ei ole sest ma usun et nad oskavad küll, aga neil on nii palju igasugu tööde parandamisi ka nii et ega nad ei jõuagi eriti ju. Ja kui ongi mõni hinne valesi pandud või midagi siis jooksen jälle mõne õpetaja juurde ja räägin. Minu jaoks see väga probleem ei ole. Ja ega siin ei annagi midagi teha minu arust

Intervjuuerija: Siit saab edasi mina kohe, et kuidas sa seda õpetajate kasutamiskiivsust hindad, see kõik sõltub ju õpetajatest mis seal leidub.

Õpilane 2: No muidugi noh alati saab paremini et (mõtleb) ega nad väga vaimustatud pole sellest, aga nad on pandud fakti ette ja nad peavad seda tegema

Intervjuuerija: Kuidas sulle tundub õpetajate üldine suhtumine e-kooli?

Õpilane 2: Mõnevõrra kipub see laiskus rikkuma seda, aga ega nad vist ei viitsi seda sinna kirjutada, aga samas see on kasulik, ja sealt saab paremini veerandi hindeid kokku arvestada.

Intervjuuerija: Kas kõik õpetajad kasutavad eKooli nõuete kohaselt? Kui e-koolis peab olema tunnikirjeldus, hinne ja siis mingid kontrolltööde ajad, kui sinna ei ole mingisuguseid valesid ülesandeid tulnud näpuvigade tõttu siis kas nad kasutavad seda nii nagu peab?

Õpilane 2: No vahest jääb mõni õppimine ära aga muidu kasutavad küll.

Intervjuuerija: Kas sa tead, on see teie koolis mingite reeglitega paika pandud, kuidas seda eKooli just õpetajad kasutama peavad?

Õpilane 2: Ma ei tea, ega seda väga õpilastega ei jagata.

Intervjuuerija: Kuidas on eKool muutnud õpetajate ja õpilaste suhteid?

Õpilane 2: Minul tuli e-kool just sel ajal kui need suhted muutusid. Kui varem oli see kõik niisugune algklasside tasemel "ninnunänu" suhtlemine siis nüüd läks tase natuke täiskasvanulikumaks.

Intervjuuerija: sa mõtled siis algkoolist põhikooli?

Õpilane 2: Jah, aga ma ei arva et just eKool oleks suhtlust muutnud.

Intervjuuerija: Aga kas õpetaja näiteks tunni lõpus palub et kirjutage õppimine päevikusse või ütleb et ma panen e-kooli kirja, te vaadake sealt.

Õpilane 2: Päevikusse ikka peame kirjutama.

Intervjuuerija: Et see eKool ei ole siis nii tugevalt kasutuses ikkagi. Mulle tundub et seda ei usaldata.

Õpilane 2: Ega ei usaldata jah eriti. Õpetajad ütlevad tunnis ära ja siis pärast on ikka eKoolis kirjas.

Intervjuuerija: Kui sa nüüd lähed e-kooli ja vaatad selle välimust ja kasutajasõbralikkust, kuidas see sulle tundub?

Õpilane 2: Seda on kerge kasutada, kõik on hästi arusaadav. Ega see välimus ei olegi eriti tähtis. E-kool on ikkagi praktiliseks kasutamiseks.

Intervjuuerija: Kas sa oled e-kooliga üldiselt rahul?

Õpilane 2: Üldiselt olen küll jah.

Intervjuuerija: Kui sa ütled üldiselt siis mis sind seal veel häirib siis? Kas ainult see et vanematel on võimalus su hindeid vaadata?

Õpilane 2: See natuke ja siis veidike õpetajate laiskus.

Intervjuerija: Et kui valmis asi on antud kasutada aga kui üks või teine pool seda õigesti ei kasuta siis ei ole sellel mõtet.

Õpilane 2: Nojah.

Intervjuerija: Kas sa oled mõelnud e-kool turvalisuse peale, et äkki mingid häkkerid häkivad sisse ja viivad seal mingid andmed minema

Õpilane 2: Olen. Ja kui on koolis mingi inimene kes oskab paroole ja isikukoode üles leida siis on kõik hinded kohe näha ja muudetavad ja saavad kohe ka kindlasti parandatud. Aga sel juhul on kool lihtsalt õpetajate andmed ripakile jätnud.

Intervjuerija: Aga see oleneb ainult õpetaja lohakusest ju. Aga juhul kui õpetaja ei ole oma paroole ripakile jätnud?

Õpilane 2: Aga seda saab ikka vaadata ju.

Intervjuerija: Miks sa seda arvad?

Õpilane 2: (vaikib)

Intervjuerija: (muigab) Aga tegelikult ma võin sulle öelda et e-kool on hästi turvaline koht ja seda on kunagi lahti muugitud aga see oli väga algusaegadel ja tegelikult sinna häkkerid ligi ei saa nii kergelt. Sa võid nüüd küll mu väited ümber lükata aga see on hansanetiga võrreldav. Teine asi see et milleks on vaja mingil täiesti võõral, suvalisel inimesel arvutihäkkeril häkkida sinna sisse, et pigem on see õpilase oma huvi kui ta kellegi paroolid kuskilt pihta paneb ja parandab ja soperdab seal. Aga eks need mingi hetk on kindlasti näha. On veel midagi millele tahaksid tähelepanu pöörata. Mingi naljakas lugu või midagi.

Õpilane 2: Ei meenu küll praegu.

ÕPILANE 3

Intervjuerija: Mis koolis sa käid ja mitmendas klassis sa õpid?

Õpilane 3: Ma käin Rocca al Mare Koolis ja õpin 11 klassis

Intervjuerija: Millal sa eKooli kasutama hakkasid? Mäletad sa seda?

Õpilane 3: Ma arvan, et aktiivselt hakkasin ma seda kasutama 9 klassis. Enne eksameid, kuna 9. on see lõputunnistus, siis oli vaja hinded korda saada. Aga ma eelnevat perioodi väga ei mäleta, kuna mul polnud pikka aega seda parooli.

Intervjuerija: Miks sul seda parooli ei olnud?

Õpilane 3: Ma ei viitsinud raamatukokku küsima minna.

Intervjuerija: Aga praegu, millal ja kui tihti sa eKooli kasutad?

Õpilane 3: Enamasti käin igapäev või ülepäeva. Kui ma vaatan, et kas mõni töö hinne on ülesse pandud või mis õppida on.

Intervjuerija: Et ühesõnaga sa kasutad seda väga tihedalt.

Õpilane 3: Jah, väga tihedalt.

Intervjuerija: Aga mille jaoks sa siis seda eKooli kasutad? Mis on põhilised asjad, mida sa vaatad ja kasutad kui seal käid?

Õpilane 3: Näiteks hinded on põhilised ning puudunud tunnid „väike kalkulatsioon“ ja kodused tööd. Kui puudud või midagi on, siis on jube hea vaadata mis on vaja järgmiseks tunniks teha.

Intervjuerija: Kas eKoolis on ka selliseid funktsioone, mida sa üldse ei kasuta? Millised need on?

Õpilane 3: Ega ma kõike ei teagi, mis seal on. Mina vaatan oma hindeid ja kodutööd ja märkusi, mida mul ei ole. Aga ega ma ei teagi, mis funktsioonid seal veel on.

Intervjuerija: Et ühesõnaga ülejäänud, mis seal on sellele sina tähelepanu ei pööra.

Õpilane 3: Jah

Intervjuerija: Okei. Aga miks sa neile tähelepanu ei pööra?

Õpilane 3: Pole nagu vajadust.

Intervjuerija: Kuidas sa suhtusid sellesse eKooli täiesti alguses, kui see kool tuli ja sa pidid seda kasutama hakkama?

Õpilane 3: Ma arvan, et see oli vist umbes siis, kui mul olid vene keeles hullud jamad ja siis ma olin alguses natuke skeptiline, sest mul olid seal vahepeal kolm F reas. Ja alguses arvasin, et vanemad hakkavad seda kasutama ja siis oli väike hirm. Tegelikult väga ei mäleta selle loomist.

Intervjuerija: See oli vist jah üsna ammu.

Intervjuerija: Aga mäletad sa seda, milline see üldine vastuvõtt õpilaste seas oli eKoolile, siis kui ta alguses tuli?

Õpilane 3: Olidki need, kes olid poolt ja töid välja samad argumendid, et saad oma hindeid vaadata. Ja olid siis teised nõ pisut, ei saa öelda, et halvemad õpilased, aga halvemate hinnetega, kes siis kartsid

seada asja vanemate pärast. Kuna vanemad vaatavad ning vaatavad ka seda, mis kodus teha on. Et siis pärast hakkavad näpuga järke ajama.

Intervjuuerija: Kuidas sa suhtud eKooli nüüd?

Õpilane 3: Väga hästi, positiivselt. Mulle meeldib

Intervjuuerija: Et oled sa sellega rahul?

Õpilane 3: Jah

Intervjuuerija: Kas eKooli kasutamine on sul koolis kohustuslik?

Õpilane 3: Ei ole. Kohustuslik ta ei ole, kuigi vahest õpetajad ütlevad, et nad panevad koduse töö eKooli ülesse üks siis tegelikult sa pead seda kasutama. Ja see ei ole argument, kui sa ütled, et ma ei viitsinud õhtul eKooli vaadata.

Intervjuuerija: Praeguse hetkeseisuga, kas sa pead eKooli vajalikuks või sa arvad, et saab täiesti vabalt ka ilma selleta hakkama?

Õpilane 3: Tegelikult „käsi südamele“ ma arvan, et ma saaksin täiesti selleta hakkama? Nagu kunagi varem, et hindend märgin päevikusse, koduse töö kirjutatakse kõik ülesse, puudumisi tean, mis mul on. Ja siis mingit probleemi ei tohiks tekkida.

Intervjuuerija: Aga kui juhtuks nii, et sa oled eKooli kasutanud juba mingit aega ja siis see ära võetakse. Kas sa siis saaksid ka hakkama?

Õpilane 3: Ma arvan küll.

Intervjuuerija: Mis sa arvad kelle/mille jaoks on eKool vajalik ja kes on need, kes eKooli kasutamisest ja eKoolist üldse kasu saavad?

Õpilane 3: Ma arvan, et kasu saamegi meie kui õpilased kõige rohkem. Eks see paneb meid pingutama rohkem, sest kui sa näed ise kogu oma seisu mis sul on siis võibolla endal tekib vahel häbi või vaatad et oi ma olen nii tubli olnud.

Ma arvan, et õpilased, sest vanemad saavad muidugi jälgida lapse õppeedukust ja kõike muud. Aga lõpuks on ikkagi see, et kas vanemad mõjutavad meid või siis õpetajad vaatavad meie üldist seisu. Lõppkokkuvõttes on see ikka meile suunatud.

Intervjuuerija: Aga kas sa ei arva, et võibolla on see lihtsalt kogu kooliperele suunatud või kõikidele nendele inimestele, kes kooliga seotud on hetkel ka koolijuhtkond, kes saavad väljavõtteid teha ja raporteid.

Õpilane 3: Jaaa..., tegelikult küll. Saab üldise kokkuvõtte kohe ja ei pea jooksuma õpetajate vahelt, et klassipäevik saada.

Intervjuuerija: Kas sinu ema või isa kasutab eKooli?

Õpilane 3: Ei, pole vist kasutanud ka kunagi.

Intervjuuerija: Oled sa süüvinud ka sellesse, et miks?

Õpilane 3: Ema mul praegu õpib arvutikasutamist ja tal ei tule see veel hästi välja. Küll ma ta kunagi eKooli ka suunan, aga selleks ajaks olen vist mina juba lõpetanud. Aga isa pole vist kunagi huvi tundnud, kuna ma olen akati hakkama saanud, siis pole mõtet järke ajada. Eks ma ise ütlesin, et kuna ma sain 5 või kui ma sain 4, mis iganes hinde.

Intervjuuerija: Aga ometi oli sul hirm nende F-ees.

Õpilane 3: Need oli kokkupõrked õpetajaga.

Intervjuuerija: Aga kuidas sa üldse suhtud sellesse, et lapsevanemal on võimalus oma lapsi jälgida – lapse tegemisi koolis ja üleüldse. Kas see on pigem hea või halb?

Õpilane 3: Eks see on vist pigem hea. Kui sa tõesti näed, et su laps on mingeid töid hästi teinud, siis sa oskad teda kiita ja premeerida. Ma mõtlen just seda, et „Tubli, ma nägin et sa said matemaatika töö 5“. Või siis samas ka vastupidi, et vanem oskab aidata seal, kus vaja ja saab midagi ette võtta. Laps võib küll öelda, et mul on kõik hinded korras, aga tuleb välja et mingis aines on nõrgad kohad.

Intervjuuerija: Mis on sinu arvates eKooli positiivsed küljed?

Õpilane 3: Kommunikatsioon õpetaja, õpilase ja lapsevanema vahel.

Intervjuuerija: Aga mis sa arvad on need negatiivsed küljed?

Õpilane 3: Ma ei tea, kas neid ongi. Kindlasti on midagi. Õpilase seisukohast ei oska ma midagi öelda. Lapsevanemale ei tohiks see ka raske olla, kuna kõik kasutavad arvutit. Võibolla õpetajatel on raske neid sissekandeid teha.

Intervjuuerija: Kuidas sulle tundub õpetajate suhtumine eKooli?

Õpilane 3: Praegu suhtuvad kõik hästi. See ongi kommunikatsiooni vahend nende õpilaste vahel, kes puuduvad ja üleüldse sinna saab panna infot, märkusi, kõike.

Intervjuuerija: Sa ütlesid, et nad praegu suhtuvad hästi. Kas on olnud midagi muud siis?

Õpilane 3: Ma arvan, et algusaastatel lihtsalt see oli natuke koormav neile, kui nad peavad veel peale tööpäeva lõppu istuma veel kuskil arvuti taga ja hakkama hindeid sisse kandma. Kui sul on õpetada 5 klassi ja ühel päeval nad kõik saavad hinded, siis $5 \times 30 = 150$ – sissekannet teha võib olla päris raske.

Intervjuuerija: Kuidas sa hindad õpetajate eKooli kasutamise efektiivsust? Teada on et enamused või põhiliselt kõik sealne info sõltubki õpetajatest.

Õpilane 3: Praegu nad kõik kasutavad. Mu valikaine õpetaja ei kasuta, aga eks see on vist teine *case** ka.

Intervjuuerija: Aga millest see õpetajate kasutamiskäitumus võib oleneda?

Õpilane 3: Nüüd ma arvan, et kõik on sellega ära harjunud. Et ükski õpetaja... ei tegelikult nad märgivad küll enda päevikutesse hinded ja hiljem märgivad eKooli. Aga ju see on harjumuseks saanud. Ning arvuti kasutamine ja arvutid on üldse levinud.

Intervjuuerija: ...Kui olid?

Õpilane 3: Jah

Intervjuuerija: Kas kool ei soosi seda, et õpetajatel oleksid igas tunnis juba täitsa oma *läpakad**, kuhu nad kannavadki tunni alguses hinded sisse, et nad ei peaks topelt hindeid sisse kandma. Kõigepealt panevad paberi peale ja siis eKooli. See läpaka omamine või otse ülesse märkimine hoiab ju tohutult aega kokku.

Õpilane 3: Meie kooli kohta ma ei tea. Paar õpetajat kasutavad läpakat tunni ajal, aga kõik küll mitte sest vahel on juhtunud sedasi, et õpetaja on märkinud veaga hinde sisse, et B+ on saanud näiteks B. Ja kui sul on tegelikult paberkujul teistmoodi, siis sinna nad ikka märgivad tunnis õige hinde. Muidu võib arvutis lihtsalt see + ära kaduda. Sel juhul saad sa öelda ja näidata õpetajale, et näete ma sain tegelikult C+, aga te panite mulle D. Siis on sul mingi kindel tõend.

Intervjuuerija: Kuidas sulle tundub, et kas õpetajad kasutavad seda eKooli nõuetekohaselt? Kas koolis on see kuidagi reglementeeritud, et kuidas nad seda kasutama peaksid.

Õpilane 3: Reglementeeritud on vist sellega, et „p“ tähendab puudumist, „M“ muud põhjused ja hinnete sissekanne. Aga ma ei usu, et hinnete sissekanne on kohustuslik.

Intervjuuerija: Kui need hinded trükitakse välja ju läbi eKooli, siis ta ilmselt peab kohustuslik olema.

Õpilane 3: Jah, aga kui kõik õpetajad ei kasuta seda. Näiteks meie valikaine õpetaja.

Intervjuuerija: Aga perioodi lõpus ta ikka sisestab need ju või laseb kellelgi teisel sisestada.

Õpilane 3: Jah, aga siis kaob minu meelest eKooli, kui süsteemi otstarve ära. Siis ei ole ju vahet kas ta sisestab need perioodi lõpus, kui saaks kõik välja printida. eKooli mõte minu arust ongi, et õpilane ja vanem saab jälgida hetkeseisu.

Intervjuuerija: Kuidas sinu arvates on eKool muutnud õpetajate ja õpilaste suhteid ja omavahelist suhtlemist.

Õpilane 3: Positiivselt on mõjutanud. Ma ei oska mingit näidet või täpsustavat asja välja tuua. Õpetaja paneb õppimise eKooli ja samas ütleb seda klassile ja hinnetega samamoodi.

Intervjuuerija: Et kas võib siit näiteks välja lugeda, et õpetajal on võimalik oma tundi kauem kas või selle võrra edasi venitada või korralikult läbi viia, et ta ei pea 10min enne tunnilõppu hakkama rääkima kodustest ülesannetest, et „Nüüd võtke päevikud lahti“ vaid ütleb, et ma panen need eKooli. Ja ta säästab või õigemini võidab sellega 10min lisa-aega, et anda õpilastele uut tarkust edasi.

Õpilane 3: Jah, see on küll õige fakt. Sest kui õpilasi on umbes 30 siis see on kindel „värk“, et iga viies küsib üle, et mis õppida oli ja kuidas seda teha.

Intervjuuerija: Kui sa vaatad eKooli ja tema välimust ja kasutaja sõbralikkust, et mis sa sellest arvad?

Õpilane 3: Välimus võiks muidugi olla midagi põnevamat, kuid samas kui see on nagu dokument, sest enamasti dokumendid ongi valged. Aga seal võiks olla koolide pilte või mis iganes... Et eks seda annaks huvitavamaks kindlasti teha. Aga seda siis tulevikus.

Intervjuuerija: Aga siin on küsimus, et kas see on omaette eesmärk?

Õpilane 3: Jah, täpselt.

Intervjuuerija: Tegelikult ju ei ole.

Õpilane 3: ...Täpselt, sama mis dokumentidega. Keegi ei hakka neid kaunistama. Mustvalgelt on näha mis seis on.

Intervjuuerija: Aga mis sa sellest kasutaja sõbralikkusest arvad?

Õpilane 3: Mu meelest on ta väga kasutajasõbralik. See on hea, et nüüd saab hästi lihtsalt sisse minna, et just sellega, et kui sul ei ole parooli, siis saad hanzanetiga või U-pangaga. Seal on vist veel mingeid võimalusi: ID-kaardilugejaga.

Intervjuuerija: Aga see keskkonna sisene liikumine. Kuidas see tundub?

Õpilane 3: Kuna ma liigungi ainult „kodused ülesanded“ ja „tunniplaan“, siis liikuvus on hea.

Intervjuuerija: Aga ma mõtlen, et kas see on lihtne ja loogiline või sa pead jumal teab mis käikude läbi kuskile jõudma?

Õpilane 3: Ei, see on hästi lihtne ja loogiline.

Intervjuuerija: Kas sa oled eKooliga rahul?

Õpilane 3: Jah, olen küll.

Intervjuuerija: Oskad sa seda põhjendada ka?

Õpilane 3: Kuna ma saan oma vajaliku informatsiooni lihtsalt ja konkreetset kätte.

Intervjueriija: Kui turvaliseks sa eKooli pead?

Õpilane 3: Piisavalt. Kes ikka mu hindeid teada tahaks.

Intervjueriija: Et sa ei ole kunagi mõelnud, et ma pean oma isikukoodi kusagile sisestama, et äkki keegi kopeerib seda?

Õpilane 3: Vahepeal kui ma hanzanetiga käisin sees, siis küll igakord ei tahtnud neid numbreid sisestada sinna. Aga nüüd kui mul on parooli ning isikukoodiga see, siis seda isikukoodi olen ma tegelikult ka igale poole mujale ka andnud ja sellised asjad võivad igalt poolt lekkida. Ja ma arvan, et eKool on turvaline, sest mida keegi peaks tegema su hinnetega.

Intervjueriija: Kas on midagi millele sa eKooli puhul ise tahad tähelepanu pöörata? Äkki mõni huvitav lugu seoses eKooliga.

Õpilane 3: Lugusid vist ei ole. Seda vist ei saa eKooli tegijatele öelda, aga õpetajad võiksid näiteks märkusi aktiivsemalt kirjutada. Neid on alati tore lugeda. Ja ma ei mõtle ainult negatiivseid vaid ka märkus võib olla positiivne.

Intervjueriija: Et näiteks, kui ta sind tunnis kiidab, siis ta võiks selle ka eKooli panne, et vanemad näeksid ka.

Õpilane 3: Täpselt.

Intervjueriija: Või kui ta ei jõuagi sind kiita, siis ta võik selle ikkagi panna, et sa isa ka seda näeksid. Ta tahtis sind tunnis kiita, aga ta lihtsalt ei jõudnud.

Õpilane 3: Täpselt. Ma arvan, et see on just algklasside puhul olulisem, et kui hästi palju tunnustada neid ja samas ka öelda, kui keegi midagi halvasti läks või käitus ebaviisakalt tunnis, siis kirjutada ka see ülesse. Ise on ju seda raskem lugeda. Sa teed oma teo spontaanselt, aga kui sa seda loed ja mõtled, et oi kas ma tõesti tegin nii, siis see võib maha rahustada (jalgupidi maha tagasi tuua).

Intervjueriija: Aitäh!

2.5. Lapsevanemad

LAPSEVANEM 1

Intervjueriija: Millal sa e-kooli kasutama hakkasid?

Lapsevanem 1: Ma arvan et 3 aastat tagasi.

Intervjueriija: Millal ja kui tihti sa e-kooli kasutad?

Lapsevanem 1: Ma arvan niimoodi, et kuus kaks-kolm korda kindlasti vaatan aga see oleneb ka olukordadest, kui kriitilisem seis on siis ma vaatan ka nädalas kaks korda

Intervjueriija: Mille jaoks sa e-kooli kasutad? Millel sa näpuga järge ajad?

Lapsevanem 1: Ma ajan näpuga järge (naerab) ...ega ma siis näpuga järge ei aja aga ma kasutan seda selleks, et saada ülevaade sellest mis koolis on toimunud, millised hinded lapsel on. Ja ka märkuste pool, sest kui tavapäevikusse enam midagi kirja ei panda siis vaatad e-koolist.

Intervjueriija: Okei. Aga kui sa võtad e-kooli lahti siis kas seal on mingeid selliseid funktsioone mida sa üldse ei kasuta? Millised need on?

Lapsevanem 1: No ma ei kasuta...seal on üks suhtlemisrubriik...

Intervjueriija: Foorum

Lapsevanem 1: ...kus lapsevanemad saavad suhelda aga ma ei kasuta seda sel põhjusel, et seda vähemalt Mona klassis ei kasutata ja kunagi ma olen sinna küsimuse esitanud aga vastust ma ei saanud. Aga teisi kohtasid ma vaatan.

Intervjueriija: Ja vaatad ka seda mis on lapsel kodused ülesanded?

Lapsevanem 1: Jaa, see on hinnetest järgmine asi mida ma vaatan.

Intervjueriija: Millised olid su emotsioonid ja suhtumine alguses, siis kui sa said teada et see e-kool tuleb?

Lapsevanem 1: Positiivne.

Intervjueriija: Ja praegu?

Lapsevanem 1: Ikka positiivne.

Intervjueriija: Oskad sa hinnata mida arvavad e-koolist teised lapsevanemad?

Lapsevanem 1: See on nii nagu arvutikasutaminegi, kellel ei ole probleeme ja ei karda arvutit see suhtub positiivselt, aga need kes eriti arvutikasutajad ei ole, neilt on tulnud negatiivseid kommentaare. Et milleks sinna ja miks mitte päevikust vaadata . see on inimeses endas kinni.

Intervjueriija: Tegelikult see e-kool võimaldab lapse hindeid vaadata niimoodi et lapse isikuandmed on kaitstud.

Intervjueriija: Mis sa arvad kelle jaoks e-kool tehtud on?

Lapsevanem 1: Laps ja lapsevanem eelkõige, ja siis ma ei tea kas koolis klassipäevikut veel peetakse ja kust klassijuhataja ülevaate saab.

Intervjuuerija: Hinneteseis jookseb kõik klassipäevikusse kokku sealt saab veel kooli juhtkond, sealt saavad kõik vaadata.

Lapsevanem 1: Jah siis sealt on kasu kõigile.

Intervjuuerija: Kas su laps kasutab e-kooli?

Lapsevanem 1: Kasutab küll.

Intervjuuerija: Kuidas sa oskad hinnata tema kasutamiskiivsust?

Lapsevanem 1: Kuna ma alati tema kõrval ei passi kui ta õpib siis ma alati ei tea mida ta teeb kas ta kasutas või mitte, aga ma arvan et siis kui ta on unustanud päevikusse midagi kirjutada. Ma olen näinud et ta on selle lahti teinud või on see lahti.

Intervjuuerija: Või ka veerandi lõpus oma hindeid kokku arvestada.

Lapsevanem 1: Jah.

Intervjuuerija: Milliseid emotsioone laps väljendab e-kooli suhtes?

Lapsevanem 1: meil ei kiruta, no kui ma ütlen et lähme vaatame mis sul seal on siis minnakse ja tehakse lahti see, ega mingit pääsu ei ole. minuarust küll ei ole näidatud mingit erilist vastikust selles suhtes.

Intervjuuerija: Aga miks sul ei ole endal paroole?

Lapsevanem 1: Ma pääsen ise ka, aga ma olen viimasel ajal käinud koos Monaga sest ma saan kohe küsimustele vastused. Mul ei ole töö juures eriti aega minna ja kui ma lähengi siis mul kohe tekib küsimusi. Ja mis ma ennast ikka üles krutin. Et kui me lähme Monaga koos siis ma saan kohe küsida et millal sa selle järgi vastad ja mille eest see teine hinne saadud on. Ja kui on puudumisi siis saan ka kohe vastused.

Intervjuuerija: Kuidas laps suhtub sellesse et vanemal on võimalus teda jälgida?

Lapsevanem 1: Meil ei ole probleeme, niikuinii saan teada ju!

Intervjuuerija: Kuidas e-kool mõjub lapse õppeedukusele?

Lapsevanem 1: Mina arvan et mõjub hästi sest näiteks Mona unustab tihti koolis päevikusse koduseid töid kirjutada ja siis hiljem e-koolist avastab mis õppida on.

Intervjuuerija: Aga nüüd minnes õpetajate juurde, et mis sa arvad, kuidas õpetajad seda e-kooli kasutavad, kas reeglite järgi

Lapsevanem 1: Ega ma ei tea ju mis reeglid õpetajatel on

Intervjuuerija: Kas informatsiooni hulk on piisav mida nad sinna kirjutavad?

Lapsevanem 1: Hinded on olemas, põhjendused on seal taga ka olemas, vähemalt sel aastal täidavad kõik õpetajad korralikult, ma arvan et asi on korras. Ja märkuste korral ka, kui on olnud siis on sinna kirjutatud, kui ei ole siis ei ole, minuarust on okei, kuigi Mona ütleb vahest et „mul on see töö parandatud aga märgitud ei ole.”

Intervjuuerija: Aga kui nüüd vaatad lapsevanemana neid õpetajaid kui teil on need lapsevanemate koosolekud, kuidas sealt kumab läbi õpetajate suhtumine e-kooli? Olete tähele pannud üldse?

Lapsevanem 1: Ma olen selles koolis puutunud kokku ainult Mona klassijuhatajatega ja õppealajuhatajaga. Klassijuhataja eelmisel aastal oli siis ka see kes andis matemaatikat ja õppealajuhataja annab ka ainet. See kes eelmisel aastal andis matemaatikat, tema ei täitnud e-kooli. Kuna tema ei tahtnud oma isikliku koodiga sinna sisse minna ja mingi tõrge tal oli. Ja sellel aastal on siis ainus Monale tundi andev pedagoog keda näinud olen õppealajuhataja ja tema täidab e-kooli korralikult. Mona kool on olnud ka üks esimestest kes selle süsteemi endale käivitas. Aga ma ei ole kokku puutunud kõigi õpetajatega, nii et ma ei tea kuidas nad seda täidavad. Aga kunagi kui see e-kooli asi algas siis öeldi et ajaloo õpetaja, vanem õpetaja võib olla ei võta seda kohe omaks. Aga no kui e-kooli hinded tekivad siis järelikult ikka võtsid kõik selle omaks. Ja on vist koolis kõigil õpetajatel ka võimalus arvutit kasutada.

Intervjuuerija: Äkki oskad öelda mis on eKooli positiivsed küljed sinu jaoks?

Lapsevanem 1: No ta näitab tänase päeva seisul lapsel, ja mis hinded on. Kuna meil ei ole probleeme puudumiste ja popi tegemistega. Aga neil lapsevanematel kellel on probleeme lapsega saavad jälgida kas laps on kõik tunnid koolis või läheb minema vahepeal.

Intervjuuerija: Jah et hommikul võid küll autoga kooli tuua aga kas kooli jääb ka.

Lapsevanem 1: Jaa et hästi palju räägitakse sellest et lapsed hilinevad tundi ja siis saangi näha kas meie laps on ka hilineja.

Intervjuuerija: Nimeta e kooli negatiivseid külgi ja kuidas neid parandada saab?

Lapsevanem 1: Mul ei olegi sellised mis ei meeldiks

Intervjuuerija: Räägime e-kooli turvalisusest – kui reaalseks hindad ohtu et e-kooli sisestatud andmeid ei hoita turvaliselt?

Lapsevanem 1: Samahästi võime öelda et hansapangas käimine ei ole turvaline või raha välja võtmine automaadist. Elus pole siin miskit turvalist kes tahab see muugib sisse, aga no kui oled prominent ja sealt lekib meediasse mis hindad su lapsel on siis on igavest jama. No kui sa oled tavainimene siis mis ikka teha lapse hinnetega võõral inimesel?

Intervjuuerija: Ega vist ei ole jah.

Intervjuuerija: Kas oled kuulnud mõnda e-kooli kuritarvitamise juhtumit?

Lapsevanem 1: Ei ole.

Intervjuuerija: Aga oskad sa äkki öelda et miks sellist süsteemi üldse kuritarvitada?

Lapsevanem 1: Üks asi on see prominendi jama, aga teine on see kui laps ise muugib sisse ja oma hindeid muudab

Intervjuuerija: Kuidas sa hindad enda kohanemist e-kooliga?

Lapsevanem 1: Minul läks kiiresti.

Intervjuuerija: Et arvuti kasutaja inimene ja kõik oli hästi?

Lapsevanem 1: Jah minul küll mingit probleemi ei olnud.

Intervjuuerija: Kuidas sulle tundub e-kooli välimus ja kasutajasõbralikkus?

Lapsevanem 1: Hästi lihtne ja loogiline, mingit “ninnunännut” seal ei ole ja ma ei tea kas peabki olema. See ei ole see koht kus mingeid mängu mängida ja jutte lugeda. E-kool on praktiline ja seal on see kõige olulisem informatsioon olemas. Kui on mingit muud informatsiooni vaja kirjutada siis selle võib ju kooli kodulehele panna.

Intervjuuerija: Kas sa oled e-kooli kui õpetaja, lapsevanema ja õpilase vahelise infosüsteemiga rahul? Kas kommunikatsioon toimub nii nagu peaks?

Lapsevanem 1: Numbriline info on okei aga suuline seda ei viitsida sinna eriti kirjutada. Kui vaja mingit küsimust küsida siis on etem helistada, saab kiiremini.

Intervjuuerija: Kas on midagi sellist millele tahaksid tähelepanu pöörata?

Lapsevanem 1: Väga hea et selline asi on olemas ja meie peres see mingit probleemi ei tekita, eks ta on kasulik kõigile, nii lapsele kui lapsevanemale. Ei saa lapsevanem enam öelda et, “oi ma ei tea mis mu laps koolis tegi ja mis hindad olid”, see on oma viga kui sa ei lähe sinna e-kooli kõike järgi vaatama.

Intervjuuerija: Jah, et sul on kõik võimalused olemas.

LAPSEVANEM 2

Intervjuuerija: Millal sa eKooli kasutama hakkasid? Mäletad sa?

Lapsevanem 2: Siis kui ta RaM Kooli tehti. Kohe.

Intervjuuerija: See oli tegelikult 2002. aasta sügis.

Lapsevanem 2: Okei. Siis nii kui tehti, kohe.

Intervjuuerija: Millal ja kui tihti sa eKooli kasutad?

Lapsevanem 2: Üle päeva. Umbes.

Intervjuuerija: Aga mille jaoks sa seda kasutad?

Lapsevanem 2: Ütleme niimoodi. Kui Karl-Hans oli kodus, siis ma kasutasin selleks, et kontrollida kas tal on õppida vaja või ei ole õppida vaja. Kas tal on jälle F saadud või mitte ja kas ta puudus. Praegu ma kasutan Liisu puhul... Tegelikult isegi kasutab Liisu nüüd vist rohkem, ma lihtsalt vaatan üle öla. Et ta kontrollib, kas päevikus on sama mis, et kas eKoolis midagi ei ole juurde pandud. Et kas päevik ja eKool on sünkroonis.

Intervjuuerija: Kas sa oled tähele pannud, kas eKoolis on ka selliseid funktsioone, mida sa üldse ei kasuta?

Lapsevanem 2: Ilmselt siis ma ei tea neid.

Intervjuuerija: Hästi paljud on nii vastanud. Tegelikult peaks seal olema ka foorum.

Lapsevanem 2: On foorum.

Intervjuuerija: Aga lihtsalt sa ei kasuta seda?! Mille pärast siis?

Lapsevanem 2: Miks ma foorumit ei kasuta. Ausalt öeldes, ilmselt siis klassijuhatajaga nii tihedalt. Et pole vajadust. Ja nüüd ma olen ju ise koolis tegelikult.

Intervjuuerija: Millised olid sinu emotsioonid alguses, kui sa sellest eKoolist ja tema kasutamise võimalustest kuulsid? Mäletad sa seda?

Lapsevanem 2: Oota, las ma mõtlen. Esiteks ma kardan tehnikat. Nüüd ma enam ei karda. Siis läksin ma sellega kohe kaasa. Päril alguse emotsioone küsid?

Intervjuuerija: Jah. No siis kui sa kuulsid, et see tuleb või kui seda realselt vaikselt juba kasutama hakati.

Lapsevanem 2: Ega mul pilti temast ei olnud eksju. Ma ei teadnud mis see täpselt on. Ma võtsin seda kuidagi jube loomulikult. Ma isegi ei oska sulle öelda. See tundus kuidagi nii loomulik!

Intervjuerija: See vist RaM kooli puhul kuuluski sinna juurde. Et see oligi teistmoodi kontseptsiooniga kool.

Lapsevanem 2: Jah, jah! Ilmselt oli see nii loomulik osa sellest, et ei tekitanud minus...esimese hooga muidugi. See tehnika, et kuidas sa sinna nagu sisened ja mismoodi sa saad need paroolid ja asjad. See tuli nagu jube ruttu, sest ta on nii loogiline minuarust.

Intervjuerija: aga millised need emotsioonid praegu on?

Lapsevanem 2: Praegu on...Sellepärast ma just küsisingi, et kas on erinevus. Praegu on nagu see, et mul on natukene kahju, et ei ole päevikus enam hindeid. Vot see sama füüsiline tunne, et lapselaps leiab pööningult päeviku, kuhu on sisse kirjutatud hinded ja siis tuleb ütleb, et kuule emme, et tegelikult sa õppisid üsna kehvasti. Või midagi siukest eksju. Või Liisu kunagi emmena lööb selle lahti või Karl-Hans issina, et ahhaaa, ma olin selles aines kõva. Et see eKool on kaduv. Sellest on kahju. Aga õpetaja seletas ka selle ära, et tal on väga raske sünkroonis kahte asja teha. Koormus on jube suur, eks. Ta on üritanud natukene, aga tal ei olevat ühtegi vaba tundi, kus ta saaks ära korjata kogu klassi päevikud. Et panna siis sisse...et ta saab panna sinna küll allkirja peale nädalat eksju. Seda ta jõuab teha. Aga hindeid sisse laduda, väga harva. Inglise keele õpetaja on üks väheseid, kes sinna paneb. Nii et selles mõttes on natukene nagu kurb. Et ta on nagu kaduv.

Intervjuerija: Oskad sa hinnata, mida arvavad eKoolist mõned teised lapsevanemad? On teil sellest juttu olnud?

Lapsevanem 2: On. Kuna RaM Koolis on see, et nad näevad, kas lapsevanem siseneb või mitte, siis on sellest juttu olnud, et on lapsevanemaid, kes ei ole seda kordagi vaadanud lapse eKooli.

Intervjuerija: Nagu minu vanemad.

Lapsevanem 2: Ongi nii? Okei.

Intervjuerija: Neil ei ole vist isegi paroole seal. Et mu ema on nii arvutikaugene inimene. No meil on kuidagi teistmoodi see nooremalt kaasa tulnud usalduse asi. Et nad ei ole pidanud kunagi näpuga järke ajama ise. Võimalik, et see on selle pärast. Et kui ma saan halva hinde, siis ma ikka lähen ja räägin otse talle selle ära.

Lapsevanem 2: Aga tead, see ei ole ka mingisugune teema, et keegi ei oleks rääkinud. Vaid see on kuidagi selline elu osaks kujunenud. Et ma sisenen aegajalt eKooli, et vaadata mis sinna on kirjutatud. Sest sinna on ka kirjutatud näiteks märkusi lapse kohta. Või mida iganes. Et kui ta on haige olnud, siis ma ikkagi vaatan, mis õppida on jäänud eksju. Aegajalt ma vaatan märkuste alt, mis nagu puudutab...siin on aegajalt sisestatud ka tervet klassi puudutatavat. Terve list on sinna pandud eksju. Või on näiteks Liisu kohta või Karl-Hansu kohta midagi seal. SDC-s näiteks, väga ilusti kirjutatakse alati Karl-Hansu kohta väga positiivselt. Tore lugeda.

Intervjuerija: Seda kindlasti.

Lapsevanem 2: Et selles mõttes ma ei arva, et see oleks väga kontrollifriik vaid pigem on ta nihukene loomulik osa. Aga jah, mida suuremaks lapsed saavad, seda vähem ta (lapsevanem) seda ikkagi kuskilt maalt kasutab.

Intervjuerija: Vot see oligi see, et me mõlemad olime juba üsna suured kui see täielikult toimima hakkas. Et siis polnudki nagu otsest vajadust.

Lapsevanem 2: Jah, aga mul on nagu Liisu ja Karl-Hans mõlemad ühe selle parooli alt tulevad. Nad on mõlemad selles rippmenüüs ja paratamatult ma vaatan ka Karl-Hansu. Ja tihti ei jõua ka koju ausalt öeldes ka õpinguraamatu lehed, sellepärast et lihtsalt õpetajad...algklassides veel, aga Karl-Hansu oma, see andis lõpuks aasta lõpus kõik pataka kätte. Siis on nagu selles mõttes hea vaadata, et mis nüüd need hinded ka olid. Kas tal on võlgnevusi, eriti nüüd sinna Jaapani minekuga tuli nagu konsulteerida temaga, ja panna paika see võlgnevuste likvideerimine ja sihukesed asjad. Et vaadata kas ikkagi on ja. See on siukene...ma arvan et siukene loomulik huvi tundmine. Ma ei arva, et see väga kontrollifriigi tunne on. Pigem ma alati jagasin seda infot mis ma seal sain. Mitte ei käinud uurimas.

Intervjuerija: No eks ta nii normaalne ongi, et eks see ongi kõige tervislikum vorm selle eKooli puhul.

Lapsevanem 2: Jah, aga ma arvan, et kui on probleemsed lapsed, siis ta ikkagi töötab ka. Siis probleemne laps tähendab ikkagi probleemne suhe iseenesest juba eks. Et ega see suhet paremaks ei tee.

Intervjuerija: Kelle ja mille jaoks see eKool sinu arvates tehtud on? Et kes on need, kes sellest eKoolis reaalselt kasu saavad?

Lapsevanem 2: No vot. Peaks olema vist lapsed. Kui ta näiteks... Vot ma ei oska sulle öelda. Sest vanasti oli nii, et kui olid haige ja sul oli õppimata, siis sa helistasid sõbrale ja küsisid, mis õppida jäi. Nüüd ilmselt on kogu see ühiskond läinud väga palju arvutipõhiseks. Et suhtlemine käib ka läbi arvuti, et kõik usaldavad nagu tehnikat. Et kõik see face-to-face suhtlemist on ikkagi suhteliselt vähe. Eks ole.

Intervjuerija: Tegelikult on jah. Hakkab nagu ära kaduma.

Lapsevanem 2: Hakkab ära kaduma jah. Ja samamoodi eksju...no kelle jaoks veel. No ikkagi õpilase jaoks kuskilt maalt eksju. Selleks, et vaadata oma õpingu mingeid asju. Et ülevaadet omada hinnetest, kas on võlgnevusi tekkinud. Võib-olla sa ei teagi, et sul on mingeid O-sid või mida iganes. Igal koolil on erinev eksju. Et sul on nagu...see on õpilase jaoks. Vanema jaoks on ta selline informatiivne ja ütleme, kui on probleemne laps või probleemne perekond, et siis on ta nagu jälgimise või mida iganes objekt. Eks teda oli nii lapsele kui lapsevanemale kuskilt maalt vaja eksju. Ma ei tea mis siis juhtuks, kui teda ka ei oleks.

Intervjueriija: No siamaani on ju sajandeid ilma hakkama saanud.

Lapsevanem 2: Jah-jah! Mis siis juhtuks kui ei oleks. Noh, no ilmselt me oleme nii popid oma tehnikas, et kõik on harjunud sellega.

Intervjueriija: Aga kas sa ei arva, et see on ka näiteks kasulik klassijuhatajale, kes saab väljavõtteid teha terve klassi kohta ja üksikute inimeste kohta.

Lapsevanem 2: Ma ei tea, kuidas klassijuhatajad töötavad. Kas nendel enam neid suuri päevikuid ei ole?

Intervjueriija: Neil ongi see eKoolis see suur päevik tegelikult.

Lapsevanem 2: Et neil on veel omaette sisenemine ja omaette asi?

Intervjueriija: Ja. Ja siis on veel eraldi kasutajagrupp kooli juhtkond, kes saab kogu kooli kohta andmeid välja võtta.

Lapsevanem 2: Aaa, seda ma ei teagi jah. No üsna loogiline tegelikult, et kust see näiteks õppetooli juhataja tegelikult teab neid võlgnevusi. Kus tal see ülevaade on. Tal on lihtsam mitte klassijuhataja käest küsida, vaid vaadata sealt listist. Jajah, loogiline. Ma pole mõelnud selle peale muide.

Intervjueriija: Kas su lapsed või lapsed kasutavad eKooli?

Lapsevanem 2: Kasutavad. Mõlemad.

Intervjueriija: Aga kuidas sa hindad nende kasutamiskiivsust?

Lapsevanem 2: Minumeelest nad ainult sealt õppimist vaatavad. Liisu vaatab veel päevikust, aga ikkagi talle kuidagi kohe meeldib minna sinna arvuti taha. „Kas ma saaks korra eKooli minna?“

Intervjueriija: Kas see on ehk väike põhjus, miks minna arvutisse?

Lapsevanem 2: Ta ei ole selline arvutifänn väga suur. Ta ei ole selline arvutitüdruk. Ta mingisuguseid asju mängib, aga suhteliselt vähe. Suhteliselt vähe.

Intervjueriija: Aga ju see siis tundub kuidagi tähtsana.

Lapsevanem 2: Ta on tähtis! Muidugi! „Kas ma saaksin praegu minna eKooli?!“ Et siis on ju nii tähtis öelda, et oota ma käin pangas ära siis võid minna eksju. Et noh selge on see, et vanemad teevad ees, siis on lapsel tähtis.

Intervjueriija: Aga kuidas sa kõrvaltvaatajana näed, et millised emotsioonid su lastel eKooli suhtes on?

Lapsevanem 2: Liisu puhul on see, et ta saab oma info kätte ja ta on saanud olla suur inimene natukene. Ja iseseisev. Ise läheb, ise vaatab, ise siseneb. Tema läheb siis nagu oma sellesse. Ja Karl-Hansu puhul on see, et aegajalt ta rõõgatab, et „Jälle ei ole eKooli ülesse pandud mitte midagi. Ma ju parandasin selle töö ära!“ Et, mis emotsioone...ta on asjalik ja nad saavad oma info kätte. Või siis on võib-olla see, et mind on pandud põhjuseta puudujaks, ma olin ju kohal eksju. Et noh, mida iganes. Et igasuguseid emotsioone.

Intervjueriija: Sina arvad, et see eKool ei ole eriti jälgimise jaoks, ütleme oma laste puhul?! Aga mida nemad ise sellest arvavad, et kuidas nad suhtuvad sellesse, et lapsevanemal on võimalus natuke järke ajada, mis ta teeb.

Lapsevanem 2: Ma arvan, et neid see ei sega kindlasti mitte. Liisu on selleks liiga väike, et üldse sellest probleemi tekitada. Pigem on see tema jaoks väga normaalne. Aga Karl-Hans ei ole küll kordagi ette heitnud, et ma vaatan. Ilmselt nad võtavad seda väga loomulikult.

Intervjueriija: Kuidas sulle tundub, mismoodi see eKool mõjub õppeedukusele? Või kas ta üldse on mõjunud miskit moodi õppeedukusele.

Lapsevanem 2: Ma ei usu. See nüüd küll õppima ei pane.

Intervjueriija: Aga võib-olla see, et kui seal eKoolis on need asjad kirja pandud, mis on vaja õppida ja kui lihtsalt laps ei ole päeviku kasutaja. Et tema jaoks on äkki see lihtsalt lihtsam ja ta vaatab sealt, mis on õppida ja ta teeb neid asju.

Lapsevanem 2: Jaa! Karl-Hans ei kasuta üldse päevikut.

Intervjueriija: Et võib-olla siis selle koha pealt mõjub ta miskis mõttes hästi?

Lapsevanem 2: Jah, aga kas see nüüd otseses seoses õppeedukusega on. Ma ei oska nüüd öelda. Et kuna tal on kõik kirjas seal, mis on õppida, et siis ta teeb selle võrra rohkem. Noh, sõltub lapsest. Mõni võtab lihtsalt teadmiseks, et jah, mul oli õppida ja ta ei tee. Teine lähebki sinna sellepärast, et teada saada mis tal vaja teha on. Et ma ei oska nüüd öelda, kas see õppeedukust nagu väga mõjutab.

Intervjueerija: Kuidas sulle tundub see, kas õpetajad kasutavad eKooli reeglite järgi või nõuetekohaselt?

Lapsevanem 2: Ma ei tea sellest.

Intervjueerija: Ma mõtlen just selles suhtes, et kui sina lähed lapsevanemana sisse sinna eKooli ja näiteks vaatad lapse hindeid. Et kas tal on need hinded ja puudumised kõik olemas; kas tal on see õppimine sinna märgitud või ei ole. Et kuidas sellega on? Sest alguses olid väga suured probleemid, et õpetajad...no hindeid veel enamvähem panid, aga seda, et minu ajal oleks sinna tohutult palju koduseid ülesandeid ja õppimist märgitud, no sellest võis vaid unistada.

Lapsevanem 2: Praegu on küll kõik sees. Et selles mõttes on võib-olla tõesti see, et Karl-Hans röögab, et tal ei ole parandatud hinnet või tulemust veel märgitud. Et noh okei, see ilmub võib-olla mingi aja pärast sinna. Aga jooksvad hinded, jooksvad puudumised, jooksev õppimine. Muidugi, mis on veel väga hea on seal see, noh nagu RaM Koolis eksju. Väga pikalt on õppimine. Näiteks Liisu on asjad mai lõpuni kirjas. Mis ajaks esitada lugemispäevik, mis ajaks esitada see ja teine ja kolmas. Kontrolltööd on punasega kirjutatud. Et sa tead, et sellel kuupäeval ootab mind eksju kontrolltöö. Et sul on see ülevaade olemas asjast. See on küll hästi hea. Minumeelest Rocca al Mare Koolis on küll väga hästi. Ma küll ei ütle, et midagi tuleks viivitusega. Mkmmm. Sama päeva õhtuks on kõik sees.

Intervjueerija: See on jah hea. Aga just alguses oli sellega tohutult probleeme.

Lapsevanem 2: Okei. Ma ei mäleta seda jah.

Intervjueerija: Aga kui sa räägid oma laste klassijuhatajatega või aineõpetajatega, kuidas sulle tundub nende suhtumine eKooli.

Lapsevanem 2: Noh, eks ta on lisakoormus, selles mõttes et ilmselt see päeviku värk ongi sellepärast ära langenud. Et see oleks nagu dubleerimine ja nad lihtsalt ei jõua. Ma ei tea, vanasti pidid nad seda suurt päevikut täitma eksju. Et mulle tundub, et alguses viriseti rohkem. Arvata võib. Aga praegusel hetkel ma ei ole kuulnud, et keegi oleks väga virisenud. Ilmselt nad on ära harjunud.

Intervjueerija: Ilmselt küll jah. Kuigi jah, ma mäletan, et meil oli vist isegi selline, et direktsioon pani fakti ette, et kui ei täida siis läheb palgast maha. Et tõesti sellised äärmuslikud meetmed.

Lapsevanem 2: Aga RaM Kool oli vist ka kõige esimene?

Intervjueerija: Jah, ta oli pilootkoolide seas ja neid 5 tükki oli

Lapsevanem 2: Jah.

Intervjueerija: Ja ometi meil olid üsna noored ja edumeelsed õpetajad. Aga ju see arvutikaugus oli üsna suur.

Lapsevanem 2: Ja teine asi, et nemad loevad ju kõvasti raha. Koormus läks suuremaks, aga raha juurde ei tulnud.

Intervjueerija: Oskad sa mulle nimetada mingisuguseid eKooli positiivseid külgi veel.

Lapsevanem 2: Üks oli see ülevaatlikkus onju. Et sul on perspektiivis ilusti ees. Operatiivsus, eks. See tagasisidestatus on iseenesest hästi tore, sellepärast et enam märkuste lahtrisse ei kirjutata, et laps oli tubli või et laps võiks pöörata sellele või teisele tähelepanu. Et see tagasisidestatus on hea. Et võib-olla isegi see suhe nüüd aineõpetaja ja klassijuhatajaga läbi eKooli on isegi... võib-olla on siis tihedam äkki?! Isegi.

Intervjueerija: Sinu kui lapsevanema?

Lapsevanem 2: Minu kui lapsevanema ja kooli suhe, just. Mis seal veel positiivseid asju on?! Ta on ikkagi ülevaatlik! Vaata, kui sul on ikkagi mingi päevik või asi, siis sa pead seda lappama ja ise mingisugused asjad kokku panema. Aga seal tuleb ikka iga aine kohta rida ja sa näed eksju, mis seis sul on. Et jah, tegelikult vanasti päeviku ajal seda sul ei olnud. Seal päeviku taga vist oli, kus sa ise kirjutasid, et ma sain selles aines mingid asjad ja siis enamvähem ise arvestasid kokku, mis sul võiks hinne tulla. Aga see oli sinu enda teha. Poisid teda nüüd vaevalt tegid, tüdrukud olid vähe korralikumad. Aga pragu on see, et sa lööd eKooli lahti ja seal on sinu jooksvad hinded olemas ja sa võid enamvähem juba vaadata, mis sul see lõpptulemus tuleb. See ülevaatlikkus on ikkagi väga hea. Selle ma tooks küll välja. Mis ma juurde...noh, foorumit ma väga ei kasuta eriti, sellest ma ei saagi nagu...pole nagu põhjust. Aga muud ma ei oska küll öelda.

Intervjueerija: Aga kas sa sellest tunniplaani funktsioonist ei tunne seal puudust?

Lapsevanem 2: Aga meil ei ole tunniplaan sees.

Intervjueerija: Ei, ma seda räägingi. Et seal on see funktsioon olemas, aga meil ei panda seda sisse.

Lapsevanem 2: See on igavene jama. Tegelikult oleks hea kui see tunniplaan oleks sees. Seal on küll kellaajaliselt ees. Aga tunniplaani ei ole sees ja sellest on juttu olnud. Ja sellega on olnud probleeme sellepärast, et lihtsalt ei ole füüsilist aega, kuna tunniplaanid muutuvad nii tihti. Meil on ju 5 perioodi koolis, eks. Tunniplaanid saavad paika alati selle perioodi teiseks nädalaks. Heal juhul. Tunniplaan muutub, et ausalt öeldes neid väljaprintitud lehekese on õpetaja jaganud iga periood hunnikute kaupa. Nüüd on ta hakanud neid rohkem meili peale saatma. Aga väga paljud vanemad on sihukesed, et ega

nad ei vaata ka oma meilboksi eks. Et mõnedel on see nii täis, et tuleb koguaeg tagasi õpetajale. Et siis ta on lihtsalt läinud seda teed, et ta prindib välja ja annab igale õpilasele päeviku vahele.

Intervjuuerija: No nüüd vist on ka kooli kodulehel. Vähemalt pidi olema.

Lapsevanem 2: Pidi, kas on? Vist oli juba jah. Midagi oli seal jah.

Intervjuuerija: Mul üks intervjueeritav, õpilane ütles, et nüüd on kooli kodulehel. Et ma just mõtlesin, et natukene jälle on ebameeldiv, et sa pead nagu kahe lehe vahel pendeldama.

Lapsevanem 2: Jah-jah! Ilmselt seal on vist see programmi teema. Et lihtsam on ta võib-olla mingis wordis panna sinna, või milles iganes nad panevad eksju. Et see on lihtsam, kui hakata seda...eKooli lehel on seda raskem teha siis. Või mida iganes. Aga seal on ka nüüd uus IT-mees, kes on väga asjalik.

Intervjuuerija: Aga mõned eKooli negatiivsed küljed, mida sa leiad? Et äkki üks võib see tunniplaan olla?

Lapsevanem 2: Jah, tunniplaan võib olla küll, et see võiks seal sees tõesti olla, eksju. Mis seal veel negatiivset on? See, et ta kaob ära. Ta on ajas kaduv. See on nagu see, et noh, mõnes mõttes oleks tore, kui...et üks asi on see, kui sul on õpinguraamat, kus sa näed oma lõpphindeid perioodi lõikes eks. Aga tegelikult oleks tore kui sa näeksid neid ka nädala lõikes. Et jääks sulle noh mida iganes mälestuseks. Et see on võib-olla see eKooli siukene negatiivse tooks välja eksju. Muud ma küll ei oska tuua ausalt öeldes.

Intervjuuerija: Aga kas sa arvad, et kas neid negatiivseid asju annaks natuke parandada miskit moodi?

Lapsevanem 2: Et mingi arhiiv tekitada?

Intervjuuerija: Jah!

Lapsevanem 2: Miks mitte!

Intervjuuerija: Või kui laps lõpetab kooli, siis talle prinditaksegi välja ja pannakse mingi kaust kaasa ajalooa. Sest tegelikult ju ajalugu jääb sinna mingiks hetkeks alles.

Lapsevanem 2: Noh, üks asi on ajalugu on õpinguraamat kui tunnistus eksju. See on nagu üks asi. Aga see on päris naljakas tegelikult saada lõpuõhtul endale nihuke tohutu... Kuule aga jälle mitu puud metsast onju! Et eKool on jälle üks pluss on see, et me kaitseme loodust.

Intervjuuerija: Hoiame

Lapsevanem 2: Hoiame loodust. Et võib-olla see küll, et mina olen selle paberimajanduse vastu hästi tugevalt. Et minumeest ei peaks nad enam ka koolipäevikuid gümnaasiumi osas jagama.

Intervjuuerija: Minu arvates on ka see mõtetu, sest niikuinii keegi enam ei kasuta neid.

Lapsevanem 2: Absoluutselt. Ütleme, et algklassides on see siukene jube tore ja jube vahva eksju. Aga gümnaasiumi osas kindlasti ei oleks vaja enam paberit raisata selle peale. Ja no selles põhikooli osas võiks ju mõelda seda, aga üldiselt sellel päevikul ei ole funktsiooni enam.

Intervjuuerija: Kui sa nüüd mõtled õpetaja-õpilase ja lapsevanema, nende kolme suhtlemise peale omavahel. Kuidas see sulle tundub? Et kas see on nüüd tänu sellele eKoolile paranenud või halvenenud või on ta samaks jäänud?

Lapsevanem 2: Ilmselt see sõltub õpetajast, selles mõttes, et...oota, kuidas ma ütlen. Algklassides on see, et meie klassijuhataja on tihe meilisaatja, kes saadab nagu väga ülevaatlikult koguaeg tegemisi. Mis tulevad, et sa oskad arvestada ajas eksju. Seda eKoolis ei näe ju. Et nüüd tuleb mingisugune, ma ei tea, disko või klassiõhtu või mida iganes. Et neid ta vist sinna väga palju sisse ei pane. Need tulevad ilmselt meiliga. Aga näiteks põhikool, gümnaasium. Õpetaja kes suhtleb õpilasega ainult aine lõikes, sinna ei tule ju külmalt hinne. Sinna tulevad ju ka kommentaarid sisse eksju. Et võib-olla suhe aineõpetajaga on siis nagu teisem. Jah, natukene on ta teistmoodi küll. Ta on ikka progress, aeg edasi. Ei ole enam nii, et õpetaja ütleb, et miks sa tunnist puudusid, poiss kus su päevik on, eks. Et seda enam ei ole. Ja päevik kaob koguaeg ära ja igasugused asjad. Et nüüd ei kao nagu miski ära. Et ütleme, et see suhe on tihedam tänu sellele. Objektiivsem, tihedam, kui ta oleks paberkandajal päevikuga.

Intervjuuerija: Mis on niikuinii koguaeg kadunud.

Lapsevanem 2: Mis on vaja ära kaotada koguaeg, sellepärast, et seal on pahad asjad sees. Või et tunnistuski kadus ära. Igasugu asju tuleb ette. Nüüd nagu seda ei ole. Kui ma mõtlen mitte ainult enda laste peale vaid laiemas mõttes. Et selles mõttes on see side kooliga ikka tihedam, tänu sellele. Jah!

Intervjuuerija: Kui reaalseks sa hindad ohtu, et eKooli sisestatud andmeid ei hoita turvaliselt? Mil määral see võib probleem olla?

Lapsevanem 2: No aga mis sellega juhtub kui nad lekivad? See ei ole selline teema, mis võiks olla nagu probleem. Noh, okei, lekivad näiteks ja siis oled kunagi president ja siis nokitakse välja, et said F-i. Mis siis?!

Intervjuuerija: Või kui su isa on praegu president ja siis...

Lapsevanem 2: Jah-jah! No said F-i. Mis seal vahet on eks?! Et ei ole selliseid andmeid, mis vajaks väga kaitsmist. Ilmselt sellepärast ka keegi sinna sisse väga ei roni. Võib-olla mõni ajakirjanik väga ronib, et selle a'la presidendi või mingi tippteigija lapse tulemusi teada saada. No aga seda saab ju kuidas iganes teada. Lähed klassijuhataja juurde või räägid mõne klassivenna-klassiõega. Moosid ta ära

ja saad kogu info ja rohkemgi veel kui eKoolis. Et ma arvan, et seal ei ole midagi lekitada. Aga teoreetiline võimalus on alati olemas.

Intervjuuerija: Aga pead sa seda eKooli turvaliseks üleüldse? Või mis sa selle eKooli turvalisusest üldse arvad?

Lapsevanem 2: Ausalt öeldes ega seal arvuti maailmas väga midagi turvalist ei ole. Tegelikult. Kes ikka tahab, see ikka võtab sealt välja kõik. Et elu ümberringi on näidanud missuguseid asju saab korraldada. Kuhu saab sisse pugeda. Ma isegi ei ole mõelnud selle peale. Ilmselt see ei ole teema. Pigem ma võib-olla mõtlen oma panga asjade peale. Kui turvaline see nüüd ikka on ja loodan, et minu pank on mind ikkagi nagu kaitsev ja oma süsteemid selliseks teinud, et tõesti keegi sisse ei tule. Aga see kas eKool on turvaline või mitte, see jätab mind suhteliselt külmaks ausalt öeldes.

Intervjuuerija: Aga oled sa ehk kuulnud mõnda eKooli ku**Lapsevanem 2**rvitamise momenti? Sest mul siin ühe intervjuuga tuli välja, et mul endal oli täiesti meelet läinud, et kui meil 2002 aasta sügisel teisel perioodil oli see test verisoon, siis seal ei olnud ju mingeid turva asju eriti peal. Et ta oli üsna siukene...Et prooviti mootorit. Et siis olid meil isegi mingid kooli poisid sinna sisse hākinud täiesti vabalt.

Lapsevanem 2: Novot. Üksasi võib olla küll see, et keegi pahatahtlikult siseneb ja näiteks teeb sinu andmed...muudab andmeid. Et sa oled näiteks läbi-lābi A-line ja siis sulle pannakse sinna F-isid. Vot see on küll probleem, mille üle ma ei ole mõelnud ausalt öeldes. See on küll turvalisuse kohapealt natuke selline...

Intervjuuerija: Kui E rea asemel on jārsku A rida.

Lapsevanem 2: Ekssole! Täpselt. Et sedapidi võib ka olla jah! Et jah, kui nii hakata mõtlema, siis on see ikkagi väga oluline kaitsta, sest et ilmselgelt...Kas ta on õpetajal dubleeritud? Ma ei tea. Et kas ta tugineb oma hinnete panemisel ainult sellele eKooli...noh, sellele mis seal näha on õpilasele kui lapsevanemale ja õpetajale. Või tal on see kuskile dubleeritud. Et ta näeb seda, et on tehtud muutus. Et seda ma ei tea.

Intervjuuerija: No ütleme nii, et see oleneb vist ka sellest kui palju sellel õpetajal neid klasse on ja kuidas ta oma õpilasi ja nagu inimesi teab. Et kui on võib-olla mõni selline hall hiireke, keda ta tähele ei pane, siis ta võib-olla ei pane tähele et tolle hinded on muutunud. Aga kui on keegi selline silmapaistev ja tõsine kolmemees ja jārsku on A-d eks siis ta paneb tähele seda. Ja selles suhtes on see, et igapäev nad teevad koopiaid seal eKooli suures serveris.

Lapsevanem 2: Aaaa. Seda ma just mõtlesingi, et kas on dubleeritud kuskile mujale, et neid vahesid näha.

Intervjuuerija: Jah. Et koopiaid nagu tehakse koguaeg ja see on tagatud.

Lapsevanem 2: Okei, aga siis ei ole ju probleemi.

Intervjuuerija: Et pärast saab ikka nāpuga jārge ajada ja vaadata kas kuskil suured muutused on sees.

Lapsevanem 2: Okei, siis on okei.

Intervjuuerija: Kui sa nüüd mõtled seda eKooli kasutamise aega. Et sa ütlesidki, et sa võtsid seda loomulikuna. Et kuidas sulle siis tundub selle eKooli kasutamisega kohanemine? Kas see oligi nagu lihtne?

Lapsevanem 2: Absoluutselt! Selles mõttes, et ta on nii loogiline. Seal ei ole ju midagi.

Intervjuuerija: Et me just arutasime siin ühe intervjueeritavaga, ka seda... Et kas sa oled sattunud portaali X-tee?

Lapsevanem 2: Ma tean seda, aga ma pole vaadanud.

Intervjuuerija: Ühesõnaga, see on niimoodi, et sa pool tundi otsid sealt midagi taga. Lõpuks sa leiad need andmed. Siis lähed algusesse, et mujale minna ja siis jälle otsid pool tundi midagi. Et tohutult läheb aega sellele ja hästi ebaloogiline süsteem. Ja noh enamus, kõik intervjueeritaon öelnud, et eKool on hästi loogiline ja lihtne.

Lapsevanem 2: Ei, see eKool on väga loogiline. Ma mõtlen, et huvitav mis seal peakski üldse keerulist olema.

Intervjuuerija: Mhmhh. Et sul ongi hinded ja sul on õppimine.

Lapsevanem 2: Kõik asjad! Märkused, klõks sinna! Aasta hinded, võtad perioodid välja. Ma ei leia, et seal üldse mingeid probleeme oleks. Et tõesti, see on kõige naiivsemale inimesele ka tehtud.

Intervjuuerija: Aga no see ongi mõeldud, et esimese klassi laps saaks ka sellega iseseisvalt hakkama.

Lapsevanem 2: Absoluutselt saab, täiesti rahulikult Liisu teeb selle...noh ta on küll kolmas klass, aga täiesti rahulikult sisestab oma koodid ja asjad sisse ja muudkui läheb aga. Mingit probleemi!

Intervjuuerija: Kui seda eKooli teed lahti ja vaatad seda. Et kuidas sulle tundub see välimus ja üleüldse kasutajasõbralikkus?

Lapsevanem 2: No kasutajasõbralikkus oli okei, eksju. Välimus on lakooniline.

Intervjuuerija: Ega seal vist midagi jah...

Lapsevanem 2: Igatpidi asjalik. Ega seal ei olegi midagi.

Intervjueerija: Et selliseid lisavidinaid ja vilkuvaid asju ei ole vaja sinna.

Lapsevanem 2: No jah, et mida sa seal ikka nii väga teed. Et ta ongi selline konkreetne eksju. Et mida veel....noh võib-olla oleks, ma ei teagi kas seal on, ma hakkam praegu mõtlema. Võib-olla oleks hea kui seal oleks ka näiteks aineõpetajate nimed. Et ei ole ainult aine vaid on ka õpetaja nimi. Võib-olla see oleks hea.

Intervjueerija: Sest muidu sa pead ikka minema kusagile kooli kodulehele.

Lapsevanem 2: Ja vaatama. Ja sa ikkagi ei saa teada.

Intervjueerija: Muidugi neid on seal nii palju.

Lapsevanem 2: Et võib-olla oleks hea, kui oleks aineõpetaja nimi ja siis sa saaksid nagu otse. Näiteks kui on vaja mingi meil saata, et siis sa saaksid pöörduda otse õpetaja poole. Tegelt see oleks päris hea ettepanek. Et siis sa tead, kellele nagu see kiri saata. Et ütleme, et algkooli osas on õpetajaid sedavõrd palju vähe eksju. Erinevaid tunde on. Klassijuhataja annab ju põhilised tunnid eksju ja sul on side lapsega ikkagi suurem. Aga seal põhikool, gümnaasium eriti, kus õpetajad vahelduvad. Et noh Karl-Hansul oli siin mingis perioodis nagu neli matemaatika õpetajat ühe perioodi jooksul eksju. Siis ma ei saanud üldse enam aru, mis toimus. Et selles mõttes on nagu hea kui oleks seal jah kuskil kasvõi sulgudes ka aineõpetaja nimi sees.

Intervjueerija: See on jah väga mõistlik ettepanek.

Lapsevanem 2: Jajah, see oleks päris hea jah.

Intervjueerija: Et kas on äkki midagi veel selle eKooli puhul, millele sa tahad tähelepanu pöörata? No see oligi praegu tuli välja sihuke mõte eksju. Ja noh et siis see, et tunniplaan võiks tõesti seal olla, sellepärast, et kui ta on uudiste all, siis ma pean neid uudiseid kerima ja vaatama kuskohas see mul välja tuleb. Eksju, see tunniplaan. Et ja siis on ta ka jääv suurus selles mõttes et ta on, isegi kui tunnid muutuvad on ta uudiste all ikkagi nagu, ütleme mitte muudetavana. Eksju. Kirjas. Aga kui tunniplaan oleks eKoolis, siis kui tund muutub siis saaks seal tegelikult ka parandused sisse viia. Praegu ta jääb nii nagu artikkel eksju jääb sul eKool, või sinna sellesse uudiste portaali sisse eksju. Aga seal on...meil on ükskord tegelikult juhtunud, et tund muutus eksju ja õpetaja pidi jälle printima uue lehe välja. Tunniplaani olid, noh tähendab mingid päevad olid seal vahetunud. Et eKoolis võiks ikkagi olla tunniplaan ja seda peaks saama muuta.

Intervjueerija: See on vist jah tehniliselt üsna keeruline asi, aga samas kasvõi esialgu ma ise mõtlesin, et võikski olla sellised kasvõi PDF failid. Neid saab ju maha laadida ja ta iga veerandiga lähebki siis ajalukku koos tunniplaani. Ja mis siis on raske seal wordis see paar tundi ära muuta ja uuesti sinna ülesse laadida.

Lapsevanem 2: Jah, see võiks olla isegi mitte õpetaja vaid IT-poisi töö eksju.

Intervjueerija: Jah, et see ei ole nüüd nii keeruline.

Lapsevanem 2: Jah, et temale antakse ette tunniplaan ja ta sisestab need ära ja...minu teada sellest kõigest on juttu olnud. Nii et selle uue poisiga on juttu olnud. Just see sama tunniplaan, mis seisab koguaeg tühjana, eksju. Täiesti tühi lahter eks. Et kui ta on sinna sisse nagu planeeritud, siis on ta ju hea mõte eksju. Et alguses, kes selle välja mõtles, mõtles hästi. Aga lihtsalt siis tuleks seda tühja asja ka kasutada ja mis ta seisab seal tühjal.

Intervjueerija: Vot see oli jah...ma mäletan ise ka, et kõige suurem häda oli see, et tuleb uus periood ja sa ei tea, mis ainedki sul tulevad.

Lapsevanem 2: Absoluutselt!

Intervjueerija: Et tahaks nagu vaadata, et kas ma pean täna kehalise asjad kaasa võtma või ei pea. Ja kui lähed kooli siis öeldakse, et täna on kehaline ja siis igakord viidi bowlingut mängima. Et mis kehalised need siis on?

Lapsevanem 2: Jah! Täpselt!

Intervjueerija: Et selles suhtes muidugi võiks ta seal olla.

Riat: Jah! Et muid nagu selliseid mõtteid ei oska küll pragu välja tuua. Seal ei ole ju niipalju infot sees. Ta on üsna kompaktne. Sisaldab seda mida ta sisaldama peab eks. Ma ei lisaks sinna küll mitte midagi juurde. Välja arvatud eksju see, võib-olla tõesti õpetajate nimed ja tunniplaan. Ja ära ma ka ei võtaks sealt midagi. Võib-olla siis tõesti selle, et ta oleks ikkagi arhiveeritud ka lapsevanema jaoks, et saaks nagu vaadata noh kasvõi lõpphindeid. Mitte isegi siis võib-olla kogu seda hinde andmebaasi vaid vaadata kasvõi lõpphindeid, et ta on sul tõesti olemas eksju.

Intervjueerija: Aga kas seal ei ole seda tunnistuse funktsiooni?

Lapsevanem 2: Tal on see tunnistuse funktsioon aasta lõikes. Kui aga aasta saab läbi, siis ma küll ei ole leidnud, et seal oleks...seal on nagu õppeaasta, perioodid. Ma ei tea, kas seda õppeaastat saab seal muuta ja vaadata perioode?!

Intervjueerija: Minu meelest saab, sest siin keda ma intervjueerisin on 12 klass ja tahab kuldmedaliga lõpetada. Ütles et ta on hästi keeruline. Nagu võtta seda kolme aasta ajalugu välja, et jälgida, et palju

ma pingutama pean, et ma selle oma kuldmedali kätte saaksin või et vajalikud hinded kätte saaksin. Sest vaata seal ju liidetakse kolme aasta hinded kokku.

Lapsevanem 2: Okei. Jah-jah.

Intervjuuerija: Üldiselt see on keeruline, aga seda on võimalik saada. Et seal on natukene kuidagi imelikult see asi tehtud, et sa pead seal sisestama mingeid asju. Et ta igakord ei anna sulle korralikult. Et ta teeb mingeid trikke. Aga muidu põhimõtteliselt on see võimalik.

Lapsevanem 2: Aaaa.Vot mul...ma ei ole seda kasutanud, kuna meil on õpinguraamatud ilusti olemas eksju. Aga iseenesest oleks see, ütleme, noh...iseenesest oleks see muidugi tore.

Intervjuuerija: Sest jumal teab, millal need õpinguraamatud ära kaovad.

Lapsevanem 2: Täpselt! Tegelikult oleks hea, kui see arhiiv oleks ikkagi nagu salvestuks pärast kooli lõpetamist, mitte niimoodi, et kui laps lõpetab 12. klassi, et siis on ka kõik kustutatud eKoolist. Finito! Et rohkem pole midagi.

Intervjuuerija: Ma usun, et nad ikka hoiavad neid seal selles suures serveris alles.

Lapsevanem 2: Jah-jah-jah. Täitsa võimalik.

Intervjuuerija: Mingi aja nad hoiavad jah. seda kooliteed on mõnes koolis lihtsalt vaja seda.

Lapsevanem 2: Tegelikult oleks nagu tore selline asi säilitada eks.

Intervjuuerija: Et kasvõi nad võiksid selle siis mingisuguse faili kokku pakkida ja siis 12 klassi lõpus CD peal üle anda.

Lapsevanem 2: See oleks väga armas. Täpselt!

Intervjuuerija: Et lükkad CD sisse ja vaatad.

Lapsevanem 2: Täpselt jah! Mitte paberkaandjal, jumala eest. Vaid just CD pealt. Noh, siis on nagu nii, et saad lõpu pildid ja oma terve kooliaasta ajaloo. Selle võiks nagu koolile ettepanekuks teha tegelikult. See oleks päris naljakas.

Intervjuuerija: Et noh, see oleks jah selline huvitav asi. Et siis see asendab seda pööningult leitud päevikut ehk.

Lapsevanem 2: Jah. Päris armas oleks, eks?! Jah! Just jah! Mitte nagu õpinguraamatus, kus on lõpu tunnistused eksju, vadi kogu need sellised selles lõikes. Ma arvan, et see ei oleks tehniliselt väga raske.

Intervjuuerija: Ma ei usu ka. Et see ei ole väga keeruline.

Lapsevanem 2: See oleks päris armas.

Intervjuuerija: Aga on sul mõni äkki huvitav asi veel eKoolist rääkida, mis teil on omavahel sõprade, tuttavatega jutuks tulnud või mõni sihukene huvitav lugu või naljakas seik?

Lapsevanem 2: Mkmmm...üldiselt vanemad eKoolist omavahel ei räägi. Jah, ainuke on see, et õpetaja on öelnud, et on osa vanemaid klassis...ma ei mäletagi palju seal Liisu klassis neid oli. Vist 3 või 4, kes pole nagu kordagi sisenenud eKooli.

Intervjuuerija: Et nende käest oleks tegelikult päris huvitav küsida, et miks nad seda teinud ei ole.

Lapsevanem 2: See oleks päris huvitav jah. Et sellest eKoolis nagu ei räägi inimesed omavahel. Et ma isegi ei tea midagi naljakat. Ei tea jah. Mis seal naljakat saab olla, see on nii asjalik asi?

Intervjuuerija: Või noh huvitavat, ta ei peagi nagu naljakas olema.

Lapsevanem 2: Jajah. Ei ma ei oskaks öelda midagi sihukest, mida nüüd veel lisada sellele. Ei tule meelde. Ei tule jah!

LAPSEVANEM 3

Intervjuuerija: Millal sa eKooli kasutama hakkasid? Mäletad sa?

Lapsevanem 3: Ma arvan...Millal eKool tuli?

Intervjuuerija: 2002. sügise teine veerand

Lapsevanem 3: Ilmselt siis sellest ajast hakkasingi.

Intervjuuerija: Ja üsna aktiivselt siis?

Lapsevanem 3: No jaa. Praegu, ütleme viimased neli aastat, kui Kerstin koolis käib, siis ma ikka iga päev käin eKoolis.

Intervjuuerija: Siin oligi järgmine küsimus mul, et kui tihti sa seda eKooli kasutad. Et iga päev?

Lapsevanem 3: Jah. Tähendab, ühesõnaga see sõltub kui see teine laps, kui ta oli juba suur, siis ma aegajalt vaatasin ta hindeid ja vaatasin, mis toimub kui veerand hakkas lõppema. Aga väiksemaga on see olukord, et ma põhimõtteliselt vaatan igapäev üle. Tema tuleb koolist koju ja ütleb, et tal ei ole mitte midagi õppida tänaseks eksju. Siis minul on koguaeg selge pilt, kas on või ei ole.

Intervjuuerija: Ja kas sa kasutad siis seda eKooli ainult selle jaoks, õppimise ja hinnete jaoks või on midagi veel, mille jaoks sa eKooli kasutad.

Lapsevanem 3: Ikka ainult õppimise ja hinnete jaoks ja siis see kõige parem on siis, kui ta on näiteks puudunud koolist. Et on näiteks pikk haiguseperiood, siis saab nagu jooksvalt vaadata, mida on tunnis

tehtud ja saab siis vaadata, mis on oluline, mida siis ise nagu aidata last edasi, kui ta kooli tagasi läheb eksju. Et siis ta oleks juba...

Intervjuerija: ...järje peal?

Lapsevanem 3: Järje peal jah.

Intervjuerija: Kui sa seda eKooli nüüd omale silmade ette tood, et just seda lapsevanema kasutaja osa. Et kas seal on mingeid selliseid asju, mida sa nagu üldse ei kasuta? Et seal üleval on ju need hinded ja õppimine. Et kas seal menüüribal on veel midagi, millele sa nagu väga tähelepanu ei pööra?

Lapsevanem 3: Ma arvan et ei ole, sellepärast et noh. No üldiselt õpinguraamatut ma ei vaata sealt üldiselt. Aga noh, mingeid jooksvaid hindeid vaatan noh, aga ilmselt.... Aga noh see on ikkagi hea, et nad olemas seal on ekju. Kui on eelmised veerandid ja... Tunniplaani ei ole meie koolil sees, seda ma ei vaata. Noh, sest lihtsalt ei ole seal seda.

Intervjuerija: Nojah, see on kooli eripära. Lihtsalt.

Lapsevanem 3: Jahjah. Aga muidu nagu...aaa mingi foorum on ka vist seal eksju. Vot seda ma küll ei kasuta. Ma ei loe mida need teised räägivad ja ma üldse ei tegi, kas seal saab lugeda. Ausaltöeldes.

Intervjuerija: Kindlasti midagi, et keegi tõstatab teema ja siis käib arutelu.

Lapsevanem 3: Jajah, selles ma ei osale.

Intervjuerija: Et ma just vaatan, et kõik need keda ma intervjuerinud olen, tegelikult põhimõtteliselt... Esimesed asjad, mis neil pähe tulevad on need mida nad kasutavad; ongi need hinded ja õppimine. Ja siis ülejäänud asjad on sihukesed, et nad peavad tugevasti mõtlema, et meelde tuletada, mis seal menüüribade peal nagu veel on. Et tundub, et teised ka ei kasuta neid teisi asju. Et ikkagi see hinded ja õppimine on nagu kõige tähtsamad.

Lapsevanem 3: Siis seda vaatan teinekord küll, et selle perioodi järgi. Et kuna need koolid eksju, vaheajad on erinevad perioodid. Sa ei tea tihtipeale, millal see periood lõppeb lapsel onju. Et noh seda on hea vaadata – vat see periood, et siin on veel kolm nädalat või seda perioodi. Noh...

Intervjuerija: Jah, ja oskad arvestada.

Lapsevanem 3: Ja oskan arvestada, just!

Intervjuerija: Mäletad sa, mismoodi sa suhtusid alguses või millised olid sinu emotsioonid alguses, kui sa sellest eKoolist kuulsid, et ta meile tuleb?

Lapsevanem 3: Ma ei tea. Ma arvan, et ma olen seda sihukese loomuliku osana võtnud. Et kui noh töökeskkonnas ka kõik ju areneb, et see on nagu normaalne olukord. Et ju ma võtsingi teda kui nihukest et ta ongi normaalne. Ja kuna ta seal koolis nagu korralikult toimis ka, et... Et sihuke tunne on, et ta on nagu koguaeg olnud ja see nagu on nagu su igapäevase...noh nii nagu sa käid netist mingeid uudiseid vaatamas eksju.

Intervjuerija: Aga oskad sa praegu öelda, mismoodi sa sellesse praegu suhtud. Või näiteks kasvõi võrdluseks tuua sellega, mida sa alguses sellest arvasid. Et kas praeguseks on see suhtumine muutunud või arvad sa endiselt nii?

Lapsevanem 3: No ma arvan vist endiselt niimoodi, et... Ei ta on ikka igapäevane minu normaalne elu osa ja ma nagu selles mõttes ma ei arva, et ta peaks midagi teistsugune ka olema ausalt öeldes. Ma midagi rohkem seal ei vaja tegelikult eksju.

Intervjuerija: Et kõik elementaarsed asjad on olemas ja vajalikud asjad on kaetud?

Lapsevanem 3: Jah. Just-just.

Intervjuerija: Aga on teil olnud omavahel lapsevanematega juttu sellest eKoolist tulnud. Et mida teised lapsevanemad sellest arvavad.

Lapsevanem 3: Ei ole juttu olnud. Ma saan aru, et...noh ilmselt ei kasuta võib-olla paljud, sest on üllatusena, et näiteks sealt EBSis kui Kristel EBSis käis, et siis oli tehti mingi suur koosolek ja siis õpetati nagu kasutamist. Et noh minu jaoks oli see üllatus lihtsalt. Et issand jumal, et keskkool, et noh et nad ei ole üldse kursiski selle asjaga. Aga ka võib-olla see, et suured lapsed ka eksju. 16-18 seal vahemikus eks, et võib-olla vanemad üldse ei sekku enam nagu laste ellu ja ei teadnud üldse mis asi see on sihukene.

Intervjuerija: Ja võimalik, et see tuli niipalju hiljem ka.

Lapsevanem 3: Jah-jah. Võis olla ka see, eksju.

Intervjuerija: Et kui sinu jaoks oli see Rocca al Mare kooli algusega nagu täitsa loomulik asi, siis EBSi inimeste jaoks oli see ilmselt natukene võõrkeha.

Lapsevanem 3: Jah-jah. Ja ilmselt ikka sõltub ka sellest õpet...ma sain aru, et seal koolis oli ka see probleem, et osad õpetajad ei pannud oma aineid sisse eksju. Ja osad...ja see vist võttis ka osadel koolidel rohkem aega.

Intervjuerija: Et mis sa arvad, kelle ja mille jaoks eKool loodud on? Et kes sellest siis lõppkokkuvõttes kasu saavad?

Lapsevanem 3: Ma arvan, et me kõik saame kasu sellest. Selles mõttes, et eks see aitab sellel õpitulemustele ja igasuguse normaalse õppekeskkonnale aitab igatepidi kaasa eksju. Et laps on ilmselt

see, kes saab sellest kasu ja kokkuvõttes ka ühiskond eksju, kui lapsed on haritumad ja teavad ja oskavad rohkem.

Intervjuuerija: Aga kas sa pole selle peale mõelnud, et kasu saab ka näiteks klassijuhataja kellel on ülevaade klassist või kasvõi ka kooli juhtkond, kellel on võimalik välja võtta neid raporteid ja asju nagu kogu kooli lõikes.

Lapsevanem 3: Analüüsi teha sa mõtled?

Intervjuuerija: Jah.

Lapsevanem 3: Noh, jah, seda ka kindlasti. Jahjah! Noh ühesõnaga me saamegi kõik kasu. Ma ei arva nüüd niimoodi, et see oleks õpetajale niimoodi lisakoormus, et ta paneb nüüd sinna sisse ja mõtle mihukest lisatööd ta peab tegema. Ei ole sugugi nii eksju. Ta saab tagasiside sealt just ja. Ja kui ta on ise konkreetsem, seepärast et kui ta paneb, peab panema sinna...seal on kaks vahet eksju. Et kui sa võtad ja kirjutad tahvlile märksõnad ja ütled, et ahh, et midagi vaadake onju. Aga kui sa pead panema lapsevanematele selgelt või kirjutama iga oma tunni sisu. Ütlema mida sa täpselt õpetad, mida tehti eksju. See on tema jaoks juba analüüs eksju. Ja igasugune konkreetne on parem. Kõik saavad ühte moodi aru, mis tehtud on.

Intervjuuerija: Jah, seda kindlasti.

Lapsevanem 3: Jah, no ilmselt see analüüsi pool ka. Selle peale ma ei ole mõelnud, aga sealt saab igasuguseid asju välja võtta kindlasti.

Intervjuuerija: Jah, et üks õpilane siin töö välja, kuidas klassijuhataja, Marek Nisuma, kui see sulle midagi ütleb. Et tema pidi olema ikka tõeline statistik. Et ta ikka teeb kvartali kokkuvõtteid puudumistest ja koguaeg on nagu mingisugune...jumala eest, et klass jälle puudumiste rekordit ei teeks. Et selline tõsine näpuga järje ajamine käib. Et muidugi see kindlasti oleneb ka õpetajast. Aga noh ühesõnaga võimalused on kõik olemas.

Lapsevanem 3: Mhmhh

Intervjuuerija: Kas su lapsed kasutavad eKooli? Või laps siis õigemini.

Lapsevanem 3: Tead, sellega on niimoodi, et mina olen sundinud Kerstinit kasutama. Minule see absoluutselt ei meeldi, et...see asi ei meeldi selles asjas, et see rõhk ongi meie koolis on pragu pandud, et neljas klass onju. Et esiteks nad ei õpi arvuti absoluutselt onju. Teiseks eKooli parooli mina käskisin Kerstinil küsima minna. Ta küsis seda paar kuud. Muidugi ta unustas eksju. Ja noh, mis peaks olema nagu normaalne, et antakse lastele ka päevikuga koos need paroolid eksju. Et kasutage onju! Vanemad oleme kõik kasutajad ja nemad, noh ühesõnaga kui tema ei tea oma õppimist siis ta ütleb, et ema vaata eKooli eksju! Et noh mina talle oma panga parooli ei anna onju. Ja nüüd on ta oma parooli ära kaotanud ja nüüd ei ole ta mitu kuud läinud. Ühesõnaga ta unustab. Sest ta vahetas, ta unustas. Nüüd ei ole ta läinud uuesti sinna, et küsida uut parooli ja jälle on meil selline olukord, et ainult mina olen see, kes saab eKooli sisse. Noh ja vaata see mulle ei meeldigi, et miks see vastutus nagu antakse siis nagu minu peale. Et mina ei käi ju koolis ja mina ei õpi eksju. Tema abivahend on nagu, noh... On ikka kuidagi puudulik. Et nad ei ole seda nagu jah võtnud nagu reegliks, et vat nendel see neljas klass, et nendel peaks olema kindlasti see parool. Ise käi ja ise kasuta. Seda nagu ei ole. Sest tegelikult nad võiksid juba esimesest klassist...lapsed on tänapäeval ju nii arvuti teadlikud, et see ei ole neile mingi probleem.

Intervjuuerija: Et see jah on nii loogiline asi, et iga esimese klassi laps saab tegelikult sellega hakkama. Et pead lihtsalt õige kohapeale, mis sa tahad vaadata.

Lapsevanem 3: Jah, just. Ja ta on ju väga lihtne kasutada, et seal ei ole mingit probleemi ei ole, eks. Et no see on sama lugu, et ei ole ka arvutiõpet, mis võiks olla. Mitte niimoodi, et on koolis tehakse mingi...peavad oma esseed või midagi tegema eksju, juba selles vanuses onju. Ja mina olen siis see, kes peaks nagu programme tundma ja pilte juurde tõmbama, sest laps ise ei oska eksju. Keegi pole koolis õpetanud.

Intervjuuerija: No vot, see on jah võib-olla sihukene koht, mida peaks arendama natukene.

Lapsevanem 3: Selles mõttes, et see võiks küll tulla, et... vahepeal on nagu kuulda, et arvutiõpet nad püüaksid või nagu püüavad ka saada ikka tunde ja saada kohustuslikuks aineks nii-öelda. See oleks normaalne.

Intervjuuerija: Ja sa hindad siis oma lapse kasutamiskiivsust milliseks?

Lapsevanem 3: Lapse kasutus on väheaktiivne. Nädalas ma ei tea...noh momendil kui tal see parool oli, siis mingi nädalas paar korda, mitte rohkem. Erinevalt minust, kes kontrollis koguaeg.

Intervjuuerija: Aga milliseid emotsioone su laps selle eKooli suhtes üleüldse väljendab? Oled sa täheldanud midagi tema juures?

Lapsevanem 3: Mitte midagi.

Intervjuuerija: Mitte midagi?

Lapsevanem 3: Mkmmm. Mitte mingeid emotsioone.

Intervjuuerija: Et kui ta selle parooli ka ära kaotab, siis järelikult ei huvita?

Lapsevanem 3: Ei, no jah. Selles mõttes, et tema läheb siis juba lihtsamat teed, et ta helistab klassijuhatajale ja ütleb et Monika, mis meil nüüd homseks õppida oli.

Intervjuuerija: Aaa...Neil on ju hea klassijuhataja Monika.

Lapsevanem 3: Neil on hea klassijuhataja, kes vastab ka laupäev või pühapäev ka isegi sellisele küsimusele, mida mina keelan teha kategooriliselt.

Intervjuuerija: Et kuidas su lapsed suhtusid sellesse, et sul oli võimalus neid jälgida või et on võimalus neid jälgida. Ja kasvõi seda hinnete seisu vaadata.

Lapsevanem 3: Ma ei tea. Välja pole näidanud. Eks võib-olla Kerstin ilmselt...noh ta ilmselt teaks, et ma saan ka mujalt teada, kui midagi on.

Intervjuuerija: No tema jaoks on see ka ilmselt nii loomulik. Ta on sellel koguaeg juures olnud

Lapsevanem 3: Ta on jah...Tal ilmselt ei ole seda, mis siis ikka...ta ei ole sihukest tüüpi, et ta varjaks mu eest midagi.

Intervjuuerija: Et see pigem on vist probleemsemate laste puhul see varjamise asi?

Lapsevanem 3: Nojah, ilmselt nende puhul kes...jah... Aaa jaa, meile tööjuurest küll üks see...üks naine, kelle laps nagu suht palju puudus koolist. Siis temaga oli küll, et poiss oli nagu juba suht pahane selle peale, et ühesõnaga ema ei olnud töölt kojugi tulnud, kui ta teadis, et see poiss ei ole koolis. Ja ema otsis telefoni teel ülesse ja ütles, et sa ei ole täna koolis jälle. Et ta oli 16-aastane. Et noh ilmselt temal oli ikka päris, et selles mõttes, et ta oli päris tige selle eKooli peale. Et ema sai teda jälitada nagu kohe. Tund-kaks eksju vahet eksju ja ta ema juba teab.

Intervjuuerija: No aga samas tegelikult meil on praegu ikkagi kõikidel mobiilis need positsioneerimiseadmed, et ema võib ju nii ka ülesse otsida.

Lapsevanem 3: Nii võib ka jahjah.

Intervjuuerija: Et nii ehk naa saab tegelikult tänapäeval kõike teada.

Lapsevanem 3: Aga selles mõttes probleemsete laste jaoks on see kindlalt ka no väga hea valik või variant. Et sa ikkagi näed ja tead eksju. Et mis õppida on ja milles on tal need halvad hinded saanud. Ja kas ta koolis käib ja kas ta hilineb näiteks. Et kui on ära läinud ju korralikult aga ikka tundi näiteks hilineb.

Intervjuuerija: Kas sa arvad, kas see eKool...või mis sa arvad, kas see eKool mõjutab kuidagi lapse õppeedukust?

Lapsevanem 3: Mina arvan, et mõjutab.

Intervjuuerija: Miks sa nii arvad?

Lapsevanem 3: Mina arvan...noh vaata selles mõttes, et kui tal ongi nagu kontrolli mehhanism ja kui need lapsevanemad tegelevad sellega. Mina olen sellist meelt lapsevanem, et mingi aeg tuleb nagu last, noh ühesõnaga suunata või kasvõi sundida. Noh ühesõnaga tema...mitte nii, et ise vaatab ja ise teeb eksju. Et mida paremini ta esimestes klassides õpib ja mida paremini ta omandab selle õppimisoskuse, seda tublim on ta tulevikus. Et noh mina ei ole seda meelt, et...no üksikud lapsed on minumeestest need, kes on ise nii tublid ja nad ise teavad ja oma läbi oma eluraskuste tulevad ja saavad hakkama. Aga paljudel on ikkagi see, et kui ta on ikka lapsena nagu... noh, ütleme kasvõi lihtne näide sul on, ma mäletan, et õel oli käekiri... jube hea peaga laps oli. Käekiri oli nii paha, et kirjutas koguaeg vihikuid ja tindiplekk tuli. Ema lasi koguaeg ümber kirjutada. Ta on nii korralik, tal on nii ilus käekiri nüüd tänu sellele. Et noh, et paljalt sellest heast peast ei aita. Sest öeldakse, et kui sa neljandas klassis, et kui sa ei ole veel õppima õppinud, siis peale seda lähevad hinded alla ja sa ei oskagi enam edasi.

Intervjuuerija: Okei, seda ma ei ole kuulnud. Seda, et seda neljanda klassi asja. Et see minu jaoks on nagu üllatus. Et seda ma ei ole kuulnud tõesti.

Intervjuuerija: Kuidas tundub lapsevanemana kõrvalt vaadates, kuidas õpetajad seda eKooli kasutavad? Et kas nad kasutavad seda nende nii-öelda „reeglite“ järgi? Nii nagu peaks? Ma mõtlen just selles suhtes, et kui lapsevanem teeb eKooli lahti, siis kas ta näeb sealt kõiki asju, mida ta tahab näha?

Lapsevanem 3: Selles mõttes ma ei tea reeglite järgi...Noh ütleme niimoodi, et algklassides on neid õpetajaid ju niivõrd vähe, eksju. Et ma ei saa seda selles osas nagu hinnata. Võib-olla meil on ainult ütleme 3,4 õpetajat eksju, kes kirjutavad sinna sisse. Et noh mitte midagi ei saa ette heita. Et noh seda ma küll ei näe, kas nad nüüd ujumises tegid nüüd täna seda või teisiti. Ja noh...võib-olla käsitöös ka nii väga... suht üldsõnaliselt. Aga kõik sihukesed muud ained, matemaatikad, eesti keeled eksju, kõik on väga hea. Ma saan isegi sihukest infot, et lastel kästakse kirjutada ümber vihik, mis on kogu klassile, mis on halvasti tehtud ja õpetaja kirjutab seal sulgudes äärejooned, pealkirjad tähendab pealkirjadele joon alla, kuupäevad servale eksju. Ja täpselt eKoolist. Ja siis kui on Kerstin ütleb, et jah, mul on vihik korralikult tehtud ja tänu sellele et ma eKoolist näen, et õpetaja on sulgudesse mulle kirjutanud mis seal peab olema onju. Ja ka lapsele loomulikult onju. Siis tuleb välja, et pooli nõudeid ta pole täitnud. Ja kusjuures ta enne vaidleb minuga. Ta ütleb niimoodi, et ega see ei peagi niimoodi olema. Et noh selles mõttes minul ei ole küll midagi nendele õpetajatele küll... et ma saan isegi väga head infot sealt. Monika on väga tubli.

Intervjuuerija: Aga kuidas sulle tundub, niipalju kui sa oma lapse õpetajatega kokku puutud, et kuidas nemad sellesse eKooli suhtuvad?

Lapsevanem 3: Ka ilmselt loomuliku osana.

Intervjuuerija: Et vist RaM Koolis ongi vist loomulik osa?!

Lapsevanem 3: Jah. Ja ta on väga, noh hästi ruttu on ta täidetud järgmise noh...Ma nüüd ei oska hinnata, osad asjad on võib-olla ilmselt juba seal noh koolipäeva lõppedes on ta ikkagi juba täidetud. Ütleme tunnitöö sisse pandud kohe jooksvalt, nii et... mitte nii, et õhtul kell kaheksa võib-olla on pandud eelmise päev sisse. Ei-ei! Kohe ilmub!

Intervjuuerija: Et siit saab siis võib-olla välja lugeda ka seda, et kool on siis üsna hästi arvutitega varustatud. Või õpetajad siis kasvõi oma isiklike arvutitega.

Lapsevanem 3: Jah, jah! Ilmselt ka seda. Aga seal samas, seal EBSis oli info küll suht puudulik. Tundus, et oli.

Intervjuuerija: Tegelikult meil oli Rocca al Mares ka, alguses ikka logises.

Lapsevanem 3: Jah, vaata aeg on nüüd edasi läinud.

Intervjuuerija: Kui mina lõpetasin 2005 lennuga, siis selleks ajaks ütleme nii, et üks pooled õpetajates täitsid nõuetekohaselt, ülejäänud ikkagi lasid väga üle jala või ei teinud üldse midagi. Et siis noh on väga hea kuulda, et asi on edasi läinud. Et kõik ikkagi täidavad ja võtavad seda kui loomulikku osa.

Lapsevanem 3: Aga mingi aeg on küll, kas see on nüüd ülekoormusest või mingi asi on see, et kas siis kui hakkab see veerandi lõpud hakkavad tulema või ma ei tea, kas aastalõpp. Et siis on need viimased päevad nagu noh ei tekigi sinna eKooli nagu noh. Et ta kuidagi...noh ma olen vaadanud et mingites aegades tekib see nagu, et jah, et tundub, et nagu et info hakkab nagu venima.

Intervjuuerija: Okei. Seal on kuidagi nii ka natukene korraldatud, et perioodide lõppudel nad piiravad just nende lapsevanemate ja õpilaste kasutajaid, et aint nagu õpetajad saavad ligi. Et neil on see tihedate hinnete sisestamine.

Lapsevanem 3: Aaaa. Vot see ongi see. Vot just, et ei tulegi neid, et ma näen... et tervet päeva ei ole. Et mingi neli päeva, mis on juba möödunud ei ole olemaski onju.

Intervjuuerija: Et see on lihtsalt selleks, et vältida seda et see umbe jookseb.

Lapsevanem 3: Jah-jah!

Intervjuuerija: Aga oskad sa mulle välja tuua mõned eKooli positiivsed küljed, mis sulle praegult niimoodi hoopealt pähe tulevad?

Lapsevanem 3: Sa mõtled nüüd niukest vormilised või sisulised või...?

Intervjuuerija: Nii nagu tahad. Et mis nagu sinu jaoks tundub, et selle eKooli juures on positiivne?

Lapsevanem 3: Ma ei oska öelda. Noh, ütleme, et see info kiire kättesaadavus igas mõttes onju. Suht kasutajasõbralik, ma ei saa ka midagi halba öelda selle kohta. Ma ei tea.

Intervjuuerija: Aga mõned negatiivsed küljed? Et mis sulle seal ei meeldi, et sa küll enne mainisid ka...

Lapsevanem 3: Noh, et selles mõttes, et ta on kohati nagu kinni jookseb või, et seda infot ei ole. Noh, mis veel võiks...

Intervjuuerija: Ei tule midagi praegu?

Lapsevanem 3: No ei tule, sest et ma olen sellega nii harjunud et minu jaoks on ta nagu... ma ei oskagi nagu midagi mõelda ja ma ei oska ka nagu midagi muud ka sinna tahta. Noh, et sellepärast et see on kindlalt et ma ei taha...tähendab, et ma ei vaja tõesti mingeid sihukest suhtluskeskkonda sinna absoluutselt.

Intervjuuerija: Noh, ikkagi jah, vormiline...Ta on ikkagi nagu dokument eksju, mis on lihtsalt veebis ja sa näed seda ja et sul on koguaeg ligipääs.

Lapsevanem 3: Mhmhh.

Intervjuuerija: Et aga...Kas ja kui reaalseks sa hindad seda ohtu, et neid sinna eKooli sisestatud andmeid ei hoita turvaliselt?

Lapsevanem 3: Aga kas sa mõtled, noh ühesõnaga...

Intervjuuerija: No hindad ja...

Lapsevanem 3: ...No hindad. No selles mõttes, et kui ta käib nüüd panga kaudu ja sul on isikukoodid eksju. Et see peaks olema nüüd ühtselt, nii nagu kõik muud süsteemid toimivad eksju. Et need peaks olema suht kaitstud. Noh ma ei arva nüüd, et eKool oleks nüüd midagi vähem kaitstud kui igale poole mujale kus me lähme eksju pankade kaudu sisse. Aga nende hinnetega, no mis siis juhtub? Kes neid tahab vaadata? Ma ei tea noh, üldse...või no muidugi meie kool...et lastel ei ole seda...et sa ei tea kuidas teine õpib ja mismoodi. Mina olen sellest nõukogude ajast pärit ja kõik teadsid ju mis hindad kellelgi on. Ja mis siis oleks ka kui nad teada...või noh mis sellega ikka siis... tehtaks mingeid tabelleid sinna järgi või... Ei ma ei kujuta ette. Kellel neid ikka nii väga vaja on?

Intervjuerija: Ega tegelikult ei olegi. Noh, võib-olla a'la ajakirjanduse huvides, kui mõne prominendi lapse hinded kuskilt välja peilitakse ja siis on hea jälle suure kella külge panna. Aga see on ka ainuke asi eksju.

Lapsevanem 3: Jah, ja mis siis?

Intervjuerija: No ja mis siis? Tegelikult, et keda see huvitab mis hinded sul on.

Lapsevanem 3: Minu meelest on palju hullem see, kui hakkavad lekkima selles mõttes hakkavad lekkima mingi haiguste ja nagu meil luuakse siin nüüd seda ühtset seda süsteemi eksju. Et kõigile vaadata. Et kui need nagu lonkama hakkavad, siis see on nagu...need on inimese isikuandmed ja isiksusega seotud ja ei ole ja ei peaks nagu olema avalikud eksju. Et saaks mingeid järeldusi sealt teha. No ei pea teadma, mis haigusi keegi on põdenud.

Intervjuerija: Ei, muidugi ei pea.

Lapsevanem 3: Või kunas ta viimati arstil käis.

Intervjuerija: Aga kuna hindeid määratletakse nende isikuandmete hulka, siis neid tuleb kaitsta.

Lapsevanem 3: Jah, ei no ta võib olla kaitstud sellepärast jah et ta ju ei pea olema. Aga...

Intervjuerija: Noh, eks ta on ka kindlasti sellepärast kaitstud et keegi ei saaks sinna väga sisse häkkida ja neid noh näiteks oma E rida A reaks muutma hakata. Võib-olla see on ka oluline.

Lapsevanem 3: Jah-jah. Selles mõttes jah, et ta peab olema ju jah, et võimalik ei ole muuta midagi seal.

Intervjuerija: Aga kas sa pole aja jooksul kuulnud mõnda sellist eKooli kuritarvitamise momenti?

Lapsevanem 3: Mina küll ei ole kuulnud. Või siis pole ka räägitud. Ma ei tea.

Intervjuerija: No alguses, siis vist...kui täitsa-täitsa alguses kui ma ütleni see veerand, mis see oligi siis teine veerand või noh periood siis prooviti seda asja. Et noh siis ta ei olnud ju mingeid turvaasju peal, et siis mina kuulsin siit läbi intervjuude, et ikka mingisugused meie kooli poisid sinna sisse häkkisid. See ei olnud keeruline, sellepärast, et seal ei olnud ühtegi turvaasja peal ja katsetati seda mootorit, kas see üldse tööle läheb.

Lapsevanem 3: No aga samas tõesti kui...selles mõttes peaks olema küll jah turvaline, et teised ei saaks...kui arvestada kui targad noored on ja kui nad igale poole suudavad sisse minna ja mida teha eksju. Võõraste pangakoodidega osta internetist kaupa ja siis mis viga endale head hinded välja kirjutada. Et noh selles mõttes ta peaks küll olema niipalju kaitstud.

Intervjuerija: Jaa, ma usun küll. Kuidas sa hindad enda kohanemist eKooliga? Tegelikult sa ütlesid ka, et sa võtad seda üsna loomulikult.

Lapsevanem 3: Nojah, selles mõttes ma ei mäletagi, millal see nagu teisiti oli.

Intervjuerija: Et võimalik, et äkki kartsid seda eKooli just need, kes olidki tol hetkel arvutikauged inimesed?

Lapsevanem 3: Ilmselt nii oligi.

Intervjuerija: Kindlasti see ka mängis mingit rolli ka õpetajate puhul, kes ei tahtnudki seda nagu sorkida, sest nad tundsid, et nad arvutit kasutavad harva.

Lapsevanem 3: Jah. Just.

Intervjuerija: No minu vanemad, nemad ei tea oma paroolegi. eKoolis käimisest rääkimata. Et noh ma ei teagi, miks neid see ei huvitanud.

Lapsevanem 3: No meie isa ka näiteks ei käi ja ei kasuta eksju. Sest et...noh õpetaja meiltsi saadab ikka info, muu info ikka nagu laiali. Hindeid ma ka ei tea, kas ta veerandi lõpus üldse küsib lapse käest.

Intervjuerija: Kuidas sulle tundub see eKooli välimus ja kasutajasõbralikkus?

Lapsevanem 3: Ma ei oska midagi öelda. Ma ei oska midagi öelda selle pärast, et minu jaoks on ta sõbralik kasutamiskeskkond. Ma ei pea sealt midagi imelikult otsima. Noh muidugi juba nii kaua juba kasutanud ka eksju. Aga kõik on ju kättesaadav menüüs ja... Noh võib-olla mõned ei oskaks sealt alt leida, nad ei tule nagu selle peale, et seal selle tunni juures on väike aken eksju, kus sa saad selle tunnikirjelduse ainult sealt kätte onju. Aga kõik kes arvutit kasutavad, need leiavad kõik ülesse. Ta on väga-väga...väga kiirelt on võimalik... ta ei avane aeglaselt eksju. Midagi halba ma ei ütle. Ja no ma arvan, kui tal oleks seal...ma isegi ei mäleta mis värvi ta on, ma ei tea mis seal taust on. Ma tõesti ei tea, sellepärast et ta ilmselt on nii sõbralik minu jaoks, et ta ei sega, mingi asi ei domineeri kuskil eksju. Midagi üleliigset ei ole...joonistusi valesid. Ma ei tea... Et kui sa ütled mulle, et missugune ta välja näeb, siis noh ma tean, et on üleval menüü eksju ja kuidas ta niimoodi avaneb. Aga mis värvi ta isegi on...

Intervjuerija: Aga kuidas sulle tundub see eKool kui õpilase-õpetaja-lapsevanema vaheline suhtluskanal siis?

Lapsevanem 3: No meie ei kasuta ei kasuta seda selles mõttes...

Intervjuerija: No ma mõtlen üldse nagu nende kõigi vaheline infosüsteem või...Noh, mitte ma ei mõtlegi konkreetselt seda foorumit. Aga kuidas sulle tundub, kuidas see info seal liigub?

Lapsevanem 3: No selles mõttes eksju, et ju liiguvad ainult hindeinfo ja tunniinfo eksju. Et muu info ei liigu ju sealt kaudu ja tegelikult mis on minumeelest, või noh ongi võib-olla mingil määral ongi klassi sisene, privaatne just. Pigem on ta meilitsi ja minule isegi meeldib see, et tal on selline keskkond, et ta ei ole nii avalik eksju. Sest seal on nagu hinnangud, võib-olla emotsioonid teinekord eksju. See on nihkumine kitsama ringi suhtluskeskkond ja see ei pea olema seal selline, et no terve kooli jaoks näiteks avalik.

Intervjuuerija: On veel midagi, millele sa eKooli puhul tahaksid tähelepanu pöörata? Millestki veel rääkida?

Lapsevanem 3: Kooli puhul? eKooli puhul?

Intervjuuerija: eKooli puhul jah.

Lapsevanem 3: Ei ole, sest mina olen rahul ja...

Intervjuuerija: Aga äkki tuleb meelde mõni sihukene huvitav lugu või seik seoses eKooliga?

Lapsevanem 3: Ei tule. Sa mõtled, et midagi on juhtunud?

Intervjuuerija: No näiteks jah.

Lapsevanem 3: Ma ei oska öelda. Huvitavaid lugusid pole aga ma ütlen, et selles mõttes ma oskan reageerida teatud asjadele niimoodi, et tänu sellele, et ma tean kas on õppida või mitte. Et kui näiteks Kerstiniga ma pean ikka suht palju pean, saan teda mõjutada tänu sellele. Et no ühesõnaga tal on mingid põhjused, et tal on paha olla ja näiteks et tuleb koju ja ütleb, et ema mul on täna tõesti pea valutab päev otsa ja homseks pole üldse õppida... mitte midagi väga õppida ka pole ja. Käib trennis ära ja siis tuleb välja, et ikka mitmest aimest on õppida. Eksju teeb siis kiiruga ära, kell on pool juba 12 ei jõua ära teha veel. Aga ütleb, et loodusõpetuses meil ei ole ikka õppida midagi. Et aga ema kirjuta mulle päevikusse, et eesti keelt ma ei jõudnud õppida. Et noh kell on juba nii palju, et ma ei jõudnud enam eesti keelt. Siis mõtled, et noh tõesti, teine on pingutanud. Ja mõtlesin, et lähen vaatan ikka eKoolist, et kas loodusõpetuses ei olnud õppida. Muidugi oli! Siis ütlesin, et okei, tõused hommikul varem ülesse, kuna sina ei mäletanud, et õppida oli ka loodusõpetuses veel eksju. Siis tõused hommikul vara ülesse kell pool 7 ja alustad õppimist.

Intervjuuerija: Aga no see on üsna mõistlik tegelikult

Lapsevanem 3: Noh selles mõttes, et poleks ma nagu vaadanud, siis oleks ma ilmselt läinud nojah, et kell on palju ja nii palju oli õppida ja näed ei jõudnud onju. Aga et ma olen noh, nagu mingil määral ka karistanud teda tänu sellele saanud eksju. Ja suunata niimoodi, et ta teinekord ei kasutaks selliseid asju eks.

Intervjuuerija: Et jah muidu jääbki ümber sõrme keerama.

Lapsevanem 3: Aga tal siis õnnestus muidugi Monika ümber sõrme keerata. Siis ta oli Monikale rääkinud, et ema ei kirjutanud päevikusse. Ja no Monika oli öelnud, et noh kui see üks kord nüüd juhtub, et siis ei saa karistada.